

Møte tirsdag den 27. mai kl. 14.30 President: **B e r i t B r ø r b y**

D a g s o r d e n (nr. 32):

1. Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om lov om frittstående skoler (friskolelova) (Innst. O. nr. 80 (2002-2003), jf. Ot.prp. nr. 33 (2002-2003))
2. Innstilling fra justiskomiteen om lov om hundehold (hundeloven) (Innst. O. nr. 91 (2002-2003), jf. Ot.prp. nr. 48 (2002-2003))
3. Innstilling fra justiskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Karin S. Woldseth og Ulf Erik Knudsen om lov om endringer i lov om strafferegistrering 11. juni 1971 nr. 52. (Utvidet bruk av vandelsattest i forhold til personer som får ansvar for barn) (Innst. O. nr. 81 (2002-2003), jf. Dokument nr. 8:60 (2002-2003))
4. Referat

Valg av settepresidenter

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges to settepresidenter for Odelstingets møte i dag – og anser det som vedtatt.

Presidenten ber om forslag på settepresidenter.

Hill-Marta Solberg (A): Jeg foreslår Sigvald Oppebøen Hansen og Grethe Fossli.

Presidenten: Sigvald Oppebøen Hansen og Grethe Fossli er foreslått som settepresidenter. – Andre forslag foreligger ikke, og Sigvald Oppebøen Hansen og Grethe Fossli anses enstemmig valgt som settepresidenter for Odelstingets møte i dag.

Statsråd **Kristin Clemet** overbrakte 3 kgl. proposisjoner (se under Referat).

Presidenten: Presidenten kan allerede nå opplyse Odelstinget om at det kommer til å bli et sent kveldsmøte i dag.

S a k n r . 1

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om lov om frittstående skoler (friskolelova) (Innst. O. nr. 80 (2002-2003), jf. Ot.prp. nr. 33 (2002-2003))

Presidenten: Etter ønske fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 2 timer og 25 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 30 minutter, Høyre 30 minutter, Fremskrittspartiet 20 minutter, Sosialistisk Venstreparti 20 minutter, Kristelig Folkeparti 20 minutter, Senterpar-

tiet 10 minutter, Venstre 10 minutter og Kystpartiet 5 minutter.

I tillegg gis representanten Simonsen en taletid på inntil 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innleggene av hovedtalerne fra hver partigruppe og fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Trine Skei Grande (V) (ordfører for saken): Jeg vil begynne med å takke komiteen for et konstruktivt og godt samarbeid i arbeidet med denne saken.

Forslaget til ny lov om frittstående skoler er et viktig bidrag for å sikre mangfold og valgfrihet i skolen. Loven er et bidrag for å belønne lokalt engasjement og et bidrag til å utfordre og dermed styrke den offentlige skolen. Den offentlige skolen vil fortsatt være grunnsteinen i norsk skolepolitikk, og det er innenfor den offentlige skolen det store flertallet av elever også i framtida vil finne sin plass.

Denne loven har som formål å medvirke til at det kan opprettes og drives frittstående skoler, slik at elever og foreldre kan velge andre skoler enn den offentlige. Flertallet ønsker også å slå fast at foreldreretten er grunnleggende i et demokrati, og at den vil bli styrket ved dette lovforslaget.

I all hovedsak er det Regjeringas forslag som ligger til grunn for komiteens innstilling. Flertallet i komiteen har imidlertid sett behov for å foreta enkelte justeringer, og vi har lagt inn noen bestillinger hos Regjeringa. For eksempel var det foreslått å avvike tilskudsregel nr. 1 og nr. 2 til privatskoler, § 26. Flertallet har ment at denne type skoler representerer et viktig tilbud for en utsatt gruppe i samfunnet, og har ønsket at finansieringen av de skolene som i dag ligger under tilskudsreglementet, opprettholdes. Flertallet forutsetter videre at for de skolene som allerede er godkjent etter disse reglene, innebærer forslag til ny lov ingen endring i forhold til de vilkårene som er satt for godkjenning.

Komiteens flertall har ønsket å påpeke behovet for å sikre kontinuitet og likhet i godkjenningen av friskoler. Flertallet har derfor ment at denne godkjenningen må plasseres i en organisasjonsform utenfor departementet. Det vil være et viktig bidrag for å sikre faglig og ikke-politisk behandling av enkeltsaker. Flertallet ser behov for at en lovendring også skal omfatte videregående skoler. Flertallet har også merket seg at det har vært en økende interesse for private alternativer innenfor videregående opplæring, og flertallet ber derfor Regjeringa komme tilbake med et lovforslag om godkjenning med rett til tilskudd av private og videregående skoler i løpet av vårseksjonen 2004.

Flertallet har også foreslått enkelte justeringer knyttet til kompetansekrav for undervisningspersonell for å sikre

at skoler som representerer et alternativ, kan godkjenne alternativ kompetanse. Vi er enig i at det skal være en spesialkompetanse med tillegg, at kompetansekravet er viktig for kvaliteten, og at man har en felles grunnholdning ved at det skal være lik kompetanse hos lærere i frittstående og offentlige skoler.

Komiteens flertall har gått inn for at den nye loven skal tre i kraft 1. oktober 2003. Det er for å sikre at de søknadene som i dag ligger i departementet, og som blir godkjent etter ny lov, vil kunne starte opp som planlagt. Dermed vil en rekke friskoler kunne ta inn elever fra høsten 2004.

Jeg vil ta opp spesielt en sak fra komiteens merknader. På ett punkt har ikke komiteen lyktes med å danne flertall for Regjeringas forslag. Det gjelder forslag til § 3-5, som omhandler særskilt opplæring for elever fra språklige minoriteter. Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre uttrykker støtte til det syn at elever fra språklige minoriteter skal ha lik rett til særskilt opplæring i frittstående skoler som i offentlige skoler. Vi er kjent med de problemene som har vært når det gjelder særskilt opplæring for elever fra språklige minoriteter i skoler godkjent etter privatskoleloven, og er derfor tilfreds med lovformuleringa fra Regjeringa på dette området.

Det er også på sin plass å understreke at flere friskoler alt i dag har valgt å gi et tilbud om særskilt opplæring til språklige minoriteter, og at de fleste høringsinstanser støtter Regjeringas forslag på dette punktet. At Fremskrittspartiet ikke finner å kunne støtte det punktet, syns jeg er uheldig, men ikke overraskende. Det kom derimot ganske overraskende at Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ikke engang har tatt seg bryet med å skrive en merknad når det gjelder språklige minoriteter. Dette er et veldig viktig område, og i en by som Oslo gjelder dette ganske mange barn. Resultatet av at Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ikke støtter Regjeringas forslag, kan bli at privatskoler godkjent etter dagens lov, der flertallet av elevene har behov for særskilt opplæring, ikke får støtte på samme måte. Jeg tror egentlig ikke at Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ønsker å bidra til det, og jeg håper at denne debatten kan bringe oss et hakk videre på det området.

Så vil jeg si litt om Venstres holdninger til loven. For Venstre vil den offentlige skolen alltid være den viktigste. Vi ønsker også å slippe den offentlige skolen fri, få inn mer valgfrihet og mer mangfold. Det er viktig å gjøre det nå. Det er viktig at de grepene som Regjeringa har tatt, med frihet for den offentlige skolen, kommer samtidig med denne loven. Men dette har også med menneskerettigheter å gjøre, sett fra to vinkler. For det første er det foreldreretten, retten for foreldre til å velge en annen utdanning til sine barn enn den offentlige, men det gjelder også barns rettigheter, kvalitetskrav og barns rettigheter i barnekonvensjonene. For oss er kvalitet det viktigste ved denne loven, det at man legger inn kvalitetskrav på en helt annen måte enn man gjorde i den gamle privatskoleloven. Derfor blir kontrollen veldig viktig, hvordan man ønsker å bruke denne loven. Jeg tror vi har veldig mye å

lære av den svenske og den danske kontrollen. Man har i den svenske kontrollen med sine friskoler fokusert veldig på pengebruk, man kan nærmest garantere at det ikke tas én krone for mye i lunsjpenger, men man har ikke gått inn i sjølve innholdet, bakgrunnen, og hvilke tilbud som gis. Vi er også prinsipielt veldig skeptiske til den danske modellen for kontroll, som Fremskrittspartiet har tatt til orde for, der bare foreldre har kontrollen. Det er to begrep når det gjelder menneskerettigheter, som ligger til grunn her, både foreldreretten og barns rettigheter, og barns rettigheter skal ikke bare sjekkes av foreldre.

Jeg må si at jeg egentlig er veldig lei meg for den symbolkraften som er lagt i denne loven. I dag er det i underkant av 2 pst. av elevene som går i skoler godkjent etter privatskoleloven. Kanskje blir det flere nå, kanskje kan det bli en fordobling også, men da snakker vi fortsatt bare om 4 pst., og det er en grad av ulikhet som jeg bare tror er en styrke for et samfunn.

Da jeg var skolebyråd i Oslo, prøvde vi virkelig å få til større gjennomgripende forsøk i den offentlige skolen. Vi prøvde faktisk å få Mosse Jørgensens drømmeskole til å passe inn i det offentlige systemet. Det var umulig! Jeg tror at alle de tankene som gode pedagoger, gode pedagoger med store visjoner for framtida, har i ønsket om å utvikle skolen, må få dette rommet for å utvikle de nye arbeidsmåtene, for det klarer vi ikke i den offentlige skolen slik det er i dag. Det har også med foreldres rett til å kunne velge seg bort fra det som er litt rarere enn det andre, å gjøre – å få lov til å ha det normale.

Jeg har besøkt veldig mange skoler, også veldig mange skoler godkjent etter privatskoleloven, og når jeg hører folk uttale at dette øker forskjellene blant folk, tror jeg ikke at de har vært ute på disse skolene. De som plasserer barna sine i de privatskolene vi i dag har, om det er i steinerskolene, i montessoriskolene eller på St. Sunniva, gjør det fordi de ønsker å prøve noe som er annerledes for barnet sitt, fordi den skolen de gikk på før, ikke passer bra nok. Som rektor på montessoriskolen i Oslo sier, de føler seg nærmest som en spesialskole, fordi de har mye tilrettelagt undervisning til barn som ønsker å jobbe sammen med foreldrene sine på helt andre måter enn det de har fått til i det offentlige.

Jeg ønsker at denne loven langt fra skal øke forskjellene, men at den faktisk skal være med og bidra til nyskaping, nytenking og andre måter å jobbe på. Men skal vi virkelig få til det, har jeg et intenst ønske og en bønn til Arbeiderpartiet og SV om å snu i forhold til språklige minoriteter, som er et veldig viktig grep for ikke å øke forskjellene. Vi ser i Oslo i dag at en skole som St. Sunniva er kjempedyktig når det gjelder språklige minoriteter. Der er det en stor andel språklige minoriteter, men det er nesten ingen som tar norsk som B-språk. Det betyr at de har en tradisjon og har utviklet gode arbeidsmåter, fordi det har vært en flerspråklig skole helt fra starten av, noe som man i den offentlige skolen kan lære mye av, men de må også få muligheten til å utvikle dette videre. Og skal de klare det, må de få det økonomiske grunnlaget for å gjøre det.

Nå ser det ut til – gjennom kommentarer i Dagsavisen – at noen av mine bønner kanskje blir hørt. Og jeg blir kjempeglad hvis vi får til det, for da begynner vi å få et grunnlag for en friskolelov som kan gi alle elevene valgfrihet uten å øke forskjellene, og som faktisk kan gi barn en kvalitetsgaranti med hensyn til det som blir lagt fram, som gjør at Norge har en lov som er mye bedre enn det noen av våre naboland, f.eks., har.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Vidar Bjørnstad (A): Fra flertallet opphøyes frislepp av privatskoler med henvisning til menneskerettigheter og internasjonale konvensjoner.

Kan representanten Skei Grande vise til sterkt internasjonalt påtrykk med krav om endring av dagens privatskolelov, som Arbeiderpartiet mener sikrer foreldreretten til alternativ undervisning og religionsfrihet?

Et sterkt og gjennomgripende argument framført av den politiske ledelsen i departementet og av Høyre er at konkurranse vil bedre kvaliteten i den offentlige skolen. Konkurranse er sunt, heter det.

Representanten Skei Grande uttaler i et intervju med bladet Utdanning at hun har liten tro på Høyres argumenter om mer konkurranse. Det er jo litt oppsiktsvekkende i seg selv. Men hva er i så fall begrunnelsen som gjør at Venstre har kvittert ut et forslag som Arbeiderpartiet oppfatter som utelukkende privatisering av den offentlige fellesskolen, uten engang krav om at det skal være et alternativt undervisningsopplegg?

Trine Skei Grande (V): Det trykket vi har utenfra, går vel kanskje på at vi har den mest gammeldagse sosialdemokratiske loven av i hvert fall våre naboland på dette området, at vi henger ganske mye etter i skoleutviklingen, og vi begynner også å få et ganske stort trykk når det gjelder både læreres og foreldres ønske om å prøve andre ting.

Venstres utgangspunkt her er ikke konkurranse. Vi har et annet utgangspunkt. Argumentasjonen vår er at vi har tro på at ved å slippe løs folk med nye ideer, nye arbeidsmåter og nye måter å tenke på, så får vi bedre produkter.

Høyre og Venstre er to forskjellige partier, og vi har ulik argumentasjon knyttet til standpunktene våre. Men for å dra linjene i dag, så er f.eks. foreldres rett til å starte friskole knyttet til en grendeskole som blir nedlagt, en av de viktigste grunnene for Venstre for å gå inn for en ny friskolelov.

Arne Sortevik (FrP): Det gjelder to ting: Jeg kan utløse spenningen rundt § 3-5. Fremskrittspartiet ønsker å opppre romslig. Vi støtter subsidiært § 3-5, slik at frittstående skoler får de samme rammevilkår som offentlige skoler.

Innlegget fra representanten Skei Grande er også et innlegg fra Venstre. Hun refererer til at kontroll er viktig, og fokuserer på at vi må se på ordninger både i Danmark og i Sverige.

Fra Fremskrittspartiets side er vi opptatt av å kunne gjøre flere ting samtidig. Vi ønsker også et offentlig tilsyn, vi er tydelige på at vi ønsker det på en spesiell måte, men vi foreslår også å gi foreldretilsyn til valgte representanter, slik det gjennom mange år har vært praktisert i Danmark, altså en både-og-løsning.

Venstre uttaler i sitt program at de ønsker at skolene skal være selvstyrt «i samspill mellom lærere, foreldre, elever og folkevalgte». Hvorfor vil ikke Venstre være med på å prøve ut en ordning som gir foreldrene mer innflytelse i skolen også på den måten at de får tilsynsfullmakt?

Trine Skei Grande (V): Nå ble jeg skikkelig glad for at Fremskrittspartiet kan vise romslighet når det gjelder § 3-5. Jeg skjønner ikke primærstandpunktet deres, men § 3-5 sikrer en veldig viktig rettighet for veldig mange barn.

Så til dette med foreldretilsyn. Vi i Venstre ønsker sjølstyrte skoler. Vi gjennomførte det i Oslo, men gav ingen av partene flertall alene. Vi mener at når lærere, foreldre, elever og kommunen sammen skal sette seg ned, så kan ingen av dem ha vetorett. De gode løsningene finner man når disse gruppene setter seg ned sammen. Jeg mener at erfaringer i Danmark og til dels også i Sverige har vist oss at foreldretilsyn ikke nødvendigvis er en god løsning. Vi, som representerer fellesskapet, har også noen ønsker om hva utdanning skal gi – ikke bare foreldrene.

Det er i samarbeidet mellom foreldre og fellesskapet at man finner de gode løsningene for barna. Når det gjelder noen av de erfaringene vi har fra f.eks. etniske minoriteter som bygger opp skoler, synes jeg at foreldretilsyn ikke viser at vi får gode løsninger for de barna.

Rolf Reikvam (SV): Hovedinnlegget til saksordføreren var merkelig.

For det første sa vedkommende at privatskolene vil styrke den offentlige skolen. En må ha ganske mye fantasi for å kunne si at de vil styrke den offentlige skolen, når vi vet at de skal finansieres ved uttrekk fra de kommunale skolene.

Saksordføreren sa at hun ikke tror dette vil skje i så veldig stort omfang. Men deretter sa hun at denne loven må iverksettes fra 1. oktober, slik at en rekke skoler kan etableres fra 1. august 2004. Så sa hun videre – i svar på en replikk fra Vidar Bjørnstad – at dette er drevet fram av foreldrene og lærerne. Hvor har hun det fra? Under høringer er det er ingen av oss som har fått den oppfatning at det er lærere og foreldre som har drevet dette fram, snarere tvert imot.

Hovedinnlegget bestod altså av en masse merkelige påstander, og mitt spørsmål er: På hvilken måte vil privatskoleloven kunne styrke den offentlige skolen? Hvilke argumenter finnes for dette? Jeg vet jo at hun ser dem – og man må ha masse fantasi for å kunne det.

Trine Skei Grande (V): Jeg vet ikke hvem av oss som er merkelig, for Rolf Reikvam har begynt alle sine

replikker i dag med at det innlegget han tar replikk på, er merkelig. Så jeg vet ikke hvem som til slutt blir merkelig.

Poenget med å styrke den offentlige skolen er at den må utvikles. Det må prøves ut nye ting. Innenfor rammene for den offentlige skolen får man ikke alltid prøvd ut nye ting. Når Mosse Jørgensen har en drøm om en klasseløs skole, er ikke den mulig å gjennomføre innenfor det offentlige rammer. Jeg har prøvd! Og det er de kravene vi har møtt – som kanskje ikke SV har møtt. Vi har hatt telefoner fra Mosse Jørgensen. Jeg har snakket med foreldregruppene, med dem på Skagerak og med dem på Kongsberg. Der har de en drøm om å få til en skole som er internasjonal, som gjør at de kan tiltrekke seg kompetanse, slik at Kongsberg kan utvikle seg som industriby. Det syns jeg de skal få lov til.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

Karita Bekkemellem Orheim (A): Da representanter for flertallet holdt pressekonferanse etter at saken var avgjort i komiteen, ble det uttrykt glede over at minoritetene nå endelig var blitt hørt, og at valgfriheten endelig kunne bli reell. Dette er svært beskrivende for hva som har vært flertallets mål når det gjelder endringer av privatskoleloven.

Det er sjelden jeg har opplevd så sterke prinsipielle motsetninger og så forskjellige virkelighetsoppfatninger som i denne saken. For første gang etter krigen har vi fått en skolepolitikk som er på full fart bort fra en inkluderende skole. Og jeg spør: Hva har vært drivkraften bak flertallets engasjement for å åpne opp for frislipp av privatskoler? Er dette et ønske fra folkedypet?

Ifølge Regjeringen vil de endringene som nå vedtas, åpne for konkurranse mellom private og offentlige skoler – og dermed skape en bedre kvalitet i den offentlige skolen. Dette er et syn som Arbeiderpartiet er sterkt uenig i. Dagens fellesskole er en av de få arenaer der flesteparten av dagens elever møtes. Den har en viktig funksjon som møteplass for barn med ulik bakgrunn. Bare en felles offentlig skole kan sikre et slikt fellesskap og mangfold og gi alle en god og likeverdig utdanning, uavhengig av bakgrunn. Vi har ingen tro på at konkurranse mellom skoler og elever vil kunne danne grunnlag for høyere kvalitet.

Politikk handler i bunn og grunn om å velge. Vi opplever omfattende kutt på utdanningsområdet: i skolefritidsordningen, i voksenopplæringen, i norskopplæringen for asylsøkere, i helsetjenester for studentene – for bare å nevne noen. Frislipp av privatskoler skjer dermed på bekostning av opprustningen av vår felles, offentlige skole, og det er en erkjennelse som flertallet er nødt til å ta innover seg. Jeg tror i hvert fall at velgerne våre begynner å få den virkelighetsoppfatningen som etter hvert også vil melde seg gjennom klare resultater ved valg.

Det er nok å ta fatt i når det gjelder forbedringer i den offentlige skolen. Dette løses ikke ved å etablere flere privatskoler, overføre bedriftskultur til skolen og ensidig fokusere på konkurranse, effektivitet og resultater. Vi

kan lære mye av næringslivet, men skolen er ikke en bedrift og kan ikke gjøres til en arena der man tjener penger.

Vi ønsker å velge fellesskolen, der flesteparten av elevene går. Flertallets privatiseringsiver overskygger arbeidet med å få bukt med de store utfordringene i utdanningspolitikken. I siste instans får vi et Skole-Norge som er todelt, avhengig av elevenes sosiale bakgrunn, bosted og religion. Dette er også erfaringen i Sverige, Regjeringens utstillingsvindu for privatskoler. Undersøkelser viser at økningen av antall elever i privatskoler medfører sortering av elever etter bakgrunn og religion, og at flesteparten av foreldrene har høyere utdanning. Et annet moment er at under halvparten av lærerne i privatskolene ikke har pedagogisk utdanning.

Det er ingen tvil om at skolens framtid er avhengig av felles løft og prioriteringer. Kampen for en god skole skal føres på tvers av alle politiske skillelinjer. Men dette handler om ressurser. Statsråden påpeker til stadighet at Norge er det landet som bruker mest ressurser på skole, og velger dermed å satse på et frislepp av privatskoler, med slagordet: «Mer igjen for pengene». Det blir rettesnoren i utdanningspolitikken.

Departementet og statsråden sier at det ikke er noen motsetning mellom det å satse på private skoler og det å satse på offentlige skoler. Samtidig vet vi at hele 56 pst. av kommunene i år reduserer ett eller flere tjenestetilbud for å få økonomien til å gå i hop – 55 pst. kutter i grunnskolen. Dette skjer ikke fordi våre lokalpolitikere ønsker å kutte i skolen.

Det er ingen tvil om at målet til alle partier er en bedre skole, men vi er veldig uenige om veien til målet. Vil valgfriheten skape en bedre skole for barna? Neppe, snarere tvert imot. Vi vil få en inndeling i A- og B-skoler. Men det vil ta tid før vi merker de endelige resultatene.

Regjeringen har i mange vendinger argumentert for endringer i Skole-Norge på bakgrunn av at kommunene skal få større frihet til å velge som de selv vil. Men reflekteres dette i Regjeringens lovutkast? Jeg vil påstå at flertallets forslag svekker kommunedemokratiet. Det blir strengere krav til dokumentasjon for hva slags følger etablering av privatskoler vil få, og kommunene får ikke lenger den samme muligheten til å føre tilsyn.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ine Marie Eriksen (H): Jeg kunne ikke unngå å legge merke til representanten Bekkemellem Orheims forkynnelse av at ressursituasjonen i skolen nå er vesentlig annerledes enn den har vært tidligere. Det har vært en stabil ressursituasjon i skolen de siste fem åra, og jeg lurte på hvor tallmaterialet hennes kommer fra.

Det andre og mer prinsipielle spørsmålet er hvorfor Arbeiderpartiet nå plutselig har blitt en varm forkjemper for den eksisterende privatskoleloven, som gir valgfrihet kun til dem som har en spesiell religiøs eller pedagogisk oppfatning. Hvorfor kan man ikke åpne for at også andre skal ha mulighet til å velge andre skoler enn den offentlige skolen? Og hvorfor foreslo Arbeiderpartiet nå seinest

ved behandlinga av budsjettet for 2003 å kutte over 400 mill. kr i overføringer til privatskoler hvis man er for den loven som er, når de pengene rett og slett var nødvendige for å oppfylle loven?

Karita Bekkemellem Orheim (A): Det er mulig at Høyre ikke liker det, men sannheten er at Arbeiderpartiet har vært for dagens privatskolelov, som faktisk innebærer at foreldrene har mulighet til å gjøre et valg.

Situasjonen er jo den at så lenge flertallet på Stortinget ikke er villig til å legge inn mer penger i den totale potten, er vi nødt til å velge. Og gjennom de disponeringene som er gjort i den tiden regjeringen Bondevik II har sittet, ser vi at det er gjort et veldig klart valg – man velger bort å gi mer til kommunene, som skal satse på den offentlige grunnskolen, og man velger å legge mer penger inn i potten til de private skolene med den begrunnelse at dette må vi fordi det er lovpålagt.

I valget mellom hva vi skal satse på i framtiden, mener Arbeiderpartiet at det er viktig å gi de nesten 600 000 barna som går i en offentlig skole, en bedre skolehverdag. Vi er da nødt til å gjøre en vridning til fordel for denne gruppen. Det er på mange måter forskjellen mellom Høyre og Arbeiderpartiet. Arbeiderpartiet er opptatt av foreldreretten til alle de foreldrene som har barn i den offentlige skolen, i motsetning til Høyre, som kun er opptatt av foreldreretten til foreldre som har barn i den private skolen.

Arne Sortevik (FrP): Arbeiderpartiet er overtydelig i sin avvisning av at foreldre og barn skal få styrket sin rett til fritt å velge skole. Arbeiderpartiet begrunner sine angrep med redselsbeskrivelser fra situasjonen i Sverige, og bruker angivelig svensk LO som kildemateriale.

Det svenske skoleverkets undersøkelser blant 4 700 svenske foreldre viser at 90 pst. mener at foreldre og barn selv må kunne velge skole. Selv sosialdemokratene i Sverige sier: «Vi tycker at alla elever skall få välja skola». Tar de feil? Tar de feil de svenske foreldrene som er så opptatt av å kunne velge skole? Tar svenske sosialdemokrater feil, som også er opptatt av at foreldre og elever skal få velge skole fritt?

Karita Bekkemellem Orheim (A): Først: Kanskje jeg skal ta det som en kompliment fra representanten Sortevik hvis han mener at Arbeiderpartiet er overtydelig i sitt syn på de private skolene.

Men så til spørsmålet: Det er ulike undersøkelser om de erfaringene som er gjort i Sverige. Vi har sett veldig tydelig og klart at flertallet i komiteen velger å ikke se på de erfaringene. Om det er sosialdemokrater eller konser-

vative som mener det, er knekkende likegyldig for meg hvis det betyr at vi ikke klarer å lage løsninger som er til beste for det store flertallet. Da må vi kunne endre og korrigere kursen. Jeg synes at departementet, men også flertallet i komiteen, som har instruert statsråden på punkt etter punkt – det ser vi jo av forslagene – faktisk har latt være å gå inn i en del av de realitetene som svenske myndigheter og forskere etter hvert kan vise til.

Arne Lyngstad (KrF): Noe overraskende presenterer Arbeiderpartiet seg som en tilhenger av dagens privatskolelov. Det er på mange måter bra. Troverdigheten i denne omvendelsen kan det imidlertid settes spørsmålstegn ved.

Historisk har Arbeiderpartiet gått mot loven. Arbeiderpartiet har også nektet å godkjenne flere skoler. Økonomiske tilskudd har en måttet dra ut av ulike arbeiderpartistatsråder. Og i sin argumentasjon her i dag viser Arbeiderpartiet tydelig sin skepsis til prinsippene i dagens privatskolelov ved å bruke begreper som: Mangfoldet er en trussel, ikke etablere flere friskoler, fare for inndeling i A- og B-skoler. Dette er også mulige farer ved dagens privatskolelov. Tror dermed Arbeiderpartiet på sin egen argumentasjon? Arbeiderpartiet vil nå godkjenne skoler basert på alternativ pedagogikk. Er Arbeiderpartiet rede til å godkjenne nye skoler, som bygger på Freinet-pedagogikk, på Reggio Emilia-pedagogikk og på Waldorf-pedagogikk?

Karita Bekkemellem Orheim (A): Først har jeg lyst til å si at det er ingen omvendelse fra Arbeiderpartiets side. Tvert imot har jeg lyst til å si at i den grad noe parti har stått for en omvendelse, må det være Kristelig Folkeparti.

Det er mulig at representanten Lyngstad ikke husker sitt eget landsmøte for få uker siden, men jeg tror at veldig mange fikk med seg de oppsiktsvekkende uttalelsene som kom fram i media, og også de klare resolusjonene som ble vedtatt på hans eget landsmøte. Dette handler om at hans eget landsmøte ville ha en sterk politikk for den offentlige skolen. Da er det oppsiktsvekkende at Arne Lyngstad i behandlingen av denne saken faktisk har gått lenger enn Kristin Clemet selv har gjort. Jeg tror at den virkeligheten etter hvert vil melde seg med full tyngde i forhold til Kristelig Folkepartis egen grunnorganisasjon.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed omme.

Den reglementsmessige tid for formiddagsmøte er også omme. Odelstinget avbryter forhandlingene, og nytt møte settes kl. 18.

Møte tirsdag den 27. mai kl. 18 President: **Berit Brørby****Dagsorden:**

Sakene på dagens kart (nr. 32)

Man fortsatte behandlingen av

sak nr. 1

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om lov om frittstående skoler (friskolelova) (Innst. O. nr. 80 (2002-2003), jf. Ot.prp. nr. 33 (2002-2003))

Ine Marie Eriksen (H): Jeg gikk noen år på steinerskole, og det medførte en utgift på ca. 600 kr i måneden, som kom fra et speislag i min familie. I klassen min hadde jeg en sterkt muskelsyk gutt, jeg hadde ei muslimsk jente, jeg hadde en jødisk gutt, jeg hadde to med ganske tunge læreverser, jeg hadde en helt fantastisk tegner, en som var en kløpper i matte, og så hadde vi de litt mer ordinære elevene som meg sjøl. Jeg hadde kanskje mine beste lærere der, de mest dedikerte og de mest engasjerte. Den skolen fikk økonomisk støtte etter den eksisterende privatskoleloven.

Sammen med religiøse skoler utgjør skolene med alternativ pedagogikk den valgmuligheten foreldre og elever har i dag. Det vi behandler nå, er følgende: et forslag til lov om frittstående skoler, en lov som tillater at også de som ikke har en spesiell pedagogisk eller religiøs oppfatning, får en valgfrihet som er reell, ved at økonomisk støtte gis til flere typer skoler. I praksis innebærer forslaget en liten endring, rett og slett fordi det store flertallet fortsatt kommer til å ønske å ha barna sine i en offentlig skole.

Prinsipielt sett innebærer loven et ideologisk linjeskifte. Den sikrer en reell valgfrihet også for dem som ønsker en annen mulighet enn et religiøst eller pedagogisk alternativ. For eksempel kan man kanskje starte en skole med idrettsprofil, en skole med ballettklasser, en skole med språkprofil, kanskje en med realfagsprofil, eller man ønsker å ha spesielt krevende elever, eller kanskje man har en målsetting om å ha en veldig heterogen elevmasse.

For å sette lovforslaget i et perspektiv: I Norge i dag går ca. 1,7 pst. av elevene i private skoler. Det finnes ca. 100 private skoler, halvparten av dem er steinerskoler eller montessoriskoler. Foreldrene til de barna som går i private skoler, har gjennomsnittlig lavere inntekt enn foreldrene som sender barna sine til den offentlige skole, men de har gjennomsnittlig også litt høyere utdanning. Samtidig er det ekstremt mange av dem som oppgir ønske om en mer mangfoldig elevmasse som begrunnelse for å sende barna sine til en annen skole.

I Sverige går ca. 5 pst. i private grunnskoler. Det har vært en økning fra omtrent 1 pst. i 1992, da den loven som nå gjelder i Sverige, ble innført. Vi kan gjerne, som mange tidligere her også har gjort, og sikkert kommer til å gjøre, sammenlikne oss med Sverige, men da må vi

huske følgende: Sverige har et annet system. De har fullfinansiering, de har ikke adgang til å ta skolepenger, og de har fritt skolevalg.

Av viktige punkter i den loven vi nå er i ferd med å vedta, kommer jeg til å konsentrere meg om spesielt fire ting, nemlig følgende: For det første vrir vi fokus bort fra formål og over på kvalitet. Man skal altså sikre at man får en jevn god opplæring med den man får i den offentlige skolen. For det andre kan det ikke tas utbytte fra skolene. De pengene som er i skolen, må bli i skolen til elevenes beste. For det tredje fins det selvfølgelig regler for inntak som gjør at man ved oversøking, men også *kun* ved oversøking, kan ha regler for inntak, f.eks. basert på geografisk nærhet på samme måte som i den offentlige skolen, eller om man har søsken ved skolen. For det fjerde sikrer loven minoritetspråklige den samme rett til særlig opplæring som man har i den offentlige skolen.

Det er bare å registrere opposisjonens holdninger og merknader i innstillingen. Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet har samlet seg om særlig to punkter: for det første en grunnleggende mistillit til foreldrene og for det andre en grunnleggende mistillit til den offentlige skolen. Det første først: SV, Arbeiderpartiet og Senterpartiet tillater en viss valgfrihet, gjennom å støtte dagens privatskolelov. Men den skal ikke strekke seg lenger enn til de valg Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet mener at foreldrene kan få gjøre. Det er en ekstrem mistillit mot foreldrene. Det er en stadfesting av at politikerne åpenbart er bedre skikket til å ta de valgene på vegne av barn som foreldrene egentlig skal ta.

Resultatet av Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiets standpunkter er at alternativene til den offentlige skolen først og fremst blir et alternativ for dem som ønsker det tilbudet politikerne tilbyr. Lite i merknadene tyder på et brennende ønske fra noen i mindretallet om å sende sine egne unger til en skole med bare hvite elever med rike foreldre. Jeg lurer litt på hvorfor de tror at andre foreldre ønsker nettopp det. Snarere tvert imot har foreldrene til de barna som går i privatskoler i dag, et sterkt ønske om en mer heterogen elevmasse, og de har en lavere inntekt enn snittet for dem som sender barna sine til offentlig skole. Det kan altså tyde på at den segregeringa som Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet skremmer med, allerede er et faktum, men i den offentlige skolen.

For det andre: SV, Arbeiderpartiet og Senterpartiet tror åpenbart at det finnes horder av rike og ressurssterke foreldre som kommer til å ta ungene under armen og rømme fra den offentlige skolen så fort de får sjansen, til en friskole med dårlig økonomi, til en friskole med lavt lønte lærere. Hvorfor stoler de ikke på den offentlige skolen de ellers er opptatt av å beskytte? Jeg tror ikke vi får se karavaner av foreldre med unger under armene som rømmer fra offentlige skoler, rett og slett fordi den store majoriteten av foreldre vil ha barna i den offentlige skolen, fordi de synes at den er bra. Jeg vil også advare mot retorikken om at den offentlige skolen tappes for ressurser ved at det opprettes friskoler.

En elev kan bare gå på én skole om gangen. Det betyr at ressursene kanaliseres dit eleven går. Hvorfor er res-

surser til elever i frittstående skoler mindre verdt enn ressurser til elever i den offentlige skolen? Jeg skulle ønske at Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet var like opptatt av de 98 pst. av barna som vil gå i offentlig skole, som de er av å begrense mulighetene for de 2 pst. som ønsker å velge annerledes.

Jeg har stor tro på at friskolene vil gjøre den norske skolen bedre. Det er ikke fordi friskoler skal konkurrere med de offentlige skolene, men det er fordi friskoler og offentlige skoler kan lære av hverandre, og fordi mangfold gir bedre kvalitet enn enfold, og fordi kunnskap ikke er en gitt størrelse som er til fordeling. Det er ikke slik at hvis noen lærer mer, så betyr det at man tar fra dem som lærer mindre. Kunnskap er noe som øker, noe som brer om seg. Det er det viktig å huske på.

Til slutt vil jeg oppfordre mindretallet i komiteen, bestående av Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet, til en ting: Ta en tur til en steinerskole en dag, eller til en annen privatskole! Ta en titt på elevmassen, snakk med elevene, se på dem! Dere vil finne alle mulige hudfarger og alle mulige kulturbakgrunner. Dere vil finne foreldre med lav inntekt og foreldre med passe høy inntekt. Dere vil finne et hav av ulike begrunnelser fra foreldre for hvorfor de har sendt barna sine dit. Snakk med lærerne! Spør lærerne hvorfor de er motivert til å gjøre den jobben de gjør!

For meg er mangfoldet på en privat skole, eller det som nå blir en frittstående skole, minst like verdifullt som mangfoldet på en offentlig skole.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ranveig Frøiland (A): Eg kan forsikra representanten Eriksen om at Arbeidarpartiet ikkje har nokon mistillit til den offentlege skulen. Vi vil faktisk vera med på å gjera han endå betre enn han er i dag, for det kan gjerast.

Men det er uvanleg at så mange snakkar så mykje om den 1,7-prosenta, og det var òg dei som vart hylla her i dag av representanten frå Høgre. Eg synest det er svært spesielt at når Regjeringa legg fram ei lov om friskular, så er altså regjeringspartia med i Stortinget og endrar denne lova på ti område. Ti nye lovparagrafar har ein lagt inn i Stortinget. Der hadde ein ikkje mykje tillit til det som Regjeringa gjorde heller.

Høgre seier i sine merknader i dag at formålet med dagens friskule er at foreldre og elevar kan velja andre skular enn den offentlege. Det er den fyrste merknaden. Dei skal velja andre skular enn den offentlege, det er målet. Då spør eg (presidenten klubbar) om dette i forhold til representanten Voie si ytring i bladet «I Skolen» om at den offentlege skulen er den viktigaste.

Ine Marie Eriksen (H): Friskoleloven er ikke blitt endret på noen vesentlige prinsipielle punkter. Når man sier at friskolelovens formål er å kunne velge andre skoler, så er det helt riktig. Hvis det ikke var noe å velge mellom, ville man jo ikke trenge å ha en lov. Men det underslår ikke det faktum at den offentlige skolen er og i all

overskuelig framtid kommer til å være den aller, aller viktigste skolen for norske barn.

Når man ser en utvikling i Sverige over elleve år, der man har gått fra 1 pst. til et sted mellom 4 og 5 pst., med et system der man har fullfinansiering og ingen egenbetaling, forteller det noe om omfanget. Men det er prinsippet som er det viktigste, muligheten og retten til å velge annerledes.

Arne Sortevik (FrP): To ting: Ved debattstart i dag har vi punktert usikkerheten om § 3-5. Fremskrittspartiet vil støtte det subsidiært, slik at frittstående skoler får samme forhold gjennom hele lovverket, på samme måte som offentlige skoler.

Et spørsmål knyttet til det: Problemet med barn som kommer til skolen uten å kunne norsk, eller nok norsk, viser seg særlig i Oslo, der mange barn har fremmedspråklig bakgrunn. Her må mer enn lovfesting til. Hvorfor vil ikke Høyre være med og støtte Fremskrittspartiets forslag om å få en egen sak for å se på dette problemområdet?

Det andre: Høyre sier i sitt program noe om at de vil ha økt foreldremedvirkning. Utelukker det for Høyre foreldretilsyn etter dansk modell, slik Fremskrittspartiet har vist til, altså i en kombinasjon med offentlig tilsyn? Da kan man se for seg en løsning for å øke foreldremedvirkningen, ved at de også faktisk får lov til å ha et ord med i laget om hvordan skolen deres skal virke.

Ine Marie Eriksen (H): Da Arne Sortevik tidligere hadde ordet, tilhørte jeg dem som ble omtrent like glade som Trine Skei Grande for at Fremskrittspartiet ønsket å være med på lovens § 3-5.

Jeg er også vel kjent med de problemene som fins i forhold til minoritetspråklige i Oslo, og det tas også nå ganske drastiske skritt fra byrådens side for å gjøre noe med det, spesielt der situasjonen er prekær. Men grunnen til at man ikke ønsket å ta dette inn i friskoleloven, var rett og slett at dette ikke er et problem som gjelder friskolene, men et problem som gjelder norske skoler generelt. Derfor hørte det ikke hjemme i den loven. Enkelt og greit!

I forhold til tilsyn: Det er ikke utelukkende positive erfaringer med den danske modellen. Jeg syns derfor det ville være litt hasardiøst umiddelbart å kaste seg på en slik modell når man vet at man til dels ikke har så gode erfaringer med den. Jeg ville i stedet velge den modellen man har, og sørge for at den videreutvikles og blir bra.

Rolf Reikvam (SV): Jeg er enig med Ine Marie Eriksen på ett punkt. Jeg tror heller ikke det blir et rush i første omgang fra grupper som ønsker å etablere private skoler.

Når man tegner et bilde av situasjonen i Sverige, et fullstendig bilde, er faktum at i Stockholm – og dette med privatskoler er jo et fenomen fra de større byene – er det nærmere 14 pst. av elevene som går i private skoler. Det er også en del av dette bildet.

Men det var ikke det jeg skulle spørre om. Ine Marie Eriksen har gang på gang tegnet et bilde av at ressursituasjonen i den offentlige skolen har vært ganske stabil de siste fire–fem årene. Nye tall fra grunnskolens informasjonssystem viser at ressursituasjonen når det gjelder antall delingstimer fra skoleåret 1998–1999 til 2002–2003, har gått ned med 19 pst., og timene til spesialundervisning er redusert med 5 pst. Det er klart at det har vært en ganske omfattende nedgang i ressursituasjonen i den offentlige skolen.

Er ikke Ine Marie Eriksen enig i at den nye loven kan være med på å forsterke denne nedgangen, og at det er en ganske dramatisk ressursnedgang i den offentlige skolen?

Ine Marie Eriksen (H): Jeg føler også trang til å kommentere det Rolf Reikvam sier først, nemlig at i Stockholm går opp mot 14 pst. av elevene i friskoler.

Ja, men det man også har sett i Sverige, takket være kombinasjonen mellom friskoler og fritt skolevalg, er jo at den sosiale segregeringa har gått dramatisk ned, fordi elever fra innvandrerområder, som tidligere ikke har hatt mulighet til å gå på de bedre skolene i byen nå kan gå i slike skoler fordi man har et fritt skolevalg. Man slipper altså å flytte. Det blir en valgmulighet også for dem som ikke har råd til å flytte på seg.

Når det så gjelder ressursituasjonen, er det nettopp lagt fram en stortingsmelding som kommer til å bli en årlig foretelse, St.meld. nr. 33. Det tyder på at den har vært stabil de siste fem åra. Det er ingenting verken i den rapporten eller i den stortingsmeldinga som tyder på at det har vært dramatiske nedganger. Det man kan få rapporter om på denne tida, er jo at kommuner vurderer å kutte, men det er ingenting som tilsier at de foreløpig har kuttet. Det er også slik, vil jeg si til representanten Reikvam, at det er de kommunene som har lavest inntekt, som bruker relativt sett mest penger på skole. Det tyder på at norske kommuner prioriterer skolen, og det er jeg glad for.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Arne Sortevik (FrP): Jeg velger å åpne med en liten visitt til representanten Eriksen, til dette med særlig opplæring for elever fra språklige minoriteter. Det er fremstilt slik i denne saken at man også foreslår å endre opplæringsloven knyttet til dette. Det som kommer fra Fremskrittspartiet, er ikke en del av lovforslaget for de frittstående skoler, men det er et selvstendig forslag:

«Stortinget ber Regjeringen legger frem egen sak med tiltak for å sikre bedre norskkunnskaper hos barn fra språklige minoriteter/barn med innvandrerbakgrunn.»

Jeg går ut fra at representanten har lest forslaget.

Dette er en historisk dag. Dette er også en god dag for foreldre og elever i grunnskolen. Lov om frittstående skoler øker på en dramatisk måte både foreldrenes og elevenes valgfrihet, men samtidig også den økonomiske likestilling mellom elevene. En godkjent frittstående sko-

le vil nå automatisk få offentlige penger. Når dette skjer, er det fordi Regjeringen tar et lite, men viktig skritt på Fremskrittspartiets skolevei.

Samtidig er det grunn til å understreke at dette viktige skrittet ikke betyr slutten på den offentlige skolen, men det betyr slutten på den tilnærmede monopolstilling som kommunalt eide grunnskoler fortsatt har i Norge, der 1,7–1,8 pst. av elevene går i private skoler. Den offentlige monopolskolen som vi har i Norge, undergraver foreldremandatet og foreldreretten, etter vårt syn. Den undergraver elevenes frie valg, som de tar i samråd med sine foreldre og foresatte. For Fremskrittspartiet er foreldrerett, foreldremandat og fritt valg viktig. Også for Fremskrittspartiet er dette derfor en historisk dag.

Det er grunn til å understreke at hensikten med en ny lov heller ikke er å angripe den offentlige skole. Etter Fremskrittspartiets syn vil den nye loven åpne for en vinn-vinn-situasjon. Den offentlig eide skole bør bli stimulert til å lage bedre skole når andre skoleeiere lettere kan starte skole. I Fremskrittspartiet har vi faktisk tiltro til at den offentlige skole vil bruke denne utfordringen når det gjelder eneretten, positivt for elevene.

Fremskrittspartiet har stor tro på at økt mangfold og økt konkurranse om elevene vil kunne gi bedre skole for alle. De voldsomme protestene og advarslene som kommer fra Sosialistisk Venstreparti og Arbeiderpartiet, avslører etter vår mening en panisk redsel for at den sosialistiske enhetsskolen skal bli utfordret når det gjelder faglig innhold og læringsutbytte. Dermed viser disse partiene at de er mer opptatt av å beskytte den offentlige skolen enn av å gi foreldre og elever et godt skoletilbud.

Når mange foreldre og elever søker mot private skoler, er det ikke minst fordi de er på jakt etter et bedre læringsutbytte enn det som offentlig skole fremviser i dag.

Jeg tror det er grunn til å minne om hensikten med både opplæringslov og den kommende lov om frittstående skoler: å gi elevene en kristen og moralsk oppdragelse og gode allmennekunnskaper, slik at elevene kan bli gagnlige og selvstendige mennesker. Loven sier også i sin formålsparagraf at vi skal ha et høyt kompetansenivå i folket. Da må vi ha elevene i fokus. Lov og skole er til for elevene, ikke for lærerne, ikke for skoleeierne og ikke for det lokale selvstyret.

Et godt skoletilbud er etter Fremskrittspartiets mening avhengig av et mangeartet tilbud. Nettopp derfor må flere enn kommuner få anledning til å etablere og drive grunnskoler. Et mangeartet tilbud innebærer også at dagens stramme begrensning, religion/livssyn eller pedagogisk alternativ, må fjernes.

Dagens lovforslag gjør også at foreldre og barn i Norge får rettigheter og muligheter langt mer lik de rettigheter og muligheter foreldre og barn i våre to nærmeste naboland har. Det er naturlig å sammenlikne med Danmark og Sverige. Mest naturlig er det å sammenlikne med Danmark, som har hatt fri etablering i mange, mange år. Det er en ganske fri etablering, og det er foreldrene som har hovedansvar for tilsynet. Statlig støtte er 74 pst. av hva den offentlige skolen koster, og dansk lov krever faktisk at foreldre betaler skolepenger. Ca. 12 pst. av

elevene går i frie grunnskoler. Danske barn har ikke særlig dårligere læringsresultater enn norske barn.

Sverige åpnet fullt for etablering av private skoler i 1992. Vel 4 pst. av elevene, i snitt, går i private skoler. Heller ikke svenske barn gjør det spesielt dårligere enn norske barn i internasjonale undersøkelser. Når det svenske skoleverket spør 4 700 foreldre med elever på 2., 5. og 9. klassetrinn – og alle kommuner er representert i utvalget – viser svaret at valgfriheten har stor legitimitet hos foreldrene. Hele 90 pst. mener at foreldre og barn selv må kunne velge skole.

Når jeg bruker litt tid på dette, er det fordi hovedmotstanderne av foreldre og barns frie skolevalg, Sosialistisk Venstreparti og Arbeiderpartiet, maler et redselsbilde ved å vise til Sverige. Når vi forresten tar med oss at mange av dem som stemmer på disse to partiene, og faktisk også folkevalgte for disse to partiene, velger privatskoler for sine barn, minner det om presten som sa til sitt sognebarn: Du skal gjøre som jeg sier, og ikke som jeg gjør!

Bruker vi Sverige som eksempel, ja, så er det det svenske LO og ikke de svenske partier som maler det svarte bildet, og som søker å skape et problembilde av ordningen med private skoler.

La meg presisere at Fremskrittspartiet understreker at trekket i kommunenes rammetilskudd for elever som velger frittstående skoler, bør være mindre enn det skolene får. Jeg sier dette selv om det kommer i en egen sak. Jeg understreker her og nå at det bør være et beredskapstillegg for den kommunale skolen, slik det er i Danmark. Det er en løsning Fremskrittspartiet vil gå inn på.

I et samarbeid med regjeringspartiene har Fremskrittspartiet sikret viktige politiske fotavtrykk i denne saken.

- Det blir understreket at kommunene ikke får vetorett mot etablering av frittstående skoler.
- Godkjenning og tilsyn skal legges utenfor departementet.
- Regjeringen skal fremme egen tilleggsak, der nye rammer for frittstående grunnskoler skal utvides til å gjelde videregående skoler. Det ligger ca. 50 søknader i departementet om å etablere videregående skoler.
- Det skal legges frem en sak om standard for faglig måloppnåelse.
- Skoler for funksjonshemmede elever sikres godkjenning og statlig finansiering.
- Den nye loven trer i kraft fra 1. oktober i år.

Fremskrittspartiet fremmer også egne forslag i saken, men støtter Regjeringens forslag subsidiært.

Fremskrittspartiet foreslår at loven alt nå skal omfatte videregående skoler, og har lovforslag som ivaretar det.

Fremskrittspartiet foreslår at det skal legges frem en ny opplæringslov, som skal omfatte alle elever, slik vi kjenner det fra vårt naboland Sverige.

Fremskrittspartiet foreslår at godkjenning og tilsyn legges til NOKUT. Etter vårt syn bør vi ha et godkjennings- og tilsynsorgan som omfatter hele utdanningskjeden.

Fremskrittspartiet ønsker egen sak for å avklare skole-skyssproblematikken. Det gjelder at kommunene får

både ansvar og avklaring for elever med funksjonshemming når kommune- og fylkesgrenser krysses. Dette må det bl.a. ses på.

Fremskrittspartiet ønsker egen sak som lovsikrer at alle skoler i offentlig eie skal ha egne driftsstyrer med foreldrerepresentanter i flertall. Dette tar vi opp her.

Og ikke minst ønsker vi tilsyn fra offentlig tilsynsmyndighet supplert med lekmannstilsyn. Vi vil gi foreldrene tilsynsrett, slik man gjør det i Danmark.

Dagbladet hadde sist søndag et oppslag om at private skoler er best. Slike skoler har ofte engasjerte lærere, interesserte foreldre og motiverte elever. Utfordringen for den offentlige skolen blir nå å øke engasjementet, øke interessen og øke motivasjonen. Samarbeid med foreldre og elever blir enda viktigere. Derfor må lover, forskrifter og praktiske inngrep fra skoleeiere, skoleledere og lærere invitere til styrket brukermedvirkning.

Det kommer flere skolesaker etter denne før sommeren tar oss. I de sakene vil styrket brukermedvirkning og styrket brukerinnflytelse være viktige områder for Fremskrittspartiet, og det må gjelde alle elever i alle skoler, ikke bare elever i frittstående skoler.

Fremskrittspartiets mål med fri etablering av skoler innenfor et nasjonalt system for godkjenning og tilsyn er ikke å skape eliteskoler for de få. Fri etablering er etter vårt syn ett av mange tiltak for å skape bedre læringsresultater i norsk skole totalt. Vi må skape kultur for å utvikle skoler for alle elever, og da nytter det ikke med forbud eller strenge særvilkår for å drive skole i Norge. Norske kommuner har ingen naturgitt kompetanse til å drive skolene mye bedre enn andre, eller uten utfordring fra andre. Norske foreldre og norske elever har krav på å kunne velge fritt.

De sterke protestene og de sterke advarslene fra Sosialistisk Venstreparti og Arbeiderpartiet i denne saken er egentlig en avslørende mangel på tiltro til eget skolesystem, og en avslørende avvisning av foreldre og elevers frie valg. Det er bra at deres syn ikke vinner frem.

Når loven vedtas i dag, er det grunn til å sende gratulasjoner og lykkønskinger til alle foreldre og alle elever i norsk grunnskole. Vi fra Fremskrittspartiet gir et løfte: Vi skal gjøre vårt beste for at videregående skole også åpnes for fri etablering så snart som mulig.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Eva M. Nielsen (A): Jeg vil utfordre representanten Sortevik på et av de forslag som Fremskrittspartiet har fremmet i denne saken.

Fremskrittspartiet har også denne gangen kommet med forslag om å innføre et nytt finansieringssystem for grunnskolen, basert på et system der staten betaler skolepenger for den enkelte elev direkte til skolen. Regjeringas forslag om å oppheve kretsgrensene vil gjøre det enklere for elevene å bytte skole. Elevene kan shoppe litt rundt, slik elevorganisasjonene har kalt det.

Jeg vil be representanten Sortevik om å si og være konkret på hvilke modeller som tenkes lagt når grunnskolen skal finansieres på denne måten. Hvordan ser re-

presentanten Sortevik for seg f.eks. at kapitalkostnader skal beregnes, og hvordan dette skal finansieres? Og likeledes: Hvordan skal dette systemet kobles opp mot stadige variasjoner i elevtall på skolen i forhold til lærerpersonell og de behov som skolen har enkelte år? Jeg vil gjerne høre hvordan modellen konkret er tenkt ut.

G r e t h e F o s s l i hadde her overtatt presidentplassen.

Arne Sortevik (FrP): Ja, det er helt riktig oppfattet. I et av våre egne forslag gjentar vi det vi har foreslått mange ganger, og dessverre kanskje må foreslå en del ganger til før vi får flertall for det, nemlig å endre finansierings-systemet. Vi er opptatt av å sikre at det skal komme statlige penger direkte til den skolen der eleven velger å være elev, og at vi har et statlig stykkprissystem, er ingen ukjent øvelse verken i Norge eller våre naboland. Vi har altså god tilgjengelighet til en meget omfattende statistikk. Det er mulig å finne ut hva ulike typer skoler koster. Det er også mulig å gjøre regnestykker på hva som vil være et høvelig kapitalbidrag. I den versjonen av forslaget som er fremmet i denne saken, har vi også understreket at et slikt system må omfatte et kapitaltilskudd, og det håper vi jo kan komme, i og med at det også er et punkt som Regjeringen var opptatt av i sin egen tiltredelseserklæring.

Inga Marte Thorkildsen (SV): Da jeg vokste opp i Melsomvik i Vestfold, var de som var medlemmer av Smiths Venner, de mest fremmedkulturelle i min klasse. Vil Fremskrittspartiet holde en kristen sekt som denne, som svært mange i Norge oppfatter som fremmedkulturell, utenfor friskoleloven?

Mitt spørsmål nr. 2: Fremskrittspartiet skriver at de ønsker å avvise skoler som åpenbart etablerer frie tilbud til etnisk baserte grupper, og at tilsynet med skoler som utvikler seg i retning etnisk basert elevgrunnlag, må styrkes. Min kunnskap om etnisitet tilsier at dette også må bety at tilsyn må styrkes og godkjenningspraksis være restriktiv overfor f.eks. skoler som åpenbart tiltrekker seg utelukkende, eller nesten utelukkende, hvite norske middelklassebarn. Er dette korrekt oppfattet?

Så til slutt: Jeg så et svensk program på TV. Der var det intervju med mødre til innvandrerbarn som fortalte at deres barn snakket dårligere svensk enn de sjøl. Disse barna gikk altså ikke i private skoler. De ble igjen i den offentlige skolen, som ble tømt for nettopp hvite svenske middelklassebarn.

Arne Sortevik (FrP): Fremskrittspartiet er opptatt av å ha bestemmelser som tydelig viser hva vi ønsker skal være et godt innhold i skolen, enten skolen er eid og drevet av det offentlige, eller eid av andre enn det offentlige. Vi er også svært opptatt av å ha et oppegående og velfungerende tilsyn. Det har vi pekt på i denne saken, og det kommer vi til å peke på også i andre saker. Det betyr at de skolene som legger seg i yttergrensene, og som går over de grensene som etableres, må regne

med reaksjoner, enten det er muslimske skoler eller andre skoler som velger å utfordre det som er klare formuleringer og klare retningslinjer gitt i lovverk og forskrifter.

Når det gjelder Sverige, er det mange ting å vise til. Det som er et poeng fra den siste leseforståelsesundersøkelsen, er jo at svenske barn med innvandrerbakgrunn faktisk leser bedre enn norske barn uten slik bakgrunn.

Arne Lyngstad (KrF): Representanten Sortevik argumenterte sterkt for foreldrerett, og det er et prinsipp som også Kristelig Folkeparti støtter og deler med Fremskrittspartiet. Men loven tar i sin formålsbestemmelse også inn en annen dimensjon, nemlig barnets rett i form av FN's barnekonvensjon. Det er viktig å sikre barnets rett gjennom et godt tilsyn, og at barnet dermed får en god opplæring.

Fremskrittspartiet ønsker foreldretilsyn etter dansk mønster. Foreldretilsynet kan etter min mening ikke automatisk utledes fra foreldreretten. Det er heller utledet fra et foreldrestyringsprinsipp. Det er vel også tvilsomt som en tilsynsordning på grunn av blanding av roller. Det blir fort bukken som passer havresekken.

Jeg vil minne om at Danmark har hatt større skandaler i forbindelse med friskolene enn både Norge og Sverige, f.eks. Tvind-skolene. Er ikke Sortevik mer trygg på et statlig tilsyn?

Arne Sortevik (FrP): Både representanten Sortevik og partiet Fremskrittspartiet tror på en blanding. Vi tror at vi kan hente gode ting fra våre nærmeste naboland, spesielt fra Danmark, som har hatt en fri etablering av skoler i over 50 år. Den er så fri at det er nok å melde seg. Det er ingen som stopper dem som melder seg, og den er så fri at det er foreldrene som har både førstelinjetilsyn og andrelinjetilsyn.

Selvfølgelig kan det være uheldige episoder å vise til, men mitt bestemte inntrykk er at i Danmark lever man godt med denne ordningen. Og det viser etter vårt syn en stor tillit til foreldrene og til foreldremandatet. Vi synes det er viktigere at foreldrene handler på vegne av sine barn direkte enn at det offentlige påtar seg det mandatet og handler på vegne av barn ved å stenge det frie valget, slik som noen partier i denne salen ivrer for.

Presidenten: Presidenten vil spørre representanten Sortevik før han forlater talerstolen, om han vil ta opp forslaget.

Arne Sortevik (FrP): Tusen takk, president. Det vil jeg gjerne.

Jeg tar opp våre forslag i innstillingen, og jeg har flere ganger snakket om at vi subsidiært skal støtte § 3-5. Da tror jeg at det meste skulle være avklart.

Presidenten: Representanten Arne Sortevik har tatt opp de forslagene han refererte til.

Replikordskiftet er dermed omme.

Rolf Reikvam (SV) (komiteens leder): La meg først understreke det som jeg prøvde å si i en replikk til Ine Marie Eriksen om ressursituasjonen i den offentlige grunnskolen. Det er et uomtvistelig faktum, hvis en ser på de siste tallene om ressursituasjonen som vi finner fra Grunnskolens informasjonssystem, at det har vært en nedgang på 19 pst. i det timetallet som går til delingstimer. Det er en nedgang på 5 pst. i ressursinnsatsen til spesialundervisning. I samme periode har det vært en økning i antall elever i den offentlige skolen. Så samlet sett våger jeg den påstand at det er ganske dramatisk, det som nå skjer i den offentlige skolen. Det er ikke vond vilje fra kommunepolitikerne, det tror jeg overhodet ikke, men dette må ses i sammenheng med private skoler og med den dårlige kommuneøkonomien. Så det bildet som Høyre prøver å tegne, at den økonomiske situasjonen har vært ganske stabil i den offentlige skolen, er altså ikke korrekt når vi ser på disse tallene som Grunnskolens informasjonssystem legger fram.

Ideologiene er ikke døde. Hvis noen mot formodning skulle ha trodd på alle som har fortalt at ideologiene er døde, så bør denne saken motbevise denne påstanden. Den saken vi behandler, synliggjør de ideologiske motsetningene. På den ene siden har vi Fremskrittspartiet, som sammen med regjeringspartiene nå går til frontalangrep på den offentlige fellesskolen. Det er ikke bare skolen som angripes, men de angriper en av grunnpilarene i velferdssamfunnet. Den offentlige skolen som møteplass for alle barn er det viktigste grunnlaget for at vi har hatt et homogent samfunn – et samfunn med forholdsvis få motsetninger, fordi vi alle har en felles referanseramme. Den rammen har gitt alle mulighet til å delta i den offentlige debatten på tilnærmet samme grunnlag, fordi vi har samme utdanningsbakgrunn, og vi har de samme erfaringene.

I skolen møter vi bredden av erfaringer, holdninger og livssyn, og vi blir utfordret på det vi står for, hver enkelt av oss, når det gjelder den offentlige skolen. Vi har gått i den samme skolen, med felles læreplaner, og vi har fått del i det som samfunnet forventer vi skal ha av kunnskaper. Skolen er sammen med Kirken trolig den viktigste bærer og formidler av det vi kaller kulturarven. Det er dette som nå angripes på en måte som vi ikke har opplevd tidligere. Den gratis, offentlige skolen er en forutsetning for det velferdssamfunnet som vi har bygd opp, og som vi har utviklet.

Jeg har ikke problemer med å forstå Fremskrittspartiets syn. Fremskrittspartiet er i sin grunnholdning et liberalistisk parti som vil svekke fellesskapet for å overlate oppgavene til private aktører. Dette ser vi på område etter område. Jeg forstår også deler av Høyre, den delen som representerer «kalkulatorpartiet», jf. et innlegg i Asker og Bærums Budstikke, der en av Høyres kommunestyrerepresentanter definerte partiet som et kalkulatorparti, nettopp fordi det blir regnestykker som avgjør prioriteringer og hva som er viktig.

Det mest positive en kan si om Fremskrittspartiets standpunkt, er at det ikke er egennytt til velgerne som er drivkraften i det standpunktet partiet har. Velgerunder-

søkelser viser at partiet har et sterkt innslag av velgere med forholdsvis lav formell utdanning og lave inntekter. Og i et framtidig samfunn, der vi skal betale for skolen, kan det lett bli disse gruppene som blir taperne når en svekker den offentlige gratis skolen.

Jeg forstår også at Venstre går inn for lovendring. Venstre har utviklet seg fra å være et miljøparti til å bli et liberalistisk parti som er opptatt av konkurranse, og som er interessert i å overlate oppgaver til private aktører.

Det jeg ikke forstår i denne saken, er Kristelig Folkepartis standpunkt. Jeg har følt at Kristelig Folkeparti har vært en ekte forsvarer av den offentlige skolen. Det siste landsmøtet var vel også med på å tegne og forsterke dette bildet. At deler av partiet har følt at kristendomsfaget ikke har fått den plassen det burde ha i den offentlige skolen, tar jeg til etterretning. Men dagens privatskolelov gir rom for at man kan etablere den type skoler som et alternativ til den offentlige skolen, så jeg forstår rett og slett ikke hvorfor det er viktig for Kristelig Folkeparti å åpne dørene slik, at det skal være fritt fram for alle aktører å søke om å få etablere en privat skole, når vi har en privatskolelov som, slik jeg har forstått, tidligere har dekket det behovet som deler av Kristelig Folkeparti-velgerne har hatt.

Det er viktig å være opptatt av kvalitet i skolen, slik statsråden helt klart er. Jeg betviler ikke hennes engasjement når det gjelder kvalitet i den offentlige skolen. Men hvordan fremmer vi denne kvaliteten? Statsråden tror åpenbart på konkurranse, økt konkurranse, og at det skal være med på å fremme kvalitet. Økt konkurranse mellom offentlige skoler gjennom offentliggjøring av karakterer osv. skal være med på å fremme kvaliteten i de offentlige skolene. I tillegg vil hun ha flere privatskoler for å stimulere til økt konkurranse. Jeg tror ikke det er konkurranse som vil øke kvaliteten, nettopp fordi dette både er dyrt og krevende, og det undergraver det mest grunnleggende vi har, nemlig en felles offentlig skole som en felles møteplass for alle barn. Det er heller ikke mulig å bygge ut et nettverk av skoler over hele landet. Det vi ser fra Sverige, er at private skoler blir et alternativ i urbane områder. I vårt land er det først og fremst i Oslo det er aktuelt å etablere flere privatskoler, mange privatskoler, som et alternativ til den offentlige skolen.

Det er et dyrt utdanningssystem regjeringspartiene sammen med Fremskrittspartiet nå legger opp til, og det er kommunene som skal betale gildet. Slik systemet er nå, og slik som det blir forsterket, er det kommunene som får trekk i sitt rammetilskudd. Dette er ikke nye, friske penger som blir pløyd inn i utdanningssystemet vårt, dette er penger som blir tatt fra kommunene gjennom rammetilskuddet. Det er riktig som det er blitt sagt, at det ikke blir trukket ut så mye fra kommunene som det blir tilført de private skolene, men i en sak som vi også har til behandling i komiteen, er det foreslått å øke det trekket når det gjelder kommunene. Det blir understreket at det ikke skal opp på samme nivå som tilskuddet til privatskoler, men det skal økes i løpet av en femårsperiode. Og det er ganske innlysende for alle at når kommunene blir trukket for tilskuddet til private skoler, vil dette være

med på å svekke økonomien i den offentlige skolen. Det burde bekymre flere enn SV, Arbeiderpartiet og Senterpartiet.

Det er også viktig å være klar over at kommunene må ha en beredskap for eventuelt å møte den situasjonen der en privatskole blir nedlagt eller elever blir kastet ut av en privatskole. Det er ganske utrolig at det skal tas inn en bestemmelse i loven – det er tydeligvis Fremskrittspartiets store sak – om at hvis foreldre i en periode ikke kan dekke egenbetalingen, kan det gjøres vedtak om at disse elevene skal kastes ut av den private skolen. Når de skal kastes ut derfra, vet vi hvem som har plikt til å ta imot dem – det er den offentlige skolen. Derfor må den offentlige skolen også ha en beredskap, den må ha et tilbud om elevplasser som skal stå der i påvente av at noen eventuelt blir kastet ut av den private skolen.

Kommunene, som har et ansvar for å ha et utdanningstilbud for alle barn, er nødt til å drive en skole som er vesentlig dyrere enn det de i utgangspunktet kunne hvis de selv kunne planlegge, legge til rette og styrke den offentlige skolen, nettopp fordi de må ha et tilbud til alle og være beredt til å motta elever som av ulike grunner ikke får lov til å gå videre i den private skolen.

Det som også overrasker meg, og som burde overraske flere, eller i hvert fall gjøre flere betenkt, er at måten å finansiere de private skolene på er gjennom en regelstyrt finansiering, som innebærer at i det øyeblikk man har etablert en skole, er staten klar til å finansiere den. Det er ikke noen budsjetttramme som skal styre etableringen av privatskoler. Det er et av de få områder der vi ikke kan vise til budsjetttrammene, men der vi får beskjed om å bevilge pengene fordi det blir etablert private skoler. Også denne delen av vårt utdanningssystem burde være budsjettstyrt. Vi kan ikke si til en kommune som har problemer med å finansiere sin offentlige skole, at her får dere mer penger, fordi den er budsjettstyrt. Private skoler derimot er regelstyrt, og der må vi bare bevilge de pengene som skal til når en skole blir etablert, og når en skole får godkjenning. Dette er et merkelig system, et utrolig system, som flere burde være opptatt av.

For oss er det viktig å slå ring om den offentlige skolen, forsvare den offentlige skolen og gjøre den bedre. De evalueringsrapportene som er blitt lagt fram i forbindelse med L97, viser at det er mye å ta fatt i. Det er mye som skal gjøres for at den offentlige skolen skal bli bedre. Den er ikke så dårlig som det bildet vi tidligere har fått tegnet av de internasjonale komparative studiene. Men det er behov for å styrke den offentlige skolen, og skal vi styrke den, er vi nødt til å bruke mer penger. Vi kan ikke redusere ressursituasjonen, slik vi har sett de siste årene.

Det å sikre den offentlige skolen, det å lage en god offentlig skole, en spennende offentlig skole, en offentlig skole som har det mangfoldet som vi ønsker, er og burde være en prioritert oppgave for alle sammen, for tross alt går de aller fleste barna i denne skolen. Det er ikke det som skjer ved det lovvedtaket som blir gjort i dag.

SV var også innstilt på å stemme for endringen i § 3-5, selv om vi i utgangspunktet var innstilt på å stemme mot

hele loven. Vi ser at det har vært en del gode argumenter. Og når så galt var i ferd med å skje at Fremskrittspartiet i utgangspunktet ikke var innstilt på å ta ansvar for disse elevene, var vi innstilt på å støtte forslaget. Nå er ikke det nødvendig, for nå blir det flertall for dette, i og med at Fremskrittspartiet har endret standpunkt.

Arne Sortevik sa at de private skolene er best. Han bygde det på en undersøkelse som var gjengitt i Dagbladet forleden dag. Det skulle jo bare mangle at private skoler, med et lite antall elever, med mindre spredning i elevmassen, ikke skulle komme litt bedre ut når det gjelder gjennomsnittskarakter – gjennomsnittskarakteren i den offentlige skolen var 4,5, og gjennomsnittskarakteren i privatskolen var 4,8, eller der omkring. Det skulle da bare mangle at det ikke slo ut slik, når vi ser på antall elever i den offentlige skolen i forhold til i den private skolen. Men som sagt, det er masse utfordringer i forhold til den offentlige skolen, masse ting som skal løses. Vi i SV mener det er det som skal prioriteres, nettopp for å lage *den* skolen best mulig.

Det at vi i innstillingen ikke har skrevet noe om minoritetsspråklige elever, som det ble sagt i innlegget til Trine Skei Grande, er jo positivt galt! Vi har nettopp sagt at den loven vi skal vedta, som vi foreslår, også skal inneha en paragraf om minoritetsspråklige elever.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Søren Fredrik Voie (H): Dette innlegget fra representanten Reikvam var ikke et merkelig innlegg. Tvert imot var det helt som forventet! Til og med velferdssamfunnet står nå for fall.

Etter at SV i mange år har vært meget skeptisk og negativ til private skoler, særlig livssynsskoler, støtter nå SV nåværende privatskolelov. Betyr det at SV nå er mer opptatt av å beholde og støtte livssynsskoler enn skoler som har faglig kvalitet som formål?

Og videre: Betyr det også at SV vil støtte privatskolene økonomisk, slik Stortinget har vedtatt, eller går man fortsatt inn for en så dårlig statsstøtteordning at en presser fram den segregeringen av elevene som en selv sier å være imot?

Og helt til slutt: I SVs program ønsker man jo at staten skal overta de private skolene. Hvorfor blir ikke det fremmet som forslag når vi har saken oppe?

Rolf Reikvam (SV): Vi registrerer jo at det ikke er flertall for vårt primærstandpunkt. Det er mange som burde ta det til etterretning. Det er ikke flertall i dag for vårt forslag, slik som vi har programfestet dette.

Vi har da valgt å inngå et kompromiss i forhold til det vi i utgangspunktet trodde var mulig, nemlig at Kristelig Folkeparti var interessert i å støtte et forslag fra oss – et forslag som ville dekket deres behov, og som vi iallfall kunne leve med. Vi ser vel at vi ikke klarer å samle alle ressursene i den offentlige skolen, få til en enda bedre offentlig skole, slik at det skal være et godt alternativ for alle. Derfor har vi sagt at det kompromisset som vi ser for oss, kunne være – og vi hadde selvsagt håpet på fler-

tall for dette – å ta utgangspunkt i dagens privatskolelov og gjøre den bedre på en del viktige områder, som vi har pekt på i våre merknader og i vårt forslag, men som blir nedstemt. – Det er den enkle grunnen til at vi er villig til å inngå et kompromiss med dem som tidligere har forsvart dagens privatskolelov, selv om vi ideelt sett skulle ønske at vi kunne samle alle barna i den offentlige skolen og gjøre den enda bedre.

Presidenten: Presidenten minner om at vi har endret forretningsordenen i den senere tid, og at tiden for replikk nå er 1 minutt – og ber representantene holde seg til den tiden.

Ursula Evje (FrP): Representanten Reikvam gjorde det kunststykket at han på 15 minutter ikke brukte ett ord på å definere SVs politikk. Friskoleloven er et angrep på den offentlige skolen – og dermed basta!

SV begrunner sine angrep i redselsbeskrivelser og eventyr. I Danmark har brukerne kunnet velge fritt i svært mange år. Danmark har ikke dårligere læringsresultater enn oss, de har fri etablering, foreldretilsyn og mange elever med innvandrerbakgrunn. Hva er etter SVs mening feil ved danske foreldre når 42 pst. vurderer forskjellige skoler for sine barn?

Rolf Reikvam (SV): Dette innlegget er med på å understreke det jeg prøvde å starte med, nemlig at dette er en ideologisk strid. Det er ideologiske skillelinjer vi nå ser klart og tydelig. Det som går på å etablere, å ha en god, felles offentlig skole som er for alle barn, med store variasjoner og med stort mangfold, det er det vi er opptatt av.

Vi er helt sikre på at dette er den beste måten å bruke ressurser på. Vi er helt sikre på at dette er den beste måten å ta vare på det verdifulle i vårt samfunn: at vi har et homogent samfunn, at vi har en felles referanseramme, at vi har felles opplevelser – og dermed klarer å holde sammen dette samfunnet på en god og skikkelig måte. Det er vårt utgangspunkt. Det er det som er vårt mål, i tillegg til at skolen er en viktig forutsetning for et godt velferdssamfunn. Det burde være rimelig klart at her er det ideologiske motsetninger.

Arne Lyngstad (KrF): Representanten Reikvam framstiller saken som et ideologisk skille og et frontalangrep på den offentlige skolen. Kristelig Folkeparti er uenig i den virkelighetsbeskrivelsen.

Det blir et tankekors for meg når representanten Reikvam forsøker å fri til Kristelig Folkeparti, når vi vet at SV har vært de som har bekjempet privatskoleloven ved bl.a. å foreslå kutt i tilskuddene og dermed gjøre friskolene til et sted for de rike barna. Det blir et tankekors for meg at representanten Reikvam ikke har sett de mange som har følt motstanden mot friskoleprinsippet og foreldrerettsprinsippet som en trussel, og som har opplevd det politiske skjønn som tilfeldig og lite forutsigbart. For Kristelig Folkeparti er det ingen motsetning mellom en sterk offentlig skole og muligheter for friskoler.

Mitt spørsmål til SV er: Klarer SV å se at det ikke er noen motsetning? Hvis de mener at det er en motsetning, hvordan kan de da forsvare dagens privatskolelov? Blir prinsippene bare et volumspørsmål for andelen elever i friskolene?

Rolf Reikvam (SV): Med dagens privatskolelov har vi holdt et ganske stabilt nivå på antall privatskoler over veldig mange år. Det har ligget på et sted mellom 1 og 2 pst. Vi aksepterer at det kan ligge der.

Hvis vi hadde kunnet beholde dagens privatskolelov, ser vi heller ikke at det ville åpne for et «frislepp», som noen har kalt det, at man i 2004 står klar til, som Trine Skei Grande sa, å etablere mange nye privatskoler. Vi har holdt det under en viss kontroll. Det har vært begrensninger på hvem som har kunnet etablere privatskoler. Vårt prinsipielle standpunkt står fast – for all del. Vi ser ikke behov for private skoler. Vi ser behov for at vi har en god offentlig skole der de aller fleste barna går.

Det som nå kan komme til å skje – vi skal ikke male fanden på veggen – er at vi kan få en utvikling med en dramatisk økning, jf. Stockholm.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

Arne Lyngstad (KrF): Det grunnleggende i norsk skolelovgivning er foreldrenes ansvar for oppdragelse og opplæring av sine barn. Skolen skal hjelpe foreldrene i dette arbeidet. Derfor understrekes det i opplæringsloven at alle barn har rett til opplæring, og at skolen i samarbeid med hjemmet skal oppdra barnet til gagns mennesker. Ut fra dette grunnsynet om foreldreansvar utleder vi hjem-skole-samarbeidet i skolen, og vi gir foreldreretten konkret innhold.

Et annet sentralt perspektiv er skolens oppgave som kunnskapsformidler og samfunnsinstitusjon. Skolen er viktig for å gi barn og unge en identitet og utruste for liv og arbeid. Skolen har slik en samfunnsoppgave i å bygge samarbeid og fellesskap. Skolen er en svært viktig arena for å lære ferdigheter, men også øve evne til toleranse og selvinnsikt. Skolen formidler vår felles kultur og kulturarv, og i Norge bygger den også på det menneskesyn vi finner i vår kristne og humanistiske kulturarv, nemlig menneskets ukrenkelige verdi. Det er en styrke for vårt samfunn at vi har en skole hvor vi møter elever fra alle sosiale og kulturelle lag. Samtidig har vi en nærmiljøskole som bygger opp om lokale fellesskap. Gjennom en nasjonal skolepolitikk gir vi skolen et felles innhold som skal sette elevene i stand til å møte framtida på best mulig måte.

Dagens forslag til friskolelov, som Kristelig Folkeparti vil stemme for, bygger på prinsippet om foreldreretten. Den er nedfelt i internasjonale konvensjoner og er slik en del av menneskerettslovgivningen. Kristelig Folkeparti mener det ikke er noen motsetning mellom å arbeide for en sterk offentlig skole og å sikre foreldrene rett til å velge en annen opplæring for sine barn i tråd med egne idealer og ønsker for oppdragelsen av barnet. Kristelig Folkeparti har derfor hele tiden vært en trofast forsvarer

for friskoletanken, og partiets talsmenn var pådrivere for å få vedtatt dagens privatskolelov fra 1985. Den friskolelov som vi i dag skal vedta, bygger på den samme ideologiske grunn, foreldreretten. Den er først og fremst en beskyttelse av mindretallets rettigheter, fordi den hjemler og gir mulighet for å fylle opplæringen med et annet innhold enn det den offentlige skole gir. Friskoleloven er slik en demokratisering av skolen, ingen privatisering.

Friskoletanken og foreldrenes rett til å velge opplæring for sine barn har vært politisk omstridt i Norge, og er det også i dag. Kristelig Folkeparti mener at dagens privatskolelov har bygd på meget gode prinsipper om foreldrenes rett til å bestemme formålet med opplæringen. Slik betrakter Kristelig Folkeparti friskolene som et supplement til den offentlige skolen, og vi forsvarer deres rett til å stå fram med sin egenart og annerledeshet.

I Samarbeidsregjeringens Sem-erklæring står det at vi ønsker en forenkling av loven og behandlingen av søknadene. Et viktig mål er å gi foreldrene større forutsigbarhet for å få sine rettigheter oppfylt. Erfaringene har vist oss at de ulike politiske regimer i departementet har gitt ulik mulighet for foreldrene til å starte friskoler. Spesielt har dette rammet friskoler med religiøst grunnlag. Men det har også vært vanskelig å få aksept for alternative pedagogiske plattformer. Her husker vi godt Gudmund Hernes og Arbeiderpartiets motstand mot montessori-skoler.

Når Kristelig Folkeparti er med på å utvide grunnlaget for å opprette friskoler, er det fordi kravet om alternativ pedagogikk synes å bli stadig vanskeligere å oppfylle. Dette henger sammen med at vi nå får et stadig større pedagogisk mangfold i den offentlige skolen. Dermed faller grunnlaget for dette formålet bort. Samtidig viser erfaring både fra vårt eget land og fra andre land at det ofte er friskolene som klarer å fornye pedagogikken i skolen. Slik er det nå interessant at den engasjerte skolekvinnen Mosse Jørgensen ønsker å starte en friskole i erkjennelse av at den nye pedagogikken er vanskelig å realisere innen den offentlige skolen. Blant annet på denne bakgrunn har vi i Kristelig Folkeparti konkludert med å utvide grunnlaget for godkjenninger til både å omfatte formål og kvalitet.

Undersøkelser viser at kvaliteten på opplæringen i våre friskoler i dag ikke står tilbake for de offentlige skolene. Jeg frykter derfor ikke et kvalitetskrav som sier at skolene må ha opplæringsplaner som er «jamgode med» de offentlige skolene. Dette må selvfølgelig ikke hindre at frittstående skoler kan ha mer ambisiøse målsettinger i sine læreplaner enn det som er jevngodt. Jeg er også fornøyd med at flertallet i komiteen i denne forbindelse understreker undervisningsfriheten for friskolene som et grunnleggende prinsipp, og at godkjenningspraksis må bygge på dette prinsipp. Dette er viktig for de skolene som ønsker å stå fram med særpreg og et klart alternativt innhold i forhold til den offentlige skolen. Undervisningsfriheten står i direkte sammenheng med prinsippene i foreldreretten.

Når vi legger vekt på krav til kvalitet ved godkjenning, må vi også følge opp med et godt faglig tilsyn med

opplæringen. Her trenger vi gode ordninger basert på faglighet og respekt for skolens egenart. Kristelig Folkeparti er med i flertallet som ber Regjeringen komme tilbake med forslag til organisasjonsform for godkjenning av og tilsyn med frittstående skoler. I dette legger Kristelig Folkeparti at tilsynet med skolene skjer på lik linje med tilsynet med offentlige skoler. Godkjenningen må skje på bakgrunn av loven, mens praktiseringen av loven må legges til forvaltningen i samsvar med vedtatte retningslinjer. Regjeringen tar sikte på å legge dette til utdanningsdirektøren hos fylkesmannen, og dennes uavhengighet vil styrkes ved å knytte utdanningsdirektørene til et utdanningsdirektorat. Et eget uavhengig skoletilsyn i tillegg virker unødvendig byråkratiserende.

For Kristelig Folkeparti er det viktig å sørge for at de skolene vi har i dag, fortsatt skal få tilskudd til sin drift. På ett punkt var Regjeringens forslag for dårlig, og det gjelder friskoler for funksjonshemmede – såkalte regel 1- og regel 2-skoler. Dette er skoler som gir et tilrettelagt tilbud til elever med særskilte opplæringsbehov, og som er et godt tilbud til de svakeste elevene. Regjeringen skapte unødvendig uro om finansiering av disse skolene, og jeg er glad for at flertallet står fast på lovfestet tilskudd i ny § 6-4. Dette gir den nødvendige basis for å opprettholde disse skoletilbudene.

Kristelig Folkeparti ønsker også å gi minoritetsspråklige elever ved friskolene mulighet for norskopplæring på linje med elever i den offentlige skolen. Norskopplæring er viktig for å integrere våre nye landsmenn i vårt samfunn. Det var skuffende at Fremskrittspartiet ikke så dette i komitearbeidet. Desto mer gledelig er det at de nå vil stemme for forslaget til § 3-5, som sikrer tilskudd til slik særlig undervisning i friskolene.

Mye av motstanden mot friskoleloven har gått på faren for kommersielle skoler. Kristelig Folkeparti har hele tiden sagt at vi ikke ønsker slike skoler. Vi mener offentlige tilskudd skal brukes på opplæring og på elevene, ikke til å gi overskudd eller utbytte til skoleeierne. Regjeringen har lagt fram forslag i Ot.prp. nr. 80 som ivaretar dette.

Tilskuddet fra staten gjør det mulig for sivil sektor å bidra i løsningen av samfunnsoppgaver. Idealismen i sivil sektor trenger vi for å skape et bedre samfunn. Tilskuddsnivået bygger på tilsvarende kostnader i den offentlige skolen. Med en rimelig egenandel i form av skolepenger gjør vi det mulig for alle foreldre å realisere foreldreretten. Odelstinget får senere anledning til å drøfte tilskuddssystemet, men jeg kan allerede nå slå fast at Regjeringen og Kristelig Folkeparti ikke åpner for kommersiell skoledrift.

Samtidig med en ny friskolelov vil Kristelig Folkeparti arbeide for en sterk offentlig skole. Vi betrakter friskolene som et supplement til den offentlige skolen. Ved søknad om godkjenning av friskoler skal kommunene uttale seg om hvilke konsekvenser det kan få for den offentlige skolen, men kommunene skal ikke ha noen veto-rett. Her ligger det en skjønnsvurdering, som i enkelte særlige tilfeller kan påvirke søknadsbehandlingen. Med denne nye loven kan vi regne med en økning i antall

elever i friskolene. Jeg tror imidlertid ikke, i motsetning til representanten Reikvam, at den vil bli dramatisk stor. Det beste vi kan gjøre for å få foreldre og barn til å slutte opp om den offentlige skolen, er ikke å hindre friskoler, men å skape en sterk og engasjert nærmiljøskole. Dette krever oppmerksomhet og ressurser. Kommunene må få bedre økonomi og friere rammer. Vi må klare å skape en sterk offentlig skole samtidig som vi har friskoler. Sammen kan disse skolene øke det pedagogiske mangfoldet og virke gjensidig utviklende på hverandre. Dette er erfaringer Sverige har gjort, og jeg håper det tilsvarende også skal skje i Norge. Det vil gi en bedre skole til beste for elevene.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Trond Giske (A): Det er ikke grenser for hvor varmt forsvar representanten Lyngstad har for den nye loven. Den bygger på foreldreretten, den sikrer en demokratisering, og den er nødvendig for fornyelse av pedagogikken.

Hvis det virkelig er slik, blir mitt første spørsmål til representanten Lyngstad: Hvorfor i all verden kom ikke dette lovforslaget den gangen Kristelig Folkeparti selv satt med utdanningsministeren? Da Lilletun var statsråd, sa han tvert imot at han var uenig i den type politikk, og Kristelig Folkeparti gikk konsekvent mot den type forslag i Stortinget.

Kanskje er det som Reidar Lie fra Møre og Romsdal, delegat på Kristelig Folkepartis landsmøte, sier:

«Vi har hatt både Kjell Magne Bondevik og Jon Lilletun som skolestatsråder, og hadde en klar og god skolepolitikk. Nå er det Høyres skolepolitikk som gjennomføres av regjeringen, mens KrF får skylden. Jeg fikk sjokk da jeg leste Høyres skolepolitiske manifest i 1999, men nå er manifestet snart gjennomført.»

Arne Lyngstad (KrF): Representanten Giske spør om hvorfor vi ikke gjorde dette under statsrådstiden til Jon Lilletun. Vel, et svar kan jo være at vi etter den tid opplevde Trond Giske som statsråd.

Et annet svar kan være at vi da høstet den erfaringen at det var nødvendig å foreta forenklinger i loven for å sikre en forutsigbar godkjenning av friskolesøknaden og dermed gi foreldrene mulighet til å få oppfylt sin foreldrerett. Det vi nå har gjort, er å foreta en slik forenkling. Jeg innrømmer gjerne at vi her har gått inn i politiske kompromisser for å få flertall for en slik forenkling. Men den bygger på de samme prinsipper om foreldrerett, og jeg opplever i det hele tatt ikke dette som noen sterk trussel mot den offentlige skolen. Jeg mener at vi klarer å kombinere satsing på en sterk offentlig skole med en ny friskolelov.

Rolf Reikvam (SV): Jeg får jo inderlig håpe at det er politiske valg som ligger bak det Kristelig Folkeparti har gjort, og ikke personen Trond Giske – at dette er bevisste politiske valg fra Kristelig Folkepartis side.

Arne Lyngstad startet sitt innlegg med å snakke varmt om den offentlige skolen, med masse ressurser og alt det-

te, så den kan gjøre en god og skikkelig jobb, og han understreker dette gang på gang. Jeg har påvist nå hvorledes det har vært en nedgang i ressursene til den offentlige skolen i den perioden Kristelig Folkeparti har sittet i regjering. Som jeg sa i stad, skyldes ikke dette ond vilje fra kommunepolitikere, det er sulteføring av kommunene som gjør dette, og det burde bekymre Arne Lyngstad på en helt annen måte enn det gjør i dag. Han sier at han tror på en sterk offentlig skole med masse ressurser, og så har vi parallelt med dette en privat skole.

Mitt spørsmål til Arne Lyngstad blir rett og slett: Hvis vi får en utvikling som i Stockholm, der oppimot 14 pst. av elevene går i private skoler, er dette en utvikling som Kristelig Folkeparti synes er bra, og er dette noe de ønsker velkommen?

Arne Lyngstad (KrF): Selvfølgelig er det også politiske valg. I mitt innlegg påpekte jeg to – dette med manglende forutsigbarhet er det ene, det andre er det vanskelige kriteriet om alternativ pedagogikk.

Kristelig Folkeparti ønsker å kjempe for den offentlige skolen. Men vi gjør ikke det ved å bekjempe friskoleloven. Vi gjør det ved å kjempe for at kommuner og skolesektoren har ressurser og kompetanse til å gi elevene et godt tilbud. Det er det som må være i fokus. Det blir helt feil når mindretallet gjør de to prosentene, eventuelt det x antall prosent i tillegg som kan komme som en følge av friskoleloven, til den store trusselen mot den offentlige skolen. Det er ikke der det ligger. Jeg har aldri skjønnet hvorfor mindretallet har gjort det til et så stort problem at enkelte, et mindretall, velger noe annet enn det offentlige tilbudet. Men vi må kjempe for det offentlige tilbudet, og det gjør vi ved å sikre ressurser og kompetanse. Og der kan SV, Arbeiderpartiet og regjeringspartiene stå sammen.

Arne Sortevik (FrP): Når man lyttet til innlegg fra partiledelsen på Kristelig Folkepartis landsmøte, kunne man få inntrykk av at Kristelig Folkeparti er lite entusiastisk i forhold til denne lovrevolusjonen og har sterke reservasjoner. Jeg går ut fra at representanten Lyngstad kan avkrefte slike inntrykk.

Så har jeg et spørsmål om hvordan Kristelig Folkeparti egentlig balanserer sitt partisyn når det gjelder foreldremandat og foreldrerett på den ene side og synet på private skoler som et supplement til den offentlige skole på den annen side. Men egentlig har jeg vel fått svaret i representanten Lyngstads hovedinnlegg. Jeg tolker ham slik at ordet «supplement» er erstattet av «alternativ», det synes vi i Fremskrittspartiet er en god løsning. Jeg kunne faktisk tolke ham enda lenger. Når han helt riktig beskriver nettopp det viktige forholdet at friskolene fremstår som fornyere av utdanningstilbudet og av skoletilbudet, kunne man faktisk erstatte ordet «supplement» med «fornyere».

Arne Lyngstad (KrF): Det er riktig at det i Kristelig Folkeparti har vært en debatt omkring friskoleloven, og mye av den har vært knyttet til spørsmålet om hvorvidt

kommunene har mulighet for å opprettholde grendeskoler. Men jeg tror ikke – og det sa også flertallet på Kristelig Folkepartis landsmøte – at friskoleloven vil være noen trussel i forhold til grendeskolen.

Så er det riktig at vi ser på friskolene som et supplement, ganske enkelt fordi vi tror at majoriteten av norske barn fortsatt vil gå i den offentlige skolen, fordi vi har en nærmiljøskole, en skole som er lokalisert til nærmiljøet. All erfaring også fra andre land viser at man velger den offentlige skolen. Hovedinstrumentet for å bygge kunnskapssamfunnet vil være den offentlige skolen. Og så blir friskolene supplementet som representerer enten et alternativ eller en annen måte å drive skolen på.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Det er sjølv sagt Rune Skjælaaen, som er vår medlem i utdanningskomiteen, som skulle ha stått her, men han er medlem av Lagtinget.

Senterpartiet ynskjer ein god offentlig skule med rom for alle, uavhengig av sosiale skiljelinjer, funksjonsnivå, etnisk bakgrunn og trusretning. Vi har i alle år støtta Kjell Bondeviks privatskulelov. I respekt for foreldra sin rett til å velja opplæring vil vi halda ved lag privatskulelova, og vi vil forbetra lova på område som styrkjer elevane sine rettar, jf. fellesforslag frå Arbeidarpartiet, SV og Senterpartiet.

Den lova som i dag ser ut til å bli vedteken, er grunnleggjande forskjellig frå privatskulelova. Den fundamentale forskjellen er at kravet til formål er teke bort. Det inneber at ein kan oppretta skule identisk med og i konkurranse med den offentlege skulen. Ja, faktisk blir det i innstillinga frå regjeringspartia og Framstegspartiet argumentert med at dette vil gjera den offentlege skulen betre. Det er jo ein grunnleggjande forskjell i forhold til privatskulelova slik ho i dag varetek foreldreretten. Langt frå alt er like bra i skulen i dag. Men det går ikkje an å bortforklara det ved å endra lovverket, når det faktisk er slik at det er kommunane som har ansvaret for dei fleste skulane i dag. Og det er altså ein stram kommuneøkonomi som er mykje av årsaka til den situasjonen som er.

Teknisk Beregningsutvalg har nyleg lagt fram ei oversikt over situasjonen i kommunane slik han framstod i 2002. Den fortel at kommunane har fått ein sterkt forverra økonomisk situasjon i løpet av dei to siste åra. Dei har ei gjeld på mellom 70 og 80 milliardar kr som skal betenast. Det var faktisk slik at kommunane sin eigen organisasjon bad om 6 milliardar kr meir for 2003 enn det Regjeringa føreslo.

Då er det heller ikkje anna å forventa enn at det blir meldt om kutt i skulen. Det er faktisk slik at 55 pst. av kommunane er nøyde til å føreta kutt på eit så sårbart område. Det er difor vi ser både at skular blir lagde ned, og at støttetimar blir fjerna. For den som ynskjer ein god og spennande felles offentlig skule, skulle det jo vera grunnleggjande å arbeida for ein styrkt kommuneøkonomi i staden for det vi no ser, ei nedpining av mange kommunar, ja til og med eit forslag som følgjer denne lova,

og som gjer at finansieringa skal styrkjast når det gjeld alternative skular. Då kan ein berre få eitt sluttresultat, og det er undergraving av den offentlege skulen.

Det blir frå mange hald uttrykt bekymring i høve til det som no skjer. Professor Asbjørn Tveiten ved Norsk Lærarakademi uttaler si uro i avisa Vårt Land i dag. Han er ein varm forsvarar av dagens privatskulelov, og han seier at han i høve til lova slik ho no ligg føre frå fleirtalet, «slit med motstridande kjensler». Han seier at

«eg er skeptisk til tanken om at kvaliteten i skulen skal hevast gjennom konkurranse skular imellom. Den tanken har kome frå regjeringa. Det er så mykje, fyrst og fremst på barnesteget, som det ikkje er lett å måla og slik samanlikna frå skule til skule. Det kan føra til ei for sterk vekt på prestasjonar framfor andre faktorar som er viktige for det å skapa ein god skule».

Det høyrer med at dersom han skulle velja, ville Asbjørn Tveiten tilrå det som fleirtalet i dag gjer, men han understrekar veldig sterkt:

«Det må verta større fridom til lokal tilpassing innanfor den offentlege skulen. Utviklinga i den offentlege skulen vil ... vera med på å avgjera kor mange friskular vi får etter den nye lova».

Redaktør Erling Rimehaug seier i ein artikkel i Vårt Land i dag:

«Når det nå åpnes for fri konkurranse om skoledrift, er det mye som taler for at privatskolene vil stikke av med seieren, og få de beste elevene og de mest ressurssterke foreldrene. En slik utvikling mot en ny klassepreget skole vil være et tilbakeslag for den tenkning som lå bak friskolebevegelsen og Kjell Bondeviks privatskulelov.»

Eg har med interesse lytta til debatten i dag. Eg må seia at eg ikkje er overraska over Framstegspartiet. Dei står for det dei har forfekta lenge. Det er frå vårt hald sterkt å beklaga at dei no får støtte frå Kristeleg Folkeparti, som vi har stått saman med før om ein annan skulepolitikk. Eg er heller ikkje overraska over Høgre. Men å lytta til Arne Lyngstad i dag er å lytta til eit innlegg som forsvarar ei heilt anna lov enn den Kjell Bondevik og Kristeleg Folkeparti ein gong kjempa fram. Det er òg å lytta til eit heilt anna innlegg enn det vi såg frå Jon Lille-tun og hans sterke engasjement som statsråd for å sikra ein god offentlig skule, der private skular skulle vera eit verdifullt supplement.

Senterpartiet har ikkje hatt den same uroa som Arbeidarpartiet og SV i høve til den utviklinga som har skjedd i den seinare tida når det gjeld oppretting av friskular etter dagens lov, sjølv om vi har hatt våre diskusjonar vi òg. Vi avklarte tidleg i den nye gruppa at vi ville stå på dagens lov.

Vi synest det er veldig vanskeleg det som no skjer. Det er noko meir som raknar enn det at ein opnar for konkurranse, òg på dette feltet. Det er noko med den felles plattformen som dei fleste av barna våre til no har hatt moglegheit til å møta, som no står i fare for å bli nedbroten. Vi har forsvart til no at det skulle vera ei opning for dei som sterkt ynskje eit alternativ ut frå livssyn eller av andre grunnar.

(Meltveit Kleppa)

Så har Høgre og Venstre dei siste dagane profilert seg som sterke tilhengjarar av lokalt folkestyre. Er det nokon plass det er engasjement i dei lokale folkevalde organa, er det på skulesektoren. Vi er veldig overraska i Senterpartiet over det som no seiest i innstillinga frå desse to partia på dette feltet, og då med følgje av både Kristeleg Folkeparti og Framstegspartiet. Her blir faktisk lokal-demokratiet sett til sides, foreldreretten tøygd så langt at kommunane ikkje skal ha moglegheit til å seia ja eller nei. Det blir rett nok presisert at dei skal ha moglegheit til å uttala seg – og ikkje noko meir.

Vi kan ikkje bagatellisera det som no skjer når det gjeld nedlegging av grendeskular og oppretting av alternative skular så langt. Det er ikkje eit sterkt ynske hjå mange foreldre lokalt om alternativ pedagogikk som er det forande her – det er faktisk den utpininga som skjer av norske kommunar. Og så er det altså slik at Kristeleg Folkeparti av alle parti på den eine sida seier frå denne talarstolen at dei vil kjempa for meir pengar til kommunane, og på den andre sida opnar heilt klart for konkurranse på eit så viktig felt.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jan Olav Olsen (H): Magnhild Meltveit Kleppa konsentrerte seg mye om to punkter – kommuneøkonomi og nåværende lov. Når det gjelder kommuneøkonomi, må det være grunnlag for å si at 2 pst. rentenedsettelse, som vi har hatt siden statsbudsjettet ble vedtatt, betyr mer for kommunesektoren enn de økninger som Senterpartiet foreslo.

Når det gjelder nåværende privatskolelov, viser Senterpartiets medlem i komiteen i sine merknader til Senterpartiets program, der partiet ønsker en videreføring av kravet om at privatskoler skal ha «et alternativt formål». I programmet er det bare snakk om privatskoler basert på alternativ pedagogikk. Betyr det at Senterpartiet er mot livssynsskoler, eller betyr det at Senterpartiets program – jeg holdt på å si – heller ikke på dette punkt er dekkende og utfyllende?

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Det er veldig greit å få oppklara kva rentenedsetjing betyr for kommunane i forhold til pengar i kassa. Eg har hatt ei kjensle av at Høgre på det punktet har misforstått ganske grundig. Det er faktisk slik at 6 milliardar kr meir til kommunane neste år ville medført ei heilt anna moglegheit til å styrkja både skule og eldreomsorg og andre viktige oppgåver enn ei rentenedsetjing, der verknadene faktisk er usikre, fordi mange kommuner har bunde renta si.

Så til spørsmålet om vårt program. Etter den debatten vi hadde på vårt landsmøte då dette programmet vart fastsett, hadde vi ei drøfting då vi møttest i haust, fyrste hausten etter valet, om korleis dette skulle handterast vidare, og vi var samde om at vi står trygt på dagens privatskulelov, vi fremjar ikkje nye forslag. Så difor er vår haldning den same som ho har vore tidlegare.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Eva M. Nielsen (A): Det er et tankekors at statsråden i den offentlige debatten stadig har argumentert for behovet for en sterk og samlet strategi for kvalitetsutvikling i skolen, samtidig som hennes departement sender ut en sverm av endringsforslag som kommer litt nå og litt da. Det blir fragmentert og lite strukturert skolepolitikk av sånt. Store skolepolitiske endringer er denne våren fremmet av Regjeringa. Sammenfallende forslag fremmes i ulike proposisjoner. Dessverre framstår Høyres skolesatsing både som fragmentert og en smule forvirrende. Dessuten fører dette til at ting tas ut av sin sammenheng, at både foreldre og lærere har problemer med å skaffe seg oversikt over endringsregimet, at debatten blir springende, og det blir unødig komplisert å se skolereformene i sammenheng.

Sist uke deltok jeg på et av Undervisningsforbundets fylkesårsmøter. Ca. 130 stykker – pedagogisk personell – deltok. Det er synd å si at de jublet over Regjeringas kvalitetssatsing i skolen. Forslaget til privatskolelov ble møtt med kraftig hoderisting. Det var godt å oppleve hvordan dette pedagogiske personalet viste solidaritet og stilte seg bak uttalelsene fra Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon, der de advarer med at den foreslåtte privatskoleloven fører til en ytterligere utarming og redusert satsing på den offentlige skolen.

Det er også grunn til å merke seg at Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon i sin uttalelse skriver at lovforslaget ikke i tilstrekkelig grad ivaretar en ikke-diskriminerende praksis. Vi vil fra Arbeiderpartiets side følge utviklinga innenfor privatskolene nøye for å se til at funksjonshemmedes interesser blir ivaretatt på en god måte.

Et annet interessant spørsmål i denne debatten: Vi viser stadig til våre naboland, og statsråden har utallige ganger brukt PISA-undersøkelsen for å framheve Finland som et skoleeksempel på en vellykket skolepraksis og skolepolitikk. Det er riktig. Finland har lyktes med det meste på skolesida. De har gjort enkle grep for å få økt leseferdighet og økt lærelyst. Og Finland har gjort en ting til: Finland har satset på den offentlige skolen – de har satset mye, de har satset offensivt, og de har gitt den offentlige skolen gode arbeidsvilkår. Finland har satset på den offentlige skolen og vunnet. I Finland finnes det omtrent ikke privatskoler. De har en offentlig skole, og den er best i verden. Slik har finnene lyktes. I Norge går vi dessverre feil vei. Vi går i stikk motsatt retning.

Regjeringa har nå åpnet for fritt fram for alle typer private skoleløsninger, samtidig som Regjeringa utarmer kommunesektoren. Regjeringa tar her to grep som begge svekker den offentlige skolen. Elevene skal fordeles og fragmenteres etter geografiske, økonomiske og karaktermessige kriterier – hvor du bor, hvor rik mor og far er, eller dine karakterer. Det er trist å se at Kristelig Folkeparti ikke vil være med og stå opp for den offentlige skolen. Det er trist å se at Kristelig Folkepartis landsmøte sa farvel til den offentlige skolen og ikke ville stå fram som dens forsvarer i konkurransen mellom offentlig og privat satsing.

I denne saken vil jeg avslutningsvis peke på den in-konsekvens at mens Kvalitetsutvalget i disse dager skriver sine konklusjoner for bedre kvalitet i den norske skolen, vil et flertall på Stortinget i kveld vedta hva som er kvalitet. Jeg beklager at Regjeringa ikke vil vente på Kvalitetsutvalgets innstilling, at man ikke vil vente til Kvalitetsutvalget har konkludert.

Til slutt tar jeg opp forslaget fra Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet.

Sigvald Oppebøen Hansen hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten: Representanten Eva M. Nielsen har teke opp det forslaget ho refererte til.

Statsråd Kristin Clemet: Det er fire viktige grunner til at vi ønsker å erstatte privatskoleloven med en ny lov om frittstående skoler.

For det første: Eksisterende lov er blitt svært vanskelig å praktisere, og den blir ikke praktisert på en god måte. Med det mangfold som nå preger den offentlige skolen, er begrepet «alternativ pedagogikk» blitt vanskelig å definere. En montessoriskole atskiller seg ikke vesentlig fra mange offentlige skoler i dag. Dessuten inneholder loven et så stort rom for politisk skjønn at hyppige regjeringsskifter skaper rettsusikkerhet og uforutsigbarhet for borgere, som ofte må ha en svært lang planleggingshorisont.

For det annet: Vi ønsker å gjøre foreldreretten reell for alle. Vi har ikke skoleplikt i Norge. Privat sektor er ikke et underbruk av staten. Det er ikke staten som eier våre barn. Enhver har rett til å velge en alternativ skole for sine barn, men i praksis gjelder ikke denne retten for alle. I dag er det i hovedsak tre grupper som kan praktisere sin foreldrerett, nemlig de som er rike nok til å betale for en privatfinansiert og/eller kommersiell skole, de som ønsker en religiøs/etisk skole, og de som ønsker en såkalt alternativ pedagogikk. Med den nye loven, som egentlig er en tilskuddslov, vil alle foreldre bli likestilt.

For det tredje: Vi mener at valgfrihet i seg selv er positivt, men valgfriheten må være mest mulig lik for alle og ikke en frihet på andres bekostning. Derfor er valgfrihetens vilkår viktige. Blant de vilkårene vi setter, er at egenandelene skal begrenses, at det ikke skal tas ut noen former for utbytte av skoledriften, og at skolen ikke fritt kan velge hvilke elever de tar inn.

For det fjerde: Vi tror valgfrihet og mangfold vil legge grunnlaget for bedre kvalitet i skolen fordi det skjerper bevisstheten om oppgaver, formål, brukere og alternative måter å løse oppgaver på. Regjeringens viktigste prioritering i skolepolitikken er å bedre kvaliteten i den offentlige skolen. Et visst innslag av friskoler er også ett, men langt fra det viktigste, virkemiddel i dette arbeidet, fordi det kan virke befordrende på kvalitetsarbeidet i alle skoler.

Om dette er en stor eller liten reform, kan diskuteres. Selv mener jeg at det er en prinsipielt viktig reform, men en reform som neppe vil føre til at et stort antall foreldre

vil velge en friskole for sine barn. Det er flere grunner til at jeg ikke tror det. I andre land, som ofte har mye større valgfrihet enn Norge, velger likevel et stort flertall nærskoler, ca. 90 pst. I Sverige oppgir flertallet av dem som har valgt nærskolen, at dette er et aktivt valg. Opplæringsloven gir alle en rett til å velge nærskolen, og det er en bestemmelse vi vil beholde. De fleste er fornøyd med nærskolen sin, og siktemålet med vårt skolepolitiske arbeid er at enda flere skal bli fornøyd, både med elevenes læringsmiljø og med læringsutbyttet, bl.a. ved at de får økt kunnskap om og innsyn i skolen og større muligheter for å påvirke og engasjere seg aktivt for skolen sin.

Dessuten er det krevende å etablere en friskole. Erfaringsmessig tar det flere år og mye hardt arbeid. Med den nye loven vil dessuten kravene til kvalitet og forpliktelser overfor samfunn, foreldre og elever gjennomgående bli enda tydeligere enn de er i dag. I motsetning til i Sverige ligger det dessuten ingen økonomiske incentiver i å etablere en friskole i Norge, snarere tvert om. Man må altså ønske å yte en betydelig frivillig innsats for å starte en skole, som deretter er forpliktet til å ta inn de elevene som melder seg.

I den offentlige debatten er det brukt veldig sterke ord og uttrykk om hva denne loven vil føre til, som f.eks. enhetsskolens fall, rikmannsskoler, sterk sosial segregering, elev- og lærerflukt fra kommunale skoler, osv. La meg kommentere noen av disse påstandene.

For det første: Det er allerede sosial og etnisk segregering i norsk skole, spesielt i de store byene, fordi bosteds-segregeringen fører til skolesegregering som følge av nærskoleprinsippet. Segregeringen videreføres ofte inn i skolen, bl.a. ved fordelingen av elever på klasser og dessverre også gjennom måten hvorpå enkelte elever tas ut til spesialundervisning. Men det kan ikke påvises at et visst innslag av friskoler fører til økt sosial og etnisk segregering. Snarere er det i Norge en del som tyder på det motsatte. Foreldre oppgir at et viktig motiv for å velge en friskole er at de ønsker et mindre homogent elevmiljø.

For det andre: Det er store forskjeller mellom kjønn, elever og klasser i Norge. Slike forskjeller kan aldri viskes helt ut, men forskjellene i Norge er så mye større enn f.eks. i Sverige og Finland at det er åpenbart at vår store utfordring er tilpasset opplæring. Begrepet «tilpasset opplæring» betyr egentlig «likeverdig opplæring», som igjen betyr at opplæringen må være variert, mangfoldig og differensiert – ikke lik. Evalueringen av Reform 97 kan tyde på at opplæringen er for lik og ikke mangfoldig nok. Et visst innslag av friskoler kan kanskje bidra til mer individuelt tilpasset opplæring for alle.

For det tredje: Ut fra det vi i dag vet om friskolene, er det heller ingenting som tyder på at de øker den økonomiske segregeringen. Det er en større andel foreldre med lave inntekter i norske friskoler enn i den offentlige skolen, og lærerne tjener mindre enn i kommunale skoler. I Sverige er det ingen vesentlige inntektsforskjeller mellom friskoleforeldre og andre. Årsaken er naturligvis at det i loven settes et tak på egenandelene, som gjør at de gjennomgående er lave. Prinsipielt er det dessuten ingenting i veien for at de kan bli enda lavere, slik man nå

diskuterer når det gjelder barnehagene. Uansett er det ingen som stjeler noe fra den offentlige skolen. En elev kan ikke gå på mer enn én skole av gangen, og alle har betalt skatt og skal kunne nyte godt av de samme skattefinansierte godene, spesielt når de er så viktige som skolen.

Det er naturligvis i alle skolesystemer en risiko for at det er de mest skoleinteresserte foreldrene som er mest engasjert og foretar aktive valg for sine barn. De behøver ikke være rike, hvite, velsituerte og velutdannede, slik mange tar for gitt. De kan simpelthen bare være gode og interesserte foreldre. Det ser vi ikke minst i den offentlige skolen. Noen foreldre er mer ivrige til å komme på foreldremøter, delta i skolens samarbeidsorganer, hjelpe til med lekser, dugnadsarbeid osv. enn andre. Vil man viske ut slike forskjeller, kunne en logisk slutning være at man eliminerte hjem-skolesamarbeidet. Jeg tror likevel det er bred enighet om at det ikke er veien å gå. I stedet må de vi formelt og reelt legge til rette for et enda bedre hjem-skolesamarbeid, oppmuntre flere til å delta og samtidig håpe og tro – slik jeg faktisk gjør – at foreldre som engasjerer seg, gjør det for hele skolesamfunnet og ikke bare for eget barn.

Friskoleloven kan gjøre det mer krevende å være kommunal skoleeier. I så fall er det bare ett av flere tiltak som Regjeringen gjennomfører, som vil gjøre det mer krevende å være eier. Vi ønsker at det skal stilles større krav til kommunene, og at de i større grad enn til nå skal engasjere seg i skoleutvikling, innhold, læringsmiljø og arbeidsmiljø. Etableringen av friskoler kan bl.a. gjøre det vanskeligere å planlegge for kommunene, og derfor gir vi dem fortsatt innflytelse i godkjenningsprosessen og en mer rettferdig finansieringsordning for friskolene. Men vi gir dem ingen vetorett, ettersom det tross alt er innbyggerne og ikke forvaltningen som skal nyte godt av grunnleggende rettigheter. Kommunenes ve og vel kan ikke overstyre foreldrenes rett til å velge.

I dag går ca. 1,8 pst. av grunnskoleelevene i Norge i private skoler. I Sverige er andelen 5–6 pst, i Danmark ca. 12 pst. og i Nederland ca. 70 pst. Andre land med store innslag av privatfinansierte og kommersielle skoler er det ikke relevant å sammenligne med. Men selv ikke de landene som har skattefinansierte friskoler, gir oss uten videre noe svar på hvordan elevtallet i friskolene vil utvikle seg i Norge. Alle land har bl.a. forskjellig lovgivning og forskjellige tradisjoner. Etter min mening er det likevel sannsynlig at antallet elever i friskoler i Norge vil øke både med vår nåværende lov og med den nye loven. I et åpent kunnskapssamfunn lar ikke mennesker seg presse inn i løsninger som andre har valgt for dem, og jeg tror ikke folk tror at politikerne alltid vet hva som er best for dem. Likevel tror jeg økningen i elevtallet vil være svært begrenset, slik jeg allerede har forklart. Selve muligheten til å velge er både prinsipielt og psykologisk viktig for mange. Men det betyr ikke nødvendigvis at man rent faktisk velger noe annet. I stedet kan økt mangfold og åpenhet om kvalitet og muligheter for å velge legge grunnlaget for økt engasjement og interesse også for den offentlige skolen, noe alle skoler og elever vil nyte godt av.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Karita Bekkemellem Orheim (A): Jeg tror jeg vil starte med å gratulere statsråden med dagen. Det er nemlig oppsiktsvekkende at statsråden har fått Kristelig Folkeparti til å gå så langt som de har gjort. Statsråden har i hvert fall gjennom sin regjeringstid vært med på å bidra til at Kristelig Folkeparti har mistet troverdigheten i skolepolitikken.

Men jeg har lyst til å utfordre statsråden på den faktiske situasjonen i kommunene. En elev kan kun gå på én skole, sier statsråden, derfor er ikke dette noe problem. Men situasjonen er jo at vi nå legger opp til en faktisk øremerking av penger til barn i de private skolene, mens barn i den offentlige skolen blir rammet av faktiske kutt. Vi har gjentatte ganger i dag referert til en undersøkelse som KS har gjort, som viser at det kan oppstå en situasjon der 55 pst. av kommunene kutter i grunnskolen.

Jeg skal – veldig kort – komme til spørsmålet mitt: Hvordan kan dette bidra til å heve kvaliteten i den offentlige skolen? Betyr ikke dette kun en systematisk nedbygging av den offentlige skolen? Og da vil foreldrene i framtida søke private løsninger.

Statsråd Kristin Clemet: Jeg skal ikke blande meg så mye opp i angrepene på Kristelig Folkeparti. Men jeg vil si det sånn: De verdiene man skal kjennes på, er om man har toleranse, og det man skal prøves på, er om man også anerkjenner at andre kan ha andre verdier enn en selv. Jeg synes det er symptomatisk at opposisjonen her spør Kristelig Folkeparti hvorfor de vil la andre slippe til, de som har fått dekket sine egne behov.

Jeg spurte ledelsen i Steinerskoleforbundet: Hvorfor går dere inn for denne loven, for dere blir jo godkjent allerede under nåværende lov? Og da sier de: Vi mener jo at steinerskolepedagogikken er best, men vi anerkjenner at andre foreldre kan ha andre meninger. Det er på den typen toleranse man skal prøves.

Elever kan ikke gå på mer enn én skole av gangen. Det står fast at det tilskuddet som private skoler får, friskoler får, er mindre enn det som går til den offentlige skolen. Ergo betyr det at man ikke raner den offentlige skolen for noe som helst; pengene følger på sett og vis eleven. Men vi har lagt frem forslag til et nytt finansieringssystem som er mer rettferdig og mer likt, mellom de kommunale og de frie skolene.

Ursula Evje (FrP): Når flere fritt kan etablere frittstående skoler, vil vi kunne anta at flere barn enn i dag vil velge slik skole. Spørsmålet om skoleskyss trenger derfor en rask avklaring. Når vil Regjeringen gjøre som lovet i Sem-erklæringen, og overføre ansvaret for grunnskoleelevenes totale skoleskyss til kommunene for å sikre at skyssutgiftene blir tatt med ved vurdering av endringer i den enkelte kommunes skolestruktur?

Statsråd Kristin Clemet: Det er helt riktig som representanten her var inne på, at skoleskyss er omtalt i flere tidligere dokumenter, også i Sem-erklæringen, og

overføring av ansvaret til kommunene, under den tanke at kommunene bidrar til å skyve disse kostnadene så å si vekk fra seg. Det foreligger nå en utredning fra Nordlandsforskning som ikke uten videre gir det resonnementet rett. Jeg føler at jeg bør studere den utredningen litt grundigere, før jeg kommer til Stortinget, men jeg vil andyningsvis si at vi kan komme tilbake til Stortinget med en vurdering av dette med skysspørsmålet f. eks. i forbindelse med fremleggelse av statsbudsjettet.

Rolf Reikvam (SV): Også i denne saken har statsråden fått sine egne mot seg på viktige områder. I andre saker har det blitt en praksis der det er SV og dels Arbeiderpartiet som må forsvare statsråden. I denne saken kan vi dessverre ikke gjøre det.

Jeg er til dels enig med statsråden – jeg ser ikke for meg at det vil bli mange privatskoler i løpet av de nærmeste årene. Jeg tror ikke at folk står klare til å etablere privatskoler. Så der er jeg delvis enig med henne. Statsråden har jo et sterkt forsvar for den offentlige skolen, og det gleder meg. Men mitt spørsmål blir likevel: Hvor går grensen for antall privatskoler, hvor vil statsråden si at dette vil være uheldig? For det antar jeg hun gjør, hvis målet er å slå ring om den offentlige skolen og forsvare den offentlige skolen.

Jeg stilte et spørsmål til Arne Lyngstad fra Kristelig Folkeparti om han synes det vil være uheldig hvis eksempelvis 14–15 pst. av elevene går på privatskoler, slik vi ser i Stockholm. Vurderer statsråden det også slik at det vil være uheldig hvis vi får et så stort antall privatskoler, at dette i hvert fall vil være med på å svekke de offentlige skolene?

Statsråd Kristin Clemet: Jeg ser det ikke slik at komiteen eller mine egne har gått imot meg. Jeg synes det foretas forbedringer på flere områder. Jeg har lagt merke til at representanten Reikvam tidligere faktisk har omtalt en del av de endringene som flertallet går inn for, som forbedringer, og som noe man vil implementere i gjeldende privatskolelov.

Jeg synes ikke man kan knytte noe måltall til prosenter, antall skoler eller antall klasser. Det avgjørende er at flest mulig elever får likeverdig opplæring, at de får et godt læringsmiljø og et godt læringsutbytte. Stortinget har bestemt at vi skal få et nasjonalt kvalitetsvurderings-system. Det skal omfatte både offentlige skoler og friskoler. Da vil vi kunne følge utviklingen litt nøyere og sette inn tiltak der det er nødvendig. Det avgjørende er hva som skjer med elevene. Men jeg tror man undervurderer hvilken virkning det har at det ikke er noen økonomiske incentiver i den friskoleloven vi vedtar i dag. Man kan godt vise til Sverige, men det er klart at det ligger et ganske kraftig incentiv i at det er mulig å gjøre kommersiell drift ut av en skole. Det blir ikke mulig i Norge hvis man skal motta offentlig støtte.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Statsråden la vekt på foreldreretten. Dagens privatskulelov varetek foreldra sin rett til å velja ein alternativ skule for å sikra ung-

ane ei religiøs og moralsk undervisning som er i samsvar med deira overtyding, og som òg varetek kravet i FN's internasjonale konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettar. Det ligg nær å påstå at den foreldreretten som statsråden no forsvargar, er eit fritt val av skule og har eigentleg ikkje noko med den foreldreretten som ein gong låg til grunn for oppretting av dagens lov, å gjera.

Statsråden seier at kommunen sitt ve og vel ikkje kan overstyra foreldra sin rett til å velja. Men det å pina ned kommunane kan faktisk innebera at foreldra ikkje har noko val, dei må engasjera seg i ein privat skule. Kva vil statsråden gjera for å unngå det?

Statsråd Kristin Clemet: Denne replikken mener jeg er basert på en misforståelse.

Foreldreretten i henhold til internasjonale konvensjoner er ikke avgrenset til spørsmålet om religion. Det er den ikke. Derfor er det også slik at ingen kan nekte noen å starte en privat skole i Norge i dag. Det krever bare en minimumsgodkjennelse etter opplæringsloven, så kan man starte en skole. Den kan være privat finansiert, den kan være kommersiell. Det vi diskuterer i dag, er hvilke skoler som skal få offentlig støtte, slik at denne foreldreretten blir reell også for dem som ikke har en stor lommebok. Hittil har det vært for dem som er opptatt av religiøse og/eller etiske skoler og alternativ pedagogikk. Vi sier at det bør kunne gjelde alle – nemlig tilskuddet. Det er det vi diskuterer i dag. Foreldreretten gjelder enhver, hvem som helst kan starte en skole i henhold til internasjonale konvensjoner. Men det er altså ikke det vi diskuterer. Vi diskuterer hvem som skal få tilskudd, og vi ønsker å utvide det.

Jeg må returnere spørsmålet til opposisjonen: Hvorfor er det bare de som er opptatt av religiøse alternativer og alternativ pedagogikk, som skal kunne få dette tilskuddet fra det offentlige?

Vidar Bjørnstad (A): Jeg synes statsråden gjør en god jobb som Høyre-statsråd. Hun gjennomfører høyrepolitikk, som i denne saken.

Statsråden har tidligere reagert på påstander om at å få gjennomslag for flere privatskoler bidrar til å så tvil om hvorvidt den offentlige skolen er god nok, og at man ikke kjemper for den offentlige skolen og for nødvendige ressurser. Men det må være noe hold i påstandene når sentrale politikere i Kristelig Folkeparti i forbindelse med sitt landsmøte ville få fram at partiet – jeg går ut fra at det er inkludert Bondevik – ikke bare er et parti for private skoler, men også vil understreke forsvaret for og opprustningen av den offentlige skolen. Det må vel være en reaksjon på det skoleimaget Bondevik-regjeringen med statsråd Clemet i spissen har skapt.

Jeg synes det er oppsiktsvekkende at statsministerens eget parti må ut for å korrigere uønskede oppfatninger av de prioriteringer Regjeringen og skolestatsråden er opptatt av. Påstandene om statsrådskolepolitikken er etter min oppfatning ikke bare ondsinnet sladder fra politiske motstandere.

Statsråd Kristin Clemet: Jeg vet ikke hva som var siktemålet med denne replikken. Jeg har lest uttalelsen Kristelig Folkeparti vedtok på sitt landsmøte, og jeg kan slutte meg til absolutt hvert ord i den uttalelsen. Det er en sterk og god uttalelse om behovet for å styrke den offentlige skolen, og det er det vi bruker over 98 pst. av tiden på. Jeg har en følelse av at det er opposisjonen som er mest opptatt av disse friskolene og de 1,8 pst av elevene som går der.

For øvrig når det gjelder å svartmale skolen, må jeg si at jeg mener at norsk offentlig skole er god, og at den kan måle seg med andre skolesystemer i svært mange land. Men vi har noen utfordringer, som bl.a. er knyttet til store ulikheter i skolen. Men slik som det argumenteres her, mot friskoleloven, er det åpenbart basert på en antakelse om at det i dag finnes en rekke elever fra rike og ressurssterke familier som er sterkt misfornøyd med den offentlige skolen, og som tror at en privat skole som drives med mindre penger, vil være bedre, og at foreldrene derfor vil forsvinne så snart de får muligheten til det, og ta med seg lærere som er villige til å jobbe for mindre lønn, men jobbe bedre. Jeg har ikke et så negativt og pessimistisk syn, verken på foreldrene eller på norsk skole. Jeg mener den er mye bedre enn de antakelsene som ligger til grunn for disse påstandene.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet omme.

Ursula Evje (FrP): Demokratiets svøpe, eller flertallets tyranni, ble godt belyst av representanten Bekkemellem Orheim fra Arbeiderpartiet tidligere i dag. Videre er det åpenbart SVs syn at menneskerettigheter må være underlagt de enkelte partiers ideologi.

Privatskolelovens historie starter i 1969, loven revideres i 1970, 1985, 1998 og senest nå ved behandlingen av dagens proposisjon.

Historisk var det regjeringen Borten som satt med ansvaret da den første privatskoleloven ble vedtatt. Men det er verdt å merke seg at da Bratteli overtok makten på begynnelsen av 1970-tallet, ble det ikke foretatt noen revisjon. På bakgrunn av manglende initiativ fra et regjeringsbærende arbeiderparti må vi kunne anta at de var fornøyd med loven og tingenes tilstand den gangen.

Videre kan en anta at privatskoleloven så dagens lys for å unngå at norsk lov kom i konflikt med FN-konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter fra 1966. Senere har denne konvensjonen rullet å bli norsk overordnet lov.

Representanten Frøiland var åpenbart bekymret over at foreldre har rett til å velge bort den offentlige skolen.

Artikkel 13, punkt 3 i konvensjonen slår fast at partene forplikter seg til å respektere foreldres og vergers frihet til å velge bort den offentlige skolen, under forutsetning av at skolene oppfyller eventuelle minstekrav til undervisningen, fastsatt eller godkjent av staten. Videre står det i punkt 4 at intet i denne artikkel må tolkes som innskrenkninger i enkeltpersoners eller organisasjoners frihet til å opprette og drive undervisningsinstitusjoner, forutsatt at prinsippene i denne artikkels første paragraf

iakttas, og at den undervisning som gis i slike institusjoner, er i overensstemmelse med eventuelle statlige minstekrav. Intet av dette burde skape de store debatter på ideologisk grunnlag, slik vi ser i dag.

Minstekrav til f.eks. læringsutbytte finnes ikke. Alle snakker om kvalitet, men ingen partier med regjeringsmakt har hittil definert kvalitet i forhold til den enkelte elev.

Vi har enhetsskolen, men jeg har aldri truffet enhetslæreren eller enhets eleven, så en enhetskvalitet kan bli en meget stor utfordring.

Disse kravene burde etter Fremskrittspartiets oppfatning vært innarbeidet i et kvalitetssikringssystem, og en oppfølging av dette med ansvar for godkjenning og kontroll lagt til et uavhengig organ, f.eks. NOKUT.

Vedtaket om definisjon av kvalitet i forhold til brukers krav er viktig. Vedtaket om godkjenning og kontroll av den vedtatte kvalitet er tilsvarende viktig. Vedtaket om et likeverdig økonomisk system hvor pengene utløses av brukeren, ville ha ivarett elevenes og foreldrenes rettigheter på en forsvarlig måte. Dette er utopi i dagens situasjon.

Når det gjelder § 3-5 «Særleg opplæring for elevar frå språklege minoritetar», er det også i denne sammenheng slik at Fremskrittspartiet ønsker en bedre opplæring i norsk enn det som altfor lenge har vært flertallets tradisjonelle ideologi i Norge. Etter vårt syn vil det derfor være viktig at denne opplæringen sikres gjennom en statlig stykkpris knyttet til den enkelte elev, og derved sikrer eleven og den valgte skole en forutsigbar og fullverdig finansiering. Kun en slik statlig finansiering vil sikre det språklige grunnlaget for gode læringsresultater for disse barna og ungdommene.

For di Fremskrittspartiet på bakgrunn av lang erfaring er av den oppfatning at norskopplæring for barn med minoritetsbakgrunn ikke er tilstrekkelig forutsigbar, og at læringsresultatene ikke er gode nok, har vi fremmet et forslag, nr. 5, om at tiltak for å sikre bedre norskkunnskaper for disse blir fremmet som egen sak. Det er beklagelig at dette gode forslaget ikke får flertall i denne omgang.

Av forskjellige årsaker er det ikke primært flertall for noen av de framlagte forslagene. Det betyr at katolske skoler med mange barn fra språklige minoriteter ikke vil få finansiert sin spesielt tilrettelagte norskopplæring. Dette er et godt eksempel på at flere partier burde ha følt et spesielt ansvar for å ivareta disse, uten at det vises i innstillingen eller er blitt tydeliggjort i debatten.

Flertallsansvar framstår som uoverkommelig for alle som burde ha dannet flertall. Hvor er ansvarligheten til de andre partiene når det gjelder det flerkulturelle samfunn eller ønsket om vesentlig økt arbeidsinnvandring?

For å unngå at en slik uverdigg situasjon oppstår, har Fremskrittspartiet kommet til at disse barnas ve og vel tilsier at vi stemmer subsidiært for regjeringspartienes forslag til § 3-5, som representanten Sortevik tidligere i dag har sagt at vi vil gjøre.

Videre synes det å ha festet seg en feilaktig oppfatning av at Fremskrittspartiet i forbindelse med denne sa-

ken vil pålegge friskolene å ha styrer med brukere i flertall. Dette er altså ikke riktig. Fremskrittspartiet har det som en uttalt politikk at alle offentlige skoler skal ha selvstendige driftsstyrer med brukerrepresentasjon i flertall. Det er en vesentlig forskjell mellom eierskapet til de offentlige skolene og til de private skolene. Det er vi som innbyggere og brukere som er det offentlige, og da må vi kunne forlange at brukerne er i flertall.

Når det gjelder de private skolene, vil vi ha en sterk brukerrepresentasjon i den enkelte skoles styre. For å avklare dette ytterligere: Fremskrittspartiet ønsker ikke å bestemme hvor mange medlemmer det enkelte styret skal ha. Det er helt opp til den private skoleeier å vedta et antall som gir et klart eierflertall i styret.

Imidlertid finner Fremskrittspartiet det vanskelig å tro at en privat eid skole skal være totalt på kollisjonskurs med sine brukere og kunder.

Når det gjelder representasjon fra de ansatte i styret for den enkelte private skole, følger dette av andre lover og regler som gjelder i arbeidslivet.

Kristin Halvorsen (SV): Det er mulig at noen av oss bruker for store ord i denne debatten. Men når Regjeringen legger fram et forslag til en friskolelov, er det vel fordi den ønsker flere privatskoler. Det kan godt hende at det vil bli i et lite, beskjedent omfang, men det kan også bli i et ganske stort omfang. Uansett må det være en målsetting for Regjeringen at et betydelig antall flere elever enn i dag skal velge privatskole, og at et betydelig antall flere foreldre skal gjøre det samme.

Det som bekymrer og uroer SV og meg, er: I mange lokalsamfunn og særlig i de store byene balanserer den offentlige skolen på en grense der standarden er mye lavere enn det veldig mange foreldre ønsker, og de opplever at den i disse dager blir lavere. Det sies opp lærere – det strammes inn. Nettopp i disse områdene vil det være et marked for privatskoler. Og nettopp i disse områdene kan vi oppleve at det flytter to–tre elever fra hver klasse til en privatskole i nærheten. Det betyr at kommunen vil miste et beløp for hver elev som flytter fra den offentlige skolen og til en privatskole, og foreldrene må ut med en betaling for den. Det igjen betyr at den offentlige skolen på sikt vil få mindre penger – på toppen av de innstrammingene som nå skjer. Det koster ikke noe særlig mindre å ha en klasse på 21 elever enn å ha en klasse på 24 elever. Og slik går spiralen.

Jeg tror Kristin Clemet har rett i at det ikke nødvendigvis er de rikeste foreldrene som kommer til å velge en privatskole. Vi ser f.eks. hvor sterkt foreldre ønsker en barnehageplass til barna sine. Selv om det kan koste veldig mye, vil en del foreldre kanskje prioritere å betale skolepenger i 1 500–2 000-kronersklassen framfor å reise på ferie – hvis det valget betyr mye, og hvis den nærmeste offentlige skolen er dårlig.

Det som bekymrer, er den misnøyen med den offentlige skolen som jeg opplever blant mange foreldre, og den uroen for den som er mange steder – ikke fordi standarden er dårlig, men fordi den ikke matcher det vi forventer skal være topp i den norske skolen i 2003.

Denne misnøyen er ikke et rop om å kunne velge privatskole. Det er et rop om å kunne velge den nærmeste offentlige skolen med en standard som er bra – ikke et sterkt ønske om å flytte barnet sitt ut av den. Hvis dette nå brer om seg mer og mer, har man eksperimentert i en del områder av landet der de som er mest opptatt av skole, vil finne de pengene de trenger for å kunne betale skolepenger. Samtidig vil det føre til en betydelig utarming av og en desillusjonert stemning i den offentlige skolen. Dette er en utvikling som vil være fryktelig vanskelig å reversere.

Det er et stort dilemma å delta i denne debatten og samtidig ikke svartmale bildet av den offentlige skolen, for det foregår veldig mye bra der. Jeg har selv bare positive erfaringer med flinke, flotte og meget engasjerte lærere i den offentlige skolen, som trår til, som har vett og forstand til også å mobilisere foreldre, og som også i denne saken burde ha – hva skal en si – et stortingsmindertall på lag i forhold til å markedsføre den offentlige skolen. Likevel er det nødvendig å slå alarm i denne debatten.

Det er SVs jobb å sørge for å holde fram de gode eksemplene fra den offentlige skolen. Det er to forhold som kan gi en effekt der vi kan få større klasseskille i norsk skole. Det ene er friskoleloven som vedtas i dag, med de implikasjonene det kan ha for økonomien i den offentlige skolen. Det andre er: Hvis innstrammingen og mismotet i den offentlige skolen skjer parallelt, vil man ha to forhold som drar samme vei. Da kan man komme i den situasjonen at man om noen år vil ha et mye større klasseskille i norsk skole enn vi har hatt på mange år, og det er veldig synd.

Det legges i disse dager fram forskningsrapporter og andre rapporter om reformen som lot seksåringene komme inn i skolen. Og de viser at forskjellene i norsk skole er mye større enn vi har trodd, at mange elever presterer mye mindre enn det man i utgangspunktet kanskje kunne tro, og at særlig minoriteter og gutter føler at skolen ikke treffer dem.

Vi har altså en lang vei igjen å gå for å kunne ha en likeverdig skole i Norge – der alle elever treffes ut fra sin erfaringsbakgrunn. Det burde egentlig ha vært utgangspunktet når vi diskuterer framtidens skole, og når vi bruker penger på den.

Jan Sahl (KrF): Jeg har merket meg at det har vært en rørende interesse og omsorg for Kristelig Folkeparti i denne debatten. Det skal jeg komme tilbake til om en liten stund.

Jeg har også med interesse merket meg at representanten Rolf Reikvam har oppdaget at ideologienes tid ikke er forbi. Til det vil jeg si: Hvis så ikke hadde vært tilfellet, hadde ikke Kristelig Folkeparti hatt noen berettigelse i denne salen. Vi er oss selvfølgelig bevisst at vi er stiftet på et klart ideologisk fundament, der bl.a. foreldremandatet er overordnet samfunnsmandatet når det gjelder ansvaret for barns oppdragelse. Kristelig Folkeparti har alltid holdt foreldrefanen høyt, og det er derfor ikke så rart at Arbeiderpartiet og SV, som på dette området har et

helt annet utgangspunkt, angriper Kristelig Folkeparti. Det er tvert imot helt forventet.

Også Senterpartiet er svært bekymret for Kristelig Folkeparti, ikke bare i denne saken, men i de fleste saker vi har hatt til debatt i den senere tid. Jeg må jo si at jeg er mer bekymret for at Senterpartiet ikke er mer opptatt av sin egen situasjon i øyeblikket.

Foreldrene har et oppdragelsesmandat i forhold til barna. Enhver skole, enten den er offentlig eller privat, vil kun ha et mandat avledet fra foreldrene. I respekt for foreldreretten har Kristelig Folkeparti vært en forkjemper for foreldrenes valgfrihet i forhold til barneoppdragelse. Det gjelder enten det har med barnehage og kontantstøtte å gjøre, eller det har med valg av skole for barna å gjøre.

Det er riktig som representanten Karita Bekkemellem Orheim gav uttrykk for: Vi er glad for at et mindretall av foreldrene nå blir hørt og får større frihet når det gjelder å velge skole for barna sine. Hadde Arbeiderpartiet og SV fått viljen sin, ville denne valgfriheten ha vært en utopi i dag – ut fra de kampene vi har hatt tidligere på dette området. Vår skolepolitikk er «på full fart bort fra en inkluderende skole», sa representanten Karita Bekkemellem Orheim også i sitt innlegg. Jeg synes på mange måter det oste av mistillit til foreldrenes valg for barna sine. Det gir også et skremmende bilde av Arbeiderpartiets holdning til de friskolene som drives i dag.

I Kristelig Folkeparti har vi tro både på mangfoldet i den offentlige skolen og på det supplement som frittstående skoler representerer. Det virker utviklende for skoleverket totalt sett. Kristelig Folkeparti har alltid vært opptatt av å utvikle en sterk og god offentlig skole, ikke minst debatten på vårt landsmøte understreket det.

I Jon Lilletuns tid som kirke- og undervisningsminister ble slagord som «La de tusen blomster blomstre» og «Slipp skolene fri» lansert, og den nåværende minister fører det videre.

I et pluralistisk og flerkulturelt samfunn er Arbeiderpartiets A4-løsning for skolen etter mitt skjønn et tilbaketog stadium.

Samarbeidsregjeringen har signalisert at kommuneøkonomien skal bedres i årene som kommer, og at den kommunale frihet også på skoleområdet skal bli større. Det betyr at de tusen blomster skal få lov til å blomstre også i den offentlige skolen. Så hevdes det – til en viss grad med rette – at kommunene har lagt ned grendeskoler. Men la meg si det slik at den loven som vi nå innfører, vil ikke bidra til en økning på dette området, for dette gir foreldrene makt i form av at blir grendeskolen lagt ned, kan de opprette en friskole. Det vil nok gjøre at ethvert kommunestyre vil tenke seg om før de går til et slikt skritt.

Jeg har selv hatt stor glede av å gå i den offentlige skolen, og jeg har hatt mine tre barn i den offentlige skolen, og har hatt en stor og god opplevelse av det. Men jeg kan for min egen del innrømme at realskoletiden ble noe problematisk. Derimot fikk jeg opplevelsen av å komme i en friskole, nemlig folkehøyskolen, og opplevde hvordan jeg kunne blomstre opp med den pedagogiske frihet

som lå der. Og vi vet at folkehøyskolen har vært med på å danne et bilde for den utvikling som har skjedd i den videregående skolen i senere tid.

På samme måte håper jeg at de friskolene som vi har i dag, og de friskolene som vil komme, skal være med på å stake ut kursen for en utvikling både i det offentlige skoleverket og i det private skoleverket.

Vidar Bjørnstad (A): Arbeiderpartiet mener at det er den offentlige fellesskolen som gir det beste grunnlaget for å sikre barn et likeverdig opplæringsstilbud, uavhengig av deres økonomiske, kulturelle eller religiøse bakgrunn.

Det er fellesskolen som er mangfold, istedenfor oppsplitting og frislepp av private alternativer. Fellesskolen er den viktigste møteplassen for barn i et samfunn preget av store endringer og større kulturelle forskjeller. Det er dette som burde ha vært vår felles dagsorden: hvordan bevare fellesskolen og gjøre den enda bedre? Og oppgavene står i kø, enten det gjelder innholdet og kvaliteten i skolen, eller det gjelder å sikre ressurser til grunnskoleutdanningen. Men Regjeringen, med Høyre i førersetet på skoleområdet, har et ideologisk prosjekt som har fått forrang, nemlig privatisering. Det betyr mer marked og mindre fellesskap.

Statsråd Clemet har i mange sammenhenger understreket svakheten ved den offentlige skolen, skjønt hun fra talerstolen her også sa at vi har en god skole. Men jeg synes hun har understreket svakheten, og jeg mener også at hun har overdimensjonert den, for hvordan skal en ellers tolke utsagn fra statsråden om at barn blir ofret i fellesskolen. Logikken derfra til flere private skoler er uklar for meg.

Samtidig strupes kommuneøkonomien, slik at resultatet blir færre lærere, sammenslåing av klasser, kutt i undervisningstimer og til og med nedlegging av skoler. Det er åpenbart at dette blant foreldre skaper usikkerhet og undergraver tilliten til om barna virkelig får et godt utdanningstilbud. Svaret kommer så fra Høyre og Regjeringen: Vi må ha flere private skoler. Pedagogikken blir at konkurranse skal heve kvaliteten, og kvalitet blir det som lett kan måles. Grunnskolen blir en markedsplass med elevene – eller retttere sagt foreldrene – som kunder. Som én advarende skrev i et leserinnlegg: Det er forskjell på å selge møbler og å skape gode mennesker. Det er vel ingen erfaring som skulle tilsi at dette vil bli en valgfrihet for alle, verken ut fra geografisk eller sosial bakgrunn.

Jeg er ikke overrasket over at Høyre står bak forslag om større innslag av private tilbud på skoleområdet. Det er et kjent standpunkt. Statssekretær Bergesen har jo også innrømmet at det er et Høyre-forslag.

Jeg er imidlertid særlig skuffet over Kristelig Folkeparti, som har velsignet denne fanesaken fra høyresiden som vil innebære en større grad av sortering av elever og skape problemer for den kommunale og offentlige skolen. Det var vel ikke bare av mangel på informasjon at det siste ble understreket i manifestforslaget til landsmøtet i Kristelig Folkeparti. Det er også merkelig at denne regjeringen, som jevnlig understreker behovet for å

desentralisere ansvar og myndighet i spørsmål om etablering av private skoler, parkerer den kommunale styringsmuligheten på sidelinjen.

Jeg har hørt på noen av begrunnelsene for etablering av private skoler. Jeg spurte om det var et omfattende internasjonalt press i forhold til menneskerettigheter og internasjonale konvensjoner. Jeg fikk til svar fra saksordføreren at det var visstnok bare var erfaringer fra Sverige og Danmark som var utslagsgivende.

Høyre har hele tiden framhevet at konkurranse vil heve kvaliteten. Det avviste saksordføreren, det hadde hun ingen tro på. Jeg er enig i det, og det er vel heller ingen holdbar dokumentasjon fra Sverige på at konkurranse sikrer bedre kvalitet.

Saksordføreren understreket også frihet og fleksibilitet, at det ikke var mulig innenfor den offentlige skolen. Jeg mener at hvis vi skal ta på alvor at kvaliteten i den offentlige skolen er viktigste sak også for regjeringspartiene, burde en i rettferdighetens navn ha ventet på utredningen fra sitt eget utvalg, Kvalitetsutvalget, som skulle gå gjennom hele spørsmålet om hvordan heve kvaliteten i det offentlige skolesystemet, og i hvert fall før en fremmer saker på rekke og rad som vil endre rammevilkårene for den offentlige skolen.

Gamle Høyre-argumenter for flere privatskoler har alltid vært at de er motstandere av den offentlige skole, som man påstår skal gjøre alle like. I dag er det de sosiale segregeringer ut fra bosted som er årsaken til at de går inn for flere private skoler, fordi de fattige kan sende sine barn til private skoler. Nå er det ikke lenge siden vi behandlet fattigdomsmeldingen her i Stortinget, men jeg tror ikke private skoler var med som tiltak. Det brukes også som positiv erfaring at flere innvandrere foreldre sender sine barn til private skoler i Sverige. Da spør jeg meg: Er det en målsetting å stimulere til at flest mulig av innvandrerbarna går i egne etniske skoler?

Regjeringen må ta konsekvensen av at de kjører i et tempo som gjør at de ikke kan skaffe basis for viktige systemendringer. Det betyr at Fremskrittspartiet får avgjørende innflytelse over Regjeringens skolepolitikk. Det beklager jeg, men det er noe regjeringspartiene må ta ansvar for selv.

Søren Fredrik Voie (H): Dagen i dag er en historisk dag. Skal vi tro Arbeiderpartiets og Sosialistisk Venstrepartis skrekksenarioer, er dette den dagen da den norske enhetsskolen avgår ved døden. Dette er den dagen det norske storting vedtar lov om friskoler som medfører at det nærmest øyeblikkelig popper opp et mangfold av alternative privatre skoler, hvor de flinkeste elevene står i kø for å komme inn, og hvor den siste grendeskolen blir avvirket, fordi grendeskolen er utkonkurrert av nylig opprettede friskoler i byer og tettsteder. Selvfølgelig går det ikke slik.

Jeg er enig i at dette kan bli en historisk dag for skolen. men ikke på en slik negativ måte som Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti beskriver den kommende utvikling. Fra Høyres side deler vi slett ikke mistilliten til den offentlige skolen som sosialistene markedsfører. Når

Stortinget i dag vedtar friskoleloven, mot stemmene fra Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet, er dette enda et steg på veien mot et friere og moderne samfunn, med større valgfrihet, med alternative skoletilbud, ikke bare bygd på ulike livssyn eller pedagogiske metoder, men skoler hvor kvalitet, engasjement og faglig ferdighet kan være viktige bærebjelker.

Sosialistene har alltid vært imot valgfrihet og mangfold på alle områder i samfunnet. Det er nok å nevne opphevelsen av NRK-monopolet som eksempel på et område hvor det for få år siden var ensretting og sentraldirigering, mens det i dag er et blomstrende mangfold med en rekke valgmuligheter. Det samme kommer til å skje i skolen.

Mens private skoler fram til i dag stort sett har vært et byfenomen, kan det med dagens lovendring være håp om at også skoleelever og foreldre som velger å bo utenom byene og større tettsteder, kan få en reell valgmulighet.

Trusselen om at friskolene vil bety slutten for grendeskolene, er sterkt overdrevet. Tvert imot har vi selv med de begrensede muligheter som ligger i dagens lovgivning, sett flere eksempler på at kreative og engasjerte foreldre og foreldregrupper har startet sin egen skole når kommunen har lagt ned lokalskolen. Med dagens lovendring blir denne muligheten betydelig større.

Kvalitet, mangfold og valgfrihet er noen av hovedbegrunnelsene for lovendringen fra Regjeringens side. Mangfold og valgfrihet kan bidra til å gi det kvalitetsløftet i norsk skole som vi alle ønsker, også for den offentlige skolen. Jeg har i denne sammenheng lyst til å understreke at det fra Høyres side ikke er noe ønske om å svekke vår offentlige skole. Tvert imot, vi vil styrke den offentlige skolen. Vi ønsker at også den skal få frihet og mulighet til å utvikle gode pedagogiske læringsformer, høy faglig kvalitet og gode læringsresultater for sine elever. Dersom lederne, rektorene, og de mange gode lærerne vi har i den offentlig skolen i dag, får de samme muligheter og de samme rammebetingelser i forhold til lokal frihet og handlingsrom, er jeg overbevist om at den offentlige skolen på ingen måte vil bli utkonkurrert eller komme ut som tapende part i forhold til friskolene.

Sosialistene har helt til det siste vært varme forsvarere for den såkalte enhetsskolen. I denne sammenheng har jeg lyst til å sitere fra et innlegg i VG sist torsdag, av en pedagog ved navn Beck:

«Enhetsskolen har utviklet seg fra å være et folkelig utdanningsløft for 100 år siden, til å bli en sovjetskole og et tilnærmet statlig skolemonopol. Den blir dyrere og dårligere for hver dag som går. Enhetsskolen har gjort sitt, den er moden for historiens skraphaug.» ... «Friskoler laget av nabolag og andre interessegrupper kan bli et nytt fellesskapslim i samfunnet.»

Noen flere friskoler flere steder i landet, sammen med en forbedret kommunal grunnskole, vil kunne bli det lykkelige resultat av dagens lovvedtak. Det vil bli et viktig bidrag til den nødvendige kvalitetsforbedring i hele utdanningssystemet.

Jeg håper også at noen flere friskoler skal kunne motivere og inspirere til at det også på kunnskapens område

er tillatt – og ønskelig – å være best. Det er derfor positivt når flertallet i komiteen understreker at det ikke må legges hindringer i veien for at frittstående skoler kan ha mer ambisiøse målsettinger i sine læreplaner enn det som er jevngodt med opplæringen i offentlige skoler.

For å kunne oppnå en helhetlig og gjennomgripende kvalitetsforbedring er det nødvendig at også videregående skole blir gjenstand for kritisk evaluering og kvalitetsforbedring.

Selv om denne loven ikke omfatter videregående skoler, ser flertallet det som sterkt ønskelig at også videregående skoler innlemmes i lov om frittstående skoler, og ber derfor Regjeringen komme tilbake til Stortinget med eget lovforslag om dette.

Jeg tror denne lovendringen vil gi et viktig bidrag til styrking av det norske skolevesenet, særlig med hensyn til kvalitet, mangfold og valgfrihet for elever og foreldre.

Synnøve Konglevoll (A): Kunnskap er makt. Derfor har lik rett til utdanning vært et prinsipp det har vært brei enighet om i Norge. Derfor har det vært brei enighet om at vi har satset på en offentlig skole som skal være gratis, og som skal være en skole for alle.

Vi har satset på fellesskolen i Norge, fordi vi vil at alle skal ha det samme tilbudet, uavhengig av foreldrenes økonomi, uavhengig av religiøs, kulturell eller sosial bakgrunn. Vi har satset på fellesskolen, og det har gjort Norge til et varmere, tryggere og mer rettferdig samfunn.

Vi får ofte høre – og nå også i det siste innlegget – at flere private skoler vil føre til mer mangfold. Jeg er helt uenig, for med friskoleloven kan man legge til rette for at noen skoler har strenge teoretiske krav, og noen skoler retter seg mot spesielle livssyn eller religioner. Da kan vi få én skole for de teoretiske og en annen for dem som ikke kommer inn der. Vi kan få én skole for humanetikkere, én skole for litt kristne, én for dem som er mer kristne, én for jøder og én for muslimer. Det er ikke mangfold, det er tvert imot ensretting, det er en skole der man kun går sammen med likesinnede barn – det er enfold. Og når vi i dag har hørt fra Høyre at dagens privatskolelov har ført til segregering, kan ikke jeg fatte og begripe hvorfor man da vil gå enda lenger i feil retning.

Et annet argument som har blitt brukt mye, er at oppretting av flere privatskoler fører til mer valgfrihet. Det vil det gjøre i de store byene, men det er langt, dette landet, og mye er distrikt. Vi har allerede med dagens privatskolelov sett eksempler på at oppretting av private skoler fører til at den kommunale grendeskolen blir lagt ned. Da har man riktignok fått en privat grendeskole, men man har jo ikke fått mer valgfrihet av den grunn!

Med den nye loven er jeg bekymret for at dette er en utvikling som vil forsterkes. For et av hovedpoengene med den nye loven er at det skal innføres en rett til godkjenning for søkere som oppfyller lovens krav. De som starter en privatskole, vil få garantert økonomisk støtte, mens kommunale skoler må konkurrere med andre gode formål i kommunen, f.eks. eldreomsorg eller sikring av ei havn eller andre formål som konkurrerer på kommunale

le budsjett. For de foreldrene det gjelder, skjønner jeg at de gjør alt de kan for å redde sin nærskole, men på sikt mener jeg at det er helt uholdbart at det skal være opp til foreldrene i ei lita bygd om det skal holdes liv i grendeskolen.

Når det i den offentlige debatten om privatskoleloven blir brukt som argument for den nye friskoleloven at det har kommet en rapport fra læringscenteret som viser at fellesskolen ikke godt nok greier å utjevne sosiale forskjeller – ja, da viser det at man produserer argumenter i tolvte time.

La meg understreke: Vi i Arbeiderpartiet er selvsagt bekymret for at barn av foreldre med et høyt utdanningsnivå får bedre karakterer enn andre barn. Vi er selvsagt ikke fornøyd med at barn med minoritetsbakgrunn i gjennomsnitt presterer lavere enn andre elever. Vi er stolte over enhetsskolen, over fellesskolen, men vi er ikke fornøyd så lenge vi ikke når de målene vi har satt oss. Jeg må si at det er flott hvis Høyre er bekymret for dette, men da burde vi ta tak i det sammen. Da burde vi ta tak i det som læringscenteret anbefaler, da burde vi satse på kompetanseutvikling, satse på kvalitetsutvikling og se på ressursutnyttelsen i skolen.

Å bruke målet om utjevning av sosiale forskjeller som et argument for den nye privatskoleloven blir, med respekt å melde, en argumentasjon der man har brist i den indre logikk. Er det noe vi vet med sikkerhet, er det at land med stort innslag av private skoler, der foreldre med god råd kan betale ungene inn på skoler for de privilegerede, der er det med på å forsterke de sosiale forskjellene. Selv i Sverige, hvor det ikke er skolepenger, ser vi at det er de mest ressurssterke foreldrene som velger private skoler.

Det har i hele etterkrigstida vært brei enighet om å satse på fellesskolen. Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet har vært garantister for den offentlige, gratis skolen. Også Kristelig Folkeparti har vært en viktig støttespiller. Men etter valget for to år siden skiftet Kristelig Folkeparti side. En av konsekvensene ser vi i dag når stortingsflertallet i denne saken vedtar en politikk som dessverre vil føre til mindre mangfold i skolen, som vil svekke lokaldemokratiet og som ikke minst vil føre til økte forskjeller.

Jan Olav Olsen (H): Dette er en sak av stor prinsipiell betydning. Det er en sak som viser klare ideologiske skillelinjer i norsk politikk, og slike saker kan være bra å ha enkelte ganger.

For Høyre er utgangspunktet et mål om at vi skal ha en best mulig skole. Det å bli best mulig krever utfordringer, det krever at det stilles krav. De offentlige skoler trenger utfordringer for å bli enda bedre, en utfordring både i forhold til annen pedagogikk, annet livssyn og andre arbeidsmåter. Lovforslaget gir denne utfordringen, men først og fremst dreier dette seg om foreldrenes rett til å velge for sine barn. I komiteens høring la Foreldreutvalget for grunnskolen sterk vekt på dette. Foreldreretten er grunnleggende, og det er viktig å styrke den. I sin høringsuttalelse sier FUG:

«Etter FUGs mening bygger departementets lovfor-
slag på trygg grunn i forhold til sentrale internasjonale
rettighetsbestemmelser. Lovforslaget må ses på som
en naturlig konsekvens av foreldreretten.»

Lovforslaget er en naturlig konsekvens av foreldreret-
ten. Det er en interessant konstatering, og den kommer
altså fra Foreldreutvalget for grunnskolen. Høyre er enig
i at foreldreretten ikke bare er viktig, den er grunnleggen-
de, og lovforslaget styrker foreldreretten. Det er en av
grunnene til at dette lovforslaget er så viktig og så prinsipi-
elt.

I innstillingen knyttes lovforslaget opp mot den nors-
ke menneskerettsloven og formuleringen «frihet til å vel-
ge andre skoler for sine barn enn dem som er opprettet av
offentlige myndigheter». Dette er mer enn ord. Det er
snakk om realiteter, om fundamentale rettigheter som er
nedfelt i det vi på høytidsdager alle priser, nemlig men-
neskerettighetene. Når det kommer til praktisk politikk,
vil likevel mindretallet sterkt begrense denne rettigheten.
Foreldre skal helst ikke, og i hvert fall i sterkt begrenset
omfang, gis mulighet til å velge skoler for sine barn. Det
overrasker meg ikke, men det opprører meg. Partier som
tidligere var i mot gjeldende privatskolelov, sier nå at de
støtter denne loven. Så noe godt har det nye lovforslaget
ført meg seg allerede. Partier som tidligere var i mot pri-
vatskoler, støtter nå den gamle loven, om ikke med hjer-
tet, så med hjernen. Men foreldrenes rettigheter skal be-
grenses så sterkt som det bare er mulig. Jeg blir opprørt,
på foreldrenes vegne, over at så mange ikke er villige til
å gi dem rett til å velge det beste for sine barn.

Jeg føler meg overbevist om at de fleste foreldre, selv
der hvor det er reell valgmulighet, vil velge den offentlige
skolen – av mange grunner, bl.a. fordi den offentlige
skolen er god, og fordi norsk tradisjon og kultur er sterk
på dette området. Den offentlige skolen vil fortsatt være
skolen for de fleste norske barn. Høyre vil satse på den
offentlige skolen. Vi vil arbeide for at den offentlige sko-
len skal bli best mulig. Det må ikke forhindre at foreldre
sikres den selvfølgelig rett det er å kunne foreta valg for
sine barn også når det gjelder skole.

Det er interessant at den loven vi nå innbys til å vedta,
er, med enkelte unntak, svært lik gjeldende lov i Sverige
– foreslått og innført av svenske sosialdemokrater og
støttet av det store flertall av svenske partier, og uten at
det er noe stort ønske om å gå tilbake til tilstanden før lo-
ven ble innført.

Det skal og må stilles krav til kvalitet og innhold.
Kvalitet sikres gjennom kravet om godkjenning av lære-
planen som skal brukes. Det er et krav at læreplanen skal
sikre elevene «jamgod opplæring». Det sikrer kvaliteten,
og det sikrer at elevene får en fullgod opplæring. Det vil
også bli sikret gjennom tilsyn. Er ikke kvaliteten god
nok, kan tilskuddet bli holdt tilbake, eller godkjenningen
kan bli trukket tilbake. Skolene vil selvsagt gjøre sitt yt-
terste for å oppfylle kriteriene som er nedfelt i loven. Jeg
føler meg derfor overbevist om at friskolene vil gjøre sitt
ytterste for å ha høyest mulig kvalitet. Jeg vil påstå at det
vil føre til at også den offentlige skole vil bli bedre. De to

skoletypene vil gjøre hverandre gode, gjøre hverandre
bedre.

Jeg vil nevne et punkt som jeg er spesielt glad for er
kommet på plass i prosessen i komiteen. Det er gledelig
at regel 1- og regel 2-skolene er sikret. Disse skolene,
som for en stor del har voksne elever som av en eller an-
nen grunn droppet ut av skolen da de var i 16–19-årsal-
deren, er nå sikret på en god måte. Den formulering som
er i innstillingen fra flertallets side, innebærer at gjelden-
de tilskuddsregler for disse skolene blir videreført. Det er
svært bra.

For meg er ikke lovforslaget et angrep på den offentli-
ge skolen. Det er ikke et forsøk på rasering av enhetssko-
len. Det er en sikring av foreldrenes grunnleggende ret-
tigheter, en sikring av foreldrenes rett til å foreta de gode
valg for sine egne barn. For meg er dette intet mindre enn
å sikre enkeltmenneskets klare rettigheter og en sikring
av klare demokratiske prinsipper.

B e r i t B r ø r b y hadde her gjeninntatt presi-
dentplassen.

Ranveig Frøiland (A): Arbeidarpartiet vil verna om
den offentlege fellesskolen. Skulen skal vera ein møte-
plass for mangfaldet, bidra til utjamning og representera
ein felles plattform for barn og unge. Samfunnet vårt har
eit skrikande behov for felles samlingsplassar i ei tid med
aukande motsetnader og kulturelt mangfald.

Etter mi meining legg Regjeringa opp til feil bruk av
samfunnet sine ressursar, spesielt i ei tid då vi har stram-
me budsjett i nesten alle kommunane i landet. Dermed
vert dette ei nedprioritering av over 500 000 elevar som
går i den offentlege skulen.

Det handlar mykje om kva slags samfunn vi vil ha.
Evalueringa av Reform 97 viser at skulane varierer vel-
dig mykje både når det gjeld den pedagogiske utformin-
ga, og når det gjeld kvaliteten på resultatet. Nokre skular
har dårlegare kvalitet enn andre. Då burde vi leggja til
rette for å retta opp og skapa ein jamnare kvalitet i sku-
len, ikkje skapa større forskjellar mellom skulane.

Enkelte forskarar har peika på at frislepp av både fag-
leg innhald og pedagogisk profilering vil kunna føra til
større ulikskap når det gjeld resultat kvalitet mellom sku-
lane. Aukande konkurranse mellom grunnskular vil lett
dreia seg om ei einseitig fokusering på karakterar, som
skapar meir eller mindre tilfeldige vinnar- eller taparsku-
lar, basert på elevsamansetjing og dyktigheit i marknads-
føring.

At Høgre har ein privatiseringsiver på utdanningsom-
rådet, forundrar meg ikkje, for det har dei alltid hatt. Men
eg er forundra over at Kristeleg Folkeparti har den same
iveren. Lilletun har i eit intervju erkjent at Kristeleg
Folkeparti og Høgre har hatt noko ulikt syn på privat-
skulane, men i dag er dei einige.

Den offentlege skulen har ein sterk plass hos folk.
Dette viser undersøkingar som MMI har utført. 95 pst.
seier at det er svært viktig for eit godt samfunn at det
finst eit godt offentleg skuleverk. 83 pst. meiner det er

svært viktig for eit godt samfunn at barn frå alle samfunnslag og religionar har skulen som felles møteplass.

Debatten i dag har i alle fall vist meg at det er tydeleg at endringane i privatskulelova botnar i eit prinsipielt syn og ikkje i eit breitt ønske frå folket.

Eg synest det er bra at vi har ein debatt om kvalitet i skulen. Men det er noko underleg at Regjeringa vel å føra kampen om fleire privatskular inn i denne debatten. Vårt samfunn har behov for samlande instansar, behov for integrering, felles forståing, venskap og kjennskap over kulturkløftene. Då er det eit paradoks at Regjeringa fremjar eit forslag som vil auka ulikskapen og skapa oppsplitting i den norske skulen.

Vi veit jo at det har vorte ein kamp i kommunane med omsyn til å prioritera mellom lovpålagde oppgåver og f.eks. skulefritidsordning, leirskular og det å ta vare på skulebygg. Alt dette er det viktig å gjera og nødvendig å prioritera i den offentlege skulen, for det handlar om å gje alle barn sjansen til å læra, og då må ein satsa på skulen. Der må ein ikkje kutta.

Kunnskap skal stå i sentrum og formidlast på ein måte som gjer at alle vert trekte med. Vi vil at alle barna våre skal læra meir og betre. I staden for å styrkja innhaldet i den offentlege skulen, der dei fleste av skulebarna går, må vi kjempa for å føra vidare dei tilboda vi no har, fordi Regjeringa ivrar etter å finna ressursar som dei kan bruka til å finansiera privatskular.

Aldri før, så lenge eg har vore med her, har den ideologiske vinden vore så sterk på skulesida som han er no. Aldri før har det vore så stor forskjell mellom høgre- og venstresida i norsk politikk. Eg trur ikkje at privatskular vil poppa opp. Eg trur ikkje at det vil verta så veldig mange prosent, men dei stega som ein no tek, går i utruleg feil retning. Og når det står at målet er at ein skal velja andre skuleslag enn dei offentlege, synest eg at fleirtallet her i denne salen er inne på gale vegar. Målet må jo vera at dei aller fleste skal ha eit godt skuletilbod, og det skal vera det som er i den offentlege skulen. Så treng vi ein privatskulelov for å ha eit supplement, det er greitt, men i dag vert det lagt for stor vekt på dei 2 prosentane og for lita vekt på dei 98 prosentane.

Björg Tørresdal (KrF): For Kristelig Folkeparti har det vært, er det og skal det være, viktig og riktig å sikre friskolene.

Den nye loven som vedtas i Odelstinget i kveld, vil gjøre det lettere å etablere slike skoler i framtiden, og det vil styrke foreldrenes rett til å velge skole for sine barn. Kristelig Folkeparti vil forsvare retten til å starte friskoler som et supplement til offentlige skoler. Det er forskjell på å være et supplement og å være en konkurrent til den offentlige skolen.

For Kristelig Folkeparti er det ikke et mål å bidra til en stor økning i antall friskoler i landet vårt. Vi tror heller ikke at det vil bli en dramatisk økning i så henseende. Det er ikke slik at Kristelig Folkeparti vil at friskolene skal utkonkurrere eller true den offentlige skolen. Det kunne en nesten få inntrykk av under debatten her i kveld.

Debatten i forbindelse med dette lovforslaget har handlet mye om en stor frykt for at friskolene skal ha negative konsekvenser for den offentlige skolen. Er det virkelig slik at steinerskolen, livssynsskolene eller andre privatskoler representerer en trussel mot den offentlige skolen? Det er en meget urettferdig påstand.

Kristelig Folkeparti ønsker en sterk offentlig skole. Det uttalte også et samlet landsmøte i partiet tidligere denne måneden. Det forplikter. Kristelig Folkeparti vil at skolen skal være preget av kvalitet, verdier og åpenhet. Kristelig Folkeparti vil fortsatt ha en skole med høy ressursbruk og stor lærertetthet. Den gode skolen skal formidle kunnskap og vår kristne kulturarv og hjelpe barn til mestring, utfoldelse og sosial utvikling.

Friskolene blir framstilt som den store trusselen mot offentlig skole. Kristelig Folkeparti vil, og vi mener det er fullt ut mulig, at alle barn i Norge kan få gå på gode skoler, både de som går på friskoler og de som går på de offentlige skolene.

Kristelig Folkeparti erkjenner at det i mange kommuner skjæres ned på ressursene til skolen. Det er ikke trusselen fra friskolene som skal ha ansvaret for dette, det er kommuneøkonomien. Kommuneøkonomien er en mye større utfordring når det gjelder ressursene til den offentlige skolen enn friskolene er eller vil være i uoverskuelig framtid. Dette har Kristelig Folkeparti erkjent. God kommuneøkonomi er en forutsetning for ressurser både til den offentlige skolen og til friskolene.

Kristelig Folkeparti vil altså ha en sterk offentlig skole. Da må skolene sikres ressurser, slik at vi kan ha høy lærertetthet og god kommuneøkonomi. Dette henger sammen. Økt lokalt handlingsrom i kommuneøkonomien vil også kunne gi gode løsninger og god ressursutnyttelse. Det vil gi frihet til å utvikle et godt læringsmiljø og gode læringsprosesser.

Debatten om friskoler i kveld har handlet mye om frykten for en svekket offentlig skole. For Kristelig Folkeparti innebærer en ny lov om frittstående skoler en klar forpliktelse til også å satse på den offentlige skolen. For at den offentlige fellesskolen fortsatt skal være det mest aktuelle alternativ for norske barn og foreldre, må økonomien styrkes. Men det er ikke nok, en må videreutvikle skolen.

Kristelig Folkeparti vil gå aktivt inn for å utvikle den lokale skolen. Det betyr å gi skolene større pedagogisk handlingsrom til å utvikle sine egne prosjekter og idéer og ulike måter å organisere skolearbeidet på. Kristelig Folkeparti ønsker at skolene blir bevisste og tydelige i sin egenart og i sin samfunnsbyggende rolle. Skolen må ta utgangspunkt i læreplanens generelle del, men få større frihet i forhold til fagplanene.

Kristelig Folkeparti vil at den offentlige skolen skal være førstevalget for mange foreldre. Vi vil fortsatt stimulere til aktiv verdiformidling gjennom verdiprosjekter. Elevene skal lære forskjell på rett og galt, mitt og ditt. Elevene skal få personlig kompetanse til å foreta verdivalg.

Det er en uttalt frykt for at etablering av friskoler kan komme til å true elevgrunnlaget i enkelte kommuner,

men en sterk satsing på den offentlige skolen gjør at det ikke vil bli en aktuell problemstilling. Den offentlige skolen må sikres, slik at den er et reelt valg i hele landet. Kristelig Folkeparti tror på en god offentlig skole og på friskoler som et supplement, ikke en konkurrent.

Og til sist: Kvalitetsdebatten i skolen skal handle om at både friskolene og den offentlige skolen skal bli vinne-re.

Trond Giske (A): Den felles offentlige grunnskolen og ideen bak den er egentlig en ganske fantastisk visjon. Det startet med en drøm, en drøm om at alle unger i Norge, uavhengig av foreldre, økonomi, bakgrunn og bosted, skulle få en lik rett til skole og like muligheter til å få en utdanning. Det var en enormt lang kamp som førte oss dit. Venstrebevegelsen begynte, deretter overtok arbeiderbevegelsen, og vi klarte å oppnå denne visjonen, nemlig at alle barn i Norge skulle få en felles skole, uavhengig av fødsel, økonomi, foreldre, bakgrunn og bosted.

Hele tiden har det vært et arbeid for å utjevne disse forskjellene. Vi kommer aldri helt i mål. Men målet har hele tiden vært å gi alle like muligheter, i den felles offentlige skolen. Det er egentlig dette 100 års skolehistorie i Norge har handlet om.

I dag er vi ved veis ende i denne utviklingen og historien. I dag vedtar Odelstinget den mest dramatiske endringen av velferdsstatens grunnlag i nyere tid. I dag endrer vi fundamentalt det skolesystemet vi har hatt i tiår etter tiår, under mange politiske regimer. Ikke slik at skolesystemet i Norge kommer til å bli helt annerledes når vi våkner opp i morgen, eller om en måned, eller om et år, men vi har lagt grunnlaget for et fundamentalt annet skolepolitisk system i Norge enn det vi har hatt i mange tiår.

Det var egentlig et bredt politisk kompromiss som lå til grunn for skolepolitikken, en bred politisk enighet om målene. Arbeiderpartiet og venstresiden var – det skal vi innrømme – mest opptatt av den offentlige fellesskolen. Sentrumpartiene, og særlig Kristelig Folkeparti, var opptatt av behovet for de religiøse alternativene. Vi fant sammen i et bredt politisk kompromiss. Vi var enige om at vi skulle ha en felles offentlig grunnskole, og så skulle vi i tillegg ha et supplement, en mulighet for statsstøtte også til skoler basert på et religiøst eller pedagogisk alternativ.

Jeg hører her at enkelte snakker om at det må være mye bedre med en privatskolelov som baserer seg på kvalitet i stedet for på et religiøst eller pedagogisk grunnlag. Selvsagt var kravet om kvalitet like sterkt i den gamle privatskoleloven som i den nye. Den gav rom for at 1–2 pst. kunne starte sitt alternativ uten at det utgjorde en undergravning av prinsippet om en felles allmenn grunnskole. Det er dette brede forliket som nå brytes opp og forlates.

Det sies at den nye loven skal føre til at man slipper den usikkerheten som følger av skifte av politiske flertall i Norge. Jeg mener det er motsatt. Mens den forrige loven overlevde mange forskjellige politiske regimer og regjeringer og mange politiske flertall, og gav stabilitet, vil den nye loven garantert være gjenstand for politisk

kamp og mange endringer i årene framover. Noen sier at det er et paradoks at Arbeiderpartiet i dag står på dagens privatskolelov. Det overrasker meg. Arbeiderpartiet har stått på det samme grunnlaget i de 30 årene som er gått siden den loven kom, og vi har ikke foreslått endringer av den noen gang mens vi har vært i regjering. Og for å avlive en myte: Det var ingen vesentlige forskjeller på praktiseringen av privatskoleloven under Jon Lilletun og meg. Alle steinerskoler fikk ja også når vi satt i regjering, alle montessoriskoler fikk ja også mens vi satt i regjering, og de aller fleste kristne grunnskoler fikk også ja mens vi satt i regjering. Den eneste vesentlige forskjellen gjaldt en ny type religiøse skoler, de såkalte ACE-skolene, som Lilletun sa ja til, men som jeg sa nei til.

Disse skolene slipper vi i hvert fall å krangle om nå, for i den nye loven står det i § 1-1 bokstav d at alle skoler som skal være støtteberettiget, må bygge på likestilling mellom menn og kvinner. Disse ACE-skolene har gjort det klart at grunnlaget i deres undervisning er at kvinnen skal underordne seg mannen. Derfor tar jeg det for gitt at disse skolene i hvert fall mister støtten når den nye loven trer i kraft.

Regjeringspartiene bruker det meste av tiden på å argumentere for hvorfor denne loven egentlig ikke vil bety noen stor endring. Det vil ikke bli noe særlig flere privatskoler. Det er egentlig en påtakelig mangel på entusiasme for den nye loven. Den eneste som virker virkelig oppglødd, er Fremskrittspartiets Arne Sortevik, som kaller det en lovrevolusjon. Jeg skjønner mangelen på jubelbrus både her i salen og utenfor, for det har ikke vært noe folkekrav fra verken elever eller foreldre om å endre privatskolen. Det er ikke det de ønsker seg. De ønsker at vi skal brette opp ermene og gjøre et skikkelig løft for å bedre kvaliteten i den felles offentlige grunnskolen, der 98 ½ pst. av elevene befinner seg.

Steinar Bastesen (Kp): Jeg har med meg manuskript i dag. Det bruker jeg ikke vanligvis å ha, men jeg tar nå sjansen.

Kystpartiet er oppmerksom på konvensjonen som gir foreldre suveren rett til å velge opplæring for sine barn. Det er likevel fullt mulig å diskutere det offentliges plikt til å finansiere foreldrenes valg. Gjennom privatskoleloven har ulike menigheter anledning til å opprette egne skoler basert på foreldrenes religiøse tilhørighet. Kystpartiet er dypt bekymret for en utvikling der religiøs fundamentalisme innprentes forsvarsløse barn. Vi ser hvordan fundamentalismen griper om seg både nasjonalt og internasjonalt, og vi tror det er en farlig utvikling.

Men det er ikke dette denne saken dreier seg om. I dag gjelder saken likestilling av private og offentlige skoler som i utgangspunktet bygger på det samme verdigrunnlag, men der en økonomisk eller sosial elite får mulighet til å opprette friskoler basert på at det offentlige tilskuddet til undervisning fordeles likt mellom private og offentlige skoler. I tillegg kan friskolene kreve foreldrebetaling for å sikre et bedre tilbud enn det som er mulig gjennom de offentlige overføringene til enhetsskolen.

Friskolene gis også mulighet til å sile elevmassen, slik at problemelever kan stenges ute. Slik vil de private skolerne få større ressurser og mindre problemer enn den offentlige skolen. At dette skaper A- og B-skoler, kan det ikke være tvil om.

De elevene som ikke kan stenges ute gjennom inntaksbestemmelsene, kan bortvises ved at kriteriene for skolens mulighet til permanent bortvisning av elever legges inn i dagens lovforslag. Etter dette forslaget skal elever kunne bortvises dersom de bryter ordensreglementet, dersom de forsømmer sine plikter, dersom de motarbeider skolens etiske eller religiøse grunnlag, eller dersom foreldrene ikke følger opp sine betalingsforpliktelser.

For å ta det siste først: Bortvisning på grunn av manglende foreldrebetaling innebærer at dersom foreldre mister jobben – og det gjør minst 100 hver dag – så kan barnet miste skoleplassen sin. Vi har i dag 100 000 arbeidsledige, og tallet er stigende. Regjeringen fører ikke bare en politikk der målet er å frigjøre arbeidskraft – vi ser at de lykkes med det – men den frigjorte arbeidskraftens barn skal etter det foreliggende forslag kunne stenges ute fra sitt skolemiljø dersom de i utgangspunktet har skoleplass i en friskole. En mer brutal manifestasjon av Regjeringens verdigrunnlag i forhold til barns oppvekstvilkår er det vanskelig å finne.

Den offentlige skolen sliter med et integreringsproblem som de ikke har økonomi til å løse gjennom tilrettede lokaler og spesialutdannet personale. Tvert imot ser vi at kommunene sier opp lærere, fordi de ikke har økonomi til å gi et tilbud etter de kvalitetsnormer som var forutsatt da Stortinget vedtok at alle barn og unge, uansett funksjonsnivå, skulle integreres i den offentlige skolen. Det kan være utagerende barn som har så lav funksjonsevne at en integrering i skolen egentlig er meningsløs, barn som aldri gjør lekser og systematisk saboterer undervisningen, for å nevne noen av problemene. Dette skal private skoler kunne beskytte seg imot gjennom inntaks- og bortvisningskriterier, mens intet gjøres for å løse problemene for de skolene som er dømt til fullintegrering, uansett arealmessige, økonomiske og menneskelige ressurser.

Reform 94. Hver statsråd skal ha sin egen reform. Jeg har en sønn som var offer for Reform 94. Han kaller det for Kaos 96. Ja, det ble kaos. En av Norges rikeste menn ble en skoletaper og hadde vært det i dag hvis vi ikke hadde hatt yrkesskolen den gangen. På grunn av yrkesskolene fikk vi ingen skoletapere. Men i dag produserer vi tapere. Det produserer vi med den loven vi nå har.

Kystpartiet er ikke i tvil om at forslaget om friskoler vil skape enda større forskjeller mellom barns muligheter, basert på familiens økonomiske og sosiale ressurser. Vi slutter oss derfor til mindretallets innstilling i denne saken.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en talletid på inntil 3 minutter. Foreløpig er det inntegnet ni treminuttsinnlegg, og presidenten vil si til Odelstinget at dette på ingen måte må oppfattes som en oppfordring.

John-Ragnar Aarset (H): Venstresida, med Arbeidarpartiet og Sosialistisk Venstreparti, baserer mykje av sin motstand mot den nye friskulelova på ei grunnleggjande frykt for forandring – ei grunnleggjande frykt for at politikarar skal leggje makt i hendene på foreldre og elevar, og ei frykt for kva mangfald og valfridom kan føre med seg. Me er ikkje redde.

Det er ei urimelegheit i heile ordskiftet om friskular, som må ryddast av vegen. Arbeidarpartiet og Sosialistisk Venstreparti påstår at friskulelova vil føre til oppretting av skular for dei få og for dei rike.

Vel, kven er det no eigentleg som står for ei slik line? Eg vel å ta Arbeidarpartiet og SV sin politikk på alvor. Disse partia vil ha ei snever privatskulelov, og desse partia ønskjer å kutte i overføringane til dei private skulane.

Privatskulane er dei første som blir nemnde når Arbeidarpartiet skal saldere budsjetta sine. Og utdanningspolitisk talskvinne Karita Bekkemellem Orheim har gjennom kvinnerørsla i Arbeidarpartiet føreslege å kutte all statsstøtte til dei religiøse privatskulane.

Kvar fører ein slik politikk oss? Jo, friskulane blir eit alternativ utelukkande for dei spesielt få, dei spesielt velstående, dei spesielt interesserte eller dei spesielt religiøse. Det synest eg er ein veldig spesiell politikk.

Høgre og regjeringspartia ønskjer i staden at friskulane skal finnast som eit alternativ for alle som ønskjer det, uansett meir eller mindre spesielle interesser, spesiell tru eller spesiell storleik på lommeboka. Me vil la nye og spanande skular vekse fram i ein sunn kappleik med kvarandre og med den offentlege skulen, fordi det ikkje finst ein fasit på kva som er ei god opplæring og ikkje ein fasit på kva som er ein god skule, og fordi mangfald og valfridom medverkar til å dyrke kvalitet.

Viss Arbeidarpartiet og SV meiner alvor med sine skremmebilete av kor mykje gale friskulane tilfører samfunnet, burde desse partia ha nytta høvet til å foreslå å totalforby dei private skulane. Det hadde vore eit ærleg standpunkt. Sosialistisk Venstreparti har til og med vedteke i programmet sitt at det offentlege skal ta over dei private skulane. Ja, kvifor foreslår dei ikkje det, da? Representanten Reikvam seier han har høyrte mykje merkeleg frå regjeringspartia i dette ordskiftet. Eg synest det er merkeleg at SV ikkje fremjar sin eigen politikk i denne saka. I staden står venstresida for ein politikk som gjer friskulane til eit alternativ for dei få og for dei velstående.

Afshan Rafiq (H): Denne friskuleloven som i dag vedtas, vil bidra til å gi foreldre og elevar reell valgfrihet og et mangfoldig skoletilbud. Hittil har elevar og foreldre hatt begrenset valgfrihet, dvs. at de har hatt valgfrihet kun dersom de velger en offentlig skole.

Høyre har alltid kjempet for at fritt skolevalg også skal gjelde retten til å velge en privat skole. Lenge har det vært slik at det har vært begrenset hvilke typer skoler som har fått offentlig støtte. Og selv om de har fått det, har de blitt aktivt motarbeidet av Arbeidarpartiet og Sosialistisk Venstreparti, både gjennom reduserte bevilgninger og ved forslag om at det ikke skal gis tilskudd til pri-

vate skoler hvis den lokale offentlige skolen må legges ned eller forringes. Dette argumentet kan de nok bruke mot enhver privatskole.

For Høyre er det ikke rimelig at noen skoler får tilskudd, mens andre må betales fullt ut av elevene eller foreldrene. Dette skillet fører til at private skoler blir et tilbud kun til den som har råd til det. Det er ingen tvil om at Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti har gjort privatskoler til et privilegium for de få og velstående. Disse partiene har med dette skapt classeskiller i stedet for å fjerne dem.

Vi er meget glad for at den nye friskoleloven sørger for at det ikke vokser frem et omfattende privatfinansiert skolesystem med høye egenandeler, og at det gjøres ved å yte tilskudd og sette tak på egenbetalingen for den som velger en friskole. Med dette sikres den enkelte elevs rett til også å velge en friskole. Dette er reell valgfrihet.

Det er også veldig positivt at formålkravet erstattes med et krav til innhold og kvalitet. Dette åpner for at flere får anledning til å starte skoler. Samtidig er det riktig og viktig at kravene blir skjerpet overfor dem som vil gjøre det, slik Regjeringen legger opp til.

I Sverige har man gjennomført en liknende reform med stor suksess. Det er verdt å ta med seg at det har gitt økt mangfold, samtidig som konkurranse fra private skoler har gjort at kvaliteten på undervisningen i den offentlige skolen i Sverige har blitt bedre.

Jeg vil til slutt nok en gang understreke at friskoler er og vil være et verdifullt supplement til den offentlige skolen. At økt mangfold også kan bidra til kvalitetsutvikling i hele skolen, er en bivirkning som bare er positiv.

Karin Andersen (SV): I formiddag hadde jeg besøk av foreldrerepresentanter fra ni skoler i Elverum. De var her for å be oss om å jobbe for at skolene deres skulle bli bedre. De sa til meg: Barna våre trenger skolebøker, ikke fotokopier av skolebøker – de hadde med seg noen, og de viste meg hva det var elevene deres ble bydd. Barna våre trenger ulik undervisning, ikke fjerning av delingstimer. Barna våre trenger trygge skoler, ikke delte rektorstillinger og færre lærere. Barna våre trenger erfaringer, ikke fjerning av dagsturer og leirskoler.

Disse foreldrene bad ikke meg om å få mulighet til å velge en privatskole, men de var der for å slåss for den offentlige skolen, som de gjerne ville ha ungene sine til å gå på. Det var den skolen som var nær der de bodde, den skolen de var glad i, og den skolen de syntes det var viktig å ta vare på – både for sine unger og for andre unger – men de så at nå var mangfoldet og valgfriheten innenfor den offentlige skolen truet. Bare på de siste årene hadde det blitt vesentlig mye verre.

Jeg har altså ennå til gode å møte noen foreldre som har bedt om å få en privatskole fordi de ønsker denne valgfriheten, men noen av dem sier at blir det ikke bedre i den offentlige skolen snart nå, får ikke skolen råd til å skaffe moderne utstyr, har den ikke snart råd til å gi barna tilpasset opplæring, ser de ingen annen råd. Jeg synes det bør være et stort paradoks for utdanningsstatsråden at

situasjonen mange steder er slik i den norske grunnskolen at foreldre begynner å bli bekymret.

Det er slik at foreldre er veldig opptatt av barna sine, og det støtter jeg dem fullt ut i. Men jeg støtter dem også fullt ut i det synet at de ikke synes det er noen fordel for dem å få lov til å velge seg bort fra den offentlige skolen. De ønsker å få lov til å velge den offentlige skolen. De ønsker å kunne være med og påvirke både innholdet og kvaliteten i den offentlige skolen, og de stiller faktisk kvalitetskrav til den offentlige skolen som denne regjeringen og flertallet ikke er villige til å oppfylle. Det er det store problemet. At det å praktisere sin foreldrerett skal være ensbetydende med å gå i en privatskole, synes jeg er et ganske sært argument når det virkelige behovet ligger i å få rustet opp den offentlige skolen, slik at det blir mulig å velge den for alle. Den skolen som ikke er god nok for våre barn, kan umulig være god nok for noen barn.

Trine Skei Grande (V): Det har egentlig vært en del merkelige ting i debatten. For det første sier noen: Hvem har egentlig ønsket denne loven? De samme sier at skolene står i kø for å få godkjenning. I avisene sier man at friskolene har så gode eksamensresultater, samtidig som at man i debatten sier at skolene har for få fagutdannede lærere. Man vil ikke gi tilskudd til friskolene, men man mener at de er for dyre for fattige barn. Man mener at bare rike går på slike skoler. De samme partiene mener at den offentlige skolen skal ha et geografisk inntak – ikke fritt skolevalg – som gjør at de som bor i rike boligstrøk, går sammen. De mener at vi skal ta knekken på grendeskolen, samtidig som det er en trussel mot det kommunale sjølstyre at foreldre kan velge å opprettholde en grendeskole. Man mener at det er uheldig med for mange, og man lurer på hvor mange er det før det er uheldig, mens det egentlige spørsmålet kanskje burde ha vært: Hvilke feil har vi gjort i den offentlige skolen hvis det blir for mange? Vi sosialliberale i Venstre mener at verden kanskje ikke er sort/hvitt – den kan i hvert fall ikke være det samtidig.

Rolf Reikvam snakket om en idé som vi sosialliberale har god sans for, med felles referanseramme og like erfaringer. Det er et veldig godt bilde – men så er det feil, for i den offentlige skolen i dag er det faktisk et større skille mellom Gamlebyen skole, i nærheten av der jeg bor, og Øysletta skole, der jeg gikk. Det ungene lærer på de to skolene om natur, religion, språk og kultur, er forskjellig fordi skolene er veldig ulike. De har ulike referanserammer og ulike erfaringer når de vokser opp. Likheten er antakeligvis større mellom Gamlebyen skole og Urtehagen skole enn mellom Øysletta skole og Gamlebyen skole. Det som gjør at vi får felles referanseramme og felles erfaringer, er at vi skal lære noenlunde de samme tingene. Så er det da et spørsmål om hvilke måter vi lærer det på, om vi lærer det ved å gå i skogen ved Øysletta barneskole, ved å gå i Middelalderparken ved Gamlebyen skole eller ved eurytmilæring på Steiner-skolen.

Søren Fredrik Voie (H): Representanten Giske etterlyste mangel på jubelbrus fra flertallspartiernes representanter. Jeg har lyst til å si det slik at jeg synes det har vært en stor grad av realisme og nøkternhet i de innlegg som har vært holdt. Derimot har det ikke manglet på elendig-hetsbeskrivelser fra opposisjonen.

I dagens utgave av bladet Utdanning uttrykker komiteleder Rolf Reikvam at han synes komiteens innstilling til den nye friskoleloven er dystre og deprimerende lesning. Representanten Kristin Halvorsen var også inne på noe av det samme, fritt sitert: Det er utbredt mistillit til den offentlige skolen – det er en desillusjonert stemning i den offentlige skolen. Denne type utsagn er ikke akkurat med på å spre glød, entusiasme og tro på at den offentlige skolen er god og kan konkurrere med hvem som helst, i særlig grad friskolene.

Ellers er det en grunnløs beskyldning fra Sosialistisk Venstreparti at foreldrene melder seg ut av fellesskapet og dermed bidrar til oppløsning av samfunnet hvis de velger en friskole. Hva vet man om det? Hvorfor er ikke SVs spådommer om oppløsning blitt vektlagt i Danmark og Sverige? Utviklingen er den motsatte. Friskolene har positiv virkning på den offentlige skolen. Mer oppmerksomhet om elevene og pedagogisk fornyelse gir ringvirkninger for hele skolesystemet.

I dagens utgave av bladet Utdanning sier også representanten Reikvam, som leder av komiteen, at skolene fritt kan velge elever. Jeg mener det er helt i strid med det som er flertallets innstilling i dag, og jeg ber også representanten Reikvam, som leder av komiteen, om å ha en mer korrekt omgang med det som er flertallets syn og merknader.

Helt til slutt må jeg få lov til å sitere et utsagn fra den ikke helt ukjente sosialdemokrat, tidligere trener i Rosenberg, Nils Arne Eggen: «Det er en pedagogisk villfarelse at enere skaper tapere.»

Hvis vi får noen flere friskoler, som utvikler seg i en god og positiv retning, slik at de tiltrekker seg elever og tiltrekker seg gode lærere, er det med på å trekke opp også den offentlige skolen i en god retning, jf. Eggens uttalelse og Eggens resultater med det laget han har trent.

Marit Arnstad (Sp): Det kan nok være slik at denne debatten både fra venstresiden og høyresiden har vært preget av at en på den ene siden har fløyet opp i de store visjoner og store ord omkring et tema, og deretter prøvd å bagatellisere det samme temaet.

Det er også tilfellet når det gjelder regjeringspartienes representanter. Det er ikke måte på hvor store ord som har fløyet gjennom lufta om frihet og valg, ikke minst fra representanten Aarset, mens jeg fra andre representanter fra regjeringspartiene har sett typiske tegn på bagatellisering av de mulige virkningene friskoleloven får, og nærmest et ønske om å sette et likhetstegn mellom den friskoleloven en nå skal vedta, og den privatskoleloven en har hatt. Det gjør jo at en blir litt i stuss over en del av argumentasjonen.

Ellers synes jeg at det i denne debatten har vært en påfallende interesse hos flere parter for å gjøre dette spør-

målet til en ideologisk kamp mellom venstresiden og høyresiden i norsk politikk. Det må venstresiden og høyresiden i norsk politikk gjerne få lov til å gjøre, men det som er faktum, er at en i dette spørsmålet har hatt en sentrumspolitikk. Og den sentrumspolitikken har siden 1965, da Kjell Bondevik fikk gjennomført privatskoleloven, vært at en står på en privatskolelov som har et formål – altså der skoleslag kan opprettes ut fra klare formål.

Det en gjør i dag, er å fjerne den sentrumspolitikken som har ligget til grunn for privatskoleloven, og åpne for en slagmark mellom venstresiden og høyresiden når det gjelder skolesystemet framover. Det synes jeg er synd. Jeg synes det er svært synd at Venstre og Kristelig Folkeparti legger seg på den linjen.

Det som er faktum og den fundamentale forskjellen i forhold til privatskoleloven, er at kravet til formålet er tatt bort. I realiteten innebærer det private skoler identiske med og i konkurranse med den offentlige skolen. Det var aldri meningen fra Kjell Bondeviks side. Det burde ikke ha vært meningen fra Kristelig Folkepartis og Venstres side i dag heller.

Jeg synes det blir banalt å trekke fram grendeskolene som et eksempel på noe som den nye friskoleloven skal redde. Da grendeskolen ble nedlagt i Snåsa, var det ikke ut fra et genuint ønske om at en så skulle opprette en privatskole. Det var fordi kommuneøkonomien var så dårlig at en ikke klarte å opprettholde en offentlig skole en gjerne ville ha opprettholdt. Dermed valgte en altså å opprette et privat skoletilbud, som for øvrig var helt innenfor dagens privatskolelov, fordi det er en montessoriskole. Til de som representerer de andre sentrumspartiene: Skyv ikke grendeskolene foran i et forsøk på å forsvare en friskolelov, når vi vet at problemet knyttet til grendeskoler er noe helt annet enn spørsmål om valg av skoleslag. Det er et spørsmål om mulige ressurser eller ikke knyttet til kommunesektoren.

Inge Lønning (H): Det er sjelden at så mange spøkelses passerer gjennom stortingssalen ved høylys dag som det har gjort denne dagen. De har vært fremført på rekke og rad fra mindretallets side. Man kunne nesten få inntrykk av at dette er kongerikets undergang.

I den utstrekning talerne fra mindretallet virkelig tror på alle disse spøkelses, må det være grunn til å ytre en viss bekymring for helsetilstanden og evnen til å sove godt om natten. Jeg vil skrive svært mye av dette på overdrivelsesens konto.

Det aller mest forbausende synes jeg allikevel er de tendensene som vi har hørt i denne debatten til å omskrive historien. Det var til stede i Marit Arnstads innlegg, og det var enda mer kreativt til stede i Trond Giskes innlegg. Man forsøker å fremstille det som om det har vært en slags fredstilstand omkring den nåværende privatskolelov. Det er simpelthen feil! Slagsmålet omkring privatskoleloven har vært der fra den ble vedtatt og frem til i dag. Hele tiden, gang etter gang, har man i de årlige budsjettene foreslått kutt i hundremillionersklassen, som i realiteten ville umuliggjøre den nåværende privatskolelov.

Så kommer det et forslag om en lov som utvider valgfriheten noe i forhold til denne loven. Da er man plutselig blitt situasjonsbestemt tilhenger av den nåværende privatskolelov. Det er med respekt å melde lite troverdig! Når man har bekjempet denne loven i alle år og gjort sitt ytterste for å begrense dens gyldighetsområde så langt som overhodet mulig, er det underlig at man nå plutselig er blitt omvendt til å bli varm tilhenger av den samme lov.

95 pst. av de argumentene som fra mindretallets side i denne debatten har vært fremført mot det nye lovforslaget, rammer den nåværende privatskolelov nøyaktig like mye som forslaget til ny lov. Det er en grunnleggende tvetydighet i mindretallets argumentasjon gjennom denne debatten. Man sier i innstillingen at man står på den nåværende privatskolelov. Samtidig bruker man en argumentasjon mot det nye forslaget som i like høy grad rammer den nåværende lov. Man kunne nesten få inntrykk av at valgfrihet oppleves som den verste trussel eller det største onde som kan ramme et samfunn. La meg da minne om, siden hukommelsen tydeligvis er kort, at vi har hørt denne argumentasjonen før i denne sal. Vi hørte den da det ble innført fritt sykehusvalg. Vi hørte den den gangen kringkastingsmonopolet ble opphevet. Vi hørte den den gangen man begynte å lage private barnehager. Det er intet nytt under solen. Det er reprise på den samme frykt for valgfrihet.

Statsråd Kristin Clemet: Jeg føler behov for å si litt mot slutten av debatten.

Det har vært et stort engasjement for og mot friskoler, naturlig nok, om enn kanskje litt mindre enn det har vært i den offentlige debatt forut for denne debatten. Mange har også vært engasjert i å fremføre påstander om at Regjeringen ikke prioriterer den offentlige skolen, at den forfaller, og at det skaper usikkerhet og fortvilelse bl.a. blant foreldre. Jeg mener nok at i hvert fall utdanningspolitikkerne i denne sal bør vite bedre. Når de velger å uttrykke seg slik, velger de også å ta medansvar for det negative bildet de dermed er med på å skape av den offentlige skolen.

For ordens skyld vil jeg nevne noe av det vi har gjort for å bedre kvaliteten i den offentlige skolen gjennom det siste 1½ år, hvor veldig mange av sakene også er behandlet i denne sal.

Vi har satset mye mer på kompetanseutvikling og erfaringspredning i skolen. Vi har vedtatt en ny lærerutdanning og nye skolelederutdanninger. Vi har fått til erfaringspredningsordninger gjennom demonstrasjonsskoler, nasjonale kompetansesentra osv. Vi har bestemt at vi skal etablere et nasjonalt kvalitetsvurderingssystem for skolen, der vi kan styre gjennom kunnskap og åpenhet om ressurser, om læringsmiljøer og resultater. Vi har bestemt, i hvert fall Regjeringen, at vi ønsker å utvide det lokale handlingsrommet – det ligger til behandling her – gjennom forsøksvirksomhet, endringer i rektorkompetanse, klassedelingsregler og overføring av forhandlingsansvaret. Vi har styrket innflytelsen for brukerne, elever og foreldre, i skolene, gjennom endringer i opplæringslo-

ven, også gjennom det friskoleforslaget vi behandler i dag. Vi har foreslått å styrke den statlige utdanningsadministrasjonen. Vi har en historisk satsing på læringsmiljøet, enten det gjelder det fysiske læringsmiljøet eller det psykososiale læringsmiljøet. Vi har økt antall timer i norsk. Vi har fremlagt en omfattende plan for å styrke realfagene i skolen, en tilsvarende omfattende plan for å styrke leseferdigheter og leselyst, og vi får etter alle solemerker en mer fleksibel 2+2-modell.

Men så er det tilfellet at vi venter på Kvalitetsutvalgets innstilling. Vi får i disse dager evalueringen av Reform 97. Etter det ligger det til rette for at vi kan gå løs på det man kan kalle innholds- og strukturspørsmål i noe større bredde, bl.a. gjennom en stortingsmelding.

Vi ønsker at skolene skal være åpne og lærende organisasjoner i kunnskapssamfunnet, ikke lukkede institusjoner som så å si tilhører industrisamfunnets logikk. Jeg tror at de da også må tåle større mangfold og alternativer som de kan lære av, og som de kan lære bort.

Rolf Reikvam (SV): Jeg tar ikke innover meg påstanden om at vi har tegnet et negativt bilde av den offentlige skolen. Vi har tegnet et rimelig positivt bilde. Vi har utfordringer når det gjelder å gjøre den skolen bedre. Men jeg føler nok veldig sterkt at statsråden på bakgrunn av disse internasjonale komparative studiene også har vært med på å tegne et bilde av en skole som ikke gjør arbeidet sitt.

Jeg mener at vi på mange måter har en god offentlig skole. Jeg føler nok også at de evalueringsrapportene som vi nå får fra dem som har evaluert L97, viser at vi på mange måter har en god skole. Ting fungerer vesentlig bedre enn det bildet som er tegnet tidligere.

På noen områder får vi det ikke til. Det er helt åpenbart. Jeg tror at den aller største utfordringen for den offentlige skolen er å lage individuelle planer for den enkelte elev, gå inn og tilpasse undervisningen og på en bedre måte legge til rette for hver enkelt elev. Jeg tror den største utfordringen vår ligger i å få det til, få L97 til å fungere bedre på det området. Klarer vi det, føler jeg meg trygg på at kvaliteten på den offentlige skolen skal få det løftet som vi ønsker at den skal få.

Så viste Søren Fredrik Voie til noe jeg har sagt om utdanning. Det er korrekt at de private skolene skal kunne få lov til å velge hvilke elever de vil ha i de tilfeller det er oversøking. Det er det enkelte styret for den enkelte private skole som velger hva slags inntakskriterier som skal legges til grunn. At det ikke er lagt noen føringer, har vi diskutert ganske grundig i komiteen. Jeg oppfatter det også slik at de kan bruke karakterer som et opptakskriterium i den grad det finnes karakterer på den skolen elevene måtte søke. Men det enkelte styret kan i alle fall selv velge hva det vil vektlegge ved opptak.

Så til felles referanserammer, det at vi har noe felles. Vi har opplevd den offentlige fellesskolen. Den er noe vi alle sammen har gått gjennom. Det er ikke bare det enkelte fag det er store variasjoner i. Vi har mange ulike måter å organisere det på. Det som er viktig, er at elever fra ulike miljøer, hele bredden av elever, møtes i den of-

(Reikvam)

fentlige skolen. De møter andre elever med en annen bakgrunn, med andre erfaringer. Dette er det de har til felles. Det blir på mange måter den felles referanserammen, som er helt sentral å ta vare på, og som har vært med på å skape et homogent samfunn. Vi skal ikke tegne et mørkt bilde. Vi skal ikke male fanden på veggen, men det kan bli ødelagt med den loven som blir vedtatt.

Arne Lyngstad (KrF): Debatten i dag har blitt en tro kopi av tidligere friskoledebatter. Den viser at det går et ideologisk skille mellom dem som er villige til å ta konsekvensen av foreldrenes rett til å velge opplæring og oppdragelse for sine barn, og dem som vil legge begrensninger på denne retten. Jeg vil nok hevde at det er en særskilt foreldrerettlig beskyttelse for dem med alvorlige overbevisningsgrunner. Det forhindrer imidlertid ikke at kriteriene for godkjenning kan utvides.

Det er ikke noe mål for Kristelig Folkeparti å få flere friskoler, men det er et mål for oss at foreldrene skal ha muligheten. Denne nyansen klarer ikke Kristin Halvorsen eller Ranveig Frøiland å få med seg. Men det er en avgjørende forskjell i dagens debatt. I likhet med representanten Lønning mener jeg at størstedelen av argumentasjonen i dag har gått mot prinsippene i dagens privatskolelov og den nye friskoleloven. Det skaper ikke troverdighet at man slutter opp om privatskoleloven. Bak retorikken hører jeg en frykt for konsekvensene av friskolene, en frykt som jeg ikke deler.

Representanten Karita Bekkemellem Orheim hevder at Kristelig Folkeparti har mistet troverdigheten i skolepolitikken. Jeg kan ikke skjønne det når vi legger vekt på foreldreretten, slik vi alltid har gjort. Det var kjernen i tenkningen til Kjell Bondevik, og det er kjernen for Kristelig Folkeparti i dag. Vi skal fortsette arbeidet for en sterk offentlig skole. Her tror jeg Kristin Halvorsens observasjon er riktig. Det er hvordan vi løser den offentlige skolens utfordringer, som er avgjørende. Kristelig Folkeparti vil fortsette arbeidet for reformer og ressurser; spesielt trenger vi nå en innsats på ungdomstrinnet.

Debatten i dag har vært rimelig avklarende, og hvis jeg har vært urolig for avstemningen, har jeg nå fått ro.

Karita Bekkemellem Orheim (A): I den grad en skal forsøke å oppsummere denne debatten, har regjeringspartiene brukt det meste av tiden på å argumentere for hvorfor denne loven ikke vil bety noe særlig. Det er som Trond Giske sa, en påtagende mangel på entusiasme for den nye loven vi nå snart skal vedta.

Vi har hørt at mange har sagt at det er et skrekksenario fra opposisjonen, og jeg har lyst til å si til representanten Arne Lyngstad: Takk og lov for at det fortsatt går en ideologisk linje gjennom denne salen. Arne Lyngstad snakker om foreldreretten. Poenget er at flertallet kun er opptatt av foreldreretten til dem som har barna sine i den private skolen. Så langt har vi ikke sett et påtakelig og sterkt engasjement for alle dem som har barna sine i den offentlige skolen.

Det er mange som deler Arbeiderpartiets bekymring. Alle som har sitt daglige virke i skolehverdagen, er imot. Vi ser at foreldre, elever og lærere har ropt et klart nei til det flertallet nå snart vil vedta.

Inge Lønning sier at man ser spøkelser ved høylys dag, men da er det ikke kun opposisjonen som ser disse spøkelsene. Alle disse gruppene kan ikke være ute etter å male fanden på veggen. De er faktisk genuint opptatt av hverdagen til barna sine. Inge Lønning prøvde seg og på en framstilling om at vi plutselig var blitt varme forsvarere og varme tilhengere av dagens lov. Jeg har lyst til å si at vi står på dagens lov, vi vet at det er et flertall i den salen for den loven, og det mener vi at vi skal ha i framtiden.

Underskriftskampanjer fra foreldre pågår i dag over hele landet, nettopp for å gjøre et forsøk på å bekjempe det som Stortinget nå vedtar. Mange har sagt at dette vil komme til å skje over natten, at det etter det Stortinget i dag vedtar, vil komme en systemendring som gjør at private skoler vil poppe opp. Jeg sa i mitt innlegg veldig klart at jeg tror det vil komme til å ta tid, for først må man undergrave det offentlige tilbudet. Da vil man skape en legitimitet for å kjøpe seg et privat tilbud. Det er det vi har sett på alle andre viktige velferdsområder. Jeg mener at Regjeringen ikke tar tak i de mange mulighetene den har for å forbedre den offentlige skolen.

Helt til slutt har jeg lyst til å si noe til statsråden. Utdanningspolitikkerne bør vite bedre, sier hun til opposisjonen. Men er det noen som har lagt seg ut med hele Skole-Norge og provosert fra dag én, er det statsråden selv. Det har vært svartmaling fra dag én siden Bondevik II tok over. Det er et virkelighetsbilde som flere enn Arbeiderpartiet kan bekrefte.

Inge Lønning (H): Det er mulig at man kan finne glede i vissheten om at det er mange som tror på spøkelser. Jeg tror ikke spøkelsene blir særlig mye mer reelle om det er flere som tror på dem. Det som forbauser meg, er at noen i det hele tatt kan tenke den tanke at det store flertallet av foreldre som er fornøyd med den offentlige skolen, og som derfor velger den fordi de ønsker at barna skal gå der, blir fratatt en rettighet ved at de mindretallene som måtte ha andre ønsker, får en større rettighet. Uansett hvor mange ganger man gjentar det resonnementet, blir det ikke troverdig. Det blir heller ikke et troverdig resonnement at dette skulle gå på ressursbruken.

Vi har i Norge et bestemt antall barn i hvert årskull som det offentlige har et ansvar for å sikre et opplærings-tilbud. Det blir ikke et eneste barn mer eller mindre ved at barn flytter mellom skoler. Det betyr at den totale utgift til barns opplæringstilbud vil være den samme. Det er ingen som mister noe i det hele tatt ved at mindretallenes rettighet ivaretas. Det som virkelig er den ideologiske skillelinje, som Karita Bekkemellem Orheim prisverdig presiserte fremdeles er til stede mellom de sosialistiske og de ikke-sosialistiske partier i denne sal, er at de sosialistiske partier ikke synes å ha den ringeste sans for mindretallenes rett til å velge selv, men isteden ønsker å være formynder. Realiteten i svært mange av de innlegg

som har vært holdt fra opposisjonens side i denne debatt, er jo at det man kaller enhetsskolen, egentlig er uttrykk for et ønske om den *eneste* skolen. Det osrer lang vei gjennom mange av disse innlegg at man skulle ønske at det ikke fantes noe annet skoletilbud i dette landet, for da ville jo idealet om enhetsskolen være hundre prosent ivaretatt.

Det forunderlige ved denne tankegang er at det meg bekjent verken finnes sosialdemokratiske eller venstresosialistiske partier i noe annet europeisk land som tenker på denne måten, og som er så nostalgiske at de ønsker seg tilbake til en situasjon hvor det ikke finnes noe element av valgfrihet i det hele tatt. Verken de danske sosialdemokrater eller venstresosialister eller de svenske sosialdemokrater eller venstresosialister har meg bekjent noe av den bekymring som kommer til uttrykk i denne sal. Så på dette området må det være et eller annet merkelig ved Norge som atskiller oss fra nesten alle andre land.

Presidenten: Karita Bekkemellem Orheim har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Karita Bekkemellem Orheim (A): Jeg skal prøve å være kort, men jeg kan ikke dy meg for å kommentere det representanten Inge Lønning nå sa. Han prøver seg med et bilde av at ingen vil bli fratatt rettigheter, det skjer ingen endring i norsk skolepolitikk med denne regjeringen. Jeg tror at hvis man reiser rundt i Norge i dag og spør, er det veldig mange som etter hvert opplever bl.a. kuttet i skolefritidsordningen på 217 mill. kr. Det har denne regjeringen gjort for å kunne legge ca. 400 mill. kr inn i potten til private skoler.

Jeg sa i mitt hovedinnlegg at politikk er å velge, og er det noe denne regjeringen har vist med all tydelighet, er det at de velger bort offentlige ordninger, de rammer funksjonshemmede barn som mister tilbudet gjennom skolefritidsordningen, med den politikken som føres. Jeg skjønner utmerket godt at Regjeringen ikke vil bli konfrontert med denne politikken. Men, som sagt, jeg tror at velgerne etter hvert vil få øynene opp for de prioriteringene som gjøres.

G r e t h e F o s s l i hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Rolf Reikvam har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Rolf Reikvam (SV): Jeg må si jeg er litt usikker på hva Inge Lønning mente med sitt innlegg. Han snakket om enhetsskolen og den ensrettede skolen. Det har ikke vært nevnt i denne debatten. Det vi har snakket om, er en offentlig skole, en mangfoldig skole, en variert skole. Det er det vi har snakket om, og det er det vi prøver å forsvare – ikke noen ensretting, som Inge Lønning polemiserer mot, og som det er rimelig uklart for meg hva er for noe. Vi skal ha en spennende offentlig skole, der det er et

mangfold, der det er ulike pedagogiske metoder, ulike opplegg organisatorisk, osv. Det er det vi snakker om, og det er det vi nå forsvarer.

Så sier han også at dette ikke vil koste mer. Det vi nå vedtar, er å legge opp til ulike strukturer, vi skal ha to parallelle strukturer – vi skal ha den offentlige skolen, og så skal vi ha den private skolen. Det må være åpenbart for de aller fleste at dette vil bli en dyr form, og at dette er en kostnadskrevenne form. Gjennom det systemet som det blir lagt opp til, der kommunene blir trukket i rammetilskuddet, er det klart for alle at de offentlige skolene vil tape økonomiske ressurser.

Inga Marte Thorkildsen (SV): Jeg kunne ikke dy meg da jeg hørte representanten Inge Lønning, som jeg syns er ekstremt provoserende.

På Standpunkt, som går parallelt med dette møtet, sitter det nå en mor fra Sverige, som forteller at man nærmest føler seg som en dårlig forelder hvis man ikke velger en privat skole, fordi det i Sverige har bredt seg det syn at den offentlige skolen er dårligere enn de private skolene – ergo bør man velge en privat skole hvis man skal ivareta barna sine.

Jeg kan ta en sammenlikning til det. Det er en annen side av Høyres skolepolitikk, som går på å offentliggjøre karakterene. Føler man seg etter hvert nå som en dårlig forelder hvis man ikke velger en skole som har høyt karaktersnitt, men heller velger en skole for sine barn som har det dårligste snittet? Uansett må noen faktisk gå i den skolen som har det dårligste snittet. Jeg syns det er på tide at Høyre begynner å snakke om frihet som noe som er relativt, helt avhengig av hvilken posisjon man har i samfunnet, hvilken mulighet man har til å velge. Og friheten til å velge kan ikke alle ha på likt bestandig. Jeg mener det er helt feil når representanten Lønning prøver å innbille oss at det ikke vil gå ut over den offentlige skolen hvis det blir en stor oppblomstring av private skoler, f.eks. i et område der mange elever flyttes fra den offentlige skolen til private skoler, dersom det betyr at man også får mindre penger igjen i den offentlige skolen. Representanten Lønning vet at det meget godt kan bli resultatet. Det koster ikke nødvendigvis mindre å drive en klasse på 21 elever enn en klasse på 24 elever, men man kan altså få mindre penger, og det syns jeg er et problem. Jeg vil oppfordre representanten Lønning til å se et program som gikk på svensk tv, for bare en uke siden, tror jeg det var. Der var det et innslag om innvandrerforeldre som er meget bekymret for sine barn, som er blitt igjen i den offentlige skolen i Sverige etter at de hvite svenske middelklasseforeldrene har flyttet sine barn over i private skoler, noe som de oppfatter som det eneste riktige valget å ta for foreldre som er opptatt av sine barn. Innvandrerforeldrene opplever nå at barna deres kan dårligere svensk enn det de sjøl kan, til tross for at barna er født og oppvokst i Sverige. Poenget er at sjøl om det kanskje er et lite antall barn som går i disse private skolene, kan det bli et problem dersom det er mange barn på ett sted som gjør dette. Da syns jeg det er ganske ille av representanten Lønning ikke i det hele tatt å være villig til å se at det-

te kan være et problem for en del barn som man kanskje ikke har kontakt med til daglig, men som like fullt bor i dette landet, og som har krav på også Høyre-representanters omsorg.

Presidenten: Søren Fredrik Voie har hatt ordet to ganger, og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Søren Fredrik Voie (H): I motsetning til SV har faktisk Høyre tillit til den offentlige skolen. Vi tror at den kan konkurrere på lik linje med private skoler og friskoler om elevens og foreldres gunst.

Men det jeg tok ordet for, var det Bekkemellem Orheim sa om kutt på 217 mill. kr i skolefritidsordningen. Jeg synes det er veldig greit at det blir klargjort en ny ideologisk forskjell, hvor Arbeiderpartiet ønsker å prioritere velferdsordninger på bekostning av kvalitet og kunnskap i skolen. Når Regjeringen setter på dagsordenen undersøkelser som viser at over 20 pst. av elevene går ut av skolen uten å kunne lese og skrive og kun med et minimum av regneferdighet, ønsker vi fra Høyre å prioritere kunnskap og undervisning, det som er obligatorisk i skolen, og det som er viktigst i skolen. Det må av og til kunne gå på bekostning av gode velferdsordninger.

Presidenten: Inge Lønning har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Inge Lønning (H): Jeg forstår at det er noen som er så redde for hva valgfrihet kan føre til, at de bare vet én måte å forebygge det på, nemlig å sørge for at valgfrihet ikke finnes – ikke finnes for noen. Da er man helt sikker, selvfølgelig.

Jeg brukte ikke ordet «ensretting» – jeg tror representanten Reikvam må ha hørt feil. Jeg sa at noen bruker begrepet enhetsskole som om det betydde «den eneste skolen». For det er faktisk det man argumenterer for, at det ideelle samfunn er et samfunn med bare ett eneste skoletilbud. Da er man helt sikker på at alle er nødt til å gjøre bruk av det, for det finnes ingen andre.

Og så må jeg si takk til representanten Karita Bekkemellem Orheim fordi hun slapp katten ut av sekken. Hennes postulat om at kuttene i skolebudsjettet er for å få plass til bevilgninger til privatskoler, må jo gå på den nåværende privatskolelov, for den loven vi behandler i dag, er ikke vedtatt. Det betyr at hun bekrefter at Arbeiderpartiet fremdeles er fanatisk motstander av den nåværende privatskolelov og ikke ønsker at det skal bevilges penger for å oppfylle loven.

Presidenten: Presidenten minner om at det er flere saker til behandling i kveld.

Karin Andersen (SV): Ja, president. Likevel er dette en meget viktig sak – for SV er skolen viktig. Vi har kjempet for at enhetsskolen skal være mangfoldig og kunne tilby langt mer enn den gjør i dag, slik at de behovene som man har for forskjellig slags undervisning, ikke

minst tilrettelagt undervisning, og for en spennende undervisning – en moderne skole som svarer på de behovene som elevene og lærerne har – skal bli dekket. Det er det man ønsker seg.

Så er det noen som forsøker å si at vi beskriver skolen så negativt. Nå var nettopp representanten Voie fra Høyre oppe her og trakk fram en hel masse statistikk som på en måte skal være et bevis på hvor forferdelig den offentlige skolen er, og derfor må man ha privatskoler. Jeg må si jeg reagerer på dette. SV har hele tida kjempet for den offentlige skolen, fordi vi mener at den kan tilby en god undervisning for alle hvis vi gir den en sjanse, men det er det denne regjeringen ikke gjør.

Til slutt: Statsråden var også oppe i stad og sa at de som beskrev den norske skolen nå som at det var noen problemer der, var negative og var i ferd med å ødelegge den. Jeg må si jeg reagerer på det, bl.a. på vegne av de foreldrene som jeg har møtt før i dag. Jeg synes kanskje at statsråden bør ha respekt for dem. De kommer ikke og ber om en privat skole, men de kommer og ber om at det skal være nok ressurser i den nærskolen de ønsker barna skal gå på, til å kunne tilby elevene tilpasset opplæring. De hadde med seg «lærebøkene», som de viste fram i dag, som ikke var lærebøker, men stensiler, som de hadde hatt i to år fordi det ikke var råd til å kjøpe nye.

Det må være lov for statsråden, synes jeg, å si at dette tar jeg på alvor. Dette er en melding fra foreldre og fra den offentlige skolen om at her er vi nødt til å gjøre noe mer for å sikre at skolen blir god nok, og at den valgfriheten som Regjeringen og statsråden er så opptatt av, skal bli reell. Den blir ikke reell hvis vi ikke nå tar det ansvaret det er å sørge for at den offentlige skolen blir moderne og på høyde – minst på høyde – med resten av samfunnet. Det burde være det mest spennende og mest utfordrende og kreative stedet vi har i alle lokalsamfunn landet rundt. Jeg hadde ønsket at statsråden hadde gått hit opp og sagt at det var også hennes målsetting, og at hun ville legge breisida til for å få denne skolen så moderne og oppegående at alle hadde lyst til å gå der. Jeg registrerer at sånn er det ikke.

Jan Tore Sanner (H): Karin Andersen sier at hun ønsker seg en «spennende» og «moderne» skole. Det gjør jeg også. Hvis det er slik at Sosialistisk Venstreparti primært ønsker å satse på utvikling av den offentlige skolen, kan ikke jeg forstå hvorfor man er så redd for de private alternativene. For realiteten er jo at det er kun en dårlig offentlig skole som har noe å frykte fra alternativet.

Karin Andersen sier at man må gi den offentlige skolen en sjanse, underforstått at det gjør ikke den nåværende regjering. Da lytter jeg mer til utdanningskomiteens leder, Rolf Reikvam, som ved flere anledninger nettopp har understreket at nå skjer det mye spennende i den offentlige skolen – ved at statsråd Kristin Clemet og Samarbeidsregjeringen har åpnet for mer frihet og flere forsøk i den offentlige skolen, ved at man satser mer på evaluering, gjennom at man satser mer på å ut-

danne bedre lærere. Hvis vi klarer å utvikle dette videre, har man overhodet ingenting å frykte fra de private alternativene.

Ellers er det rørende å høre den omsorg som representanten Trond Giske og andre har fått for dagens privatskolelov. Det er jo riktig som Inge Lønning har understreket i denne debatten, at Arbeiderpartiet gjennom alle år har bekjempet dagens privatskolelov – gjennom kampen mot de religiøse alternativene, hvor også Bekkemellem Orheim har kjempet for å få gjennomslag på Arbeiderpartiets landsmøte for å få stoppet disse, gjennom Gudmund Hernes' forbud mot etablering av nye Montessori-skoler, og gjennom at man kutter ganske kraftig i bevilgningene til private skoler. Med en slik historie kan man ikke si at man støtter og kjemper for dagens privatskolelov.

Ellers er det også interessant at reaksjonene fra opposisjonen spriker så fundamentalt. For mens Bekkemellem Orheim sier at Regjeringens forslag, som i dag får flertall, vil føre til «en systematisk nedbygging» av offentlige skoler, sier Rolf Reikvam fra SV at han ikke tror at det vil bli så mange nye private skoler. Jeg tror at Rolf Reikvam er nærmere sannheten. Men hvorfor skal vi si nei til de foreldrene som ønsker et alternativ? Hvorfor skal vi si nei til det mangfoldet som de nye skolene vil innebære? Hvorfor skal vi si nei til den motivasjon det også vil innebære for den offentlige skolen, at man får flere alternativer?

Vidar Bjørnstad (A): Jeg oppfattet at det var flere katter som slapp ut av sekken her på slutten av debatten. Og når jeg hører Inge Lønning, er det de gamle Høyre-argumentene – en negativ holdning til den offentlige fellesskolen, dvs. det viktigste er å opprette flere private tilbud. Regjeringspartiene og Fremskrittspartiet har i dag prøvd å forklare etableringen av flere private skoler bl.a. med at det er viktig i forhold til internasjonale forpliktelser, internasjonale konvensjoner. Saksordføreren rakk å besvare spørsmål om dette med at de internasjonale påtrykkene hadde liksom kommet fra Sverige og Danmark – det var det eneste. De samme partiene har prøvd å si at det er et viktig argument for flere private skoler at de sikrer kvaliteten også i det offentlige. Nå kjenner en altså igjen argumentene fra de gamle skolepolitikerne i Høyre, der det er viktig å etablere private tilbud for privatiseringens skyld og ikke for innholdet i skolen og for å styrke kvaliteten.

Det jeg egentlig tok ordet for, var henvisningen til Rosenberg og Eggen. Kjenner jeg Eggen og hans holdning rett, tror jeg neppe at han vil bli tatt til inntekt for det frisleppet av private skoler vi har i dag. Han mener derimot at det er fellesskapet som gir resultater, at enerne må ta ansvar i fellesskapet. Jeg får bare kanskje si at Rosenberg er nå en ener, men jeg har ikke sett at det har hjulpet for dem som ligger bak på tabellen, f.eks. Bodø-Glimt!

Min konklusjon er at det vi opplever i dag, er en privatisering for privatiseringens skyld. Jeg mener at det ikke gjelder bare denne saken, men når vi skal gjennomføre store systemendringer i norsk skole – som jeg opp-

fatter at dette også er, i tillegg ligger det andre saker på bordet i komiteen – bør det skje i et tempo som sikrer bredest mulig oppslutning, slik det går an i alle saker. Det er viktig med oppslutning politisk, men også hos dem som i hverdagen befinner seg i skolen, enten det nå er elever, lærere eller foreldre. Regjeringen synes ikke å være interessert i det, og konsekvensene ser vi i dag. Regjeringspartiene har her gjort seg fullstendig avhengige av Fremskrittspartiet. Representanten Sortevik ønsket regjeringspartiene velkommen «på Fremskrittspartiets skolevei». Det kan hende at det er noen som føler en bismak ved denne velkomsten.

Den offentlige fellesskolen har stor oppslutning i befolkningen. De fleste elevene trives. Det er her Arbeiderpartiet vil sette inn innsatsen, i samarbeid med foreldre, elever og lærere.

Jan Tore Sanner (H): Det som fikk meg til å ta ordet, var at Vidar Bjørnstad sa at Regjeringen vil opprette flere private skoler. Det er jo ikke slik at Regjeringen oppretter flere private skoler. Det er i tilfelle slik at det er lærere og foreldre som ønsker at det skal opprettes flere friskoler. Og hvis det er slik at foreldre og lærere ønsker å opprette alternative skoler, mener vi at de skal ha anledning til å gjøre det, dersom de klarer å oppfylle de kvalitative kravene som må stilles.

Det som det ikke på noen måte har vært svart på i denne debatten fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, er hva frykten for nye skoler, for et større mangfold innenfor skolesektoren, egentlig bunner i. For det er vel dokumentert og kraftig tilbakevist at etablering av friskoler vil gå ut over den offentlige skolen økonomisk. Dermed gjenstår det en mulig frykt for at man ikke klarer å gi et godt nok tilbud innenfor den offentlige skolen. Med Arbeiderpartiets historie kan jeg kanskje forstå det. For hvis man ser på det forrige tiåret, med Reform 94 og Reform 97, har jo de nå vært gjennom ulik evaluering, og det er dokumentert at de står til stryk. Man har gjennomført en rekke reformer i den offentlige skolen som ikke har bunnnet i at man skulle heve kvaliteten, som ikke har bunnnet i at man skulle få opp det faglige nivået, og det er klart at med en slik historie kan man forstå at Arbeiderpartiet frykter mulighetene for å etablere flere friskoler. Men med vårt utgangspunkt, hvor vi skal ha mer kvalitet i skolen, vi skal ha større mangfold innenfor den offentlige skolen, vi skal stille strengere krav til lærere, og vi skal også ha mer evaluering av skolen for å få alle opp på et høyere nivå, er det helt opplagt at man har ingenting å frykte med den nye friskoleloven.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se side 627)

S a k n r . 2

Innstilling fra justiskomiteen om lov om hundehold (hundeloven) (Innst. O. nr. 91 (2002-2003), jf. Ot.prp. nr. 48 (2002-2003))

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 45 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 25 minutter, Høyre 20 minutter, Fremskrittspartiet 15 minutter, Sosialistisk Venstreparti 15 minutter, Kristelig Folkeparti 10 minutter, Senterpartiet 5 minutter, Venstre 5 minutter, Kystpartiet 5 minutter og statsråden 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg av hovedtalerne fra hver partigruppe og fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Knut Storberget (A) (ordfører for saken): Etter å ha hørt foregående debatt må jeg si at det begynte å bli vel mye katter ut av sekkene. Vi skal over til hundeloven.

Som saksordfører for hundeloven vil jeg gi uttrykk for at aldri har vel, i hvert fall i denne stortingsperioden, en lov engasjert såpass mange, og så mange innspill kommet til flere av medlemmene av justiskomiteen, som det vi har opplevd. Det er ikke noe rart. Denne loven som vi nå blir invitert til å vedta, berører faktisk 400 000 hunder i landet vårt fordelt over ca. 250 000 husstander, og noen mennesker er engasjert, med rette.

Heldigvis utgjør hundeskadene bare et fåtall i vårt land. Noen har likevel opplevd alvorlige hendelser mellom mennesker og hund som gir grunn for bekymring i forhold til det lovverket som vi i dag har. Behovet for trygghet, men også behovet for dyrevern er etter min oppfatning i stor grad ivaretatt i departementets og Regjeringens lovforslag.

Det samlede lovforslag som ble presentert for justiskomiteen, har klargjort på mange måter uklar rett. Både spørsmålet om retten til å avlive hunder som har begått skade, spørsmålet om retten til å gripe inn i nødvergesituasjoner og også spørsmål om rettigheter knyttet til hundeholdere har til i dag og til den nye lovens eventuelle ikrafttreden vært spredt rundt i lovverket. Man har nå med lovforslaget en god mulighet for å samle reglene og gjøre dem mer tilgjengelige for folk flest. Det er viktig. Det berører mange mennesker, og det er bestemmelser som mange mennesker vil ha behov for å bruke til daglig.

Justiskomiteen har også mottatt mange svært gode innspill fra både hundeholdere og andre mennesker i landet vårt. Alt fra Norsk Kennel Klub til Fuglehundklubbenes Forbund og andre har spilt inn mange gode poenger i prosessen. Det har vært grunnlag for å gå gjennom bestemmelsene og også endre disse på flere punkt. Jeg er således glad for, som saksordfører, at i det alt vesentligste har komiteen klart å samle seg rundt brorparten av de endringsforslagene som har dukket opp i justiskomiteens arbeid med loven. Etter min oppfatning har vi til slutt fått en bred, tverrpolitisk enighet om det meste i denne lovteksten. Det er på sitt vis viktig, fordi dette er en lov som

på mange måter er avhengig av aksept og legitimitet, og også forståelse, ute i befolkningen.

Lovens hovedlinje, som jeg oppfatter har vært viktig i forhold til justiskomiteens behandling, har vært at mennesker – og kanskje særlig barn – har krav på i sitt møte med hunder et vel så godt rettsvern som bl.a. bufe. Der har lovforslaget, og for så vidt behandlingen i justiskomiteen, skapt en god og nødvendig klargjøring i forhold til hjemmelsgrunnlaget for å gripe inn både i de situasjoner hvor hunder er i ferd med å forårsake skade, og i de situasjoner hvor hunder har forårsaket skade. Jeg konstaterer med tilfredshet at de endringer som er gjort i lovens paragrafer, og som jeg ikke skal gå gjennom her og trøtte Odelstinget med, har i stor grad samlet en hel komite.

Likevel tillater jeg meg å dvele kort ved lovens § 2, som er viktig, og som berører spørsmålet om å definere «vesentlig skade». Der har komiteen samlet seg om å skape en løsning som etter komiteens oppfatning er både retts teknisk enkel å bruke, og som også angir et nivå for hva komiteen oppfatter som «vesentlig skade». Det vises der til straffelovens bestemmelser om legemsbeskadigelse.

Dette har betydning for lovens anvendelsesområde i forhold til særlig de tilfeller hvor mennesker er skadet, og hvor man har gitt politiet og andre myndighetsorganer en rett til å gripe inn, i de tilfellene hvor det er gjort vesentlig skade. Ved denne definisjonen – og jeg sier det her – har man nettopp luket ut de tilfellene som på mange måter har vært anført av dem som har ment at man her har fått seg forelagt lovbestemmelser som nærmest carte blanche gir enhver avlivningsrett for enhver liten skade. Det er ikke lenger tilfellet med den definisjonsopprydning som justiskomiteen faktisk har foretatt samlet. Det er ikke slik at rispi fra valper eller andre småskader ved hunder på barn nå danner noe grunnlag for noen særlig alvorlig inngripen på noen som helst måte.

Også i spørsmålet om definisjonen rundt husdyr er det i stor grad blitt ryddet opp i forhold til de bestemmelser som gjelder hunder som ferdes i utmark, enten med eller ikke med rette. Jeg vil bemerke at man i innstillingen fra justiskomiteen nettopp har klart å samle seg også rundt sentrale båndtvangsbestemmelser, som jeg vet at andre kommer inn på i debatten, og som nettopp skal sikre mulighetene for et fornuftig hundehold, bl.a. for jegere, men også for friluftsfolk generelt.

Det er etter min oppfatning også et viktig forslag som en samlet justiskomite har kommet til i forbindelse med å merke hunder, og hvor man ber Regjeringen komme tilbake til en obligatorisk merking av hunder i løpet av stortingsperioden.

Endelig er det vel et signal om hvor justiskomiteen i stor grad har ønsket å legge ressursene, når man har valgt å doble strafferammen for klanderverdig hundehold. Flere av oss har vært opptatt av at det er tiltak mot hundeholder og ikke hunderasen som er viktig i arbeidet med en slik lov, og også spørsmålet om begrensninger i forhold til retten til det å ha hund.

Det bringer meg over på det som vel har skapt mest debatt, men som i seg selv kanskje er en mindre del av

hva som vil bli denne lovens virkeområde, nemlig spørsmålet om raseforbud. Der er det Arbeiderpartiets oppfatning at man står overfor en situasjon hvor vi ikke har tilstrekkelig dokumentasjon i forhold til farligheten av de rasene som nå er foreslått forbudt, i tillegg til det forbudet vi allerede har i dag. Arbeiderpartiet er av den oppfatning – og jeg oppfatter det slik at flere i komiteen, faktisk et flertall, er det – at det er større variasjoner i rasene enn mellom rasene, og at det er god grunn til i så måte å fortsette det regimet som man har i dag, hvor Regjeringa har en mulighet gjennom forskrift til å forby hunderaser – litt ut fra spørsmålets art, det er ikke særlig egnet å behandle fra denne sal spørsmålet om hunders farlighet, men mest av den grunn at vi mener forbudet i dag, slik det er i forskriften, er tilstrekkelig.

Fra Arbeiderpartiets side mener vi det ikke foreligger kvalifisert dokumentasjon på at amerikansk staffordshire terrier eller staffordshire bull terrier bør inn på noen forbudsliste. Det er vår oppfatning at den registreringsordning og den DNA-testing som man nå forespeiles bl.a. rundt amstaffene, er tilstrekkelig for å foreta den sondring mellom pitbullterrier og amstaff som mange har fryktet at man ikke vil kunne få til. Og – kanskje det viktigste: Et forbud og en debatt rundt sjølve forbudet er en avsporing og en forskyvning av hva debatten om et fornuftig hundehold i Norge bør handle om. Det bør i mye større grad dreie seg om hundeholderne og alle de rasene som er langt mer vanlige i Norge i dag, og som faktisk også enkelte ganger har skapt faresituasjoner.

Jeg ser tiden løper fra meg, men jeg vil eventuelt i et tilleggsinnlegg komme tilbake til hva Arbeiderpartiet har foreslått i spørsmålet om prosessuelle regler. Jeg er glad for at vi også der i stor grad har fått flertall.

Jeg vil ta opp Arbeiderpartiets forslag og også opplyse om at vi for øvrig vil stemme for forslag nr. 10, framsatt av Høyre og Kristelig Folkeparti, og vi vil stemme imot forslag nr. 11, framsatt av Senterpartiet.

Presidenten: Representanten Knut Storberget har framsatt de forslag han refererte til.
Det blir replikkordskifte.

André Kvakkestad (FrP): Storberget påpekte at Stortinget ikke var et egnet sted for å vurdere raseforbud. Likevel forstod jeg det slik at han gikk relativt langt i å foreta nettopp de vurderingene.

Men det som kanskje forundrer mest, er at man er klart imot forbud, samtidig som man ønsker å gi Regjeringen en forskriftshjemmel til å forby de hundene man sier man er imot å forby. Er det på en måte å ta æren for ikke å forby, samtidig som man legger opp til at Regjeringen skal påta seg den oppgaven å forby det man selv påstår man er imot?

Knut Storberget (A): Det er nå engang slik når Stortinget får seg forelagt forslag til lov, at også Arbeiderpartiet må vurdere de lovforslagene som kommer.

Når det gjelder spørsmålet om bl.a. amstaff og staffordshire bull terrier, er det helt opplagt at vi synes at det har

vært en vanskelig vurdering, og mener at den vurderingen ikke bør tas her. Men vi er blitt forelagt forslaget og føler at det er mest ryddig at man foretar den vurderingen. Jeg mener i så måte at det må gå an å ha to tanker i hodet på én gang når det gjelder akkurat det prosessuelle rundt dette.

Når det gjelder spørsmålet om forskriftshjemmel, er det en hjemmel som Regjeringen har hatt hele tiden i kamphundloven, og som jeg synes absolutt har fungert greit. Den vil ikke Arbeiderpartiet frata den utøvende makt, for det kan helt åpenbart være situasjoner hvor det vil være aktuelt å forby hunderaser. Men når det gjelder de foreslåtte hunderasene, har vi ikke sett noe grunnlag for å støtte det.

Finn Kristian Marthinsen (KrF): Arbeiderpartiet mener at variasjoner mellom individer innenfor de enkelte hunderasene forhindrer et forbud mot enkelte raser. Til tross for dette ønsker man at pitbull og ulvehybrider skal forbys. Arbeiderpartiet sier at sosiologiske variasjoner hos hunderaser og deres hundeholdere kan danne grunnlag for raseforbud, men går mot klare anbefalinger fra politiet om å forby staffordshire bull terrier og amstaff. Politiet påpeker at nettopp disse hunderasene ikke sjelden finnes i tilknytning til kriminelle miljøer.

Arbeiderpartiet åpner til tross for dette for at Justisdepartementet gjennom forskrift kan forby visse raser. Hvilke raser presiseres ikke. Arbeiderpartiets synspunkter spriker i alle retninger. Man vil ikke forby. Man åpner for forbud. Men man vil ikke ta ansvar ved å støtte et forbud gjennom lov. Ansvaret skyver partiet fra seg ved å åpne for forbud gjennom forskrift. Dette synes jeg er feigt. Eller kanskje representanten Storberget fra Arbeiderpartiet kan forklare den åpenbare prinsipløshet?

Presidenten: Presidenten er i tvil om «feigt» er et parlamentarisk uttrykk, men lar det passere.

Knut Storberget (A): Jeg skjønnte hva han mente.
Når det gjelder denne skepsisen vi har hatt i forhold til å gå inn på raseforbudet, vil jeg få lov til å sitere hva representanten Holstad fra Kristelig Folkeparti uttalte til Aftenposten for under en måned siden:

«Holstad er også skeptisk til forbud mot enkelte raser fordi det vanskelig lar seg faglig begrunne at enkelte raser er farligere enn andre. – Men vi må kunne se på en lisensordning der enkelte hundeeiere må dokumentere sin egnethet for å holde spesielle hunder.»

I hvilken grad dette er feighet, skal jeg ikke gå inn på. Det er ikke nødvendig. Men det er godt sagt. Det er denne problemstillingen som vi i stor grad har dvelt ved når vi har vurdert dette spørsmålet. Og det er jo ikke noe nytt at en regjering har en slik forskriftsadgang. Dette er en videreføring av kamphundlovgivingen. Det er litt underlig at det er Arbeiderpartiet som i denne saken har tillit til at Regjeringa gjør en god jobb, ikke Kristelig Folkeparti.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Carsten Dybevig (H): Maken til engasjement hundeeiere interesserte har vist i denne saken, skal man lete lenge etter. Fra e-postkampanjer regissert fra utlandet om å la den tsjekkiske ulvehunden ikke bli omfattet av lovforbudet, eller bunkevis med personlige ytringer om hvor verdifull deres hund eller rase er, til foreninger og organisasjoner som har kommet med innspill om hundeloven. Felles for alle påvirkningsaktørene er at de har vist et ekte og glødende engasjement for «menneskets beste venn», hunden. Mange av innspillene har gitt meg verdifulle kunnskaper om hunden og hundehold. Skal jeg trekke frem noen særskilt gruppe i det hele tatt som har bidratt opplysende, må det være felleskommentaren fra Norsk Kennel Klub, Fuglehundklubbenes Forbund og Norges Jeger- og Fiskeforbund.

Da Regjeringen offentliggjorde hundeloven, kom det hurtig kritikk fra flere hold. Mye av kritikken tok ikke utgangspunkt i lovens realiteter, men i åpenbare misforståelser. Dette gjaldt særlig i forhold til retten til å avlive hunder i bestemte situasjoner. Det har aldri vært noens hensikt å vedta en lov som legger opp til vesentlig selvsjustis. Slagord som «hundeloven kan drepe din hund» fremmer ikke akkurat forståelse for et bedre hundehold, men er til for å skape et kunstig og konstruert bilde om at enten er man hundeeier, eller så er man hundehater. Slike holdninger skaper ikke bedre forståelse for hundens kår.

Jeg selv har aldri hatt gleden av å ha hatt en hund, men jeg ser helt klart at hundehold er en viktig del av mange menneskers liv. De 400 000 hunder som finnes i Norge, tjener en svært viktig funksjon for den psykiske og fysiske helse for mange. Hunden bidrar i sterk grad til økt livskvalitet i forbindelse med friluftsliv og jakt og som familiens kjæledyr. Grundige, dokumenterte undersøkelser i utlandet viser med all tydelighet hvor viktig hunden er for menneskene. Hunden gir folk økt evne til å takle stress, mer positivt syn på livet, faktisk redusert risiko for hjerte- og karsykdommer, og den brukes i psykiatrisk behandling av kronisk syke.

Høyre stiller seg bak hundelovens intensjoner om å lage rammer som bidrar til et positivt og samfunnsgagnlig hundehold, og som sikrer økt trygghet rundt det norske hundeholdet. Flere hendelser mellom hund og mennesker den senere tiden, sammenholdt med uheldig utvikling i visse hundemiljøer, tyder dessverre på at innskjerping av regelverket er nødvendig.

Det er gjort en del endringer basert på politiske, faglige og juridiske betraktninger og gode innspill fra mange høringsinstanser. Partiene har enstemmig blitt enige om definisjon av vesentlig skade, husdyr, kommunens fullmaktsområder, båndtvangbestemmelser, fjellstyrenes rolle, IPO-trening, utarbeidelse av forslag for tvungen ID-merking av hunder, umiddelbare politiltak mot hunder, straffnivå for uaktsomt hundehold, osv. osv.

Et område der det skiller lite i språkbruk, men mye i konsekvens, er § 25 vedrørende saksbehandling av ankeprosedyrer etter påleggstiltak fra politiet overfor hundeeieren. Uenigheten består ikke i at Politidirektoratet skal være første ankeinstans. Men Høyre mener at hundeeier-

en, av hensyn til økonomi og ønsket om en snar avgjørelse, skal ha rett til en effektiv domstolsbehandling. Ikke som flertallet, Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Fremskrittspartiet, foreslår, nemlig en kostbar og ikke minst byråkratiserende prosess som kun gagnar de pengesterke og krangleverne – en rettslig og abnorm mastodontsaksbehandling av saker som hadde fortjent en enklere oppfølging.

Det er uenkelig interessant at Fremskrittspartiet støtter et forslag som både blir dyrere for hundeeieren, og som legger opp til en ineffektiv domstolsbehandling. Det er tvisomt om rettsikkerheten økes i takt med kostnadene for hundeeieren.

Den største debatten i mediene har dreid seg om hvorvidt det skal innføres et raseforbud eller ei. Høyre ønsker et raseforbud i lovs form, slik Regjeringen foreslår i hundeloven § 19. Den foreslåtte § 19 er et av flere forebyggende tiltak for å motvirke uheldige konsekvenser av hundehold. Det var i høringsrunden bred enighet om å videreføre et forbud mot de hundetyper som er nevnt i kamphundloven av 4. juli 1991 nr. 48 – midlertidig lov om forbud mot innførsel, hold og avl av farlige hunder. Det interessante er at en av forkjemperne for kamphundloven, SVs leder, Kristin Halvorsen, nå ønsker å delegere myndigheten til å avgjøre hvilke kamphunder som ikke skal være tillatt. Det som en gang var et politisk mål for SV, å stoppe fremdyrkelsen av kamphunder, blir nå overlatt til byråkratiet å forvalte. Dette er en lettvinnt politisk løsning som er et resultat av lobbyens bjeffing. Det bør alltid være de folkevalgtes plikt å ta standpunkt i en slik viktig sak som berører veldig mange mennesker. Isteden «feiger» Arbeiderpartiet og SV ut uten å tørre ta standpunkt. Imidlertid vet Arbeiderpartiet og SV nøyaktig hva forvaltningen vil gjøre med sin fullmakt, nemlig forby de nevnte hunderaser. Resultatet av Arbeiderpartiets, SVs og Fremskrittspartiets forsøk på analytiske bortforklaringer i forhold til raseforbud er etter min mening uheldig, da de samme partier inngir seg på en diskusjon om raser og individ uten å gi et klart signal om hva man i realiteten ønsker. Arbeiderpartiet og SV tilslører sitt standpunkt ut fra makelighetshensyn overfor aktive hundeeierorganisasjoner fremfor å stå oppreist i et ubehagelig spørsmål om bevaringen av kamphundloven i sin nåværende form. Disse partier etterspør mer informasjon, dvs. indirekte overlater til forskningen å avgjøre eventuelt hvilke raser som bør forbys. Spørsmålet blir da: Hvem står bak denne forskningen? Høyre ønsker raseforbudet regulert i lovs form fordi det gir hundeeiere større forutsigbarhet og da sikkerhet for hva som er tillatt. Å la raseforbudet bli hjemlet i en forskrift gjør forbudet uforutsigbart, og det kan bli gjenstand for hyppige endringer som følge av endrede oppfatninger i forvaltningen og den politiske ledelsen. Et forbud i lovs form vil oppmuntre aktive pressgrupper til å skaffe tilstrekkelig objektive forskningsresultater gjennom genetisk og DNA grunnlagsmateriale som kan skille forbudte raser fra hverandre, som f.eks. amstaff og pitbullterrier.

Vi har sett umenneskelige lidelser som følge av uakseptabelt hundehold – fra skambiting til regelrette drap.

Hunden er et rovdyr og vil uansett i gitte situasjoner reagere irrasjonelt. Kamphundloven har hatt betydning. Nå trenger vi en tydeliggjøring av loven for også å forebygge og reagere overfor fremtidig uønsket hundehold.

Fra et håndhevingssynspunkt er det viktig at de nye nevnte hunderaser forbys. Forbudet mot farlige hundetyper støttes også fordi skadeomfanget og konsekvensene blir større hos disse hundetyper enn hos andre når aggressiv adferd utløses.

Regjeringspartiene vil støtte Arbeiderpartiets forslag subsidiært om å legge raseforbudet til forskrifter. Alternativet når regjeringspartienes forslag faller, er at en forskriftshjemmel er bedre enn ingenting. Ved utarbeidelsen av en slik forbudsliste i forskrifts form må det nyttes faglige, objektive kriterier, som politi- og veterinærfaglige vurderinger om raser eller blandinger som ut fra sine egenskaper og størrelse kan bli problematisk å holde og derfor er uønsket for innførsel, hold og avl.

Jeg fremmer på grunn av usikkerheten for tidspunktet da en forskrift kan trå i kraft, et endringsforslag til § 32, om at kamphundloven skal gjelde inntil forskriften blir opphevet.

Jeg har mottatt post som beskriver: «Hunden er barna mine.» En slik menneskeliggjøring av hunden gjør det vanskelig å utarbeide rasjonelle kriterier for godt hundehold. En hund kan dessverre i noen situasjoner utløse sin aggressive adferd, som vil ha vesentlig skade på mennesker. Et forsøk på å likestille hunden og mennesket skaper utydelige juridiske grensesnitt og er en hån mot særlig barn som i utgangspunktet er forsvarsløse overfor en aggressiv hund uansett foranledning. Å kreve en forholdsmessighetsvurdering i en situasjon med barn involvert viser etter mitt syn et forvrengt syn på samspillet mellom menneske og hund.

Det er derfor nødvendig å støtte hundelovens bestemmelser til vern om menneskers trygghet overfor hunder i nødverge- og faresituasjoner. Eksistens av hundehold fordrer mulighet til å gripe inn med tiltak overfor hunder som vil gjøre eller har gjort skade. Den foreslåtte nødvergebestemmelsen i § 14 annet ledd er i samsvar med straffelovens nødvergeregel og utformet i tråd med Straffelovkommisjonens forslag i NOU 2002:4. Nødvergeretten i hundeloven må ikke være mindre omfattende enn det som følger av den alminnelige strafferett. Dersom «åpenbart utover det forsvarlige» endres til «utover det forsvarlige» i § 14 annet ledd, vil det bety en begrensning i adgangen til nødverge mot angrep fra hund, sammenlignet med den adgang man har til nødverge i andre situasjoner. Høyre er sterkt uenig i en slik begrensning i nødvergebestemmelsen som Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Fremskrittspartiet legger opp til. Bestemmelsen vil ikke tydeliggjøre i hvilke situasjoner nødverge skal gjelde, men kun begrense nødvergeretten.

Høyre mener at å stimulere til at politiet kontaktes, og at andre sikkerhetstiltak iverksettes før avliving i en nødvergesituasjon, er lite realistisk og i beste fall kun en teoretisk øvelse. En nødvergesituasjon karakteriseres av at den er akutt, den er kritisk og den er hektisk. Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Fremskrittspartiets

situasjonsbeskrivelse vil derfor passe situasjoner hvor nødverge sjelden er berettiget. Så vil jeg presisere at i nødvergesituasjoner skal *ikke* hunden avlives dersom faren kan avverges på annen måte.

Til slutt vil jeg få lov til å gjenta at hundehold har svært mange positive sider. I sannhet er hunden menneskets beste venn. Lovverket skal tydeliggjøre en gjensidig forståelse mellom hundeeieren, hunden og samfunnets behov. Forhåpentlig vil den nye loven som vedtas her i dag, føre til at det sunne norske hundeholdet, som i stor grad er tuftet på kunnskap og forkjærlighet for hunden, videreutvikles.

Presidenten: Før representanten forlater talerstolen, vil presidenten spørre om han kanskje skal ta opp forslag.

Carsten Dybevig (H): Jeg fremmer da Høyre og Kristelig Folkepartis forslag som står som mindretallsforslag i innstillingen. Jeg fremmer også det forslaget som er innlevert til presidenten, forslag nr. 10.

Presidenten: Representanten Carsten Dybevig har tatt opp de forslag i innstillingen han har referert til, samt det forslaget som er omdelt på representantenes plasser.

Det blir replikkordskifte.

Ola Røtvei (A): Arbeiderpartiet er opptatt av at vi gjennom disse endringene av loven fortsatt sikrer jakt- og fritidsaktivitetene for hundefolket.

Ved innføring av f.eks. ekstraordinær båndtvang er det viktig at det foreligger et reelt behov, og at en sikrer de områdene hvor viltet en ønsker å beskytte, har sitt leveområde.

Det er viktig med lokalt selvstyre, men vi må unngå at det oppstår ulik praksis og forskjellsbehandling rundt om i landet. Det kan fort oppstå ubegrunnede lokale forskjeller. Derfor bør det være en mulighet for at innføring av båndtvang og opphevelse av båndtvang etter § 6 kan påklages til fylkesmannen.

Når jeg ser Høyre og Kristelig Folkepartis sterke byråkratiske innvendinger mot denne klagemuligheten, er det iallfall ett sentralt spørsmål som reiser seg: Er ikke Høyre opptatt av at jakt og fritidsaktivitetene for hundefolket skal sikres, og på en mest mulig lik måte uansett hvor man bor i landet?

Carsten Dybevig (H): Selvfølgelig er også Høyre opptatt av at båndtvangsbestemmelser og bestemmelser rundt jakt og jaktrettigheter håndheves noenlunde likt fra kommune til kommune. Men i denne saken har vi enstemmig vedtatt at kommunene kan innføre egne forskrifter. Ulike kommuner kan velge ulike typer båndtvangsbestemmelser, avhengig av slike ting som representanten Røtvei her nevnte, nemlig at det kanskje er forskjell på kommuner i Nord-Gudbrandsdal og kommuner på flate Østlandet. Behovet for båndtvangsbestemmelser i forhold til årstider osv. er selvfølgelig forskjellig fra kommune til kommune.

Det vi har sagt i proposisjonen – og som er viktig – er at fjellstyrene, som har ekstraordinær kunnskap om de forskjellige distriktene, skal ha en klar innflytelse på de båndtvangsbestemmelser som blir fattet lokalt. I tillegg kan kommunene i forskrifts form fatte egne båndtvangsbestemmelser. Regjeringspartiene mener riktignok at det er svært uheldig at man får et nytt prinsipp om å gi klageadgang overfor fylkesmannen når det gjelder forskrifter.

André Kvakkestad (FrP): § 14 b gir særlig vern av husdyr som beiter. Flertallet mener dette må avgrenses til der husdyrene har en rettmessig grunn til særskilt vern.

Det jeg godt kunne tenke meg å få svar på, er hvorfor Høyre mener det er behov for særskilt rettsvern og rettigheter for husdyreiere som setter sine dyr på ulovlig beite, eller som har sine dyr i områder hvor de ikke har rett til å befinne seg.

Carsten Dybevig (H): Regjeringspartiene støtter selvfølgelig ikke at dyr kan beite ulovlig. Noe annet ville jo vært meningsløst.

Med hensyn til hundeloven har flertallet, bestående av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Fremskrittspartiet, ikke tatt høyde for at dyr f.eks. passerer en annens eiendom for å komme til sitt beiteområde. I Utkant-Norge er eiendoms grensene ikke alltid like enkle å finne ut av, slik at dyr ofte passerer en annens eiendom for å komme til sitt beiteområde. Det har vi tatt høyde for i vårt forslag, ved at man ikke kan gjennomføre forskjellige typer avlivingsbestemmelser i forbindelse med dette.

Jeg vil si at vi har tatt høyde for de problemstillinger som Kvakkestad her nevner. Det har ikke flertallet gjort.

Inga Marte Thorkildsen (SV): Jeg syns egentlig det er ganske merkelig å høre representanten Dybevig, som er så skråsikker. Er det noe denne prosessen i hvert fall har lært meg, er det at det er ganske vanskelig å vite hva som faktisk er tilfellet.

Jeg tror at det er fornuftig å overlate til departementet muligheten til å ta valg når det gjelder hvilke hunder som skal defineres som farlige, og hvilke som ikke skal det, rett og slett fordi det er så motstridende opplysninger om hva som er hva. Jeg mener at Norges nasjonalforsamling bør bruke tida si på andre ting enn akkurat dette. Samtidig er det viktig for oss å legge noen føringer for hvordan departementet skal forholde seg til dette, fordi vi syns at de har vært rimelig kjapt ute på noen områder. Det vil være klokt av departementet å ta innover seg at et flertall er imot å være knallhard når det gjelder bruken av denne forskriften videre framover.

Jeg vil be representanten Dybevig om å støtte vårt krav om at de dyra som det skal være forbud mot, må steriliseres, registreres og merkes. Hvis ikke, vil det være meningsløst.

Carsten Dybevig (H): Jeg synes SV skal være forsiktig med å definere hva som er god og hva som er dårlig bruk av tid i denne salen. Det får til enhver tid være opp til dem som debatterer sakene.

Vi har ulike interesser og ulike oppfatninger av hva som er viktig i samfunnet. Vi synes f.eks. at denne hundeloven er et viktig hjelpemiddel for å forebygge dårlig hundehold.

Når det gjelder § 19 og sterilisering osv., mener vi at å gå så detaljert inn på – som SV gjør – hvordan man eventuelt skal avlive allerede eksisterende hunder på en brutal måte om sterilisering ikke gjøres, er svært uheldig. Vi er ikke eksperter på den type virksomhet. Vi ønsker å ha et lovforbud mot spesielle hunderaser. Dette har jeg redegjort for i mitt innlegg. Vi tør ta ansvar for det.

SV utdeltiggjør sitt ansvar. De var forkjempere for kamphundeloven. I dag «feiger» de ut – ved å prøve å tilsløre sitt faktiske synspunkt, nemlig at de egentlig er for forbud. De ønsker å tilsløre det overfor hundeorganisasjoner, som har «lobbet» meget bra.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

André Kvakkestad (FrP): Frihet under ansvar er et viktig utgangspunkt – også når det gjelder hundehold.

Hundehold er en viktig del også av norsk kulturarv. Samtidig viser undersøkelser at personers livskvalitet øker når en omgir seg med dyr. Dette betyr at kjæledyr har en viktig positiv effekt på folks psykiske helse. En skal heller ikke underslå at hundehold medfører økt fysisk aktivitet.

Poenget med hundeloven må være å finne en god balanse mellom en vid adgang til å praktisere hundehold, samtidig som en kan slå ned på uansvarlige og uforsvarlige situasjoner i forbindelse med hundehold.

Fremskrittspartiet er av den oppfatning at forslaget fra Regjeringen vitnet mer om raskhet enn om gjennomtenking. Dette er bakgrunnen for de relativt mange endringsforslagene som foreligger i forhold til proposisjonen. Jeg vil i den sammenheng også påpeke den relativt gode fleksibilitet og konstruktivitet som regjeringspartiene har framvist under behandlingen i justiskomiteen.

Det som må være det avgjørende, er at en tar utgangspunkt i hundeholder. Det er i det alt vesentlige hundeholder som former og som er ansvarlig for hundens utvikling og framferd. Det er også hundeholder som i utgangspunktet må ta ansvaret for å iverksette de nødvendige tiltak for avliving, dersom hunden på ingen måte kan håndteres forsvarlig. Da blir det galt å fokusere på hunderaser og ikke på mennesket som står bak hunden. De beklagelige hendelsene vi har hatt den senere tid, har innbefattet andre hunder enn dem Regjeringen har foreslått å forby. Et raseforbud kan få den effekt at en prøver å virke handlekraftig, men ikke adresserer problemet der problemet eksisterer. Det kan bli en sovepute, så slipper en det ubehagelige. Ja, endog kan det minne om Wessels ord om å rette baker for smed.

Fremskrittspartiet er opptatt av hundeholders ansvar for sitt hundehold og sin hunds atferd. Derfor er vi tilhengere av å øke strafferammen for uaktsomt hundehold, som det er blitt en enstemmighet om. Dette, kombinert med en mulig lisensordning for antatt farlige hunder, vil medføre en mer effektiv bekjemping av uønskede for-

hold enn et forbud som rammer relativt vilkårlig. Det vil også kunne redusere kunnskapen om rasens genetikk og dermed også identifiseringsmuligheter.

En forskriftshjemmel til å kunne forby hunder etter eget forgodtbefinnende er heller ikke noe Fremskrittspartiet mener styrker enkeltmenneskets mulighet til å få en forutsigbar situasjon. Går en til anskaffelse av en hund, er dette ikke en inntil videre-vurdering, men et langsiktig og arbeidskrevende valg.

Når det gjelder begrensninger i å ha hund, mener vi i Fremskrittspartiet at det er tilstrekkelig med reglene i §§ 3, 11, 17 og 22 pluss enkelte andre. Kommunens rett til å gi forskrifter for å sikre ro og orden samt hindre forspøling er hjemlet i § 11. Da blir det uforståelig at kommunen etter § 12 også skal gi forskrifter om hva som skal til for å kunne ha mer enn et bestemt antall voksne hunder. Uansett vil en her måtte ta hensyn til de enkelte hunders beskaffenhet. Det vil være underlig om antall er viktigere enn hvordan hundene oppfører seg i forhold til omgivelsene. I en situasjon der hundeholder ikke kan sies å forholde seg til den nødvendige aktsomhetsnorm, må det uansett foretas en avveining basert på den enkelte hundeholder. Da er det viktig at dette gjøres av politiet etter de retningslinjer og skjønnskriterier som generelt vil gjelde. Det å blande kommunene inn i dette spørsmålet vil være å innføre et dobbelt bokholderi som kan føre til en ansvarspulverisering, og forskrifter gitt for å være på den sikre siden, selv om det ikke har vært noe problem, eller at det ikke engang forventes å skulle bli noe problem.

Når det gjelder muligheten til å avlive hunder, anser Fremskrittspartiet det som riktig å foreta den innstramning som flertallet har foretatt, dette både i forhold til kriteriene om hva som skal til, og personer som kan påberope seg en slik rett. En kunne få det inntrykk at Regjeringen stod for en linje der enhver som så en hund løpe i skogen, kunne sette i gang privat avlivning med den sveitserkniv eller stein vedkommende kunne ha tilgjengelig. Dette ville medført en form for selvtekt som det forundrer meg at regjeringspartiene kunne gå god for. Samtidig ville en slik form for legmannsavlivninger føre til mange farlige situasjoner, ikke minst med tanke på den berettigede trussel og det angrep hunden vil se seg utsatt for.

Nå er det et krav om forholdsmessighet i skade eller fare for skade og et krav om reell materiell interesse før en kan praktisere selvtekt.

Når det gjelder kravet til det skadeomfang som må til for å kunne kreve avlivning, ser vi det som hensiktsmessig å legge listen noe høyere enn det Regjeringen foreslo. Det er i den sammenheng naturlig å legge listen på det nivået som generelt i straffeloven omfattes av legemsbeskadigelser. Slik forslaget var framsatt, kunne en komme i skade for at selv relativt bagatelmessige forhold kunne være nok til å kunne kreve avlivning. Samtidig er det naturlig å gjøre det klart at der hunden må anses å svare på en umiddelbart forutgående provokasjon, er avlivning av hunden et lite egnet virkemiddel.

Når det gjelder den generelle nødvergebestemmelsen, er det greit at denne kodifiseres i hundeloven der det

gjelder nødverge i forhold til situasjoner der hund er innblandet. Det er også naturlig at den forholder seg til de samme kriterier som nødverge ellers omfatter. En egen definisjon av nødverge når det gjelder hunder i forhold til andre dyr, vil raskt kunne skape mer usikkerhet enn det som godt er. Et viktig element ved nødverge er forholdsmessigheten i tiltaket som settes i verk for å hindre skade. I den sammenheng er vi noe usikre på om dette ivaretas dersom en mener at alt som ikke går ut over det åpenbart uansvarlige, er akseptabelt. Hva som vil være innenfor det ansvarlige, må vurderes i den enkelte sak. Antakelig blir ikke de praktiske konsekvensene så store, men det er viktig at en har i tankene viktigheten av forholdsmessigheten.

Når det gjelder husdyr på beite, har den som har ansvaret for dyrene, rett til å avverge skade med de midler som er nødvendige. Det er ikke like åpenbart med en slik utvidet rett der husdyreier har unnlatt å passe på at hans husdyr holder seg i det området der de rettmessig har rett til å oppholde seg. At regjeringspartiene mener at de som har husdyr som beiter ulovlig, eller på annen måte lar sine dyr oppholde seg på et sted der de ikke har rettigheter, kan påberope seg et utvidet vern, framstår som uforståelig. Det er altså ikke et spørsmål om en rettmessig flytting av dyr, men om et sted hvor man i utgangspunktet ikke har rettigheter.

Det er gledelig å se at alle, inkludert regjeringspartiene, ser behovet for en bedre overprøvningsadgang for enkeltvedtakene enn det Regjeringen foreslo. Likevel ser vi at regjeringspartiene ønsker en mer amputert saksbehandling enn det flertallet har funnet hensiktsmessig. Vi er enige i det ønsket som er framsatt om en effektiv domstolsbehandling, men dette er et ønske som gjelder generelt og ikke særskilt for spørsmål i forbindelse med hundehold.

Jeg tar herved opp de forslagene fra Fremskrittspartiet som er tatt inn i innstillingen.

Sigvald Oppbøen Hansen hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten: Representanten André Kvakkestad har teke opp dei forslaga han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Knut Storberget (A): Hvis jeg skal tillate meg å trekke noe politisk ut av representanten Kvakkestads innlegg og hans forslag, må jo det være at man nå foreslår fra Fremskrittspartiets side å legalisere og avkriminalisere de rasene, bl.a. pitbullterriere, som i dag er forbudt. Fremskrittspartiet, kriminalitetsforkjemper nr. én, foreslår altså at pitbullterriere skal bli lovlig i Norge. Jeg ber om å få bekreftet om dette er riktig. I så fall, stimulerer ikke det de miljøene som faktisk besitter hunder ulovlig, til fortsatt klanderverdig hundehold og ytterligere kriminalitet?

André Kvakkestad (FrP): Også når det gjelder de nevnte hunderaser, er det avgjørende hvordan eier for-

holder seg til de hunder han har. Det betyr at kriminaliteten ikke øker i forhold til hvilke hunder som er lovlige eller ulovlige, men hvordan hundeeier velger å forholde seg til sitt hundehold. Ganske mange av de truslene som folk føler seg utsatt for, bl.a. fra narkomane, oppstår faktisk på grunn av helt andre hunderaser enn fra dem som her blir nevnt. Jeg er ikke sikker på om representanten Storberget av den grunn ønsker å forby schæfere eller labradorer.

Linda Cathrine Hofstad (H): Fremskrittspartiet har i denne saken sammen med Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti dannet flertall på flere punkter. Jeg kan ikke se at det er i samsvar med det som Fremskrittspartiet hevder å stå for. For når det gjelder lovens § 25 om saksbehandling og overprøving av politiets vedtak, går faktisk Fremskrittspartiet inn for mer byråkrati og mindre demokrati for folk flest. Ordningen som Fremskrittspartiet er med på å danne flertall for, medfører en overprøvingsprosedyre som mangler sidestykke i Norge: Først en klage til Politidirektoratet, og så skal forvaltningsvedtaket kunne prøves i sin helhet med full runde i domstolene, og i verste fall i tre instanser. Det er svært få forvaltningsvedtak som kan bringes inn til en slik domstolsprøve. Skal virkelig Fremskrittspartiet bruke Politidirektoratet som et hundedirektorat? Ønsker Fremskrittspartiet å bruke politiets ressurser til behandling av hundesaker i stedet for til å bekjempe kriminalitet?

André Kvakkestad (FrP): Jeg er nok litt usikker på om det er Fremskrittspartiet eller Høyre som skal være mest bekymret for at Arbeiderpartiet og SV er mer for rettssikkerhet og privat eiendomsrett enn det Høyre er.

Når det gjelder spørsmålet om FOD som klageadgang, har faktisk Høyre selv foreslått det i nåværende forslag, men det ønsker man kanskje ikke å huske.

Ellers er det altså slik at for oss er rettssikkerhet viktig. For oss er normal saksgang, som skjer ved de aller fleste administrative vedtak, nemlig en administrativ ankesmulighet og deretter en rettsvurdering, ikke noe spesielt her, og vi ønsker å opprettholde den. Hvorfor det er slik at man mener at en amputert prøvingsrett er bra, det vet ikke jeg.

Inga Marte Thorkildsen (SV): Jeg synes jo at Fremskrittspartiet er rimelig konsekvent i sin måte å håndtere raseforbudet på.

Det er imidlertid en ting jeg ønsker svar på, og det gjelder ulvehybrider. Jeg er usikker på om Fremskrittspartiet egentlig har satt seg inn i hva akkurat dette dreier seg om. Ulvehybrider godkjennes ikke i Sverige. De har problemer i Alaska bl.a. med å få bukt med innførte ulvehybrider, og ulvehybrider kan gi fare for hybridisering av ulvestammen generelt. Det mener jeg er noe som også Fremskrittspartiet bør interessere seg for. Selv om ikke naturvern kanskje er partiets fremste varemerke, mener jeg at denne krysningen er såpass spesiell at Fremskrittspartiet kanskje bør revurdere sitt standpunkt.

André Kvakkestad (FrP): Jeg synes det er hyggelig at SV påpeker at vi er konsekvente når det gjelder spørsmålet om forbud, og heller gjør eier ansvarlig. Derfor er også dette resultatet når det gjelder ulvehybrider, fordi man får det samme problemet hver gang man lar være å forby en blandingshund. Det er nettopp derfor vi ønsker en situasjon hvor man har registrering og stamtavler, for å vite hva man har å forholde seg til. Så lenge man bare forbyr enkelte hunderaser, men åpner for massevis av blandingshunder, uregistrerte sådanne, er jeg litt usikker på hvor dette faktisk kommer til å ende.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet over.

Inga Marte Thorkildsen (SV): Jeg har først lyst til å sette representanten Dybevig en smule på plass. Ut fra representanten Dybevigs særdeles lemfeldige omgang med fakta er det enda større grunn til, slik som jeg ser det, å overlate spørsmålet om farlige hunder til departementet. Til tross for at departementet ikke har imponert meg voldsomt akkurat når det gjelder den biten, må jeg i hvert fall si at det imponerer mer enn det representanten Dybevig gjør her. Å påstå at SV går inn for å avlive hunder som man måtte vurdere som farlige, helt uten videre, er det reineste sludder og burde egentlig karakteriseres med et sterkere uttrykk enn det som er tillatt fra denne talerstol.

SV er glad for at vi nå får én lov om hundehold, slik at lovverket blir mer oversiktlig og greit å forholde seg til. SV er særlig glad for at det nå vil bli vedtatt bestemmelser som vil gjøre det enklere å gripe inn overfor uvetting hundehold, slik at vi aldri mer skal komme opp i en situasjon der ingen gjør noe fordi byråkratiske regler og et lite tilgjengelig lovverk hindrer de nødvendige inngrep. Det er i hvert fall det som vi nå har forsøkt å få på plass.

Det er også viktig for SV at det gis en mulighet for å forby visse personer å ha hund, at det kan stilles krav til opplæring og godkjenning for å ha bestemte, krevende hundetyper, og at en enstemmig komite er enig med SV i at alle hunder nå må merkes og registreres, og at departementet skal fremme forslag om dette i løpet av denne stortingsperioden.

Det er også veldig bra, synes vi, at Stortingets flertall, bestående av SV, Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet, ber Regjeringa om å fremme forslag for Stortinget om lovhjemmel som sikrer at helsepersonell og andre offentlige myndighetsutøvere rapporterer til relevant offentlig myndighet om uakseptabelt hundehold, til tross for tidligere lovpålagt taushetsplikt. Dette er et forslag som Dyrevernalliansen kom opp med i utgangspunktet, og som vi syntes var så godt at vi gikk videre med det, og nå har fått flertall for det. Det synes vi er veldig bra.

Til sammen er dette veldig positive tiltak som jeg tror de fleste hundeeiere, i hvert fall de som er seriøse, også støtter. SV mener at innsatsen må rettes mot å få bukt med uvetting hundehold. Vi vil likevel støtte forslaget fra Arbeiderpartiet om å gi departementet en forskriftshjemmel til å forby farlige hunder. Men vi understreker altså

at den forskriften skal brukes med varsomhet. Vi syns at det har vært forferdelig vanskelig å ta stilling til hva som egentlig er fakta i den prosessen som har vært. Vi har hatt møter med diverse instanser, forskere og andre, og det som de har felles, er at de sier at det er lite forskning og lite kunnskap om dette. Det må være en utfordring til departementet framover å skaffe den kunnskapen som er nødvendig, og ikke ta forhastede beslutninger.

SV går allikevel inn for at ulvehybrider skal omfattes av et forbud, og vi går inn for at amstaffen skal inn i denne forskriften. Det gjør vi fordi politiet mener det er umulig å håndheve det allerede eksisterende pitbullforbudet uten at også amstaffen blir forbudt, rett og slett fordi det ikke går an å skille de to rasene fra hverandre ved DNA-prøver, og vi har fått særdeles mange innspill på at amstaffen brukes som kamuflasje for pitbull.

Jeg syns dette er vanskelige spørsmål, og jeg syns uansett at det aller viktigste vi må gjøre nå, er å få på plass en merkeordning og få på plass en forskrift som gir adgang til å stille bestemte krav dersom man skal ha bestemte hunderaser som er særlig krevende. Det kan f.eks. være krav om vandelsattest, skjerpet krav til båndtvang, krav til opplæring og hurtigmerking.

Jeg syns også at det er fryktelig viktig å få på plass et krav om sterilisering, hurtig merking og registrering av hunder som man ønsker å forby. Det er bare SV som står bak dette i komiteen. Jeg syns egentlig det er merkelig, for det er et konstruktivt forslag fra oss for å unngå at en del hunder blir utsatt for den type forfølgelser som var omtalt i dagens VG på side 18, når det er problemer med å bevise hva slags hund det er, når det er en blandingshund. Hvis man da kan stille krav om merking, registrering, sterilisering av en slik type hund, tror jeg man kunne ha kommet langt.

SV mener at departementet nå må finne gode ordninger for håndheving av de forbudene som blir iverksatt. Det er en del spørsmål som reises i den forbindelse, som vi tror at departementet med fordel burde bruke litt tid på å gå igjennom, f.eks. hvordan man skal forholde seg til blandingsraser.

SV er glad for at komiteen mer eller mindre enstemmig har strammet opp noen av avlivningsbestemmelsene, både med hensyn til i hvilke situasjoner en hund kan avlives og med hensyn til hvem som skal kunne gjøre dette. Vi syns det er merkelig at departementet ikke har tatt innover seg sentrale, seriøse høringsinstansers bekymring i forbindelse med akkurat disse paragrafene.

Det som jeg særlig beit meg merke i i høringa, var det som politiinspektør Runa Bunæs påpekte, at det har vært de prosessuelle bestemmelsene som har vært problemene for politiet, ikke de materielle. Da virker det veldig merkelig at man trenger å gå så detaljert til verks både i forhold til nødretten og i forhold til de generelle avlivningsbestemmelsene. Jeg tror det er helt korrekt, som Runa Bunæs påpekte, at hun ikke kjenner til – og det kjenner heller ikke jeg til – at det har vært tilfeller hvor man har latt være å gripe inn overfor en hund som har gått til angrep, av hensyn til frykt for at man skal bli utsatt for et sivil søksmål senere. Det tror jeg ikke er tilfellet.

Jeg mener at hvis man hadde latt være å være såpass uklar og utydelig og bruke så mange paragrafer til å slå fast denne nødretten, så kunne man ha unngått noe av det – jeg hadde nær sagt – bikkjeslagsmålet som har vært i forkant av denne debatten.

Eksempelvis har komiteen strammet inn på definisjonen av «vesentlig skade», ikke fordi vi tror at en hund, eller en valp, ville ha blitt avlivet hvis den hadde skrapet borti et barn. Det skriver også departementet sjøl. Det er allikevel klønete skrevet. Det er unødvendig omfattende, og selv politiet ønsket en oppstramming, slik at det bare omfatter § 2-29 i straffeloven. Det må holde.

Vi har også forandret litt på § 14c, på § 15 og på deler av § 18. Dette har en enstemmig komite gjort – også regjeringspartiene.

SV er ikke helt begeistret for prosessen fram til denne loven ble lagt fram og innstillingen ble klar fra komiteens side, fordi vi mener at loven både kunne ha tatt mer utgangspunkt i det vanlige hundeholdet i Norge og ikke i ekstremtilfellene, og at den til tider har et detaljnivå som har gjort prosessen både vanskeligere og mer rotete enn det vi syns har vært nødvendig.

Jeg tror at mye av hensikten med denne loven har vært å unngå at man bl.a. får trenert saker hvor det helt åpenbart er uvetting hundehold, f.eks. det som skjedde i Torpo. Da er mye av det prosessuelle som her vært viktig, å hindre at dette skal gå og gå og ta lang tid, men også at politiet skal få effektive virkemidler. Det tror jeg at vi har fått til, og det er noe av det viktigste. Men jeg tror samtidig at det kunne ha vært en fordel om vi hadde hatt et mindre detaljeringsnivå på denne loven, om vi kanskje i mindre grad hadde sagt at politiet skal ta seg av alle mulige typer problematisk hundehold, som egentlig ikke er farlig, men som er irriterende for oss som ikke har like høy terskel i forhold til hunder. Det kan gjelde både folk som har hund sjøl, og folk som ikke har hund sjøl. Men det er altså ikke slik at vi må gi et inntrykk av at politiet skal komme og hjelpe oss i enhver sammenheng som vi rett og slett syns er irriterende. Det er jo noe av det politiet også har advart mot, at vi etter hvert nå får en mentalitet i samfunnet hvor vi roper på Onkel Politi hver gang folk eller fe ikke oppfører seg etter boka, til tross for at det ikke er direkte farlig eller skadelig. Da tror jeg at vi kunne ha gjort denne loven mindre omfattende.

Jeg tror også at hvis vi hadde hørt på en del av de miljøene som driver med bl.a. jakt, kunne vi ha unngått en del problematiske situasjoner som har tatt mye tid i denne komiteen, bl.a. i forhold til tilrettelegging for mulighet til å drive jakt, at man ikke skal være livredd for at bikkja skal bli skutt dersom den går løs og såkalt er til fare for tamrein, husdyr og hjortevilt. Det å få med hunder som går uten ledsager i båndtvangstid, var åpenbart helt nødvendig for å gjøre denne loven mer klar. Det er slike ting som jeg ærlig talt syns at departementet godt kunne ha funnet ut på forhånd, fordi det har gitt oss mye ekstraarbeid som vi kunne ha brukt til f.eks. å sette oss bedre inn i de ulike hunderasene.

Jeg mener at departementet har seg sjøl å takke for at debatten ble så opphetet som den ble, samtidig som jeg

syns at en del hundemiljøer har vært helt ekstreme i sine karakteristikk av lovforslaget. Jeg er helt enig i at det er noe drøyt å bruke seks paragrafer på avlivingshjemler, med diverse bokstaver. Jeg er enig i at enhvers mulighet til å avlive går igjen altfor mange steder, noe vi også til dels har rettet opp. Jeg er enig i at det har vært ganske uklart i hvilke situasjoner man egentlig har mulighet til å avlive. Dette er også noe som komiteen har tatt tak i. Men det er ikke slik at det er fritt fram for hundehatere rundt omkring i dette landet til å skyte alle bikkjer som de ikke liker. Slik er det altså ikke! Og hvis nå noen tror det etter at denne loven er vedtatt, har også noen av hundemiljøene seg sjøl å takke for det.

Jeg tror at vi har fått en lov som er rimelig bra. Jeg tror faktisk at det er fornuftig at departementet får en del forskriftsmuligheter, og jeg håper at departementet gjør som stortingsflertallet sier, nemlig at man er varsom i forhold til å definere raser som farlige per se, fordi det kanskje vil skape enda flere problemer enn det løser, slik jeg ser det i hvert fall, og som også flertallet ser det.

Til slutt vil jeg ta opp de forslagene som SV har fremmet i innstillingen. Vi støtter Arbeiderpartiets forslag nr. 3, Høyres og Kristelig Folkepartis forslag nr. 10, og vi vil stemme mot Senterpartiets forslag nr. 11, som vi mener ikke vil hjelpe noen.

Presidenten: Representanten Inga Marte Thorkildsen har teke opp det forslaget ho sjølv refererte til.

Elles vil presidenten peike på at det å karakterisere andre representantars meiningar som «sludder» er uparlamentarisk tale.

Det blir replikkordskifte.

Knut Storberget (A): Det er en problemstilling som jeg tror allmennheten vil kreve av oss at vi avklarer i løpet av kvelden, og det er den misforståelsen som representanten Dybevig drasser rundt med i denne debatten, at man ved forskriftshjemmel kan gjøre det som stortingsopposisjonen ikke tør å gjøre. Av den grunn har jeg lyst til å spørre SVs representant om det er slik at de med sitt forslag knyttet til amstaff og ulvehybrider – amstaff beklager jeg at SV kommer med – mener at staffordshire bull terrier ikke bør forbys, og at det i så måte er et stortingsflertall som faktisk mener at den rasen bør vernes. Det spør jeg om.

Inga Marte Thorkildsen (SV): Jeg kan i løpet av den prosessen vi har vært gjennom, ikke se at det har vært argumenter som har overbevist meg om at den rasen bør forbys. Jeg tror at det er riktig, som mange i denne prosessen har sagt, at det er hundeeieren som er den viktigste årsaken til at en hund blir snill eller slem. Vårt hovedargument for å forby amstaffen er rett og slett at den ikke kan skilles fra pitbullen. Hvis vi skal opprettholde et forbud mot pitbull, mener vi at det er nødvendig å forby amstaffen.

I forhold til staffordshire bull terrier kan jeg ikke se at det har vært gode nok argumenter til å overbevise meg i hvert fall. Men det betyr ikke at jeg mener at det er helt

umulig for all framtid. Det jeg mener, er at departementet er nødt til å ha et mye bedre forskningsmessig grunnlag å uttale seg på enn det departementet har hatt hittil.

John-Ragnar Aarset (H): Den foreslåtte § 19 i denne lova er ei vidareføring av den i dag gjeldande kamphundlova. Den lova har faktisk SV grunn til å vere stolt av. Det var ikkje mange saker, om noka, SV fremja og fekk fleirtal for i perioden 1989–1993, men forbodet mot pitbullen skal Sosialistisk Venstreparti ha ære for.

På side 18 i innstillinga seier Arbeiderpartiet og SV:

«Likevel er disse medlemmer skeptisk til utvidelse av raseforbudet.»

Og på side 20 i innstillinga ber komiteens medlem frå SV

«departementet om snarest å innføre forbud mot ulvehybrider og Amerikansk staffordshire terrier».

Korleis kan dette henge saman? Dersom Sosialistisk Venstreparti vil ha ei utviding av raseforbudet, kvifor kan dei ikkje da heller støtte lovforslaget slik det er fremja av Regjeringa, og på den måten halde fram sin gode hundepolitiske tradisjon?

Inga Marte Thorkildsen (SV): Det er rett og slett fordi vi mener det er for motstridende signaler, og at det er for lite forskning i forhold til å vite helt sikkert hva som er fornuftig akkurat her.

Når det gjelder amstaffen, er problemet, som jeg sa nå nylig, at den ikke kan skilles fra den allerede forbudte pitbullen, som representanten Aarset helt riktig påpeker var SVs lille kampsak, og kanskje eneste vintersak, i perioden 1989–1993.

Når det gjelder ulvehybrider, er det altså et naturvernargument som går på at det er fare for hybridisering av ulvestammen. Det går også på at å blande inn ulv i hund gjør disse hybridene ekstra farlige for mennesker. Det er bevist.

Også svenskene har forbudt disse to. Da mener jeg at disse to står i en særstilling for oss. Utover det mener vi at dette bør være opp til departementet å vurdere, men med særlig stor varsomhet.

André Kvakkestad (FrP): SV var også i replikk til meg svært opptatt av sekkebetegnelsen ulvehybrider. Jeg kunne godt tenke meg at representanten Thorkildsen var noe mer konkret i den sammenhengen, all den tid ulvehybrider i forhold til hund kan være alt og ingenting. Hva f.eks. med saarloos? Og hva eventuelt med schæfer? Hvor går grensen tilbake i historien i forhold til ulvevurderingen?

Et annet spørsmål blir: Gjelder dette villhunder fra andre verdensdeler, eller kun i forhold til euroasiatiske villhunder? Spørsmålet er: Gjelder dette euroasiatiske ulver? Og hva med de på det amerikanske kontinent, og eventuelt hva med dingoer?

Inga Marte Thorkildsen (SV): Jeg kan først vise til proposisjonen på side 183, så kan representanten Kvakkestad sjøl lese seg til hvilke raser det er snakk om.

Hunden er i utgangspunktet et rovdyr, selvfølgelig, og veldig mange av dem stammer fra ulven. Så er det de som i nyere tid er avlet fram, som vi her snakker om. Det er to stykker som spesielt er nevnt, og det er tsjekkosllovakisk ulvehund og saarloos wolfhond – jeg er ikke stø i tysk, så jeg er ikke helt sikker på hvordan det uttales, men jeg tror det er slik. I Sverige er disse to forbudt. I Norge er saarloos wolfhond ikke foreslått omfattet av ulvehybridforbudet. Det mener jeg er galt. Jeg mener at den også bør omfattes av dette forbudet. Jeg skjønner ikke hvorfor den ikke skal det. Jeg mener at dette åpner opp for enda en amstaff/pitbull-debatt, hvor man kan bruke den ene rasen til å kamuflere den andre rasen. Det er problematisk. Derfor ber vi om dette.

Presidenten: Replikkordskiftet er over.

Einar Holstad (KrF): Vi er nå på en tid på døgnet da de fleste hundeeiere er ferdig med å luften hundene sine, men vi får kanskje fortsette å luften våre tanker om hunder en tid til.

Hunden sprer glede, fremmer fysisk og psykisk helse og tjener dessuten en rekke nyttige og sosiale formål. Sporhunder redder liv, politihunder bidrar til å oppdage og oppklare kriminelle handlinger, og førerhunder gir blinde et friere og mer selvstendig liv. Mange finner dessuten godt selskap i en hund og knytter seg til den. Ja, mange mennesker i landet vårt lever et liv i ensomhet og med mangel på kontakt med andre mennesker, men finner trøst og støtte nettopp i å ha sin egen hund. For meg har dette vært viktige utgangspunkt for arbeidet med hundeloven.

Justiskomiteens behandling av Regjeringens forslag til hundelov har avdekket hvilken enorm betydning og engasjement hundehold har i Norge. Sjelden har jeg mottatt flere henvendelser fra enkeltpersoner om endringer i lovverket, og sjelden har henvendelsene vært mer personlige og følelsesladede. Hundene i Norge har i sannhet mange venner!

Regjeringens forslag til ny hundelov var i utgangspunktet ment å fokusere på sikkerhet og miljø rundt hundehold. Det ble omgående sterke reaksjoner på langt flere områder enn de to nevnte.

Hunden sies å være menneskets beste venn, men er mennesket hundens beste venn? De langt fleste mennesker her i landet har et godt forhold til hund og hundehold. Det er bare unntaksvis behov for å regulere slike forhold. Det er det problematiske hundeholdet loven fokuserer på.

At hunder kan skape engstelse og frykt og skade mennesker, er et beklagelig faktum. Vi kjenner alle eksempler på at hunder har drept og grovt vansiret barn. Enkelte hundeeiere opptrer uten tilstrekkelig aktsomhet og respekt overfor dem som ikke ønsker nærhet til hunder. Hundeeiere må ansvarliggjøres for å sikre at hundeholdet er forsvarlig, til beste for både dyr og mennesker. Enkelte hunder er dessuten farlige, og kan opptre uforutsigbart i gitte situasjoner. Vi trenger klare hjemler for å kunne avlive hunder som utgjør en fare. Hundeloven gir oss dette.

§ 19 i lovforslaget tar for seg forbud mot farlige hunder. Det er dette forslaget som har skapt mest reaksjon ute blant folk. Vi kan ikke definere om hunden er farlig eller ikke ut fra utseende. Som gutt ble jeg terrorisert av naboens elghund. For meg var elghund en farlig hund. Følelser eller frykt er heller ikke egnet til å definere hva som menes med farlig hund. Norges veterinærhøgskole finner i sin høringsuttalelse ingen grunner til forbud på rasenivå. De skriver:

«I utgangspunktet er trolig et forbud på rasenivå ikke hensiktsmessig eller riktig. Dette fordi det verken finnes noen god test/definisjon/muligheter for kontroll av rase, og fordi det trolig er større variasjon innenfor en rase enn mellom raser når det gjelder atferd. Det er de farlige hundene en bør søke å unngå, ikke raser.» Norges Hundekjørerforbund uttaler:

«Det er ikke rasen som avgjør om hundeholdet er av forsvarlig karakter eller om eventuelle negative hendelser er alvorlige. Ansvarlig hundehold og alvorlige hendelser må vurderes likt uavhengig av type hund. Vi ser det som bortimot umulig å skulle definere hvilke hunderaser som må vurderes som farlige eller truende.»

Denne uttalelsen kommer altså fra mennesker som omgås det som kan være farlige hunder daglig, dvs. hunder som kan bite barn til døde. Når det ble klargjort at flertallet ikke ønsket å kriminalisere enkelte raser ved lov, er Arbeiderpartiets forslag om å gi en forskriftshjemmel en god løsning, som Kristelig Folkeparti vil gi sin subsidiære støtte. Jeg vil likevel peke på nødvendigheten av at man løpende må avveie raseforbud mellom politiets behov for kontroll, og alt det gode hundehold som de fleste raser er representert i. Jeg har unnlatt å nevne noen spesielle raser i denne sammenhengen. Raser er ikke hovedutfordringen, men uansvarlig og farlig hundehold.

Hundeloven § 3 stiller strenge krav til det forsvarlige hundehold. Eierne skal påse at hunden ikke skader eller skremmer mennesker, og at den heller ikke er til sjenanse. Brudd på kravet om aktsomhet fra hundeeierens side kan straffes med fengsel i inntil seks måneder. Kristelig Folkeparti er glad for at Stortinget gjennom en streng strafferamme tydeliggjør hundeeiers ansvar for en hunds velferd og atferd.

Dyr generelt og hunder spesielt skal ha det godt hos sine eiere. Det er både en moralsk og en juridisk plikt for mennesker å stelle godt med dyr. Dyrevernsloven § 6 pålegger oss alle en hjelpe- og varsleplikt om vi får informasjon om at et dyr lider. Dyrets eier eller politiet skal snarest varsles.

Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og SV vil imidlertid pålegge helsepersonell og andre myndighetsutøvere en plikt til å politianmelde uakseptabel hundehold. Dette er dramatisk!

Forslaget fra opposisjonen innebærer at en hjemmehjelp må melde en pasient som ikke behandler hunden sin godt til politiet. Men den samme hjemmehjelpen har ingen meldeplikt om vedkommende ser at pasienten ikke behandler barnet sitt på en ønskelig måte. Det kreves altså at et barn blir behandlet vesentlig dårligere enn en

hund før taushetsplikten viker for meldeplikten. Etter Kristelig Folkepartis oppfatning er det uetisk å gi hunder et bedre rettsvern enn mennesker. Jeg spør meg selv om Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og SV er blindet av press fra hundeeierne, eller om de faktisk mener at hunder har en plass mellom mennesker og Vårherre?

Samme spørsmål stiller jeg når disse tre partier svekker menneskers mulighet til å forsvare seg mot hunder i en nødrettssituasjon.

Regjeringen foreslo at en handling mot hund utført i nødverge skulle være akseptabel såfremt man i ettertid ikke konkluderte med at handlingen «åpenbart» gikk ut over det forsvarlige. Regjeringens forslag bygd på prinsippet om at man skal ha tilsvarende rett til å forsvare seg mot en hund som mot et menneske i en nødrettssituasjon. Men hva mener så opposisjonen? Jo, de tre samme partier mener man bør ha *mindre* rett til å forsvare seg mot en hund enn mot et menneske i en nødrettssituasjon. De har fjernet ordet «åpenbart» fra lovtoksten. Det innebærer at den etterfølgende kontroll med nødvergehandlingen etter hundeloven blir strengere enn dersom man har forsvart seg mot angrep fra et menneske og handlingen vurderes etter straffeloven. Forstå det, den som kan.

Respekten for og erkjennelsen av at hunder betyr mye for dem som eier og er glade i dem, har medført at også Kristelig Folkeparti mener Politidirektoratet bør være ankeinstans for vedtak fattet av politiet med hjemmel i hundeloven § 24. En forvaltningsmessig klageadgang er både enklere og billigere enn en domstolsbehandling vil være. En klage til et forvaltningsorgan vil dessuten ofte innebære en kortere saksbehandlingstid enn en anke til domstolen. En rask avklaring hos klageinstansen vil være i både hundens og eierens interesse.

Politidirektoratets vedtak skal kunne påkjæres til rettsapparatet, det er det enighet om i denne sal. Men Kristelig Folkeparti og Høyre ønsker at vedtak som omfatter hunder skal behandles effektivt i rettsapparatet, og foreslår av hensyn til både hundeeierens økonomi og ønsket om en rask avgjørelse en noe forenklet behandling i domstolene.

Men hva vil opposisjonen, partiene som hver på sin måte hevder å være til for vanlige folk? De legger opp til en domstolsbehandling så tidkrevende og så dyr at langt de færreste hundeeiere vil ha økonomisk mulighet til å få prøvet et vedtak fattet av Politidirektoratet for retten. Man argumenterer ut fra rettssikkerhet. Men den rettssikkerhet som opposisjonen her beskriver, er ikke reell. Vanlige folk har ikke råd til å bruke år på å påkjære et vedtak om hund i rettsapparatet.

Uenigheter til tross: Stortinget vedtar i dag en hundelov som vil være et nyttig redskap for fremme av et forsvarlig hundehold i Norge. Hensynet til hunden, til eieren og til trygghet og vern mot uakseptabel hundeatferd er veid mot hverandre og godt balansert i den nye loven. Jeg er sikker på at hundeloven vil fremme formålene den er satt til å tjene: sikkerhet, trygghet og miljø.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Knut Storberget (A): Spørsmålet om overprøving har vært reist av flere talere i debatten, og det blir framstilt som om opposisjonens flertallsforslag skal være så mye mer byråkratisk og så mye dyrere enn det som lå i bunnen i utgangspunktet. Da må jeg minne om at istedenfor en klagemulighet til Politidirektoratet har Regjeringen foreslått en klagemulighet til tingretten. Det er en ganske omfattende klagemulighet, hvor man skal behandle det i tingretten, og så skal eventuelt en rettslig prøving komme på toppen av det. Man får på en måte en dobbel prøving i rettssystemet, og jeg kan ikke med min beste vilje se at det skulle være noe mindre byråkratisk og billigere enn å få en enkel klageadgang til Politidirektoratet, som på vanlig vis kan rettslig overprøves.

Ser ikke representanten Holstad at det er Regjeringens forslag som er det dyreste og mest tungvinte?

Einar Holstad (KrF): Jeg skal på ingen måte prøve å måle min juridiske kompetanse mot herr Storbergets. Den er åpenbart forskjellig.

Når det gjelder vårt forslag, differensierer vi i forhold til opposisjonen – eller kall det flertallet – dit hen at vi presiserer en muntlig behandling i tingretten. Det sier ikke de tre andre partier noe om, altså en ordinær behandling. Og gjennom det oppfatter vi at dette vil være en enklere, raskere og rimeligere behandling.

Presidenten: Fleire har ikkje bede om ordet til replikk.

Marit Arnstad (Sp): Kveldens debatt og innstilling illustrerer nettopp hvor vanskelig det er å skulle gi den type bestemmelser som vi nå skal gi i det lovverket vi behandler i dag.

Allerede i 1997–1998 ble det gjort vedtak om å be Regjeringen vurdere en samordning av de bestemmelsene som omhandlet hund eller hundehold i lovverket. Det er positivt at det her gjøres et forsøk på å samle alle lovbestemmelser angående hundehold, som hittil har vært spredd på ni lover. Det er et viktig arbeid å kunne få det gjort.

Likevel må det kunne sies at prosessen fram mot det lovutkastet vi diskuterer i dag, har vært mangelfull, og det ferdige resultatet er også etter Senterpartiets mening beheftet med mange svakheter. Dessuten har vi opplevd at det i proposisjonens forslag forelå forslag som ikke var med i departementets høringsnotat i år 2000, slik at en rekke forhold som i dag er under behandling, ikke har vært under behandling av høringsinstansene før forslaget ble framlagt.

Under de høringene som har vært avholdt i Stortinget, har mange høringsinstanser gitt uttrykk for en frykt for at det her vil være uklare forslag til lovbestemmelser som kan føre til misbruk av loven. Det har også til og med fra politiets side vært framsatt ønske om å sende tilbake hele lovforslaget, da en anser det som vanskelig håndterbart for politiet. Også fra juridisk ekspertises side har det vært ønske om en ny gjennomgang fordi lovverket var uklart. Det har også blitt påpekt under høringsprosessen at lovforslaget har vært uoversiktlig, og at det kan være en viss

strid i forhold til annet lovverk. Det er på denne bakgrunn at Senterpartiet tar opp sitt forslag om at loven burde sendes tilbake til Regjeringen for en fornyet gjennomgang og framlegging for Stortinget.

Vi kan se at en del forhold er bedret gjennom komiteens behandling, men ideelt sett er det slik at Senterpartiet mener at lovavdelingen rett og slett burde settes til å gjøre jobben på nytt, ut ifra de merknader komiteen i dag har kommet med. Det er slik at komiteen ikke bør gjøre den jobben som er gjort så langt i dag. Det er ikke slik at justiskomiteen skal agere som et departement. I stedet for å vedta en lov slik den framstår i dag, burde loven heller tilbakesendes og fremmes for Stortinget på nytt. Nå har jeg forstått av en del innlegg at vi ikke kan regne med særlig støtte for vårt forslag. Subsidiært kommer derfor Senterpartiet til å støtte de forslag som fører til endringer i det framlagte forslaget, og det vil i stor grad si flertallsinnstillingen.

Mye av det som er sagt her i dag, er jeg enig i. Jeg tror egentlig at mange av partiene er enige når det gjelder et ønske om både et bedre dyrevern i forhold til hundehold og en bedre trygghet i forhold til hundehold. Vi er i stor grad samlet om ønsket om å forhindre et uvetting hundehold og om å fremme et ansvarlig hundehold. Men jeg er i likhet med det som har blitt sagt fra enkelte andre partier her, bekymret for at det å statuere et lovforbud mot enkeltraser kan sende et signal som ikke adresserer det egentlige problemet, som like gjerne kan være hvordan en utøver dagens hundehold, og hvordan hundeholderen forholder seg til det å ha hund. Det er der de egentlige utfordringene knyttet til en framtidig hundelov, ligger.

Senterpartiet deler derfor flertallets oppfatning om at en i stedet for å ta utgangspunkt i lovforbud mot konkrete raser utover det som i dag er forbudt, burde sette sterkere søkelys på spørsmålet om større variasjoner innenfor en rase eller å kunne agere sterkere knyttet til den enkelte hundeholder. Vi deler derfor oppfatningen som ligger i Arbeiderpartiets forslag om at en burde kunne avgjøre forbud konkret etter forskrift framfor å statuere det i den type lovforbud som Regjeringen har lagt opp til.

Når Senterpartiet fremmer forslag om tilbakesending, er det fordi vi mener at departementet burde sette seg ned og gjennomarbeide loven bedre, basert på de merknadene som framkommer fra komiteen i dag, som til dels er enstemmige, sikre seg at dette er i samsvar med alt annet lovverk, at tolkningstvilen ikke er så stor som den er i dag, at en får en skikkelig høringsprosess på alle sider av loven, og at en får best mulig prosessuelle regler. Den tvilen som er her i dag, og den debatten vi har i dag om de prosessuelle reglene, skulle i seg selv tilsi at departementet burde ha tatt en ny gjennomgang på disse punktene.

Subsidiært vil Senterpartiet støtte flertallsinnstillingen. Vi ønsker også å støtte Arbeiderpartiets forslag, nr. 3, Fremskrittspartiets forslag, nr. 4 og forslag nr. 10, fra Høyre og Kristelig Folkeparti.

Presidenten: Representanten Marit Arnstad har teke opp det forslaget ho refererte til.

Ingen har bede om ordet til replikk.

Statsråd Odd Einar Dørum: Odelstinget behandler i dag en sak som betyr mye for mange mennesker i hverdagslivet. De aller fleste får kontakt med hunder, enten det er som eier av en av landets nesten 400 000 hunder, eller ved å treffe dem utendørs. Hundeholdet er til stor glede for svært mange – for noen mennesker er det nærmest slik at det er hunden som holder dem oppe. Men det er dessverre også mange eksempler på hundehold som volder ulempe, enten det er naboer eller forbipasserende som blir forulempet eller angrepet av en hund. Som kjent har vi dessverre hatt tragedier som har reist alvorlige spørsmål om barns sikkerhet i forhold til hunder.

Vi har lenge hatt strenge regler og en vid adgang til å avlive hunder som angriper bufe, fjørfe og tamrein. Det har ikke vært like enkelt å gripe inn mot en hund som har angrepet et menneske. Dette er en viktig del av bakgrunnen for at Stortinget etter justiskomiteens innstilling for fem år siden bad Regjeringen gjennomgå praksis rundt bestemmelsene om avliving av hund, og eventuelt fremme forslag til lovendringer, bl.a. for å sikre at reglene i kamphundloven fra 1991 blir effektive. Det er videre en kjensgjerning at lovverket om hunder i dag er svært spredt, og Stortinget bad derfor Regjeringen vurdere å få samordnet reglene.

Det er en slik samlet lov om et sikkert hundehold som Odelstinget har til debatt i dag. De særskilte reglene om hunder i fem ulike lover bortfaller. Men det vil fortsatt være slik at enkelte andre lover har betydning for vårt forhold til hunder, og jeg vil særlig peke på dyrevernslovens regler.

Det har vært et bredt engasjement under lovforberedelsen og stor offentlig debatt om Regjeringens forslag. Den som tror at det skulle være enkelt å samle alle bredt i denne saken, burde gå tilbake og lese debattene gjennom årene om denne type spørsmål. En vil finne mange av de samme argumentene, man møter dem hele tiden, og så må noen da til syvende og sist bruke skjønn og behandle saken, enten det er et departement eller slik Stortinget nå har gjort. Jeg synes engasjementet og den offentlige debatten er positiv, for det er slik at en samlet lov gir mer synlige regler, og det kan nok også ha kommet som en overraskelse på noen hvor strenge regler vi faktisk har fra før på noen viktige områder.

Jeg er glad for at komiteen slutter seg til de hovedmål som ligger bak Regjeringens lovforslag. Jeg merker meg også med tilfredshet at komiteen er enig i at det er behov for å styrke regelverket mot problematisk hundehold. Jeg er enig med komiteen i at regler som sikrer en trygghet for alle, vil fremme forståelsen for det gode hundeholdet.

Denne lovsaken har vist at det kan by på dilemmaer å utarbeide en lov som er klar og opplysende for folk på et felt som mange har behov for å kjenne til. Det høringsutkastet som i sin tid ble sendt ut fra Justisdepartementet, hadde bestemmelser som var knappe i formen, og ble kritisert fordi det gav for lite konkret veiledning. Regjeringens lovforslag i Ot.prp. nr. 48 er derfor fylldigere og mer konkret og presist for å gi bedre veiledning i de mange forskjellige situasjoner som kan oppstå med hunder, men har ikke unngått kritikk av den grunn. For å unngå at lo-

(Statsråd Dørum)

ven blir misforstått, er jeg derfor på flere punkter enig i de forslag til justeringer som komiteen har gjort. Dette gjelder f.eks. definisjonen av hva som regnes som vesentlig skade på person, og at hunden fortsatt må utgjøre en klar fare før enhver kan avlive en hund som har påført en person vesentlig skade. På andre punkter mener jeg derimot at komiteen ikke har lyktes helt i å realisere de intensjoner som komiteen og departementet har felles.

Regjeringen har som utgangspunkt at hundehold er en naturlig del og – i all hovedsak – en positiv del av norsk tradisjon og hverdagsliv. Hundeloven må nødvendigvis fokusere på konfliktflatene. Det er imidlertid ikke slik at alle ulemper er av en slik karakter eller av en slik art at de skal reguleres i lovs form.

Det er særlig to spørsmål som har preget debatten etter at proposisjonen ble lagt fram.

Det ene er spørsmålet om avlving av hund etter konkrete situasjoner der hunden har angrepet eller bitt mennesker eller dyr. Hundeeiere som erfarer at deres hund er aggressiv, tar ofte selv ansvar på en slik måte at det ikke er behov for innblanding fra myndighetenes side. Men noen hundeeiere tar ikke dette ansvaret på alvor, og da er det behov for reguleringer. I dag må en person som er blitt bitt, selv reise sak for domstolene og begjære en hund avlivet. Dette er en uholdbar tilleggsbyrde. Lovforslaget legger opp til at det er politiet som beslutter avlving, og så vil det være opp til eieren å påklage dette. Det er § 18 om avlving i ettertid som særlig tar sikte på denne situasjonen.

Etter Regjeringens forslag vil hovedregelen etter § 18 første ledd være at politiet har en skjønsmessig adgang til å beslutte avlving når det ikke framstår som et uforholdsmessig tiltak, dersom hunden har angrepet eller skadet et menneske eller hjortevilt, tamrein, husdyr eller annen hund. I tillegg foreslår Regjeringen regler i § 18 fjerde ledd om at avlving i noen situasjoner normalt bør skje, selv om det på ingen måte er tale om en absolutt regel. Dette er først og fremst situasjoner hvor hunden har påført barn vesentlig skade eller skadet tamrein og husdyr. Jeg har merket meg at flertallet ikke foreslår å lovfeste det forholdsmessighetskravet som det understreker i merknadene til § 18 fjerde ledd. Jeg oppfatter derfor flertallet slik at det understreker at heller ikke avlving etter § 18 fjerde ledd skal skje automatisk, men forutsette en konkret vurdering.

Det andre spørsmålet som har skapt stor debatt, er om enkelte typer hunder er mer farlige enn andre. Hunder blir avlet og holdt for forskjellige formål. Enkelte hundetyper har dessverre en forhistorie der de er blitt avlet og trent for kamp, mot hverandre, andre dyr eller mot mennesker. Da forbudet mot pitbullterrieren kom i 1991, var det bred enighet – også i hundeorganisasjonene – om at denne rasen hadde slike egenskaper at den ikke var ønsket i Norge. Allerede da ble det advart mot amerikansk staffordshire terrier, som kan forveksles med pitbullterrier. Noen av de samme synspunktene gjør seg gjeldende i forhold til staffordshire bullterrier. I enkelte miljøer blir disse hundetyperne og blandinger der disse inngår, holdt

og trent for forsvar og angrep. Disse hundene sprer frykt i sine nærområder og utsettes også selv for lidelser. Jeg konstaterer at komiteens flertall gjennom det som er avklart i debatten, ikke ønsker å lovfeste noe forbud, men at et forbud må fastsettes i forskrift. Regjeringen vil derfor sende på høring forslag til en slik forskrift på bakgrunn av komiteens synspunkter. Men for å sikre at loven kan tre i kraft uten at det oppstår noe tomrom, er det nødvendig at forskriften etter kamphundeloven kan fortsette å gjelde inntil en ny forskrift er vedtatt, og jeg oppfatter også at det er flertall i salen for det tilleggsforslag som er framsatt for å ivareta akkurat det formålet.

Regjeringen har i sitt lovforslag lagt vekt på å samle myndigheten etter hundeloven hos kommunen og politiet. Konflikter som følge av hundehold er i stor grad av lokal art. Spørsmålet om båndtvang eigner seg derfor i stor grad for kommunale regler. Kommunalt selvstyre er som kjent Regjeringens grunnholdning i en rekke saker. Jeg konstaterer at flertallet ønsker at det skal være adgang til å klage over slike forskrifter til fylkesmannen. Jeg vil bare bemerke at en klageadgang over forskrifter er noe spesielt i norsk forvaltningstradisjon.

Når det gjelder regler om båndtvang, foreslår komiteflertallet et nytt unntak i § 9 første ledd bokstav f. Forslaget vil gjøre at en hund fritt kan brukes til jakt, jakthundtrening og jaktprøver mellom 20. august og 1. april, og at båndtvang som kommunen har innført i friluft- og rekreasjonsområder eller av hensyn til husdyr på beite, ikke vil gjelde for slik bruk av en jakthund. Dette kan nok skape økte konflikter mellom hundeeiere på den ene siden og landbruksnæringen og turfolk på den annen. Det gjelder her spørsmål som kommunene etter mitt syn har de beste forutsetninger for å kunne vurdere.

Komiteflertallets forslag vil samlet sett kunne medføre en økt administrativ belastning på politiet og Politidirektoratet. Det vil i praksis kunne bety en mulig svekkelse av innsatsen til andre politiformål. Når komiteen i sine merknader uttaler at det bør være klageadgang til overordnet påtalemyndighet over umiddelbare polititiltak etter § 17, forstår jeg det slik at det er tale om klage til Politidirektoratet, siden det her er tale om politimessige forvaltningsvedtak som ikke har noe å gjøre med utøvelsen av påtalemyndighet. Men den justering som komiteen har gjort i innledningen til § 17 annet ledd, legger jeg ellers til grunn at politiloven vil kunne brukes som selvstendig hjemmel for umiddelbare inngrep.

Helt til slutt skal jeg si noe kort om de forslag til stortingsvedtak som komiteen eller dens flertall står bak. Dersom forslaget om å påby merking av hunder blir vedtatt, vil dette selvsagt bli fulgt opp av Regjeringen. Jeg vil derimot signalisere noen betenkeligheter ved forslaget om meldeplikt for helsepersonell og offentlige tjenestemenn som kommer over uforsvarlig hundehold i forhold til hvor de ellers ville ha lovbestemt taushetsplikt. Særlig når det gjelder helsepersonell, kan det være grunn til å advare mot uthuling av taushetsplikten, for at folk ikke skal la være å søke helsehjelp fordi de frykter at noe da vil komme til å skje med deres hund. Det var dette som gjorde at jeg – som det går fram av proposisjonen,

side 155 – ikke ville foreslå en plikt for leger til å melde fra til politiet om hundebitt. Jeg har selvfølgelig merket meg det forslaget som er fremmet, og at det forslaget vil få flertall her i salen i dag.

Til slutt vil jeg si følgende: Alt i alt vil komiteens forslag til ny hundelov, som i all hovedsak bygger på proposisjonen, gi et bedre regelverk for å forebygge og håndtere uheldige og farlige situasjoner, særlig mellom hund og menneske. Lovforslaget og komiteens innstilling viser at det er et stort ansvar å være hundeeier.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Knut Storberget (A): Siden regjeringskoalisjonens talsperson i saken, representanten Dybevig, har gjort et nummer av det, vil jeg gjerne få bekreftet av justisministeren om det har noen betydning at vi nå har et stortingsflertall som sier nei til forbud mot en rekke raser, når han skal utforme forskriftene fra departementet, og som han skal sende ut på høring. Har stortingsflertallets synspunkter i så måte noen betydning?

Det andre jeg synes det ville være naturlig å få en oppklaring på, er om Regjeringens forslag i forhold til muligheten for rettslig å overprøve vedtakene etter § 25 og hvor man skisserer en klagerett til tingretten, innebærer at man ikke har den vanlige forvaltningsmessige adgangen til å overprøve det rettslig.

Statsråd Odd Einar Dørum: Det er to spørsmål her.

Til det første spørsmålet: Gitt at Stortinget vedtar at man skal velge en forskrift, vil vi selvfølgelig følge den, men Regjeringen vil også legge debatten til grunn. Og i denne debatten har regjeringspartiene støttet et forslag som ville bety et forbud. Samtidig har representanten Thorkildsen, på vegne av SV, gitt klart uttrykk for synspunkter på enkelte raser. Det vil bety at de synspunktene selvfølgelig følger med i Regjeringens arbeid, men det vil ikke bli noen lettvinnt saksbehandling på dette. Vi er forpliktet til å fremme en forskrift som er grundig behandlet. Det er derfor det blir framlagt en overgangsregel her i dag. Det er selvfølgelig slik at den må vi styre etter.

Så kort: Regjeringens forslag om å bruke tingretten er jo å speilvende dagens situasjon. Der må den som er blitt utsatt for skade, gå til retten for å få medhold til avlivning. Så speilvender vi for å bruke rettsapparatet for eventuelt å stoppe politiets hjemmel. Vi har selv ment at det var en enkel prosedyre med rettslig sikkerhet.

Inga Marte Thorkildsen (SV): SV har et forslag inne som går på at forbudte dyr skal steriliseres, merkes og registreres. Jeg lurer på hvorfor det er et vanskelig forslag å støtte. Jeg lurer også på – i og med at departementet ivrer for et ganske omfattende forbud mot raser – hvordan man i praksis f.eks. skal forhindre at man avler på de rasene som er forbudt. Det skal jo være forbudt å avle på dem, men allikevel har det ikke vært stilt noen krav til registrering og sterilisering hittil. Hvordan skal man da opprettholde dette forbudet i praksis?

I tillegg vil jeg spørre statsråden om departementet har lært litt av denne prosessen i forhold til å være grundigere neste gang det kommer en lov til Stortinget, slik at vi slipper å bruke en masse tid på å flikke bort uklarheter, for det skaper bare en forsuret stemning i komiteen.

Statsråd Odd Einar Dørum: Til det første forslaget om umiddelbart å avlive dyr som etter Regjeringens forslag kunne blitt forbudt: Det er slik at vi foreslo overgangsregler som lot de dyrene som var der, leve. Vi hadde da den tillit til hundeholdere at det ville bli respektert. Vi fant ikke noen grunn til å gå så drastisk til verks. Konsekvensen var at de dyrene som var der, ville – så lenge de opptrådte på en fredelig måte – være der, men det var videre avl som var forbudt. Så vi har basert oss på tillit til hundeholder, som vi mente vi gav uttrykk for i vårt eget forslag.

Når det gjelder prosessen, mener vi at vi faktisk har gjort et meget omfattende arbeid. Temperaturen i debatten kan man lese seg fram til, men jeg må bare si at som statsråd har jeg iallfall registrert én ting med undring: Det har ikke kommet ett skriftlig spørsmål fra komiteen i denne saken. Det er selvsagt at spør komiteen om noe, stiller departementet opp på flekken. Men jeg opplever likevel at det er jobbet intenst i komiteen på basis av møter og dokumenter for å få til en bra lov, og det konstaterer jeg med glede, slik jeg også gjorde i mitt åpningsinnlegg.

Presidenten: Fleire har ikkje bede om ordet til replikk.

Grethe Fossli (A): Etter å ha hørt de fleste av innleggene i debatten her i kveld, har jeg lyst til å gå noen år tilbake og minne om hva som er grunnlaget for at vi i dag diskuterer forslag til ny hundelov.

I februar 1998 fremmet representanten Jon Olav Alstad og jeg Dokument nr. 8:71 om likebehandling av hunder som angriper bufe og barn. Det gjorde vi fordi vi hadde fått en rekke henvendelser fra foreldre med barn som hadde blitt bitt av hunder. Ingen av disse kunne vi lese noe særlig om i avisene. De store tragediene vi har hørt om, hendte senere. Årsaken til at disse foreldrene henvendte seg til oss, var at hundens eier ikke hadde hatt god nok kontroll på hunden eller hadde latt hunden være alene med barn uten tilsyn, og så hadde barnet fått bitt-skader.

Det vi ikke fikk henvendelser om, var bitt eller risp av valp som hadde hendt i forbindelse med lek eller småulykker, noe som ofte skjer når man har valp. Vi som er hundeeiere, vet at vi når vi har valper med tenner som klør, ikke kan unngå å bli bitt. Det har aldri vært snakk om slike tilfeller. Det fikk vi heller aldri henvendelser om.

Representanten Alstad og jeg var tilfreds da justiskomiteen etter å ha drøftet vårt forslag kom fram til at lovverket som omhandlet hund, var meget uoversiktlig og fordelt på mange lover. Jeg refererer: straffeloven § 354, som omhandler hunder som angriper mennesker, midlertidig lov om forbud mot innførsel, hold og avl av farlige

hunder, lov om ansvar for skade på bufe ved hund, lov om dyrevern, lov om dyrehelse, lov om reindrift, lov om skadeerstatning, viltloven og lov om miljøvern på Svalbard. Båndtvang for alle hunder, som gjelder fra 1. april til 20. august, er regulert i viltloven. Dette var altså alle de lovene som folk skulle forholde seg til. Det var ikke rart at de som hadde problemer, aldri fant fram, og at man ikke fikk gjort noe med det. Vi var derfor tilfreds da komiteen bad regjeringen vurdere en samordning av de lovene som omhandlet hund i lovverket, og vi var veldig tilfreds med den jobben som etter hvert ble gjort.

Like tilfreds er vi med at Justisdepartementet har fulgt opp og fremmet et forslag til egen hundelov, som nå er til behandling. Det har vært gjort en god jobb av mange i denne saken. Det har vært et meget stort engasjement i justiskomiteen. Det er vi veldig glad for. Men jeg er likevel noe overrasket over nivået på en del av debatten som har vært ute i hundemiljøet. Jeg har selv hatt hund i mange år, og jeg kjenner miljøene relativt bra. Jeg er veldig tilfreds med at Norsk Kennel Klub har holdt seg i skinnet og ført en debatt som har vært reell i denne situasjonen. Det er i andre miljøer at man har opplevd en overdrivelse som har vært ganske utrolig i en del sammenhenger. Jeg har lyst til å gi honnør til justisministeren som har greid å holde seg i skinnet gjennom en del av de debattene han har deltatt i. Det kan ikke ha vært lett.

Barn som var blitt angrepet og bitt, var altså utgangspunktet for vårt forslag den gangen. Jeg synes at man skal ha det i bakhodet når man også diskuterer de forslagene som ligger til behandling i dag.

Det er mange årsaker til at hunder biter, og vi kan diskutere hvorfor. Men hvis hundens eier hadde tatt ansvar, tror jeg de fleste av disse sakene hadde vært unngått.

Som hundeeier vet jeg hvor viktig det er at hunden kan være sammen med barn, og ikke minst at barn får anledning til å være sammen med hund. Det er god oppdragelse, men det må skje i kontrollerte former. Når barna blir store nok til å forstå, må de også få informasjon om hvordan de skal oppføre seg overfor hund. Små barn som ikke har mulighet til å lære slike ting, skal ikke være alene med hunder. Hvis alle hadde fulgt disse grunnreglene, hadde vi unngått veldig mange problemer.

I tillegg kan jeg opplyse Odelstinget om at næringskomiteen i dag har avgitt innstilling til St. meld. nr. 12, Om dyrehold og dyrevelferd. Hund er også omtalt der. Selv om vi ikke skal diskutere den i dag, men senere i neste uke, har en samlet komite nå gitt oppdretteren ansvaret for å gi god informasjon til dem som kjøper hund eller andre familie- eller kjæledyr. Det er viktig at de som kjenner den rasen de selger, vet at de selger en hund til rette type mennesker. Det samme gjelder også de som forhandler andre ting. Informasjon og kunnskapsoppbygging er nøkkelord i denne debatten. Jeg tror det er viktig at alle følger det.

A s m u n d K r i s t o f f e r s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Linda Cathrine Hofstad (H): Jeg har inntil nylig trodd at en hundeelsker var en hund som var forelsket i en annen hund. Men etter arbeidet med hundeloven og reaksjonene fra folk med hund har jeg skjönt at jeg tok grundig feil.

Det har vært et bredt engasjement om Regjeringens lovforslag. Det er positivt. En samlet lov gir tydeligere regler, og det er bra. Mange av de henvendelser som justiskomiteen har fått i denne saken, har vært fra folk som ønsker å få en samlet lov som kan forstås og som kan brukes.

Som dette lovforslaget viser, er det et stort ansvar å være hundeeier. For Høyre har det vært viktig å gi et bedre regelverk for å forebygge og håndtere uheldige og farlige situasjoner, særlig mellom hund og mennesker.

Komiteens flertall, Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Fremskrittspartiet, har holdt fanen høyt for å gjøre hundelovens innhold klarere. Med saksordfører Knut Storberget i spissen har flertallet hevdet at de er opptatt av ikke å skape unødige misforståelser i denne loven.

Nå har jeg brukt litt tid på å sette meg inn i denne loven, men for meg er det faktisk slik at med dette lovforslaget på bordet har det kanskje bare blitt enda mer forvirrende. Jeg skal ta et eksempel og lese flertallets forslag til ny § 14 tredje ledd bokstav b:

«Når en hund jager eller angriper tamrein eller husdyr som beiter lovlig, eller når hunden uprovosert angriper en annen hund, kan det utsatte dyrets eier, innehaver eller den som passer dyret, gjøre det inngrep mot hunden som fremstår som nødvendig for å avverge skade, så sant inngrepet ikke går lenger enn nødvendig og ikke utover det forsvarlige. Denne bestemmelsen kan ikke påberopes når det dyret som blir jaget eller angrepet urettmessig er kommet inn på eiendom som hundeholderen disponerer.»

Jeg mener at Arbeiderpartiet gjør akkurat det motsatte av det de sier, og at Storberget gjør det motsatte av det han har gått høyt på banen med. Hundeloven blir ikke klarere, og den forebygger ikke misforståelser, tvert imot. Man har faktisk etter min mening sørget for å gjøre loven enda mer forvirrende for folk.

Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Fremskrittspartiet innfører videre noe nytt i lovgivningen på dette punktet. De legger i sitt forslag inn en presisering om tamrein eller husdyr som «beiter lovlig». Da er spørsmålet mitt: Hvordan vet en tamrein at den beiter lovlig? Hva skjer med tamrein som ikke beiter lovlig, blir den fritt vilt? Jeg kan ikke se at presisjonsnivået på loven blir særlig bedre med dette endringsforslaget fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Fremskrittspartiet, og jeg tror dessverre heller ikke at jeg er alene om det.

Ursula Evje (FrP): Dette er en kommentar til representanten Thorkildsens definisjon av rase, hybrider og bastarder, for SV ønsker et forbud mot bl.a. ulvhybrider. Det er uklart hva SV mener med hybrider. Mener de renraset, i henhold til det som står i saksdokumentet fra

Regjeringen? Mener de det de sier med hybrider, eller mener de bastarder?

Direktoratet for naturforvaltning uttaler at det allerede er et forbud mot å krysse ulv og hund. Tsjekkoslovakisk ulvehund er en renrasert hund, og ikke hybrid. Ulvehybrider finnes ikke fordi ulv og hund er samme art. Det er blanding, med andre ord en bastard, og de er forplantningsdyktige. Det andre eksempelet er blanding av hest og esel, muldyr, som ikke er forplantningsdyktige. Det er en hybrid. Dersom det er slik at vi har ulvehybrider i Norge, er ikke dette noe problem, for de kan ikke formere seg videre, og vi ville veldig enkelt kunne utrydde dem.

SV ønsker videre et forbud mot amstaff fordi den av utseendet er lik pitbullterrier. Dette vitner om at SV åpenbart ikke har forstått at det pågår en utvidet kartlegging av DNA-info på amstaff. Dette unike DNA-materialet vil forsvinne, og det vil være helt umulig i framtiden å bruke DNA-opplysninger til å motarbeide hunder som er smuglet til Norge, eller som er avlet fram illegalt. Det må være klart at der det finnes forbud, utvikles det illegale markeder med høyere priser som følge av forbud og sjeldenhet. Jeg har sjelden sett så god drahjelp for å fremme ulovligheter som dette forslaget fra SV. Nå tror jeg ikke for alvor at SV ønsker å fremme illegale markeder, men det vil være en konsekvens av forslaget.

Som en saksopplysning vil jeg i tillegg vise til at jeg krysser grensen til Sverige minst tre ganger hver eneste måned med hunder i bilen. Jeg har kun én gang på tre år blitt stoppet av Tollvesenet på lovlig kryssested og bedt om å vise registreringsdokumenter, stamtavle og eierdokumenter på mine hunder. Dette sier meg at det å ta hunder fra Sverige, Finland eller Russland inn til Norge er så enkelt at det er helt latterlig. Vi vet at pitbull, f.eks., er lovlig i Sverige. Det er en helt lovlig rase å kjøpe i Sverige og kunne ta inn i Norge. Dette skaper et problem når vi ikke har DNA-materialet som er nødvendig for å skille dem ut. Det har vi forbudt ved å fjerne amstaff som rase.

Vi har videre kjempelang grense mot både Sverige, Finland og Russland. I Russland er det faktisk ingen forbud i det hele tatt. Derfor synes jeg det hadde vært en fordel når man går ut i pressen, og så sterkt som Thorildsen har gjort her i dag, at man ser litt mer på konsekvensene av de forslagene man virkelig kjemper for.

Ola Røtvei (A): Jeg har fulgt debatten om endringene i hundeloven utenfor dette huset. Faren for at jeg ikke har fått med meg alt, er absolutt til stede. Mitt inntrykk er at det i all hovedsak har dreid seg om raseforbudet. I første rekke har det dreid seg om farlige hunder, og kanskje lite om hvordan de utvikler seg til farlige hunder. Etter min oppfatning er lovendringene kanskje kommet på et noe spedt grunnlag. Lovendringene burde kanskje vært gjenstand for en bredere høringsrunde før de ble fremmet for Stortinget.

Det knytter seg stor og viktig interesse for hundehold i forbindelse med jakt og friluftsliv og fritidsaktiviteter. Dette synes jeg har kommet lite fram i den offentlige debat-

ten rundt endringene. Fra mitt ståsted har hundehold mange positive sider som har sin naturlige plass i det norske samfunn.

Jeg har vokst opp med jakthunder, og jeg har hatt jakthunder i hele mitt voksne liv. Kan du se for deg en vakker høstdag med fjellvidder i sin vakreste fargeprakt, en fuglehund i intenst søk og påfølgende sitrende stand før den får kommandoen om å reise fuglene? Et vakrere syn skal det letes lenge etter. Eller en klar høstdag hvor du sitter og lytter til harehundens klokkeklang i liene. For mange av oss er dette de store høydepunktene i året. Vi ser fram til det og trener våre hunder for at disse dagene skal bli minnerike og helsebringende for kropp og sjel.

Jeg vil påstå at de aller fleste hundeholdere er ansvarsbevisste. Jeg er klar over hvor vanskelig det er å ta en avgjørelse om at en hund må avlives, dersom den er en fare for sine omgivelser. Men dette er et ansvar enhver hundeeier må ta. Dette følger ubønnhørlig med når en anskaffer seg hund. Jeg har selv måttet ta slike avgjørelser. Her er det føre var-prinsippet som gjelder.

Jeg er enig med flertallet i at det er viktig at vi får en lovtekst som ikke skaper forvirring ute blant folk. Derfor er det viktig med de presiseringene som er gjort fra komiteen og flertallets side.

Jeg finner grunn til noen bemerkninger rundt bruken av båndtvang. Det er viktig at kommunene selv får muligheten til å definere og avgrense områder for bruk av båndtvang. Samtidig er det viktig at jakt- og friluftsinnteressene blir ivaretatt.

Under ekstraordinære forhold som gjør båndtvang påkrevd for å beskytte viltet, er det viktig at båndtvang fastsettes bare for de områdene hvor viltet en ønsker å beskytte, har sitt leveområde. Vi har i vinter sett at det enkelte steder ble innført båndtvang for å beskytte rådyr også i høyfjellet, hvor det naturlig nok ikke finnes rådyr. I slike tilfeller ville det være naturlig å gjøre unntak for områder over tregrensen.

Derfor er det viktig, som flertallet legger opp til, at det når det innføres båndtvang etter bokstav f § 6, innføres en mulighet for bl.a. en viltsaglig vurdering av kommunens vedtak gjennom en ankemulighet til fylkesmannen.

Det er videre positivt at komiteen fokuserer på mulighetene for å drive jakthundtrening, dressur og prøver. Det er riktig som det vises til, at fjellstyrene må ha den nødvendige kompetansen til å gi samtykke til trening av jakthunder innenfor allmenningens område. Dette er viktige aktiviteter for mange jakthundeiere som er med og utvikler et godt og positivt hundehold.

Til slutt vil jeg si at jeg virkelig håper at den debatten vi nå har hatt bl.a. i media, fører til at vi får en hundelov som forener og ikke splitter.

Reidun Gravdahl (A): «Jeg aldri mer vil hunden slå, men klappe varlig den», sang vi da jeg var barn. Med tanke på den utvikling i hundehold vi har hatt, bl.a. med kampsport, kan en undres på hvordan innholdet i en slik barnesang ville ha vært om den hadde vært laget i dag.

To av mine familiemedlemmer er hunder. Slik har det vært i mange år. De er våre beste venner og helt nødven-

dige på jakt, koselige som turkamerater og som fotomotiver. Slik er det for svært mange, og jeg er derfor svært glad for at muligheten til å kunne ha bikkja løs når en ferdes i skog og fjell, er sikret, og jeg vil berømme saksordfører for godt utført håndverk.

I utgangspunktet er det båndtvang hele året, i den forstand at du alltid skal ha kontroll på bikkja di. Vi sier «bikkje» på min kant av landet, men siden det heter lov om hundehold, blir det litt språkblending fra min side. Jeg forutsetter at bikkjene er dresserte til å kunne slippes – ikke bare med sauedressur som et krav, men alminnelig lydighet og gode vaner. Vi som har hund, vet at det er nødvendig å utføre dressur hele livet til bikkja. Da jeg var fast på Stortinget, og var borte fra hjemmet hele uka, måtte jeg drive aktiv dressur når jeg kom hjem. Bikkjene prøvde å overta min status i flokken ved å være u lydige, så det var noen runder med «sitt» og «dekk» og lydighetstrening stadig vekk.

Heller ikke jeg liker å møte fremmede lausbikkjer uten at eieren er i nærheten. En god bikkjeeier er du bare når du har orden på bikkja di. I utgangspunktet er det båndtvang hele året, det vil si at hvis du har bikkja løs, skal du være i nærheten, den skal lyde deg og du skal ha full kontroll.

Det er mye glede med å ha bikkje, men det er også et stort ansvar som man skal være seg bevisst. Vi har dessverre sett alvorlige hendelser ved uansvarlig hundehold. Det har bidratt til å utløse sterke negative følelser hos mange. Men det er eieren som har feilet, man kan ikke skyld på bikkja om den har en uansvarlig eier.

Det er bra at vi nå får klare regler for hvem som kan avlive ei bikkje. Unødvendig avlaving må ikke skje, samtidig som nødverge må sikres. Av og til sier ei bikkje fra når den føler seg truet, og det kan oppleves som truende av en som er litt redd bikkjer. Vi kan oppleve at ei bikkje knurrer når et barn i uvitenhet stikker den i øynene, lugger eller river den i halen. Etter mitt syn skal man aldri la små barn leke med hunder alene. De kan overse eller ikke forstå signaler som knurring og vising av tenner, og så risper eller biter kanskje bikkja i selvforsvar.

Utvidet båndtvang skal kunne brukes når det er nødvendig, etter kommunale vedtak og bruk av skjønn. Men kommunene må bruke skjønn med vett! Utvidet bruk av båndtvang i friluftsområder om høsten etter 20. august er utidig når en har sertifiserte, sauerene bikkjer. Det er noe annet når vilt må vernes på grunn av store snømengder om vinteren. Unødvendig bruk av båndtvang i tur- og friluftsområder gir bikkjer dårligere livskvalitet. Ei godt dressert bikkje – sammen med sin eier – i fri utfoldelse er en berikelse for helse og et godt liv.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Carsten Dybevig (H): Inga Marte Thorkildsen hadde krasse utfall mot undertegnede i debatten. Det dreide seg om spørsmålet om vi skal sterilisere hundene hvis man innfører et lovforbud mot dem. SVs forslag går altså ut på at man skal sterilisere dyrene, og at man skal ha et

«registreringsbevis som opplyser om eierens navn og adresse, og som viser at hunden er avlet, innført eller holdt før lovens ikrafttredelse». Og så sier SV følgende:

«Blir vilkårene overtrådt eller hundene angriper folk, skal hundene avlives ved vedtak av politiet.»

Det var det jeg kommenterte i sted, og det var det jeg mente var en uverdigg måte å behandle hundene på. Vi ønsker et lovforbud og sier det klart og tydelig. Arbeiderpartiet og SV prøver å tilsøre det gjennom sine merknader. Når man angriper en for ens «lemfeldige omgang med fakta», synes jeg også man bør lese og forstå sine egne merknader, som etter min oppfatning avslører uheldige konsekvenser om SVs forslag håndheves.

Knut Storberget (A): Egentlig skjønner jeg ikke hvorfor Høyres representanter i denne saken skal krisemaksimere og lage så mye konflikt ut av dette. Etter å ha hørt representanten Linda Cathrine Hofstad nå i stad framstille endringsforslagene nærmest dit hen at man bare skaper ny uklarhet, må jeg spørre: Hvorfor støtter Høyre da over 90 pst. av endringsforslagene som har kommet i justiskomiteen? Det gjelder

- endringsforslag i Innledende bestemmelser
- endringsforslag i Definisjonen, som er veldig viktig
- endringsforslag i forhold til båndtvang
- fjellstyrenes forvaltning
- endringsforslag i forhold til jakt og jakthundtrening
- endringsforslag i forhold til forskrift når det gjelder antall hunder, som er veldig viktig
- merking og pålegg overfor Regjeringen, støttet av Høyre
- doble strafferammer
- spørsmålet om avlivning

Også den viktige bestemmelsen i § 15 støttes fullt ut av Høyre.

Så havner man på denne § 14, hvor spørsmålet er om det beites lovlig eller ei. Er det liksom de ordene som skulle gjøre denne loven til en dårlig lov? Egentlig syns jeg justisministeren og en del andre talere har truffet spikeren ganske godt på hodet. Vi har klart å omforenes om en god lov, og signalet herfra i natt bør være at vi har klart å lage en lov som skal fungere ute.

Når det gjelder § 14, det med å beite lovlig, som er tatt inn i bestemmelsen, er det selvfølgelig ingen av oss i flertallskonstellasjonen som har ment at dyrene skal vite om de beiter ulovlig eller ei. Det har aldri vært noen problemstilling. Spørsmålet er om de som eier dyret, skal holde såpass styring på det at man sørger for at dyret befinner seg på et område hvor det har rett til å være. Det er ikke noe rart i det at noen av oss mener at hvis en hund jager en sau som har kommet inn på en annen manns eiendom, skal man ikke ha den samme retten til å gripe inn mot hunden som om man var utenfor gjerdet. Man skal ikke være født og oppvokst så langt utenfor Oslo eller Trondheim for å forstå en slik logikk.

Inga Marte Thorkildsen (SV): Jeg beklager å måtte skuffe forsamlingen, men jeg er nødt til å ta en liten oppklaring her, det gjelder representanten Carsten Dybevig.

Bare til opplysning kan jeg fortelle at i proposisjonen fra departementet står det i § 20, som omhandler Unntak fra forbudet mot farlige hunder, følgende under a):

«Blir vilkårene overtrådt eller hundene angriper folk, skal hundene avlives ved vedtak av politiet.»

Så står det under d):

«Blir de vilkår som er satt, overtrådt, kan hunden avlives eller pålegges utført fra riket ved vedtak av politiet.»

Det er altså tatt inn to ganger i unntaksbestemmelsene i § 20. Så tør jeg be om litt høyere presisjonsnivå i denne debatten! Det hadde vært fint.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2. (Votering, se side 635)

S a k n r . 3

Innstilling fra justiskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Karin S. Woldseth og Ulf Erik Knudsen om lov om endringer i lov om strafferegistrering 11. juni 1971 nr. 52. (Utvidet bruk av vandelsattest i forhold til personer som får ansvar for barn) (Innst. O. nr. 81 (2002-2003), jf. Dokument nr. 8:60 (2002-2003))

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt anledning til replikker etter de enkelte innlegg, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Knud Storberget (A): Jeg skal være veldig kort.

Flertallet i komiteen har i sine merknader, som det står å lese i innstillinga, falt ned på å fremme følgende forslag:

«Stortinget ber Regjeringen utforme forslag til lov-hjemmel som gir adgang for frivillige organisasjoner til å kreve begrenset politiattest av sine medarbeidere.

Stortinget ber Regjeringen fremme et slikt forslag så fort som mulig.»

Dette er en debatt som har fulgt oss i komiteen en stund og også vært ute i det offentlige rom. Jeg synes det er grunn til – og jeg tror det er en del av motivasjonen også for flertallet – å vise til de bemerkninger som er gjort av departementet i brevet til komiteen vedrørende saken som jo har mye fornuftig i seg, først og fremst påpekingen av at attest kan være et egnet virkemiddel, men ikke alene. Og det bør i aller høyeste grad diskuteres hvor grensene skal gå i forhold til kravet til attest. I så måte gir jo Fremskrittspartiets forslag, og også innstillinga, lite veiledning, hvor man bl.a. snakker om «å inneha stilling» i de frivillige organisasjonene. Da ville man jo raskt kunne utelukke en god del mennesker bare av den grunn. For det første er det god grunn til å diskutere – og det bør departementet se på i dette arbeidet – hvilke orga-

nisasjoner man kan tenke seg i forhold til et slikt attestkrav, og i så måte hvilket persongalleri som skal omfattes av dette. Komiteen har sagt at disse personene «i vesentlig grad» bør ha tillits- og ansvarsforhold overfor mindreårige, og det bør jo absolutt være et minimumskrav. Så må man også avklare spørsmålet rundt begrensninger i denne attesten – hva attesten skal inneholde. For Arbeiderpartiet har det ikke vært så viktig at man bryter med strafferegistreringslovens struktur, bare at man får dette på plass, og at det blir en hensiktsmessig ordning som kan fungere.

I den sammenheng har jeg lyst til til slutt å komme med et hjertesukk når det gjelder denne type debatter. Vi har en også i forhold til spørsmål om innsyn i registre osv. Det kunne kanskje vært hensiktsmessig å få en mer overordnet debatt i forhold til hvor man i det hele tatt skal kreve attest, istedenfor hele tiden å utvide området eller bare ta det stykkevis og delt ut fra at nye behov melder seg. For det er, slik også justisministeren er inne på i sitt svarbrev til komiteen, åpenbart behov for å sette en grense. Vi kan ikke ha et samfunn som til slutt baserer seg på at hver og en av oss må ha en eller annen chip i ryggen eller en attest i lomma for å vise at vi er dugandes folk. Vi ville ikke komme så langt med det heller, for de fleste av dem som begår overgrep, har ingen merknader på sine attester.

Linda Cathrine Hofstad (H): Barn og unge er sårbare. Derfor er det så viktig at barn og foreldre kan ha full tillit til de personer som arbeider med barn og unge. Høyre er opptatt av tryggheten til barna og vil gjøre det vi kan for å forhindre at personer som tidligere er straffet for sedelighetsforbrytelser, får oppgaver som kan sette barnas trygghet i fare.

I dag stilles det krav om politiattest for ansettelse i barnehager, i grunnskolen og innenfor barnevernstjenesten. Dette er et viktig forebyggende tiltak som kan hindre sedelighetsdømte i å få nærkontakt med barn på en måte som kan øke sjansen for overgrep.

Jeg vil understreke at et krav om politiattest alene ikke gir noen garanti for at en person er egnet til å arbeide med barn og unge. Den gir kun opplysninger om man tidligere er straffet eller er under etterforskning for slike forhold. Dessverre blir ikke alle saker anmeldt, og bevissene er ikke alltid tilstrekkelige til en fellende dom. Men i de tilfeller hvor framleggelse av politiattest kan hindre overgrep, er dette etter Høyres vurdering et viktig og riktig tiltak for visse grupper.

De fleste voksne innenfor idretten, speiderbevegelsen og andre organisasjoner deltar med ulønnet og uegennyttig innsats. Vi håper derfor at et krav om politiattest ikke vil virke hemmende og negativt for det frivillige engasjementet blant folk.

Det er derfor helt vesentlig det flertallet skriver i merknadene om viktigheten av at man avklarer for hvilke posisjoner i frivillige organisasjoner det kan kreves politiattest, og at det bør være et krav at stillingen «i vesentlig grad» innebærer et tillits- og ansvarsforhold overfor mindreårige. Dette gir politiet mulighet til å lage et klart

regelverk for å utstede politiattester og for at sensitive opplysninger ikke spres.

Det er også nødvendig at arbeidsgiver presiserer at kravet om politiattest må fastsettes i forkant fra oppdragsgivers side, for at de som søker jobb, kan likestilles.

Strafferegistreringsloven åpner i dag for at politiattest kan utstedes dersom det i lov eller med klar hjemmel i lov er fastsatt at en person må dokumentere at vedkommende har ført en hederlig vandel, ikke tidligere er straffedømt e.l. Også i forskriften til loven oppregnes nærmere angitte formål som utstedelse av slik attest skal tjene.

Til slutt vil jeg bare minne om at dette må være bare ett av mange tiltak for å forhindre at barn utsettes for overgrep. Jeg må også samtidig få lov til å si at jeg er glad for at en samlet justiskomite gjennom hele sitt arbeid i hvert fall i denne perioden prioriterer disse sakene så høyt.

Jan Arild Ellingsen (FrP): Det går mot natt, og jeg skal ikke tøyse det lenger enn høyst nødvendig. Men for Fremskrittspartiets del har det vært og vil det fortsatt være en viktig sak å kjempe for barns trygghet og sikkerhet. Det skal vi gjøre med alle de virkemidler vi har innenfor det lovverket som til enhver tid eksisterer i dette landet. Det vil tidvis kunne være slik at man oppdager en svikt i systemet, og da vil iallfall vi føle en forpliktelse til å gripe tak i det og prøve å gjøre endringer, for hele tiden å ha som mål at ting skal bli bedre og sikrere. Da blir jeg litt betenkt når representanten fra Høyre på nytt tar opp det forhold at man er redd dette skal virke hemmende. Å åpne for den tenkningen bekymrer meg i forhold til at da fokuserer vi på nytt på de voksne, man fokuserer på organisasjonene, at dette kanskje fører til færre frivillige. Men hvis noen av de færre frivillige er folk som ville ha utsatt barna for noe som vi ikke ønsker skal skje, er dette virkemidlet et veldig pluss, iallfall fra vårt ståsted.

Så var representanten Storberget inne på at det hadde vært hensiktsmessig å få en helhetlig debatt, og den tar vi gjerne. Den tar vi gjerne når den måtte komme. Det som iallfall er viktig, er at man hele tiden fokuserer på å ivareta barna. Som sagt, ingenting skal være uprøvd i forhold til det. Derfor er det kanskje Fremskrittspartiet som bør være aller mest glad for det resultatet som i dag foreligger her, for dette har vært en lang prosess i komiteen. Hvis de respektive partiene går i seg selv, kanskje med ett unntak, vil man se at det resultatet som ligger her nå, ikke er det som man åpenbart trodde på i utgangspunktet. Det har vært en prosess hvor partiene har gått i seg selv, men det resultatet som foreligger, synes vi langt på vei er blitt et godt resultat. Men det har jammen tatt sin tid i komiteen å enes om, i all hovedsak, det som ligger her nå. Det er tydelig at ting tar tid av og til, men når vi får tenkt oss om, gjør vi gode beslutninger. Det skal vi også gjøre i natt. Derfor skal jeg ikke dvele lenger ved dette, men jeg skal ta opp vårt mindretallsforslag, og når det motformodning har falt, vil vi subsidiært støtte flertallet.

Presidenten: Representanten Jan Arild Ellingsen har tatt opp det forslaget han refererte til.

Finn Kristian Marthinsen (KrF): En av de viktigste oppgavene vi har som politikere og som voksne, er å skape trygge oppvekstforhold for barna. Barn skal være trygge hjemme, i barnehagen, på skolen, sammen med ansatte i barnevernet og sammen med representanter for frivillige organisasjoner som driver barne- og ungdomsarbeid.

Vi bidrar til en slik trygghet ved å gi arbeidsgivere mulighet til å kreve politiattest som vilkår for visse ansettelse. Lovverket åpner for dette i dag. Krav om politiattest bør imidlertid også kunne stilles før ansettelse i stillinger i frivillig sektor som *i vesentlig grad* innebærer et tillits- og ansvarsforhold overfor mindreårige. Kristelig Folkeparti ønsker at Regjeringen så snart som mulig foretar de nødvendige regelendringer for å sikre dette.

Krav om politiattest for personer som arbeider med barn og unge, er et viktig tiltak for å hindre at overgrep skjer. Gjennom dette kan vi forhindre at personer som tidligere er straffet for sedelighetsforbrytelser, får oppgaver som bringer dem i kontakt med barn på en slik måte at overgrep kan finne sted.

Men det er naivt å tro at vi gjennom å åpne for krav om politiattest eliminerer muligheten for overgrep mot barn. En politiattest forteller kun hvorvidt en person er straffedømt tidligere, og kan derfor bare være ett av flere virkemidler for å forhindre at barn utsettes for overgrep. De aller fleste overgripere blir aldri avslørt, og et krav om politiattest vil av den grunn kun innebære at et fåtall overgripere utelukkes fra stillinger hvor kontakten med barn står sentralt. Jeg vil i denne sammenheng legge til at da vi forrige gang, for ikke så lenge siden, hadde debatt om dette med attest for mennesker som skulle være i kontakt med barn, understreket Kristelig Folkeparti det faktum at de fleste overgrep skjer der hvor det er et kjennsksforhold og kanskje også et slektskapsforhold mellom overgriper og barnet. Det er derfor nødvendig å være klar over at slike formaliteter som vi her legger opp til, har en begrenset effekt.

Det er imidlertid viktig at de frivillige organisasjonene får en begrenset mulighet til å kunne kreve politiattest av personer som man vurderer å ansette i stillinger som innebærer utstrakt kontakt med barn. Dersom frivillig sektor ikke gis denne muligheten, er sannsynligheten stor for at potensielle overgripere vil trekke mot frivillig sektor. Og det ønsker ingen av oss skal skje.

Jeg er glad for at et klart stortingsflertall stiller seg bak forslaget om å gi adgang for de frivillige organisasjonene til å kreve politiattest av en begrenset krets av sine medarbeidere. Dette er klart til det beste for barna.

Inga Marte Thorkildsen (SV): Fra SVs side synes vi dette er et riktig tiltak. Vi var usikre i begynnelsen nettopp av noen av de grunnene som representanten Storberget har trukket opp, som at det må gå en grense for hvor omfattende kravet om politiattest skal være, men først og fremst fordi vi var engstelige for at dette skulle bli en sovepute for organisasjonene.

Men så hadde vi møter, bl.a. med Redd Barna, og vi kom til den konklusjonen at når organisasjonene er så-

pass bevisste på at dette ikke skal bli en sovepute, var det riktig å gå inn for en hjemmel for organisasjonene til å kreve en begrenset politiattest. Jeg vil samtidig si at forslaget fra Fremskrittspartiet ønsker ikke organisasjonene at skal gjennomføres. I hvert fall ønsker ikke Redd Barna det, og det er fordi de er redde for at forslaget vil virke hemmende på det frivillige engasjementet, fordi det vil bli for byråkratisk rett og slett. De ønsker seg en annen variant. Det var derfor av hensyn til organisasjonenes ønsker vi fra SVs side valgte å formulere det som nå blir vedtatt.

Jeg skulle ønske det var et like sterkt engasjement som ble lagt for dagen i en del andre sammenhenger når det gjelder seksuelle overgrep mot barn, som dette forslaget fra Fremskrittspartiet, og som Fremskrittspartiet har kjempet gjennom over lang tid, bl.a. det som går på behandling av overgripere. Det at en del som sjøl har vært utsatt for overgrep, begår overgrep sjøl i voksen alder, synes jeg er et tema som vi definitivt bør ta tak i, særlig når vi vet at noen av de psykologene som driver med behandling av disse menneskene, bl.a. Thore Langfeldts stiftelse, Institutt for klinisk sexologi og terapi, sliter. Det er en del hindringer i veien for at de skal kunne gjøre en god jobb. Incestsentrene sliter. Også en del barnehager sliter økonomisk. Det tror jeg også er et problem på dette området som vi bør bry oss om, til tross for at mye av det ikke faller innunder akkurat justiskomiteens felt.

Vi er fra SVs side glad for at vi nå får gitt disse organisasjonene muligheten til å avkreve en begrenset politiattest, men vi understreker at det er bare et bitte lite virkemiddel som i seg sjøl ikke vil avdekke mer enn et fåtall av saker, og sannsynligvis nesten ingen.

Statsråd Odd Einar Dørum: Jeg er opptatt av tryggheten til barn og unge og er enig i at vi må gjøre det vi kan for å forhindre at personer som tidligere er straffet for sedelighetsforbrytelser, får oppgaver som bringer dem i kontakt med barn på en slik måte at nye overgrep kan finne sted. Det er viktig at vi kan ha full tillit til personer som arbeider med barn og unge, og ikke minst gjelder dette for situasjoner der den voksne tilbringer tid alene med barnet, uten kontroll fra andre. Krav om politiattest for ansettelse i barnehagen, i grunnskolen, innenfor barnevernstjenesten og ved opptak til studier der studenten kommer i kontakt med barnehagebarn mv., er skritt i riktig retning.

Jeg vil i denne sammenheng nevne at Justisdepartementet nylig har fastsatt en endring i strafferegistreringsforskriften som gir kommunene adgang til å kreve politiattest ved tilsetting av personer som skal yte tjenester til mindreårige etter lov om sosiale tjenester. Dette omfatter bl.a. avlastere og støttekontakter for funksjonshemmede og kronisk syke barn og barn med psykiske problemer. Forskriften, som er utarbeidet i samarbeid med Sosialdepartementet, trer i kraft 1. juni, og det er forutsatt at den senere skal avløses av en særskilt hjemmel i lov om sosiale tjenester.

Jeg vil også nevne at Justisdepartementet har hatt kontakt med Helsedepartementet vedrørende adgang til å

kreve politiattest ved ansettelse i helsevesenet. En politiattest til dette formålet vil trolig ikke være begrenset til kun å omfatte seksuelle overgrep mot barn, men bør også omfatte brudd på narkotikalovgivningen og vinningskriminalitet. Dette vil bli nærmere vurdert i det videre arbeidet.

Jeg vil imidlertid understreke på nytt at framleggelse av en «ren» politiattest ikke i seg selv er noen garanti for at vedkommende er skikket til å inneha oppgaver knyttet til arbeid med barn og unge. Poliattiattest vil kun opplyse om en person er tidligere straffet for nærmere angitte forhold, eller om vedkommende eventuelt er under etterforskning for slike forhold. Det er derfor grunn til å presisere at krav om politiattest bare må være et supplement til andre opplysninger om vedkommende, f.eks. opplysninger fra vedkommende selv eller fra vedkommendes referanser.

Når det gjelder flertallets forslag om en hjemmel som gir adgang for frivillige organisasjoner til å kreve begrenset politiattest av sine medarbeidere, vil jeg arbeide videre med dette og ta kontakt med berørte departementer og de frivillige organisasjonene.

Jeg har merket meg at organisasjonene selv ønsker en slik adgang, og at de vil samarbeide om å utvikle en egenerklæring som vil være egnet for alle med organisasjonsarbeid rettet mot barn og unge. Etter min vurdering vil en slik egenerklæring være et viktig supplement til en politiattest, og organisasjonene viser ved dette initiativet at de har en ansvarlig og seriøs holdning til spørsmålet.

Det vil være nødvendig å foreta en del avklaringer med hensyn til hvilke organisasjoner og virksomheter som skal kunne kreve politiattest, og hvilken posisjon vedkommende må ha for at det skal kunne kreves attest. Vi må heller ikke glemme at man ved utstedelse av politiattest sprer personsensitive opplysninger, og vi må forsikre oss om at opplysningene behandles, oppbevares og makuleres på en forsvarlig måte. Ettersom det trolig vil være snakk om et betydelig antall søknader i året, må de administrative og økonomiske konsekvensene utredes grundig.

Det vil være hensiktsmessig å nedsette en arbeidsgruppe med representasjon fra berørte departementer, Politidirektoratet og organisasjonene for å utarbeide utkast til en hjemmel for å kreve politiattest i disse tilfellene.

Jeg fant i grunnen å knytte disse korte merknadene til forslaget, slik at også Stortinget kan få en informasjon om hvordan man ønsker praktisk å jobbe videre med det.

La meg likevel si at mange av de synspunkter som representanten Storberget har fremmet, gir jeg min tilslutning til. Vi må generelt i samfunnet vårt vurdere når vi tror at det er ved lov og regler at vi gjør noe, eller når det er ved en mer dyptborende eksistensiell diskusjon, som – som for så vidt representanten Thorkildsen også var inne på – faktisk berører forhold som går noen så tett inn på klingen som det vi tar opp her.

Generelt tror jeg at lovregler er viktige for å fastsette normer. Men hvis normdebatten uteblir på alle andre måter, og muligheten til å forholde seg ellers blir borte, da

blir normene gjennom regler kun en ren formalitet, og i verste fall byråkrati. Men jeg oppfatter hensikten i denne saken, slik den er fremmet fra komiteens side, som noe annet, og som noe mer. Derfor tror jeg nok at de invitasjonene som er gitt her gjennom tidligere innlegg, bør gripes. Vi bør undersøke hvordan man kan gjøre det. Det kan jo være fullt ut mulig for representanter med kreativitet å fremme interpellasjoner. Det er en egnet form i Stortinget for å reflektere. Det er tydelig blitt slik at man ikke lenger presses til forslag, så det er faktisk mulig i den debattformen å reflektere over spørsmål som ikke lett får en slik behandling, hvis det enten er Dokument nr. 8-forslag eller knyttes til en budsjettssammenheng.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid begrenset til 3 minutter.

Trine Skei Grande (V): Jeg er helt enig i alle hensiktene bak dette og alle de edle tankene som har ligget bak det. Men jeg synes lell det var rett å holde et innlegg sett fra frivillighetens side, og ikke bare fra justispolitikken side.

Jeg tror ikke det er noen fare for at det blir færre frivillige, men jeg synes det også er viktig å ha en diskusjon om hva slags frivillighet man skal ha. Kroneksemplet på dette har oftest vært den eldre herren som meldte seg til frivillighetssentralen til frivillig arbeid og fikk beskjed om at det var en gammel dame som trengte hjelp til å klippe plenen. Og han møtte opp, men fikk beskjed om at han måtte skrive under taushetserklæring før han fikk begynne å klippe. Det er en byråkratisering av frivillighet, men det er også en mangel på tillit i frivilligheten som til slutt undergraver frivilligheten, hvis vi ikke får det til.

Frivillig arbeid er å stille opp for hverandre. Det å orke å stille opp for hverandre er snakk om motivasjon. Og skal man være motivert, må man ikke oppleve mistro. Det er et stort ideologisk skille mellom hvordan man rekrutterer ansatte, og hvordan man rekrutterer frivillige. Derfor synes jeg at man også må tenke over hvem det er som oftest jobber frivillig med barn. 80–90 pst. av dem som jobber frivillig med barn, er barnas foreldre. Det er mammaen til Stian og pappaen til Pål som stiller opp og gjør noe ekstra.

Skal vi få til grep der vi virkelig kan ta tak i de tingene vi alle er enige om at vi skal gjøre noe med, er det først og fremst ved å skolere organisasjonene i hva de skal lete etter, hva de skal finne, og hvordan de skal takle ulike situasjoner. Det er snakk om å bevisstgjøre dem som har tillitsverv i organisasjoner. Det er snakk om å jobbe mer i grupper og ikke jobbe enkeltvis. Det er også snakk om å gi barna mer makt i frivilligheten. Det å gi barn stemmerett i sine egne organisasjoner, det å gi barn mulighet til å kunne stemme ut de voksne som er litt ekle, tror jeg kanskje er et like viktig grep for å få fart på denne kampen som det en politiattest kan være. Det er de sammensatte grepene som gjør at vi kan ta dette ved rota og kan sikre ungenes rettssikkerhet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3. (Votering, se side 645)

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Vi skal votere i sakene nr. 1–3.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt fram ni forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Eva M. Nielsen på vegne av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet
  - forslagene nr. 2–9, fra Arne Sortevik på vegne av Fremskrittspartiet og representanten Jan Simonsen
- Forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet lyder:

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake med forslag til endringer av gjeldende privatskolelov som omfatter:

- skolemiljø, tilsvarende bestemmelser som er innført i opplæringsloven,
- lokaler tilpasset funksjonshemmede elever,
- elevenes rett til tilpasset opplæring,
- rett til særskilt opplæring for elever fra språklige minoriteter,
- elevenes rett til rådgivningstjeneste,
- skolens opplysningsplikt til barnevernet og sosialtaten.»

Forslag nr. 3, fra Fremskrittspartiet og representanten Jan Simonsen, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag til en felles opplæringslov for alle elever, og som omfatter både hjemmeundervisning, grunnskole og videregående opplæring.»

Forslag nr. 4, fra Fremskrittspartiet og representanten Jan Simonsen, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem sak om organisering og kompetanse i NOKUT. Stortinget legger til grunn at NOKUTs oppgaver også skal omfatte godkjenning og tilsyn av alle grunnskoler og skoler på videregående nivå.»

Forslag nr. 5, fra Fremskrittspartiet og representanten Jan Simonsen, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem egen sak med tiltak for å sikre bedre norskkunnskaper hos barn fra språklige minoriteter/barn med innvandrerbakgrunn.»

Forslag nr. 6, fra Fremskrittspartiet og representanten Jan Simonsen, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem sak om overføring av det totale økonomiske ansvaret for skole-skyssen for grunnskoleelever til kommunene. Stortinget forutsetter at saken også avklarer finansiering av skyss for elever med funksjonshemming eller midlertidig skade/sykdom, jf. opplæringsloven § 7-3, også når kommunegrenser eller fylkesgrenser krysses.»

Forslag nr. 7, fra Fremskrittspartiet og representanten Jan Simonsen, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem lovsak som sikrer at det etableres selvstendige driftsstyrer ved alle grunnskoler og videregående skoler i offentlig eie, og at representanter valgt av foreldre/foresatte utgjør et flertall i slike styrer.»

Forslag nr. 8, fra Fremskrittspartiet og representanten Jan Simonsen, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag til nytt finansieringssystem for grunnskoler og videregående skoler som baseres på at staten betaler skolepenger for eleven direkte til den skole eleven velger å gå på. Stortinget forutsetter at et slikt finansieringssystem også omfatter organisering og finansiering av skoleskyss.»

Forslag nr. 9, fra Fremskrittspartiet og representanten Jan Simonsen, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem sak med endring av opplæringslovens §§ 2-12, 2-13, 14-1 og 14-2 som er tilpasset innholdet i lov om frittstående skoler med hensyn til godkjenning og tilsyn.»

Disse forslagene blir i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slike vedtak:

A .

L o v

om frittstående skolar (friskolelova)

Presidenten: Presidenten vil først la votere over hele forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen. Forslaget lyder:

«§ 1-1 annet ledd punkt f) skal lyde:

For øvrig skal også opplæringslova § 1-2 leggjast til grunn med nødvendig tilpassing for skolar som er baserte på eit religiøst/pedagogisk alternativ.

§ 1-2 første ledd annet punktum skal lyde:

Lova gjeld også opplæring i heimen.

§ 2-1 skal lyde:

Frittstående skolar og heimeundervisning som oppfyller dei krava som følgjer av lova, har rett til godkjenning og offentlig tilskot. Den enkelte skolen må gi opplæring på norsk eller samisk. Foreldre eller føresatte med barn i opplæringspliktig alder som anten sjølv eller ved andre vil syte for undervisning utanom skole (heimeundervisning) skal melde dette skriftleg til bustadkommunen.

Retten til godkjenning gjeld også for norske frittstående skolar i utlandet og internasjonale frittstående skolar i Norge.

Vurdering og godkjenning av frittstående skolar etter denne lova og av private skolar i iht. opplæringslovas § 2-12 skal gjerast av NOKUT. Heimeundervisning treng ikkje førehandsgodkjenning, men kommunen skal føre tilsyn med at opplæringa er forsvareleg.

§ 2-2 utgår.

§ 2-3 første og annet ledd skal lyde:

Skolen skal drive verksemda si etter læreplanar godkjende av NOKUT.

Det må gå fram av planen kva slag vurderingsformer og dokumentasjon skolen skal nytte. Frittstående skolar skal anten følgje den læreplanen som gjeld for offentlege skolar eller læreplanar som på annan måte sikrar elevane minst jamngod opplæring. Frittstående skolar som er oppretta av religiøse og/eller etiske grunnar eller oppretta som eit fagleg-pedagogisk alternativ, kan likevel gjere unntak frå dei offentlege planane der dette er grunnlagt med formålet til skolen.

§ 3-1 fjerde ledd skal lyde:

Melding om inntak av elevar skal sendast til heimkommunen for elevar i grunnskolar og til heimfylket for elevar i vidaregåande skolar.

§ 3-3 første ledd skal lyde:

Ein elev som får plass ved ein skole som er godkjend etter denne lova, har rett til å fullføre opplæringa si ved skolen, så langt skolen er godkjend. Når omsynet til dei andre elevane tilseier det, kan ein skole i særlege tilfelle likevel avslutte opplæringa for eleven. Heimkommunen eller eleven sin eigen fylkeskommune har plikt å sørgje for opplæring. Skolen gjer vedtak og fylkesmannen er klageinstans.

§ 3-3 tredje ledd utgår.

§ 3-3 fjerde ledd blir tredje ledd og annet punktum skal lyde:

Fylkesmannen gjer vedtak.

§ 3-10 annet og tredje ledd skal lyde:

Når ein elev i vidaregåande skole vedvarande har vist ei fremferd som i alvorleg grad går ut over orden og arbeidsro på skolen, eller når ein elev alvorleg forsømmer pliktene sine, kan skolen vedta at eleven skal visast bort frå resten av det kurset eleven er teken inn på. I samband med eit vedtak om bortvising for resten av lengda på kurset kan fylkesmannen også vedta at eleven skal miste retten til vidaregåande opplæring etter opplæringslova § 3-1.

Manglande betaling av skolepengar, samt motarbeiding av pedagogikk eller det religiøse og/eller etiske grunnlaget som skolen bygger på frå elevar og/eller foreldre, kan også føre til bortvising.

§ 5-1 skal lyde:

Kvar skole skal ha eit styre valt av eigaren som fastset kor mange medlemmer og varamedlemmer styret skal ha. Med samtykke frå departementet kan to eller fleire skolar ha felles styre. Foreldre/føresatte skal ha minst 2 representantar valde av desse, elevane skal ha minst 2 representantar valde av og blant desse og tilsette skal ha minst 2 representanter valde av og blant desse.

Ved handsaming av saker der det gjeld teieplikt etter lov og forskrift, skal styret sørgje for at styremedlemmer under aldersgrensa for å vere myndige må forlate møtet.

§ 5-4 første ledd første punktum skal lyde:

Ved kvar skole skal det vere foreldreråd, der alle foreldre som har barn i skolen, er medlemmer.

I § 6-1 endres punkt 1) 100 pst. i stedet for 85 pst., punkt 2) 100 pst. i stedet for 75 pst., punkt 3) 100 pst. i stedet for 85 pst., punkt 4) 100 pst. i stedet for 85 pst. og punkt 5) 100 pst. i stedet for 85 pst.

§ 6-2 annet ledd skal lyde:

Skolen som tek imot offentlege tilskot som ikkje dekkjer alle driftsutgifter, kan krevje inn skolepengar. Skolepengane må ikkje setjast høgare enn det som trengst for saman med statstilskotet anten å dekkje driftsutgifter som svarer til utgiftsnivået ved tilsvarande offentleg skole som det er naturleg å samanlikne med, eller driftsutgifter som naturleg følgjer av skolen sitt formål og/eller pedagogikk. Dersom styret fastset skolepengar baserte på ei utgiftsramme på meir enn 1/8 ut over utgiftsnivået ved offentleg skole som det er naturleg å samanlikne med, trengst det godkjenning av departementet.

§ 7-2 skal lyde:

NOKUT fører tilsyn med skolar godkjende etter denne lova samt private skolar godkjende etter opplæringslova § 2-12, og skal i den samanhengen ha tilgjenge til skoleanlegg og dokumentasjon.

Dersom det blir oppdaga forhold som står i strid med denne lova eller forskrifter gjevne med heimel i lova, kan departementet gi pålegg om å rette på forholda.

NOKUT varslar departementet om at tilskot vil bli halde attende dersom pålegg om korrigeringar ikkje blir fulgte opp eller at godkjenning vil bli dregen attende med tilhøyrande bortfall av offentleg tilskot.

Foreldrerådet skal ha myndigheit til å ha foreldretilsyn med skolen med valde representantar. Rapport frå foreldretilsyn skal behandlast av skolen sitt styre. Foreldrerådet kan også sende rapport frå eige tilsyn til offentleg tilsynsorgan.

NOKUT fører også tilsyn med heimeundervisning der det skal nyttast godkjende tilsynskyndige.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet og representanten Jan Simonsen ble med 57 mot 12 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 00.45.42)

Videre var innstillet:

Kapittel 1 Formålet med og verkeområdet for lova

§ 1-1 Formålet med lova

Formålet med denne lova er å medverke til at det kan opprettast og drivast frittstående skolar, mellom anna skolar oppretta av religiøse og/eller etiske grunnar og skolar oppretta som eit fagleg-pedagogisk alternativ, slik at foreldre og elevar kan velje andre skolar enn dei offentlege, jf. lov 21. mai 1999 nr. 30 om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett § 2 nr. 2.

Opplæringa ved skolar som blir godkjende etter lova her, skal ta sikte på:

- a) å utvikle personlegdommen, talentet og dei mentale og fysiske evnene til elevane,
- b) å utvikle respekt for menneskerettane, grunnleggjande fridommar og for dei prinsippa som pakta til Dei sameinte nasjonane vernar om,
- c) å utvikle respekt for foreldra og den kulturelle identiteten, språket og verdiane til eleven, for dei nasjonale verdiane i det landet der eleven bur, og respekt for kulturar som er ulike hans eller hennar eigen,
- d) å førebu eleven til eit ansvarleg liv i eit fritt samfunn i ei ånd av forståing, fred, toleranse, likestilling mellom kjønna og venskap mellom alle folkeslag, etniske, nasjonale og religiøse grupper og personar som høyrer til urfolk,
- e) å fremje respekten for naturmiljøet.

Det skal leggjast vekt på å skape godt arbeidsmiljø og gode samarbeidsformer mellom lærarar og elevar og mellom skole og heim. Alle som er knytte til skolen, skal arbeide for å hindre at elevane kjem til skade eller blir utsette for krenkjande ord eller handlingar.

§ 1-2 Verkeområdet

Lova gjeld godkjenning med rett til offentleg tilskot for frittstående grunnskolar og frittstående skolar som gir vidaregåande opplæring, og vilkår for å få slikt tilskot.

Frittstående skolar er skolar som er i privat eige, og som blir godkjende etter denne lova.

Lova gjeld ikkje skolar som er omfatta av lov 8. juni 1984 nr. 64 om folkehøgskolar, lov 28. mai 1976 nr. 35 om voksenopplæring eller skolar som er godkjende etter opplæringslova § 2-12. Lova gjeld heller ikkje skolar som blir drivne av politiske grupper eller parti på partipolitisk grunnlag.

§ 1-3 Definisjonar

Med heimkommune og heimfylke i denne lova er meint den kommunen eller fylkeskommunen som har ansvaret etter opplæringslova § 13-1 og § 13-3.

Kapittel 2 Godkjenning med rett til tilskot

§ 2-1 Godkjenning av grunnskolar

Frittstående grunnskolar som oppfyller dei krava som følgjer av lova, har rett til godkjenning og offentlege tilskot. Den enkelte skolen må gi opplæring på norsk eller samisk.

Retten til godkjenning gjeld berre dersom etableringa av skolen ikkje vil medføre vesentlege negative følgjer for vertskommunen. Vertskommunen skal gi fråsegn før departementet gjer vedtak i saka.

Retten til godkjenning, jf. første og andre ledd, gjeld ikkje norske frittstående grunnskolar i utlandet, internasjonale frittstående grunnskolar i Noreg og grunnskolar oppretta for funksjonshemma. Departementet kan likevel, etter ei samla vurdering, godkjenne slike skolar. Før ein internasjonal frittstående grunnskole eller ein grunnskole for funksjonshemma blir godkjend, skal vertskommunen gi fråsegn i saka.

§ 2-2 Godkjenning av vidaregåande skolar

For å bli godkjend med rett til tilskot etter denne lova må den vidaregåande skolen anten vere:

- a) oppretta av religiøse og/eller etiske grunnar,
- b) eller oppretta som eit fagleg-pedagogisk alternativ,
- c) eller oppretta for undervisning av norsk ungdom i utlandet,
- d) eller oppretta for å fylle eit kvantitativt undervisningsbehov,
- e) eller ha til føremål å gi vidaregåande yrkesretta undervisning som ikkje blir gitt ved vidaregåande offentlege skolar.

Vertsfylket skal gi fråsegn før departementet gjer vedtak i saka.

Vedkomande departement avgjer i kvart enkelt tilfelle om skolen tilfredsstillar krava etter denne lova, og om skolen etter ei samla vurdering skal godkjennast med rett til tilskot. For skolar som søker godkjenning etter bokstav a eller b, skal det ikkje leggjast einsidig vekt på nedgang i elevtalet for fylkeskommunen i den samla vurderinga.

§ 2-3 Innhald og vurdering

Skolen skal drive verksemda si etter læreplanar godkjende av departementet. Det må gå fram av planen kva slag vurderingsformer og dokumentasjon skolen skal nytte. Frittstående grunnskolar skal anten følgje den læreplanen som gjeld for offentlege grunnskolar, eller læreplanar som på annan måte sikrar elevane jamgod opplæring, jf. opplæringslova § 2-1 første ledd. Elles har skolen sin undervisningsfridom.

Frittstående vidaregåande skolar godkjende etter § 2-2 bokstav a til d skal gi elevane opplæring i samsvar med den generelle delen av læreplanen og dei fagspesifikke læreplanane for den offentlege skolen. Skolar godkjende etter § 2-2 bokstav a og b kan likevel gjere unntak frå dei offentlege planane der dette er grunngitt med formålet til skolen. Frittstående skolar godkjende etter § 2-2 bokstav e skal ha læreplanar som er på nivå med offentleg vidaregåande opplæring.

Departementet kan gi forskrifter om vurdering av elevar, klage på vurdering, eksamen og dokumentasjon.

§ 2-4 Undervisningsrom, utstyr og skolemiljø

Undervisningsrom og utstyr skal godkjennast av departementet.

Opplæringslova kapittel 9A gjeld også for skolar godkjende etter lova her.

Kapittel 3 Elevane

§ 3-1 Inntak av elevar

Dei frittstående skolane skal ha heile landet som inntaksområde. Dei skal stå opne for alle som fyller vilkåra for inntak i offentlege skolar. Dette gjeld òg norske skolar i utlandet og internasjonale skolar i Noreg.

Søklarar med rett til opplæring etter opplæringslova skal i alle høve prioriterast føre andre søklarar. Skolane skal ha eit inntaksreglement som viser prioriteringa av

søklarar, dersom søkinga er større enn kapasiteten til skolen. Reglementet skal fastsetje ei prioritering ut frå saklege omsyn.

Skolen skal ha eit inntaksreglement som ligg innanfor den avgrensinga som følgjer av første og andre ledd. Skolen avgjer i samsvar med reglementet kven av søklarane som skal takast inn.

Melding om inntak av elevar i grunnskolar skal sendast til heimkommunen til eleven. Melding om inntak til vidaregåande skolar som er godkjende etter § 2-2 bokstavane a-d skal sendast til heimfylket til eleven.

Ved avgjerd etter desse reglane gjeld forvaltningslova. Avgjerd om inntak er eit enkeltvedtak, jf. forvaltningslova § 2. Departementet er klageinstans.

Når det gjelder skolar for funksjonshemma og yrkesvalhemma, kan departementet gi dispensasjon frå reglane i andre leddet.

§ 3-2 Rett og plikt til opplæring

Elevar i grunnskolar som er godkjende etter denne lova, oppfyller si plikt til grunnskoleopplæring etter opplæringslova § 2-1.

Elevar i vidaregåande skolar som er godkjende etter denne lova, nyttar retten sin til vidaregåande opplæring etter opplæringslova § 3-1.

§ 3-3 Skolegangen

Ein elev som har fått plass ved ein grunnskole som er godkjend etter denne lova, har rett til å fullføre opplæringa si ved skolen, så langt skolen er godkjend. Når omsynet til dei andre elevane tilseier det, kan ein grunnskoleelev i særlege tilfelle likevel flyttast til ein offentleg skole i heimkommunen. Før det blir gjort enkeltvedtak om å flytte ein elev, skal ein ha prøvd andre tiltak. Heimkommunen gjer vedtak. Departementet er klageinstans.

Opplæringslova § 2-1 tredje ledd om utsett skolestart og tidlegare skolestart og § 2-1 fjerde ledd om heilt eller delvis fritak frå opplæringsplikta gjeld tilsvarande for elevar i grunnskolar som er godkjende etter denne lova. Heimkommunen gjer vedtak. Departementet er klageinstans.

Ein elev som har fått plass ved ein vidaregåande skole som er godkjend etter denne lova, har rett til å fullføre skoleåret eller vedkomande kurs med mindre eleven kan visast bort, jf. § 3-10.

Opplæringslova § 3-1 fjerde ledd om omval gjeld tilsvarande for elevar i vidaregåande skolar som er godkjende etter denne lova. Fylkeskommunen gjer vedtak.

§ 3-4 Tilpassa opplæring

Opplæringa skal tilpassast evnene og føresetnadene hjå den enkelte eleven.

§ 3-5 Særleg opplæring for elevar frå språklege minoritetar

Elevar ved grunnskolar godkjende etter denne lova som har eit anna morsmål enn norsk eller samisk, har rett til nødvendig morsmålsopplæring, tospråkleg fagopplæring og særskild norskopplæring til dei har tilstrekkelege

kunnskapar i norsk til å følgje den vanlege opplæringa i skolen. Heimkommunen til eleven gjer vedtak og dekkjer utgiftene til slik opplæring. Departementet er klageinstans.

Morsmålsopplæringa kan leggjast til ein annan skole enn den eleven til vanleg går ved.

Når opplæringa ikkje kan givast av eigna undervisningspersonale, skal skolen og kommunen så langt mogleg leggje til rette for anna opplæring tilpassa føre-setnadene til elevane.

§ 3-6 *Spesialundervisning og PP-teneste*

Opplæringslova § 5-1 om rett til spesialundervisning, § 5-3 om sakkunnig vurdering, § 5-4 om saksbehandlinga i samband med vedtak om spesialundervisning og § 5-5 om unntak frå reglane om innhaldet i opplæringa gjeld tilsvarende.

Heimkommunen eller heimfylket til eleven, jf. § 1-3, sørgjer for at det blir utarbeidd sakkunnig vurdering, gjer vedtak om spesialundervisning og dekkjer utgiftene til slik opplæring. I tvilstilfelle avgjer departementet kven som er ansvarleg for kostnadene. Departementet har tilsvarende ansvar for elevar ved norske skolar i utlandet.

Departementet kan gi forskrift om gjennomføring av reglane om spesialundervisning.

Departementet er klageinstans for klage over kommunale og fylkeskommunale enkeltvedtak om spesialundervisning.

Reglane i denne paragrafen gjeld ikkje for skolar som er godkjende etter § 2-2 bokstav e, og opplæringstilbod som er spesielt organiserte for vaksne.

Den pedagogisk-psykologiske tenesta i vertskommunen skal hjelpe skolen i arbeidet med kompetanseutvikling og organisasjonsutvikling for å leggje bette til rette for elevar med særlege behov.

§ 3-7 *Skyss m.m.*

Elevane har rett til skyss etter reglane i opplæringslova § 7-1 første og andre ledd om skyss i grunnskolen, § 7-2 første ledd om skyss i den vidaregåande skolen, § 7-3 om skyss for funksjonshemma og mellombels skadde eller sjuke og § 7-4 om reisefølgje og tilsyn. Retten til skyss, reisefølgje og tilsyn for elevar i frittstående grunnskolar gjeld berre innanfor kommunegrensa i den kommunen der eleven bur. For elevar i frittstående vidaregåande skolar gjeld retten til skyss, reisefølgje og tilsyn berre innanfor fylkeskommunegrensa i den fylkeskommunen der eleven bur.

Heimkommunen eller heimfylket til elevane gjer vedtak om skyss, og dekkjer utgifter etter reglane i opplæringslova § 13-4. Departementet er klageinstans ved klage over kommunale og fylkeskommunale vedtak om skyss i grunnskolen. Fylkeskommunen er klageinstans ved klage på vedtak om skyss i vidaregåande skolar.

Norske grunnskolar i utlandet får statstilskot med 85 prosent til skyss og innlosjering for elevane. Departementet kan gi forskrifter om utrekning av skyssavstanden og utgiftsgrunnlaget for skyss og innlosjering.

Departementet kan gi forskrifter om skoleskyss og skyssgodtgjersle, og om at skyssbehovet til elevane i vidaregåande skolar i særskilde tilfelle kan dekkjast på andre måtar.

Reglane i denne paragrafen gjeld ikkje i skolar som er godkjende etter § 2-2 bokstav e, og opplæringstilbod som er spesielt organisert for vaksne.

§ 3-8 *Helsetilsyn*

Forskrift gitt i medhald av lov 19. november 1982 nr. 66 om helsetenesta i kommunane § 1-3 fjerde ledd gjeld for elevar i frittstående skolar. Kommunen der skolen ligg, har ansvaret for å gjennomføre helsetenesta i samsvar med gjeldande lov. Kommunane skal dekkje utgifter for helsetenesta ved frittstående skolar etter same reglar som for offentlege skolar.

§ 3-9 *Ordensreglement og liknande*

Kvar skole skal ha eit reglement med reglar om elevane sine rettar og plikter så langt dei ikkje er fastsette i lov eller på annan måte. Reglementet skal innehalde reglar om åtferd, reglar om kva tiltak som skal kunne brukast mot elevar som bryt reglementet, og reglar om framgangsmåten når slike saker skal behandlast.

Reglementet skal gjerast kjent for elevane og foreldra. Fysisk refsing eller anna krenkjande behandling må ikkje nyttast. Før det blir teke avgjerd om refsing, blant anna om bortvising eller tap av rettar, skal eleven ha høve til å forklare seg munnleg for den som skal ta avgjerda.

§ 3-10 *Bortvising av elevar og tap av rettar*

Skolen kan fastsetje i ordensreglementet at elevar som alvorleg eller fleire gonger bryt reglementet, kan visast bort frå undervisninga. På klassetrinna 1-7 kan elevar visast bort for enkelttimar eller for resten av dagen, og på klassetrinna 8-10 kan elevar visast bort i inntil tre dagar. Elevar i vidaregåande opplæring kan visast bort i inntil fem dagar. Den daglege leiaren av skolen vedtek sjølv bortvising etter å ha rådført seg med lærarane til eleven. Foreldra til elevar på klassetrinna 1-7 skal varslast før det blir sett i verk bortvising for resten av dagen.

Når ein elev i vidaregåande skole vedvarande har vist ei framferd som i alvorleg grad går ut over orden og arbeidsro på skolen, eller når ein elev alvorleg forsømmer pliktene sine, kan eleven etter vedtak av fylkeskommunen visast bort frå resten av det kurset eleven er teken inn på. I samband med eit vedtak om bortvising for resten av lengda på kurset kan fylkeskommunen også vedta at eleven skal miste retten til vidaregåande opplæring etter opplæringslova § 3-1. Fylkeskommunen kan ikkje overlate til skolen å gjere vedtak etter leddet her om bortvising eller tap av retten til vidaregåande opplæring.

Manglande betaling av skolepengar kan føre til bortvising.

Før det blir gjort vedtak om bortvising eller tap av rettar, skal ein vurdere å bruke andre hjelpe- eller refsingstiltak.

Ved avgjerd etter desse reglane gjeld forvaltningslova. Avgjerd om bortvising og tap av retten til vi-

daregåande opplæring er enkeltvedtak, jf. forvaltningslova § 2. Departementet er klageinstans.

§ 3-11 Rådgiving

Elevane har rett til nødvendig rådgiving om utdanning, yrkestilbod og yrkesval og om sosiale spørsmål. Departementet kan gi nærare forskrifter.

§ 3-12 Fritak frå religiøse aktivitetar m.m.

Opplæringslova § 2-4 fjerde og femte ledd om fritak frå religiøse aktivitetar m.m. gjeld tilsvarande for elevar i grunnskolar godkjende etter lova her. Retten til fritak frå religiøse aktivitetar m.m. gjeld likevel ikkje for elevar i grunnskolar som er oppretta av religiøse og/eller etiske grunnar.

Ved avgjerd etter desse reglane gjeld forvaltningslova. Avgjerd om fritak frå religiøse aktivitetar m.m. er eit enkeltvedtak, jf. forvaltningslova § 2. Departementet er klageinstans.

§ 3-13 Permisjon frå den pliktige grunnskoleopplæringa

Når det er forsvarleg, kan skolen etter søknad gi den enkelte eleven i grunnskolen permisjon i inntil to veker.

Kapittel 4 Personalet i skolen

§ 4-1 Leiing

Kvar skole skal ha ei forsvarleg fagleg, pedagogisk og administrativ leiing.

Skolen skal ha ein dagleg leiar.

§ 4-2 Kompetansekrav til undervisningspersonalet

For undervisningspersonalet ved skolar som er godkjende etter lova her, gjeld dei kompetansekrava som følgjer av § 10-1 i opplæringslova med tilhøyrande forskrift.

For undervisningspersonalet ved skolar som er godkjende etter § 2-2 bokstav e, fastset styret krav til kompetanse, dersom departementet i det einskilde tilfelle ikkje fastset noko anna.

Dersom det ikkje er søkjarar som fyller kompetansekrava etter første og andre ledd, kan andre tilsetjast mellombels. Med mindre det er avtalt ein kortare tilsetjingsperiode, skal tilsetjinga vare til og med 31. juli.

Ved tilsetjing av undervisningspersonale ved skolar som representerer eit fagleg-pedagogisk alternativ, kan departementet også godkjenne alternative kompetansekrav til dei som følgjer av § 10-1 i opplæringslova med tilhøyrande forskrift. Ved tilsetjing av undervisningspersonale ved skolar som representerer eit religiøst/etisk alternativ, kan departementet også godkjenne tilleggskompetansekrav til dei som følgjer av § 10-1 i opplæringslova med tilhøyrande forskrift. Ved tilsetjing gjeld arbeidsmiljølova § 55a.

§ 4-3 Krav om politiattest

Den som skal tilsetjast i ein grunnskole godkjend etter lova her, må leggje fram politiattest. Attesten skal vise om vedkommande er sikta, tiltalt eller dømd for seksuelle

le overgrep mot barn. Personar som er dømde for seksuelle overgrep mot barn, kan ikkje bli tilsette.

Styret kan krevje politiattest etter første ledd også for andre personar som regelmessig oppheld seg i grunnskolen.

Departementet kan gi nærare forskrifter.

§ 4-4 Lønns- og arbeidsvilkår

Ved skolar som er godkjende etter denne lova, skal undervisningspersonalet ha rett til lønns- og arbeidsvilkår som i tilsvarande offentlege skolar. Ved skolar godkjende etter § 2-2 bokstav e fastset styret lønns- og arbeidsvilkår.

Kapittel 5 Styrings- og rådsorgan

§ 5-1 Styret

Som øvste ansvarlege organ skal kvar skole ha eit styre. Styret er valt av eigaren, som fastset kor mange medlemmer og varamedlemmer styret skal ha. Med samtykke frå departementet kan to eller fleire skolar ha sams styre. Rett til å vere til stades på møte i styret, til å seie meininga si og få denne tilført protokollen, har:

- ein representant oppnemnd av vertskommunen når det gjeld ein grunnskole, ein representant oppnemnd av fylkeskommunen når det gjeld skolar godkjende etter § 2-2 bokstavane a til d,
- ein representant for elevrådet ved skolar som har slikt råd,
- ein representant frå foreldrerådet ved skolar som har slikt råd,
- ein representant for lærarane ved skolen,
- ein representant for andre tilsette ved skolen,
- dagleg leiar av skolen.

Departementet kan i særskilte tilfelle gi dispensasjon frå bokstavane a til f.

Ved handsaming av saker der det gjeld teieplikt etter lov og forskrift, skal styret sørge for at personar med møterett som er under aldersgrensa for å vere myndige, må forlate møtet.

§ 5-2 Styret sine oppgåver

Styret har den øvste leiinga av skolen og skal sjå til at skolen blir driven i samsvar med gjeldande lover og forskrifter.

Styret skal:

- sjå til at elevar i opplæringspliktig alder som blir tekne inn ved skolen, får oppfylt retten til grunnskoleopplæring, og melde frå til foreldra og heimkommunen til elevar som over lengre tid ikkje møter fram til undervisninga utan lovleg grunn,
- fastsetje storleiken på skolepengane,
- vedta skolen sitt budsjett og ha ansvar for rekneskapen,
- fastsetje inntaks- og ordensreglement for skolen,
- fremje saker om flytting etter § 3-3 første ledd og bortvising etter § 3-10 andre ledd,
- ha det øvste økonomiske ansvaret for skolen si drift,

- g) sjå til at offentlege tilskot og skolepengar kjem elevane til gode,
- h) sjå til at offentlege krav og føresetnader for verksemda blir oppfylte.

I andre saker enn dei som følgjer av andre ledd, kan styret med 2/3 fleirtal delegerer avgjerdsretten.

§ 5-3 *Elevråd*

Ved grunnskolar skal det vere elevråd for klassetrinna 5-10 med ein representant for kvar klasse. Alle vidaregåande skolar skal ha eit elevråd på minst 5 medlemmer med varamedlemmer.

Elevrådet blir valt av elevane ved skriftleg røysting. Representantane skal veljast seinast tre veker etter at skolen har teke til om hausten.

Elevrådet skal blant anna fremje fellesinteressene til elevane på skolen og arbeide for å skape eit godt lærings- og skolemiljø.

§ 5-4 *Foreldreråd*

Ved kvar grunnskole skal det vere foreldreråd, der alle foreldre som har barn i skolen, er medlemmer. Foreldrerådet kan velje eit arbeidsutval.

Foreldrerådet skal fremje fellesinteressene til foreldra og medverke til at elevar og foreldre tek aktivt del i arbeidet for å skape eit godt skolemiljø. Foreldrerådet skal arbeide for å skape godt samhald mellom heimen og skolen, leggje til rette for trivsel og positiv utvikling hjå elevane og skape kontakt mellom skolen og lokalsamfunnet.

Kapittel 6 Offentlege tilskot og skolepengar

§ 6-1 *Offentlege tilskot*

Frittstående skolar som er godkjende etter § 2-1 eller § 2-2, får offentleg tilskot etter reglane i denne paragrafen.

- 1) For vidaregåande skolar som kan godkjennast etter § 2-2 bokstav a, b eller d, blir 85 prosent av dei utgiftene som kjem inn under tilskotsgrunnlaget, dekte ved statstilskot. Tilskotet blir rekna ut frå ein normalsats. Ved utrekninga av normalsatsen skal dei gjennomsnittlege utgiftene i den offentlege vidaregåande skolen leggjast til grunn.
- 2) For vidaregåande skolar som er godkjende etter § 2-2 bokstav e, blir 75 prosent av dei driftsutgiftene som kjem inn under tilskotsgrunnlaget, dekte ved statstilskot. Tilskotet blir rekna ut frå ein normalsats. Føresetnaden er at elevane får undervisning som minst svarer til eit halvt skoleår. Departementet kan gi nærare reglar.
- 3) Grunnskolar får tilskot av staten med 85 prosent av vanlege driftsutgifter til all godkjend undervisning som går inn under lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova). Utgifter til pensjonsinnskot skal likevel innarbeidast i tilskotsgrunnlaget slik at tilskota dekkjer 100 prosent av gjennomsnittlege utgifter til pensjonsinnskot i offentlege skolar. Tilskotet blir rekna ut på grunnlag av ein nor-

malsats per elev, særskilt for barnesteget og ungdomssteget. Tilskotsgrunnlaget blir fastsett av Stortinget. Ved utrekninga av normalsatsen skal dei gjennomsnittlege utgiftene i den offentlege grunnskolen til dei typar utgifter som går inn i tilskotsgrunnlaget, leggjast til grunn.

- 4) Norske grunnskolar i utlandet får statstilskot med 85 prosent av vanlege driftsutgifter til all godkjend undervisning som går inn under lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova). Utgifter til pensjonsinnskot skal likevel innarbeidast i tilskotsgrunnlaget slik at tilskota dekkjer 100 prosent av gjennomsnittlege utgifter til pensjonsinnskot i offentlege skolar. Tilskotsgrunnlaget blir fastsett av Stortinget. Tilskotet blir knytt til ein normalsats per elev særskilt for barnesteget og ungdomssteget rekna ut for grunnskolar i Noreg, jf. nr. 3. Skolane får statstilskot med 85 prosent til skyss og innlosjering for elevane. Departementet gir forskrifter om utrekning av skyssavstanden og utgiftsgrunnlaget for skyss og innlosjering.
- 5) Godkjende, norske vidaregåande skolar i utlandet får statstilskot med 85 prosent av ein normalsats per elev. Ved utrekninga av normalsatsen skal dei gjennomsnittlege utgiftene i den offentlege vidaregåande skolen leggjast til grunn.
- 6) Departementet kan gi forskrift om at
  - a) statsborgarar i Noreg eller ein annan EØS-stat som er elevar ved utanlandske eller internasjonale grunnskolar i Noreg eller i utlandet, skal kunne få tilskot etter denne lova til kompletterande undervisning, og at
  - b) statsborgarar i Noreg eller ein annan EØS-stat som er elevar ved utanlandske eller internasjonale vidaregåande skolar i Noreg eller i utlandet, skal kunne få tilskot til delvis dekning av skolepengar.

§ 6-2 *Elevane og dei offentlege tilskota, skolepengar*

Alle offentlege driftstilskot og eigendelar frå elevane skal kome elevane til gode.

Skolar som tek imot offentlege tilskot som ikkje dekkjer alle driftsutgifter, kan krevje inn skolepengar. Styret fastset storleiken på skolepengane. Skolepengane må ikkje setjast høgare enn det som trengst for saman med statstilskotet å dekkje driftsutgifter som svarer til utgiftsnivået ved tilsvarande offentleg skole som det er naturleg å samanlikne med. Dersom styret fastset høgare skolepengar, trengst det godkjenning av departementet.

§ 6-3 *Offentleg tilskot til kompletterande undervisning og skolepengar*

Til statsborgarar i Noreg eller i ein annan EØS-stat som er elevar ved utanlandske eller internasjonale grunnskolar i Noreg eller i utlandet, kan det givast tilskot til kompletterande undervisning. Til statsborgarar i Noreg eller i ein annan EØS-stat som er elevar ved utanlandske eller internasjonale vidaregåande skolar i Noreg eller i utlandet, kan det givast tilskot til delvis dekning av skolepengane. Departementet kan gi forskrifter.

§ 6-4 *Offentleg tilskot til skolar for funksjonshemma elevar*

For grunnskolar og vidaregåande skolar for funksjonshemma blir alle driftsutgiftene dekte ved statstilskot etter ein normalsats per elev per skoleår.

Kapittel 7 Diverse

§ 7-1 *Budsjett og rekneskap*

Skolane må leggje fram budsjett og rekneskap etter forskrifter fastsette av departementet.

§ 7-2 *Tilsyn m.m.*

Departementet fører tilsyn med skolar godkjende etter denne lova og skal i den samanhengen ha tilgjenge til skoleanlegg og dokumentasjon.

Dersom det blir oppdaga forhold som står i strid med denne lova eller med forskrifter gjevne med heimel i lova, kan departementet gi pålegg om å rette på forholda.

Departementet kan halde attende tilskotet eller dra godkjenninga attende dersom vilkåra i denne lova ikkje blir fylte.

§ 7-3 *Teieplikt*

Reglane om teieplikt i forvaltningslova gjeld ved behandling av saker etter denne lova.

§ 7-4 *Opplysningsplikt til barneverntenesta*

Personalet i skolar etter denne lova skal i arbeidet sitt vere på vakt overfor forhold som kan føre til tiltak frå barneverntenesta.

Utan hinder av teieplikta skal personalet av eige tiltak gi opplysningar til barneverntenesta når det er grunn til å tru at eit barn blir mishandla i heimen, eller når det ligg føre andre former for alvorleg omsorgssvikt, jf. §§ 4-10 til 4-12 i lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester, eller når eit barn har vist vedvarande alvorlege åtferdsvanskar, jf. § 4-24 i den same lova. Også etter pålegg frå dei organa som er ansvarlege for å gjennomføre lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester, skal personalet gi slike opplysningar.

§ 7-5 *Opplysningsplikt til sosialtenesta*

Personalet i skolar etter denne lova skal i klientsaker gi råd og rettleiing til sosialtenesta. Personalet skal vere på vakt overfor forhold som bør føre til tiltak frå sosialtenesta, og skal av eige tiltak gi sosialtenesta opplysningar om slike forhold. Av eige tiltak kan opplysningar berre givast med samtykke frå eleven, eventuelt frå foreldra, eller så langt opplysningane elles kan givast utan hinder av teieplikta.

§ 7-6 *Straffansvar*

Dersom ein elev i grunnskolen utan å ha rett til det har fråvær frå den pliktige opplæringa, kan foreldra eller andre som har omsorg for eleven, straffast med bøter dersom fråværet kjem av at dei har handla forsettleg eller aktlaust. Offentleg påtale blir ikkje reist utan når kommunen set fram krav om slik påtale.

§ 7-7 *Overgangsreglar*

Departementet fastset overgangsreglar for skolar som er godkjende etter privatskulelova.

§ 7-8 *Endringar i andre lover*

I lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa blir det gjort desse endringane:

§ 1-1 andre ledd skal lyde:

Lova gjeld private grunnskolar som ikkje mottek statstilskot etter *friskolelova*, og privat heimeopplæring i grunnskolen.

Presidenten: Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet har varslet at de går imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 37 mot 32 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 00.46.19)

Videre var innstillet:

§ 2-8 skal lyde:

Kommunen skal gi elevar i grunnskolen med anna morsmål enn norsk og samisk nødvendig morsmål opplæring, tospråkleg fagopplæring og særskild norskopplæring til dei har tilstrekkelege kunnskapar i norsk til å følgje den vanlege opplæringa i skolen.

Morsmål opplæringa kan leggjast til annan skole enn den eleven til vanleg går ved.

Når opplæringa ikkje kan givast av eigna undervisningspersonale ved nokon skole i kommunen, skal kommunen så langt mogleg leggje til rette for anna opplæring tilpassa føresetnadene til elevane.

Presidenten: Her har kun Fremskrittspartiet varslet at de går imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 53 mot 13 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 00.46.48)

Videre var innstillet:

I lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester blir det gjort følgjande endring:

§ 6-4 tredje ledd skal lyde:

Også yrkesutøvere i medhold av lov om helsepersonell mv., lov om psykisk helsevern, lov om helse-tjenesten i kommunene, lov om familievernkontorer og meklingsmenn i ekteskapsaker (jf. lov om ekteskap), samt lov om frittstående skolar plikter å gi opplysningar etter reglane i andre ledd.

§ 7-9 *Iverksetjing*

Lova tek til å gjelde frå 1. oktober 2003.

Samstundes blir lov 14. juni 1985 nr. 73 om tilskot til private grunnskular og private skular som gjev vidaregåande opplæring (privatskulelova) oppheva.

Presidenten: Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 37 mot 32 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 00.47.17)

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Presidenten antar at Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes med 37 mot 32 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 00.47.46)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Videre var innstillet:

B.

Stortinget ber Regjeringen komme tilbake med et forslag til organisasjonsform for godkjenning og tilsyn av frittstående skoler senest høsten 2003.

C.

Stortinget ber Regjeringen komme tilbake med et lovforslag om godkjennelse med rett til tilskudd av private videregående skoler i løpet av vårsesjonen 2004.

D.

Stortinget ber Regjeringen legge fram sak som drøfter standarder for faglig måloppnåelse i all grunnopplæring i forbindelse med oppfølgingen av Kvalitetsutvalgets arbeid.

Presidenten: B, C og D blir i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten er det satt fram elleve forslag. Det er

- forslagene nr. 1, 2 og 10, fra Carsten Dybevig på vegne av Høyre og Kristelig Folkeparti
- forslag nr. 3, fra Knut Storberget på vegne av Arbeiderpartiet
- forslagene nr. 4–7, fra André Kvakkestad på vegne av Fremskrittspartiet
- forslagene nr. 8 og 9, fra Inga Marte Thorkildsen på vegne av Sosialistisk Venstreparti

– forslag nr. 11, fra Marit Arnstad på vegne av Senterpartiet

Forslagene nr. 1–9 er inntatt i innstillingen, mens forslagene nr. 10 og 11 er omdelt i salen.

Forslag nr. 4, fra Fremskrittspartiet, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremlegge en evaluering av loven med eventuelle forslag til nødvendige endringer, etter at loven har virket i to år.»

Forslag nr. 8, fra Sosialistisk Venstreparti, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om snarest mulig å forby ulvehybrider, amerikansk staffordshire terrier, og blandinger der disse rasene inngår.»

Forslag nr. 9, fra Sosialistisk Venstreparti, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen forskriftsfeste at unntak fra forbud mot å holde bestemte hunderaser forutsetter at dyret steriliseres, samt at det har identitetsbevis som knytter hunden til et registreringsbevis som opplyser om eierens navn og adresse, og som viser at hunden er avlet, innført eller holdt før lovens ikrafttredelse. Blir vilkårene overtrådt eller hundene angriper folk, skal hundene avlives ved vedtak av politiet.»

Disse forslagene blir i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Presidenten vil foreslå at det voteres først over forslag nr. 11, fra Senterpartiet, om tilbakesending til Regjeringen. Forslaget lyder:

«Ot.prp. nr. 48 (2002-2003) sendes tilbake til Regjeringen for grundigere behandling og fornyet framlegg for Stortinget.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet ble mot 5 stemmer ikke bifalt.

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slike vedtak:

A .

L o v

om hundehold (hundeloven)

Kapittel 1. Innledende bestemmelser

§ 1 *Det sivile samfunns ansvar, lovens formål og forholdet til annen lovgivning*

Det sivile samfunn, både enkeltpersoner og organisasjoner, har ansvaret for innenfor lovgivningens ramme å utøve og legge til rette for et positivt og samfunns-gagnlig hundehold, til glede for den enkelte hundeholder.

Loven har til formål å bidra til å fremme et hundehold som varetar hensyn til sikkerhet, trygghet, alminnelig ro og orden. Den gir regler for hvordan hundeholdet skal utøves av den enkelte for å vareta slike hensyn. Videre gir loven regler for hvordan enkeltpersoner og det offentlige kan forholde seg til hundehold som ikke gir tilstrekkelig sikkerhet, trygghet, alminnelig ro og orden.

For hundeholdet gjelder også bestemmelser i annen lovgivning, bl.a. de alminnelige reglene i lov om dyrevern og lov om dyrehelse (husdyrloven) og i granne-

loven, og dessuten særskilte regler om hundehold eller dyrehold f.eks. i husleieloven.

§ 2 Definisjoner

I denne lov forstås ved

- hundeholder: den som eier eller har tatt omsorg for eller hånd om en hund for kortere eller lengre tid;
- barn: personer som er under 12 år;
- husdyr: storfe, sau, geit, hest, gris og fjærkre;
- vesentlig skade på person: skader som anses som le-
gemsbeskadigelse etter straffeloven § 229.

§ 3 Generelt aktsomhetskrav

En hundeholder skal vise aktsomhet for å unngå at hunden volder skade på folk, dyr, eiendom eller ting. Hundeholderen skal sørge for at hunden eller hundeholdet ikke er til urimelig ulempe for folk, miljø eller andre interesser. Blant annet skal hundeholderen søke å avverge at hunden eller hundeholdet skaper utrygghet for andre.

Den som er berørt, kan kreve overfor hundeholderen at en varig tilstand eller varige forhold som ikke gir tilstrekkelig sikkerhet, eller som volder urimelig ulempe, blir rettet.

Kapittel 2. Sikring av hunder

§ 4 Alminnelige regler om sikring av hund. Vilkår for å la hund være løs

Hunder kan være løse bare når de

- blir fulgt og kontrollert på aktsom måte, eller
- er forsvarlig inngjerdet på et sted som ikke er åpent for allmenn ferdsel.

Den som holder en hund i bånd, skal være i stand til å ha kontroll med hunden, hvis de ikke blir ledsaget av noen som har slik kontroll.

Hundeholderen skal påse at hunden ikke farer mot, hopper på, forfølger eller stiller seg i veien for folk som ikke godtar dette. Har en hund dette for vane, skal den bli holdt i bånd på steder som er åpne for allmenn ferdsel.

Hundeholderen skal vise særlig aktsomhet der det er barn, for å hindre slik kontakt mellom hund og barn som barnet eller voksne som følger barnet, ikke inviterer til, og for å forebygge at barn blir skremt. Om nødvendig skal hunden bli satt i bånd eller holdt tett inntil hundeholderen.

Hunder skal alltid holdes under slikt tilsyn at de så vidt mulig hindres i å drive eller forfølge vilt, jf. likevel § 9 tredje ledd.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 5 Forbud mot å gå fra bundet hund

Hundeholderen skal ikke gå fra en bundet hund rett ved inngangen til en bygning som er åpen for allmennheten eller ved lekeplasser.

Presidenten: Her foreligger et avvikende forslag, nr. 1, fra Høyre og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«§ 5 Forbud mot å gå fra bundet hund

Hundeholderen skal ikke gå fra en bundet hund

- rett ved inngangen til en bygning som er åpen for allmennheten,
- ved lekeplasser, eller
- på et annet sted der allmennheten naturlig må passere tett ved hunden.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Høyre og Kristelig Folkeparti bifaltes innstillingen med 42 mot 26 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 00.50.20)

Videre var innstillet:

§ 6 Sikring av hund ved båndtvang m.m.

I tiden fra og med 1. april til og med 20. august skal en hund bli holdt i bånd eller forsvarlig inngjerdet eller innestengt, slik at ikke den kan jage eller skade storfe, sau, geit, fjærfe, rein, hest eller vilt, herunder viltets egg, reir og bo.

Kommunen kan gi forskrift om at hunder skal holdes i bånd eller forsvarlig innestengt eller inngjerdet

- i og i tilknytning til boligområder og handleområder,
- i parker, på kirkegårder, grav- og urnelunder, på og ved skoler, barnehager og anlegg for lek, idrett, sport eller rekreasjon,
- på og ved bestemt/angitte turstier, turveier, merkede skiløyper, leir- og rasteplasser,
- i bestemt angitte andre områder på land, i vann eller sjø som er allment benyttet som tur- og rekreasjonsområder,
- i hele eller deler av kommunen i bestemt angitt tidsrom når storfe, sau, geit eller hest normalt går ute, eller
- under ekstraordinære forhold som gjør båndtvang påkrevd for å beskytte viltet.

Båndtvang etter bokstav c og d kan ikke fastsettes i større grad enn nødvendig og slik at hensynet til de som ønsker å ferdes med løs hund også ivaretas i tilstrekkelig grad, både hva angår omfang og geografisk spredning. Ved fastsettelse av båndtvang etter bokstav e og f kan båndtvang bare innføres i de områder av kommunen hvor husdyr har rett til å beite og faktisk beiter, eller hvor vilt man ønsker å beskytte har sitt leveområde. Båndtvang fastsatt i medhold av bokstav f må opphøre straks forholdene tilsier det. Der beite, natur- og rekreasjonsområder berører flere kommuner, bør disse samordne sine forskrifter. Kommunens innføring av båndtvang etter bokstav f kan påklages til fylkesmannen.

Kommunen kan gi forskrift om at hunder ikke har adgang til barnehager, skolegårder, kirkegårder eller grav- og urnelunder.

Presidenten: Høyre og Kristelig Folkeparti har varslet at de går mot tredje ledd siste punktum.

V o t e r i n g :

1. Komiteens innstilling til § 6 tredje ledd siste punktum bifaltes med 43 mot 25 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 00.50.51)
2. Komiteens innstilling til til de øvrige ledd og punktum under § 6 bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 7 Særlig om sikring av hund der tamrein beiter

I områder der tamrein lovlig beiter, skal hundeholderen se til at hunden ikke unødige uroer eller skremmer rein, selv om den er under kontroll eller bundet. Reins eier kan kreve at en hund som uroer rein, blir holdt innestengt mens rein blir flyttet forbi bosted, seter eller hytte. Fylkesmannen kan gi forskrift om at hunder skal holdes i bånd eller forsvarlig innestengt eller inngjerdet når hensynet til reindriften tilsier det.

Om ferdseil med hund i område hvor tamrein beiter, gjelder også reindriftsloven § 28.

§ 8 Særlig om hundedressur, jakt og fangst

Jakthundtrening, jakthundprøver og dressur kan bare foregå med samtykke av grunneieren eller den som har en allmenn bruksrett til eiendommen. For statsallmenninngene gis samtykke av fjellstyret.

For bruk av hund under jakt og fangst mv. gjelder også viltloven § 23, jf. § 26, og reindriftsloven § 28.

§ 9 Unntak fra sikringsreglene

Båndtvang fastsatt i eller i medhold av §§ 4, 6 og 7 gjelder ikke for

- a) hund når den brukes i reindrift,
- b) dressert bufehund når den brukes til å vokte storfe, sau eller geit,
- c) hund i aktiv politi-, toll-, militær- og redningstjeneste eller under trening eller prøving for slik tjeneste,
- d) hund i aktiv bruk som ettersøkshund etter såret eller sykt vilt,
- e) særlige bruksformål, avgrensede områder eller nærmere angitte hunderaser eller hundetyper eller for hunder som har særskilt trening, når dette er fastsatt av kommunen ved forskrift eller enkeltvedtak. Ved dette kan kommunen bl.a. legge ut et område som dressur-område for hunder, dersom samtykke som nevnt i § 8 første ledd foreligger,
- f) hund når den brukes for jakt, jakthundtrening og jaktprøver mellom 20. august og 1. april eller når båndtvang er fastsatt i medhold av § 6 annet ledd bokstaverne c, d og e.

Hund som nevnt i første ledd bokstav a til d eller i bestemmelse som gjelder særlige bruksformål etter bokstav e, kan på en aktsom måte slippes slik det er naturlig ut fra bruksformålet.

En hund som nyttes som jakthund eller er under trening eller prøve for dette, kan slippes på en aktsom måte

slik det er naturlig ut fra bruksformålet, når dette ikke er i strid med viltloven eller regler om båndtvang. Det samme gjelder for trening og prøving av ettersøkshunder.

Kapittel 3. Løse hunder

§ 10 Løse hunder

Enhver kan oppta hund som er løs i strid med §§ 4, 6 eller 7, jf. § 9, eller med forskrift gitt i medhold av disse paragrafene. I utmark i jakttiden der jakt er lovlig, kan likevel bare rettighetshavere i området og politiet oppta løse hunder.

Hunden skal leveres til hundeholderen, dersom denne er til stede. Dette gjelder ikke dersom hundeholderen åpenbart ikke kan ta hånd om hunden på forsvarlig og lovlig måte. Hvis hunden ikke blir levert til hundeholderen, skal den snarest leveres til politiet.

Unnlater hundeholderen å hente hunden innen en uke etter at han eller hun er varslet personlig eller ved kunngjøring i en alminnelig lest avis på stedet, kan politiet selge, omplassere eller avlive hunden. Er det fastsatt krav om merking etter § 13, er det tilstrekkelig å sende varsel til den person og adresse som hunden er registrert på.

Opptak og behandling av løse hunder etter paragrafen her skal skje i samsvar med dyrevernlovens regler.

Kapittel 4. Ro og orden, antall hunder og merking av hunder

§ 11 Ro og orden mv.

Kommunen kan gi forskrift om hundehold av hensyn til alminnelig ro og orden og for å motvirke forsøpling. Regler om at hunder skal holdes i bånd eller forsvarlig innestengt eller inngjerdet, kan bare gis på de vilkår som er satt i § 6 annet ledd.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 12 Antall hunder i en husholdning eller på en eiendom

For å vareta folks og dyrs sikkerhet og ro og orden kan kommunen i forskrift sette vilkår for å holde mer enn et bestemt antall voksne hunder i en husholdning eller på en eiendom.

Presidenten: Fremskrittspartiet har her varslet at de går imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 56 mot 12 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 00.51.32)

Videre var innstillet:

§ 13 Merking av hunder

Private organisasjoner kan etablere og drive en ordning for registrering og merking av alle hunder.

Kongen kan gi forskrift om

- a) at alle hunder skal være merket, og at de skal være registrert i et register som føres av en eller flere private organisasjoner eller av et offentlig organ,
- b) at en hundeholder plikter å gi genetiske og andre opplysninger til registeret om hunden og hundeholdet,
- c) at hundeholderne skal betale gebyr som dekker de nødvendige kostnadene ved ordningen, og
- d) at politiet skal ha innsyn i registeret.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

Kapittel 5. Personers rettigheter og plikter i nøds- og faresituasjoner

§ 14 Inngrep på stedet mot hund som jager eller angriper mv.

Hundeholderen skal sørge for å holde eller kalle hunden tilbake og gjøre det han kan for å avverge urettmessig fare når en hund jager eller angriper mennesker eller dyr.

Et ellers ulovlig inngrep mot en hund er lovlig når noen gjør det for å avverge at hunden urettmessig jager eller angriper mennesker eller dyr, dersom inngrepet ikke går lenger enn nødvendig for å avverge skade, og dessuten ikke går utover det forsvarlige i betraktning av angrepets farlighet og den angrepnes interesse.

Så langt følgende særlige bestemmelser rekker, gjelder de foran den generelle regelen i annet ledd:

- a) Ved pågående eller nært forestående angrep mot en person kan enhver gjøre det inngrep mot hunden som fremstår som nødvendig for å avverge skade. Dette fritar ikke den som helt eller delvis har provosert et angrep, fra straffansvar eller erstatningsansvar.
- b) Når en hund jager eller angriper tamrein eller husdyr som beiter lovlig, eller når hunden uprovosert angriper en annen hund, kan det utsatte dyrets eier, innehaver eller den som passer dyret, gjøre det inngrep mot hunden som fremstår som nødvendig for å avverge skade, så sant inngrepet ikke går lenger enn nødvendig og ikke utover det forsvarlige. Denne bestemmelsen kan ikke påberopes når det dyret som blir jaget eller angrepet, urettmessig er kommet inn på eiendom som hundeholderen disponerer.
- c) Når båndtvang gjelder, kan grunneier, noen som opptrer på dennes vegne, eller jakt- og fangstberettigede, avlive en hund ved direkte angrep på hjortevilt, likevel ikke en hund som er i aktiv bruk som ettersøkshund etter sykt eller såret vilt.

- d) Enhver kan på stedet avlive en hund som påtreffes i umiddelbar forbindelse med at den har påført en person vesentlig skade, dersom hunden fortsatt utgjør en klar fare. Det samme gjelder hvis hunden har voldt vesentlig skade på tamrein, husdyr, hunder eller hjortevilt, dersom ikke det skadete dyret urettmessig var kommet inn på eiendom som hundeholderen disponerer.

Paragrafen her gjelder ikke politihunder som brukes lovlig. Heller ikke gjelder paragrafen der reglene om nødrett og nødverge gjør en farlig bruk av hunden rettmessig.

Presidenten: Her foreligger det et avvikende forslag nr. 1, fra Høyre og Kristelig Folkeparti.

Forslaget lyder:

«§ 14 skal lyde:

§ 14 *Inngrep på stedet mot hund som jager eller angriper mv.*

Hundeholderen skal sørge for å holde eller kalle hunden tilbake og gjøre det han kan for å avverge urettmessig fare når en hund jager eller angriper mennesker eller dyr.

Et ellers ulovlig inngrep mot en hund er lovlig når noen gjør det for å avverge at hunden urettmessig jager eller angriper mennesker eller dyr, dersom inngrepet ikke går lenger enn nødvendig for å avverge skade, og dessuten ikke går åpenbart utover det forsvarlige i betraktning av angrepets farlighet og den angrepnes interesse.

Så langt følgende særlige bestemmelser rekker, gjelder de foran den generelle regelen i annet ledd:

- a) Ved pågående eller nært forestående angrep mot en person kan enhver gjøre det inngrep mot hunden som fremstår som nødvendig for å avverge skade. Dette fritar ikke den som helt eller delvis har provosert et angrep, fra straffansvar eller erstatningsansvar.
- b) Når en hund jager eller angriper tamrein eller husdyr, eller når hunden angriper en annen hund, kan det utsatte dyrets eier, innehaver eller den som passer dyret, gjøre det inngrep mot hunden som fremstår som nødvendig for å avverge skade. Et ellers ulovlig inngrep mot hunden kan likevel ikke bli gjort hvis det utsatte dyret urettmessig er kommet inn på eiendom som hundeholderen disponerer.
- c) Når båndtvang gjelder, kan enhver avlive en hund ved direkte angrep på hjortevilt, likevel ikke en hund som er i aktiv bruk som ettersøkshund etter sykt eller såret vilt.
- d) Enhver kan på stedet avlive en hund som påtreffes i umiddelbar forbindelse med at den har påført en person vesentlig skade, dersom hunden fortsatt utgjør en fare som ikke kan avverges på annen måte. Det samme gjelder hvis hunden har voldt vesentlig skade på tamrein, husdyr, hunder eller hjortevilt, dersom ikke det skadete dyret urettmessig har kommet inn på eiendom som hundeholderen disponerer.

Paragrafen her gjelder ikke politihunder som brukes lovlig. Heller ikke gjelder paragrafen der reglene om nødrett og nødverge gjør en farlig bruk av hunden rettmessig.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling til § 14 og forslaget fra Høyre og Kristelig Folkeparti bifaltes innstillingen med 44 mot 25 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 00.52.08)

Videre var innstillet:

§ 15 Hund som utgjør klar fare for husdyr, tamrein og hjortevilt

En hund som uten ledsager går løs i utmark eller landbruksområder i båndvangstid og utgjør en klar fare for husdyr og tamrein, kan opptas av grunneieren, festeren, forpakteren, beiteberettigede, en berørt reineier eller noen som opptrer på vegne av disse. Dersom det ikke lar seg gjøre å oppta hunden eller få politiet til stedet så raskt som situasjonen krever, kan vedkommende om nødvendig avlive hunden på stedet.

§ 16 Plikter etter at inngrep er gjort mot hund etter §§ 14 og 15

Den som har avlivet eller påført hund skade etter §§ 14 og 15, skal snarest råd melde fra om dette til politiet. Dyrevernsloven § 6, jf. § 10 om hjelp til dyret, gjelder overfor den som har skadet dyret.

Kapittel 6. Sikkerhetstiltak mot problematisk hundehold

§ 17 Umiddelbare polititiltak for å vareta sikkerheten og tryggheten til enkeltpersoner, allmennheten og dyr

Politiet kan i samsvar med reglene i politiloven § 6 gripe inn overfor hunder og hundeholdere for å vareta enkeltpersoners eller allmennhetens sikkerhet eller trygghet, eller for å verne andre dyr.

Politiet kan for øvrig i slike tilfeller blant annet pålegge båndtvang eller tidsbegrenset bruk av munnkurv, gi detaljerte pålegg om inngjerding av eiendom der hund oppholder seg, pålegge å redusere antall hunder, forby hunders tilstedeværelse i bestemte områder, gi andre pålegg eller forbud som gjelder hundeholdet eller sikring av hunder, ta seg inn på privat eiendom eller område, og om nødvendig ta hånd om hunder. Politiets vedtak har virkning straks, om ikke annet blir fastsatt.

Unnlater hundeholderen å etterkomme pålegg eller forbud, kan politiet for hundeholderens regning sørge for at det nødvendige blir gjort for å vareta de hensyn som er nevnt i første ledd.

Dersom en hund har drept eller påført et menneske vesentlig skade eller angrepet et barn, kan hunden og andre hunder i hundeholderens varetekt eller eie avlives av politiet der de finnes, dersom hensynet til noens sikkerhet

eller allmennhetens trygghet klart tilsier en umiddelbar avlaving.

Reglene om grunngiing og klage i forvaltningsloven kapittel V og VI gjelder for politiets vedtak etter § 17 annet ledd, dog slik at det ikke er klagemulighet på umiddelbar avlaving.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 18 Avlaving eller omplassering av en hund etter en eller flere uønskede hendelser

En hund som har angrepet eller skadet et menneske, kan politiet i ettertid vedta å avlive dersom ikke dette fremstår som et uforholdsmessig tiltak. Det samme gjelder hvis hunden har jaget eller skadet tamrein, husdyr eller hjortevilt, eller hvis den har skadet en annen hund eller kjæledyr. Ved vurderingen skal det særlig legges vekt på hvilken fare som har vært tilstede, påført skade, den risiko og utrygghetsfølelse hunden og hundeholdet kan antas å medføre i fremtiden og hundens nytteverdi. Hundens økonomiske verdi eller det økonomiske tap etter påført skade skal ikke tillegges vekt.

Dersom det anses praktisk mulig og forsvarlig, skal politiet søke å omplassere en hund fremfor å avlive den.

Hvis hundeholdet ikke anses sikkerhetsmessig forsvarlig, kan vedtak om avlaving eller omplassering omfatte alle andre hunder som hundeholderen har hånd om.

Følgende særlige bestemmelser gjelder foran de generelle reglene i første og annet ledd:

- En hund som har påført barn vesentlig skade, bør normalt avlives.
- En hund som har angrepet eller vesentlig skadet dyr i landbruket eller tamrein, bør normalt avlives hvis dyrets eier ber om det.
- En hund som ved ensidig angrep har vesentlig skadet andre husdyr, medregnet andre hunder, bør normalt avlives hvis dyrets eier ber om det, unntatt der hunden ikke antas å utgjøre større risiko i fremtiden enn hunder vanligvis gjør, og heller ikke kan fryktes å angripe og skade samme eiers dyr på nytt.

En hund som har gått ulovlig løs eller uten godt nok tilsyn, etter at politiet har gitt hundeholderen mer enn én skriftlig advarsel i løpet av de siste tre år, kan avlives eller omplasseres av politiet. Dette gjelder uten hensyn til om advarselen gjelder samme hund. Vedtaket kan omfatte alle de hunder som hundeholderen har hånd om. Advvarselen regnes ikke som enkeltvedtak.

Presidenten: Til § 18 annet ledd foreligger det et avvikende forslag, nr. 1, fra Høyre og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«§ 18 annet ledd skal lyde:

Dersom det anses praktisk mulig og forsvarlig, kan politiet vedta å omplassere en hund fremfor å avlive den.»

V o t e r i n g :

1. Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling til § 18 annet ledd og forslaget fra Høyre og Kristelig Folkeparti bifaltes innstillingen med 44 mot 25 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 00.52.46)
2. Komiteens innstilling til de øvrige ledd under § 18 bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 19 *Forbud mot farlige hunder*

Det er forbudt å holde, avle eller innføre farlige hunder, eller å innføre sæd eller embryo fra farlige hunder. Farlige hunder skal avlives eller pålegges utført fra riket ved vedtak av politiet.

Med farlige hunder menes følgende dyr:

- a) Hundetyperne pitbullterrier, fila brasileiro, tosu inu, dogo argentino, amerikansk staffordshire terrier, staffordshire bullterrier og blandinger der en eller flere av disse er med, uansett blandingsforhold.
- b) Hundetyper som er en blanding av hund og ulv, uansett blandingsforhold. For hunderaser med opprinnelig blanding av ulv som er registrert i Norge av Norsk Kennel Klub 1. januar 2003, gjelder første punktum bare for tsjekkosllovakisk ulvehund. Hvis ulv er iblandet rasen etter den internasjonale raseetableringen, gjelder første punktum for hunder som kan være etterkommere etter denne ulven.
- c) Andre hundetyper og blandinger fastsatt av Kongen i forskrift. Når en slik forskrift blir vedtatt, legges det særlig vekt på erfaringer ved hundeangrep på mennesker og bruk eller egnethet som kamphund. Det kan legges vekt på om hundetypen lett kan forveksles med hunder som er ansett som farlige.
- d) Hunder som er gitt trening i eller for å angripe eller forsvare seg eller hundeholderen mot mennesker.
- e) Hunder som er gitt trening i eller for å angripe andre hunder.
- f) Enkelthunder som fremstår som spesielt aggressive, kampvillige eller med andre sterkt uønskede egenskaper eller fremtreden, slik at de kan være farlige for mennesker eller dyr.

Dersom det er tvil om et dyr er en farlig hund etter annet ledd bokstav a til c, kan politi og tollmyndigheter kreve at hundeholderen dokumenterer dens rase eller type. Som minstedokumentasjon etter at en hund er blitt fire måneder gammel, kreves at hunden er identitetsmerket og at dette identitetsmerket knytter hunden til et registeringsbevis med en tilknyttet stamtavle. Dersom ikke fremlagt bevis fjerner tvilen på stedet ved innførsel, eller innen en rimelig frist ellers, regnes hunden som en farlig hund. Ved slik tvil som nevnt kan politiet eller tollmyndigheter ta hunden i forvaring straks.

Dersom det er tvil om en hund er en farlig hund etter annet ledd bokstav f kan politiet ta hunden i forvaring og kreve at hundeholderen bekoster og medvirker ved en kyndig undersøkelse av hundens atferd for å avklare om

hunden er vel avbalansert eller har en lav terskel for aggresjon eller andre farlige egenskaper mv. Politiet fastsetter hvem som skal undersøke hunden. Dersom ikke hundeholderen følger opp innen en rimelig frist satt av politiet, regnes hunden som en farlig hund.

Presidenten: Her foreligger to avvikende forslag, forslag nr. 3, fra Arbeiderpartiet, og forslag nr. 5, fra Fremskrittspartiet.

Presidenten vil foreslå at det først voteres over forslaget fra Fremskrittspartiet, deretter over innstillingen, og til slutt over forslaget fra Arbeiderpartiet.

Ingen innvendinger er kommet, og slik vil det bli gått fram.

Presidenten vil la votere samlet over forslagene nr. 5 og 6, fra Fremskrittspartiet, til §§ 19 og 20.

Forslag nr. 5 lyder:

«§ 19 skal lyde:

§ 19 *Forbud mot farlige hunder*

Det er forbudt å holde, avle eller innføre farlige hunder. Som farlig hund regnes:

a) Hunder som ulovlig er gitt trening i eller for å angripe eller forsvare seg eller hundeholderen mot mennesker.

b) Hunder som er gitt trening i eller for å angripe andre hunder.

c) Enkelthunder som fremstår som spesielt aggressive, kampvillige eller med andre sterkt uønskede egenskaper eller fremtreden, slik at de kan være farlige for mennesker eller dyr.

Dersom det er tvil om en hund er en farlig hund, kan politiet ta hunden i forvaring og kreve at hundeholderen bekoster og medvirker ved en kyndig undersøkelse av hundens atferd for å avklare om hunden er vel avbalansert eller har en lav terskel for aggresjon eller andre farlige egenskaper mv. Politiet fastsetter hvem som skal undersøke hunden. Dersom ikke hundeholderen følger opp innen en rimelig frist satt av politiet, regnes hunden som en farlig hund.»

Forslag nr. 6 lyder:

«§ 20 skal lyde:

§ 20 *Unntak fra forbudet mot farlige hunder*

Som unntak fra reglene i § 19 gjelder følgende:

a) Hunder som omfattes av § 19 annet ledd bokstav a eller b anses ikke som farlige hunder hvis de er trent av politiet, i særlige tilfeller av andre med politiets tillatelse eller ført inn til landet med politiets tillatelse, eller er trent i regi av hundeorganisasjon godkjent av departementet.

b) Hunder som omfattes av § 19 annet ledd bokstav a eller b kan beholdes hvis trening tidligere lovlig har vært gitt i regi av en hundeklubb, men er blitt stanset ved lovens ikrafttredelse. Disse hundene kan ikke selges eller omplasseres uten godkjenning av politiet. Blir vilkårene overtrådt eller hunden angriper folk, skal den avlives ved vedtak av politiet, med mindre nødrett eller nødverge berettiget angrepet.

- c) En hund som omfattes av § 19 annet ledd bokstav a og b, kan holdes eller innføres dersom politiet gir en særskilt tillatelse. Tillatelse kan bare gis i særlige tilfeller, som til innførsel av en bestemt særlig trent hund til nytteformål, som politihund, bruk i Forsvaret eller redningshund. Innførselstillatelse kan også gis tidsbegrenset for inntil fire uker dersom det finnes rimelig. Politiet kan sette nærmere vilkår for innførselen og holdet av hunden. Blir de vilkår som er satt, overtrådt, kan hunden avlives eller pålegges utført fra riket ved vedtak av politiet.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 57 mot 12 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 00.53.59)

Presidenten: Det voteres så over komiteens innstilling til § 19.

Høyre og Kristelig Folkeparti står bak innstillingen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling til § 19 ble med 44 mot 25 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 00.54.22)

Presidenten: Det voteres da over forslag nr. 3, fra Arbeiderpartiet.

Forslaget lyder:

«§ 19 skal lyde:

§ 19 *Farlige hunder*

Kongen kan gi forskrift om forbud mot å holde, avle eller innføre farlige hunder, eller å innføre sæd eller embryo fra farlige hunder. Forskriften kan sette krav til dokumentasjon av hundens rase eller type.

Med farlige hunder menes hunder eller hundetyper som er spesielt aggressive, kampvillige og utholdende, og som på grunn av disse egenskapene er farlige for mennesker og dyr. Første ledd gjelder også for hundetyper som lett kan forveksles med farlige hunder.

Det er forbudt å holde eller innføre hunder som

- a) er gitt trening i eller for å angripe eller forsvare seg eller hundeholderen mot mennesker,
- b) er gitt trening i eller for å angripe andre hunder, eller
- c) enkelthunder som fremstår som spesielt aggressive, kampvillige eller med andre sterkt uønskede egenskaper eller fremtreden, slik at de kan være farlige for mennesker eller dyr.

Er det tvil om en hund går inn under tredje ledd bokstav c, kan politiet ta hunden i forvaring og kreve at hundeholderen bekoster og medvirker ved en kyndig undersøkelse av hundens atferd for å avklare om den er vel avbalansert eller har en lav terskel for aggresjon eller andre farlige egenskaper mv. Politiet fastsetter hvem som skal undersøke hunden. Dersom ikke hundeholderen følger opp innen en rimelig frist satt av

politiet, regnes hunden for å gå inn under tredje ledd bokstav c.

Hunder som blir avlet, innført eller holdt i strid med regler i eller i medhold av denne paragraf, kan avlives eller pålegges utført av riket ved vedtak av politiet.»

Presidenten har forstått at Høyre, Kristelig Folkeparti, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Venstre nå støtter dette forslaget subsidiært, mens Fremskrittspartiet går imot.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet til § 19 bifaltes med 57 mot 12 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 00.55.01)

Videre var innstillet:

§ 20 *Unntak fra reglene i § 19*

En hund omfattes ikke av § 19 tredje ledd bokstav a eller b hvis den er trent av politiet eller i særlige tilfelle av andre med politiets tillatelse, eller er innført i riket med politiets tillatelse.

En hund omfattes ikke av § 19 tredje ledd bokstav a hvis den er lovlig trent av en hundeorganisasjon før lovens ikrafttreden, eller etter lovens ikrafttreden av en hundeorganisasjon med tillatelse fra politiet. Hunden kan ikke selges eller omplasseres uten politiets tillatelse. Blir vilkårene overtrådt eller hunden angriper et menneske, skal den avlives etter vedtak av politiet, hvis ikke nødverge eller nødrett berettiget angrepet.

§ 21 *Krav til godkjenning for å ha å gjøre med bestemte hundetyper*

Kongen kan i forskrift sette vilkår for å innføre, holde eller drive avl med bestemte hundetyper eller blandinger av bestemte hundetyper. I forskriften kan det settes krav om godkjenning og om krav til avlagte prøver eller tester, om skjerpet båndtvang, begrensning i antall hunder, hundeholderens alder, vandel, ansvarsforsikring, og gebyr for å dekke kostnader mv. Setter forskriften krav om godkjenning, kan myndighet til å gi godkjenning delegeres til en privat organisasjon.

§ 22 *Forbud mot at en person skal kunne ha med hund å gjøre*

Politiet kan forby en hundeholder å ha med hund å gjøre

- a) når hundeholderens hund blir vedtatt avlivet, omplassert eller utført etter §§ 18, 19-20, eller § 21, jf. § 24,
- b) dersom pålegg fra politiet etter § 17 ikke er fulgt opp,
- c) dersom politiet har avlivet eller omplassert hundeholderens hund etter § 17,
- d) dersom hundeholderens hund har angrepet et menneske,
- e) dersom personen har trent en hund for angrep på eller forsvar mot mennesker uten politiets tillatelse,

- f) dersom personen har latt en hund delta i hundekamp eller har trent en hund for dette,
- g) dersom hundeholderen etter en advarsel fra politiet i løpet av de neste tre år på nytt har latt en hund gå ulovlig løs eller uten godt nok tilsyn,
- h) dersom hundeholderen ikke overholder vilkår eller forbud etter § 12 om antall hunder i en husholdning eller på en eiendom, eller
- i) dersom plikter etter § 13 om merking av hund er overtrådt og pliktene ikke blir oppfylt etter varsel fra politiet med frist for oppfyllelse.

Forbud etter første ledd kan bare bli satt dersom personens hundehold ikke anses å ha vært sikkerhetsmessig forsvarlig, eller dersom forbudet må anses nødvendig for å bedre allmennhetens eller enkeltpersoners trygghetsfølelse.

En person som dømmes til straff av fengsel for forbrytelse som innbefatter bruk av vold eller truende atferd, kan ved dommen forbys å ha med hunder å gjøre. Forbud skal bli satt dersom en hund er brukt til forbrytelsen.

Den som er forbudt å ha med hund å gjøre, kan ikke eie, besitte eller ha ansvar eller medansvar for eller hånd om en hund for kortere eller lengre tid.

Forbudet kan begrenses til å gjelde for nærmere bestemte hundetyper eller hunder over en viss størrelse.

Forbudet kan tidsbegrenses, men skal gjelde for minst tre år. Etter tre år kan politiet omgjøre forbud som politiet eller retten har satt etter denne paragrafen, dersom det er forsvarlig ut fra hensynet til sikkerhet og allmennhetens og enkeltpersoners trygghet.

§ 23 Register over vedtak etter § 22

Politiet kan lokalt eller for hele riket føre personregistre som inneholder opplysninger om forbud etter § 22. Kongen kan gi forskrift om registreringen og også fastsette at andre enn politiet skal ha tilgang til opplysningene for å effektivisere håndhevingen.

Kapittel 7. Omplussing og avliving mv. av hunder, erstatningsansvar og straff

§ 24 Politiets forvaring, omplussing, salg og avliving av hund

Politiet kan ta hånd om, omplussere, selge eller om nødvendig avlive en hund dersom

- a) hunden er tatt opp etter § 10 og hundeholderen ikke har mottatt eller hentet hunden trass i varsel,
- b) hunden blir holdt uten at hundeholderen overholder en forskrift etter § 11,
- c) hunden blir holdt i strid med forskrift etter § 12,
- d) hunden blir holdt i strid med forskrift etter § 13 når dette er fastsatt i forskriften,
- e) det er nødvendig for å nå målet etter § 17 første ledd der dette ikke kan nås med mindre inngripende tiltak etter § 17 annet ledd,
- f) vilkårene i §§ 18, 19 eller 20 er til stede,
- g) hunden blir holdt, brukt eller avlet i oppdrett i strid med bestemmelser gitt i medhold av § 21, eller

- h) noen har å gjøre med hunden i strid med et endelig forbud etter § 22.

Vedtaket etter første ledd bokstav b til d kan bare treffes dersom hundeholderen er straffet, eller har fått skriftlig advarsel for overtredelse av forskriften med frist for oppfyllelse, og forskriften fortsatt blir overtrådt. Er hundeholderen ukjent eller uten kjent adresse, kan kunngjøring med frist for oppfyllelse i stedet skje i en avis som er allmennlig lest på stedet. Advarsel gis av politiet eller av registerføreren når det gjelder overtredelse av forskrift etter § 13.

Har politiet tatt hånd om hunden, kan den holdes i forvaring inntil det er truffet vedtak om salg, omplussing, utførsel eller avliving av hunden.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 25 Saksbehandling, overprøving og iverksetting av vedtak

Politiets vedtak etter loven er enkeltvedtak etter forvaltningsloven. For vedtak etter § 17 gjelder bestemmelsen i forvaltningsloven § 24 første ledd annet punktum ikke. Vedtak kan påklages til Politidirektoratet. Blir vedtaket brakt inn for domstolen, kan retten prøve alle sider av saken.

Om utsatt iverksetting ved klage gjelder forvaltningsloven § 42. Politiet kan alltid kreve at klageren løpende og til rett tid betaler kostnadene ved forvaring, jf. § 26, dersom iverksettingen skal utstå. Oppfyller ikke klageren kravet, kan vedtaket settes i verk straks.

Politiet sørger for at avliving skjer. Den skal foregå etter reglene i dyrevernsloven.

Presidenten: Her foreligger et avvikende forslag, nr. 2, fra Høyre og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«§ 25 skal lyde:

§ 25 Saksbehandling, overprøving og iverksetting av vedtak etter § 24

For politiets behandling av saker etter § 24 gjelder forvaltningsloven.

Politiets vedtak etter § 24 kan påklages til Politidirektoratet eller bringes inn for domstolene etter reglene i tredje ledd. Politidirektoratets vedtak i klagesak kan bringes inn for domstolene på samme måte.

Vedtaket som nevnt i annet ledd kan bringes inn for tingretten. Reglene i forvaltningsloven §§ 29-32, 33 annet og fjerde ledd og 34 første ledd gjelder tilsvarende. Tingretten kan prøve alle sider av saken. For tingrettens behandling gjelder tvistemålsloven første, annen og fjerde del så langt reglene passer. Tingretten innkaller bare til muntlig forhandling dersom en av partene ber om det eller retten finner det påkrevd. Tingretten avgjør saken ved kjennelse. Etter begjæring av påtalemyndigheten kan vedtaket i stedet behandles i en straffesak mot hundeholderen som gjelder vesent-

lig samme faktiske forhold som vedtaket knytter seg til. I alle tilfelle gjelder sivilrettslige bevisregler for vurderingen av om vilkårene for omplassering, salg eller avliving foreligger.

Om utsatt iverksetting gjelder forvaltningsloven § 42, også for tingretten. Politiet kan alltid kreve at klageren løpende og til rett tid betaler kostnadene ved forvaring, jf. § 26, dersom iverksetting skal utstå. Oppfyller ikke klageren kravet, kan vedtaket settes i verk straks.

Dersom en hund skal avlives, sørger politiet for at avlivingen skjer. Den skal foregå etter reglene i dyrevernloven.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling til § 25 og forslaget fra Høyre og Kristelig Folkeparti bifaltes innstillingen med 44 mot 25 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 00.55.49)

Videre var innstillet:

§ 26 *Ansvar for kostnader*

Hundeholderen svarer overfor privatpersoner og det offentlige for nødvendige kostnader ved å gjennomføre tiltak etter denne loven, herunder kostnader til forvaring av hunden.

Politiets krav etter reglene i første ledd er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 27 *Erstatningsansvar*

Om erstatningsansvar for skade voldt av hund gjelder det som følger av andre lovfestede og ulovfestede regler, bl.a. skadeserstatningsloven § 1-5 om ansvar for dyr og reindriftsloven § 29 om hunder.

§ 28 *Straff*

Med bøter eller fengsel inntil seks måneder og bot straffes en hundeholder som forsettlig eller uaktsomt overtrer §§ 4-7 jf. § 9 eller forskrifter eller enkeltvedtak etter §§ 6, 7, 11, 12 eller 13 annet ledd bokstav a til b. Offentlig påtale skjer bare når det finnes påkrevd av allmenne hensyn.

Med bøter eller fengsel inntil seks måneder og bot straffes en hundeholder som forsettlig eller uaktsomt unnlater å forebygge eller avverge at hunden rettsstridig

- angriper eller skader person,
- jager, angriper eller skader dyr, eller
- ved støy eller på annen måte voldet urimelig ulempe for øvrig.

Offentlig påtale etter bokstav a og b finner sted dersom den fornærmede krever det eller allmenne hensyn taler for det. Ved angrep på hjortevilt regnes grunneier, jakt- eller fangstberettiget i området og viltorganene som fornærmet. Offentlig påtale etter bokstav c finner sted dersom allmenne hensyn taler for det.

Med bøter eller fengsel inntil seks måneder og bot straffes den som forsettlig eller uaktsomt

- unnlater å etterkomme pålegg og forbud nedlagt av politiet i samsvar med lovens § 17, eller
- overtrer forbud gitt ved §§ 19, 21, 22 eller ved forskrifter eller enkeltvedtak gitt etter disse bestemmelsene.

På samme måte straffes medvirkning og forsøk.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Presidenten vil her la votere over forslag nr. 7, fra Fremskrittspartiet, til § 28 a.

Forslaget lyder:

«§ 28 a skal lyde:

§ 28 a *Hundekamp*

Den som har latt hund delta i hundekamp, organisert hundekamp, eller på annen måte medvirket til at hundekamper finner sted, straffes med fengsel inntil tre år.

Som hundekamp regnes når to eller flere hunder, eller hund og andre dyr føres sammen med det formål og hensikt at de skal slåss.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 57 mot 12 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 00.56.19)

Videre var innstillet:

Kapittel 8. Lovens virkning på Svalbard

§ 29 *Svalbard*

Kongen kan gi forskrift om lovens anvendelse på Svalbard og kan fastsette særlige regler under hensyn til de stedlige forhold, herunder at forskrifter og enkeltvedtak etter loven skal kunne vedtas av andre instanser enn ellers.

Kapittel 9. Ikraftsetting, Oppheving og endring av andre lover. Overgangsregler

§ 30 *Ikraftsetting*

Loven trer i kraft 1. januar 2004.

§ 31 *Endringer i annen lovgivning*

Når loven trer i kraft, endres andre lover slik:

- Lov 22. mai 1902 nr. 10 Almindelig borgerlig Straffelov (straffeloven) § 354 annet og tredje ledd oppheves.
- Lov 9. juli 1926 nr. 4 om ansvar for skade på bufe ved hund m.v. oppheves.
- Lov 9. juni 1978 nr. 49 om reindrift § 29 første ledd skal lyde:

Om sikring av hund, opptak av løs hund, avliving av hund, reaksjoner mot hundeholderen mv. gjelder hundeloven.

§ 29 annet til sjette ledd og åttende ledd oppheves. Syvende ledd blir annet ledd.

4. Lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker (straffeprosessloven) § 3 første ledd nr. 5 og nytt nr. 6 skal lyde:
- 5) krav om forbrytelse av arverett etter § 73 i arveloven 3. mars 1972 nr. 5,
- 6) *klage over vedtak om omplassering, salg eller avliving av hund eller om forbud mot å ha med hund å gjøre etter hundeloven §§ 22 første ledd og 24, jf. § 25 tredje ledd.*
5. Lov 29. mai 1981 nr. 38 om viltet § 52 skal lyde:
Om sikring av hund, opptak av løs hund, avliving av hund, reaksjoner mot hundeholderen mv. gjelder hundeloven.

§§ 53, 54 og 55 oppheves.

6. Midlertidig lov 4. juli 1991 nr. 48 om forbud mot innførsel, hold og avl av farlige hunder oppheves.
7. Lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet (politiloven) § 14 første ledd nr. 1 nytt annet punktum skal lyde:
Bestemmelser om hunder og hundehold fastsettes etter hundeloven.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 32 Eldre forskrifter

Forskrifter gitt med hjemmel i lov 4. juli 1991 nr. 48 om forbud mot innførsel, hold og avl av farlige hunder bortfaller når loven her trer i kraft.

Forskrifter om hunder og hundehold gitt med hjemmel i andre bestemmelser som blir opphevet eller endret ved § 31, gjelder til og med 31. desember 2006. Bestemmelser i slike forskrifter bortfaller tidligere dersom

- a) loven her ikke gir noen instans hjemmel til å gi en bestemmelse med det aktuelle innhold,
- b) det blir fastsatt en bestemmelse med hjemmel i loven her som strider mot den eldre bestemmelsen, eller
- c) bestemmelsen blir opphevet av det organ som har vedtatt den.

Presidenten: Til første ledd foreligger et alternativt forslag, nr. 10, fra Høyre og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«I lov om hundehold skal § 32 første ledd lyde: Forskrifter gitt med hjemmel i lov 4. juli 1991 nr. 48 om forbud mot innførsel, hold og avl av farlige hunder gjelder til de blir opphevet av Kongen.»

Fremskrittspartiet har varslet at de går mot både forslaget og innstillingen. Det voteres derfor først over forslaget fra Høyre og Kristelig Folkeparti.

Presidenten har forstått at alle partiene unntatt Fremskrittspartiet vil støtte dette forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre og Kristelig Folkeparti bifaltes med 57 mot 12 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 00.57.07)

Presidenten: Forslaget vil da erstatte komiteens innstilling til § 32 første ledd.

Det voteres så over komiteens innstilling til § 32 annet ledd.

Fremskrittspartiet går imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling til § 32 annet ledd bifaltes med 57 mot 12 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 00.57.40)

Videre var innstillet:

§ 33 Enkeltvedtak etter eldre lovgivning

Dressurområder for hunder som er lagt ut etter viltloven § 55, består for den tid som ble bestemt av den instans som samtykket i å legge ut området.

Andre enkeltvedtak truffet med hjemmel i bestemmelser som blir opphevet ved §§ 31 og 32, bortfaller når hjemmelen bortfaller dersom ikke hundeloven gir adgang til å treffe slike vedtak. Gjør den det, gjelder vedtaket inntil saken er blitt behandlet på ny av politiet eller annet forvaltningsorgan som kan treffe vedtaket etter loven her.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Videre var innstillet:

B.

Stortinget ber Regjeringen i inneværende stortingsperiode fremme forslag om å gjennomføre tvungen merking av hunder.

C.

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag for Stortinget om lov hjemmel som sikrer at helsepersonell og andre offentlige myndighetsutøvere rapporterer til relevant offentlig myndighet om uakseptabelt hundehold til tross for tidligere lovpålagt taushetsplikt.

Presidenten: B og C blir i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten har Jan Arild Ellingsen på vegne av Fremskrittspartiet satt fram følgende forslag:

«Vedtak til lov

om endring i lov 11. juni 1971 nr. 52 om strafferegistrering

I

I lov 11. juni 1971 nr. 52 om strafferegistrering gjøres følgende endring:

Ny § 10 skal lyde:

Enhver som søker å inneha stilling, lønnet eller ulønnet, skal fremvise politiattest før stillingen tiltres, dersom stillingen i vesentlig grad innebærer tillits- og ansvarsforhold overfor mindreårige.

En politiattest etter første ledd skal dog kun omfatte forhold som gjelder seksuallovbrudd, vold, og straffbare forhold knyttet til omgang med barn. Begrensningene i § 6 gjelder ikke politiattest utstedt etter denne bestemmelsen.

Kongen kan gi forskrifter om gjennomføring av denne bestemmelsen. Herunder hvilke type stillinger som skal omfattes i tvilstilfeller.

Nåværende § 10 blir ny § 11 og § 11 blir ny § 12.

II

Denne lov trer i kraft straks.»

Det votes først over dette forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 57 mot 12 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 00.58.39)

Komiteen hadde innstillet under II:

II

Stortinget ber Regjeringen utforme forslag til lov-hjemmel som gir adgang for frivillige organisasjoner til å kreve begrenset politiattest av sine medarbeidere.

Stortinget ber Regjeringen fremme et slikt forslag så fort som mulig.

Presidenten: Komiteens innstilling til II blir i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak:

I

Dokument nr. 8:60 (2002-2003) – forslag fra stortingsrepresentantene Karin S. Woldseth og Ulf Erik Knudsen om lov om endringer i lov om strafferegistrering 11. juni 1971 nr. 52. (Utvidet bruk av vandelstest i forhold til personer som får ansvar for barn) – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

S a k n r . 4

Referat

1. (126) Statsministerens kontor melder at
  1. lov om endringer i lov 28. mai 1959 nr. 12 om kvalitetskontroll med fisk og fiskevarer o.a., i lov 13. juni 1997 nr. 42 om Kystvakten og i lov om beskyttelse av design (Besl. O. nr. 75 (2002-2003))
  2. lov om endringer i lov 2. juni 1989 nr. 27 om omsetning av alkoholholdig drikk m.v. og i lov 9. mars 1973 nr. 14 om vern mot tobakksskader (Besl. O. nr. 80 (2002-2003))
  3. lov om visse sider av elektronisk handel og andre informasjonssamfunnstjenester (ehandelsloven) (Besl. O. nr. 78 (2002-2003))
– er sanksjonert under 23. mai 2003
Enst.: Vedlegges protokollen.
2. (127) Lov om endringer i straffeprosessloven (ny organisering av et eget etterforskningsorgan for politiet og påtalemyndigheten) (Ot.prp. nr. 96 (2002-2003))
Enst.: Sendes justiskomiteen.
3. (128) Lov om endringer i utlendingsloven (Dublin II-forordningen) (Ot.prp. nr. 95 (2002-2003))
Enst.: Sendes kommunalkomiteen.
4. (129) Lov om regulering av svine- og fjørfeproduksjonen (Ot.prp. nr. 94 (2002-2003))
Enst.: Sendes næringskomiteen.

Møtet hevet kl. 1.